

T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SCAMPER TEKNİĞİNİN ORTAOKUL 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
HAZIRLIKSIZ KONUŞMA BECERİLERİNE VE KAYGILARINA
ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aşkın ÇALIŞKAN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Canan Nimet Mert Duran

ADİYAMAN, 2025

ÖZET

SCAMPER TEKNİĞİNİN ORTAOKUL 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HAZIRLIKSIZ KONUŞMA BECERİLERİNE VE KAYGILARINA ETKİSİ

Aşkın ÇALIŞKAN

**Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı / Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
Adıyaman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekim/ 2025**

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Canan Nimet MERT DURAN

Bu araştırma, ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ve hazırlıksız konuşma kaygılarının üzerinde bir yönlendirilmiş beyin fırtınası tekniği olan SCAMPER tekniğinin etkilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma Adıyaman ili Merkez ilçede bir devlet okulunun 7. sınıfında öğrenim gören 33 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma kapsamında, tek grup oluşturularak ön test, son test yapılmış öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri ve konuşma kaygı düzeyleri incelenmiştir. Çalışmanın verilerini güçlendirmek amacıyla çalışmaya katılan öğrencilerin SCAMPER tekniği ile ilgili görüşleri alınmıştır. Araştırmanın nicel verilerini toplamak amacıyla konuşma becerisi gözlem formu, konuşma kaygısı ölçeği ve araştırmacı tarafından geliştirilen hazırlıksız konuşmanın niteliğini belirleme gözlem formu kullanılmıştır. Nitel veriler ise araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile alınmıştır. Araştırmanın uygulaması 7 hafta sürmüştür. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, SCAMPER tekniği uygulanan grupta konuşma becerilerinde anlamlı bir iyileşme ve konuşma kaygısında azalma olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, SCAMPER tekniğinin dil eğitiminde etkin bir yöntem olarak kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar ve bulgular neticesinde SCAMPER tekniğinin sınıf içi etkinliklerde, farklı derslerde, ders kitaplarında ve atölye çalışmalarında kullanılabileceği önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: SCAMPER; Hazırlıksız konuşma; Konuşma kaygısı; Ortaokul; Yaratıcı düşünme

ABSTRACT

THE EFFECT OF THE SCAMPER TECHNIQUE ON THE UNPREPARED SPEAKING SKILLS AND ANXIETY OF 7TH GRADE SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Aşkın ÇALIŞKAN

Department of Turkish and Social Sciences Education/ Department of Turkish
Education Adıyaman University, Graduate School of Education, October/2025

Supervisor: Dr. Lecturer Member Canan Nimet MERT DURAN

This research aims to determine the effects of the SCAMPER technique, a guided brainstorming technique, on the impromptu speaking skills and impromptu speaking anxiety of 7th grade secondary school students. Mixed research method was used in the study. The research was conducted on 33 students studying in the 7th grade of a public school in the central district of Adıyaman province. Within the scope of the research, the unprepared speaking skills and speaking anxiety levels of the students were examined by creating a single group and applying pre-test and post-test. In order to strengthen the data of the study, the opinions of the students participating in the study regarding the SCAMPER technique were taken. In order to collect the quantitative data of the study, the speaking skill observation form, the speaking anxiety scale and the observation form to determine the quality of impromptu speech developed by the researcher were used. The study lasted seven weeks. The results showed a significant improvement in speaking skills and a decrease in speaking anxiety in the SCAMPER group. These findings suggest that the SCAMPER technique can be used as an effective method in language education. Based on these results and findings, it can be suggested that the SCAMPER technique can be used in classroom activities, various courses, textbooks, and workshops.

Keywords: SCAMPER; Impromptu speaking; Speaking anxiety; Middle school; Creative thinking.

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu tez çalışması sürecinde birçok kişinin desteğiyle karşılaştım. Burada ismini saymayacağım herkese minnettarlığımı sunmak isterim. Ayrıca;

İlk olarak tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Canan Nimet MERT DURAN'a çalışmak istediğim beceri alanında bana rehberlik ettiği için teşekkürlerimi sunuyorum. Bunun yanında beni daima cesaretlendiren Sayın Prof. Dr. Fatih ÜÇKARDEŞ'e teşekkürlerimi sunuyorum. Kendisi öğrenci velim olup çalışmam konusundaki düşünceleri ile tez çalışmamın başarılı bir şekilde tamamlanmasında ve daha nitelikli olmasında önemli bir rol oynamıştır.

Beni akademik anlamda cesaretlendiren kıymetli arkadaşım Veli COŞKUN'a ayrıca teşekkür ederim.

Tez çalışmanın uygulama sürecinde desteklerini esirgemeyen 15 Temmuz Şehitler Ortaokulu idare öğretmen ve bütün çalışanlarına teşekkür ediyorum. Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu müdür yardımcısı değerli arkadaşım Yunus TAŞTAN'a desteği için çok teşekkür ediyorum.

Uygulamaya katılan sevgili öğrencilerime ve velilerime teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak bana sabırla destek olan aileme ve yeğenim Tuna ÇALIŞKAN'a teşekkür ediyorum.

Tüm katkılarıyla bu çalışmanın tamamlanmasına yardımcı olan herkese saygılarımı sunuyorum ve minnettarlığımı ifade ediyorum.

Adıyaman, Eylül, 2025

Aşkın ÇALIŞKAN

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

“Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri ve Hazırlıksız Konuşma Kaygılarının Üzerinde SCAMPER Tekniğinin Etkilerinin Belirlenmesi” adlı tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Adıyaman Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Aşkın ÇALIŞKAN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemler	9
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	11
1.6. Varsayımlar	11
1.7. Tanımlar	11
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	12
2.1. Dil ve İletişim Kavramı	12
2.2. Konuşma Becerisi	13
2.3. Konuşma Çeşitleri	14
2.3.1. Hazırlıklı konuşma	15
2.3.2. Hazırlıksız konuşma	16
2.3.2.1. Kendini tanııtma	17
2.3.2.2. Tanışma- tanıştırma	18
2.3.2.3. Teşekkür etme ve özür dileme	19
2.3.2.4. Telefonda konuşma	19
2.3.2.5. Ziyaret	20
2.3.2.6. Selamlaşma	20
2.3.2.7. Yol sorma, yol tarif etme	21

2.3.2.8. Kutlamalar	22
2.3.2.9. Anma ve yıl dönümü konuşmaları.....	22
2.3.2.10. Sohbet	23
2.3.2.11. Fıkra anlatmak	23
2.3.2.12. Soru sorma, cevap verme.....	24
2.3.2.13. Görevlilerle yapılan konuşmalar	24
2.3.2.14. Taziye (Başsağlığı).....	26
2.3.2.15. Açış konuşmaları	26
2.4. Konuşmanın Unsurları.....	27
2.4.1. Konuşma sesi	27
2.4.1.1. Konuşma sesine ait özellikler	28
2.4.2. Konuşma organları	28
2.5. Konuşma Becerisinin Eğitimdeki Yeri ve Önemi	30
2.6. Kaygı Kavramı.....	33
2.6.1. Konuşma kaygısı	34
2.6.1.1. Konuşma kaygısının nedenleri.....	35
2.7. SCAMPER Tekniği.....	36
2.7.1. SCAMPER: Alex Faicney Osborn ve Bob Eberle.....	37
2.7.1.1. Yer değiştirme/yerine koyma	38
2.7.1.2. Birleştirme.....	38
2.7.1.3. Uyarlama.....	38
2.7.1.4 Değiştirme, küçültme, büyültme	38
2.7.1.5. Diğer kullanımların yerine koyma/amacını değiştirme	39
2.7.1.6. Yok etme, çıkarma veya eleme.....	39
2.7.1.7. Tersine çevirme ve yeniden düzenleme	39
2.7.2. SCAMPER tekniğinin avantajları.....	39
2.7.3. SCAMPER tekniği uygulamalarında dikkat edilmesi gerekenler.....	40
2.8. İlgili Araştırmalar	41
2.8.1. SCAMPER tekniği ile ilgili ulaşılan araştırmalar	41
2.8.2. Konuşma becerisi ile ilgili ulaşılan araştırmalar.....	46
2.8.3. Hazırlıksız konuşma becerisi ile ilgili ulaşılan araştırmalar	51
2.8.4. Hazırlıksız konuşma kaygısı ile ilgili ulaşılan araştırmalar	54
3. YÖNTEM	58

3.1. Araştırmanın Modeli	58
3.2. Çalışma Grubu	59
3.2.1. Çalışma grubunun demografik bilgileri	59
3.3. Veri Toplama Araçları	62
3.3.1. Nicel veri toplama araçları	62
3.3.2. Nitel veri toplama araçları	64
3.4. Veri Toplama Süreci.....	64
3.5. Veri Analizleri	65
3.5.1. Nicel veri analizleri	65
3.5.2. Nitel veri analizleri.....	68
4. BULGULAR	69
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Kaygıları Üzerinde SCAMPER Tekniğinin Etkileri	81
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarının niteliği üzerinde SCAMPER tekniğinin etkileri.....	86
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin SCAMPER Tekniğinin Kullanımına İlişkin Görüşleri	86
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	98
5.1. Sonuç ve Tartışma	98
5.1.1. Birinci alt probleme ilişkin sonuçlar: Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin etkileri.....	98
5.1.2. İkinci alt probleme ilişkin sonuçlar: Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma kaygıları üzerinde SCAMPER tekniğinin etkileri	105
5.1.3. Üçüncü alt probleme ilişkin sonuçlar: Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarının niteliği üzerinde SCAMPER tekniğinin etkileri	109
5.1.4. Dördüncü alt probleme ilişkin sonuçlar: Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin SCAMPER tekniğine yönelik görüşleri	110
5.2. Öneriler	115
KAYNAKÇA.....	118
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 2. 1. Scamper Tekniği ile İlgili Ulaşılan alışmalar	41
Tablo 2. 2. Konuşma Becerisi ile İlgili Ulaşılan alışmalar	46
Tablo 2. 3. Hazırlıksız Konuşma Becerisi ile İlgili Ulaşılan alışmalar.....	51
Tablo 2. 4. Hazırlıksız Konuşma Kaygısı ile İlgili Ulaşılan alışmalar	54
Tablo 3. 1. Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	60
Tablo 3. 2. (Devam) Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	60
Tablo 3. 3. Hazırlıksız Konuşma Becerisi Gözlem Formu Uygulama Verilerinin Normallik Testine Ait Sonuçlar	67
Tablo 4. 1. Hazırlıksız Konuşma Becerisi Gözlem Formu Ön Test Son Test Toplam Puanlarına İlişkin İstatistikler	69
Tablo 4. 2. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Hazırlıksız Konuşma Becerilerine İlişkin İstatistikler	70
Tablo 4. 3. Öğrencilerin Evinde Kitaplık/Kütüphane Bulunma Değişkenine Göre Hazırlıksız Konuşma Becerilerine İlişkin İstatistikler.....	72
Tablo 4. 4. Öğrencilerin Daha Önce Sinemaya Gitme Değişkenine Göre Hazırlıksız Konuşma Becerilerine İlişkin İstatistikler	74
Tablo 4. 5. Öğrencilerin Daha Önce Tiyatroya Gitme Değişkenine Göre Hazırlıksız Konuşma Becerilerine İlişkin İstatistikler	76
Tablo 4. 6. Öğrencilerin Aylık Gelir Değişkenine Göre Hazırlıksız Konuşma Becerilerine İlişkin İstatistikler	78
Tablo 4. 7. Hazırlıksız Konuşma Kaygısı Değerlendirme Formu Ön Test Son Test Toplam Puanlarına İlişkin İstatistikler	81
Tablo 4. 8. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Hazırlıksız Konuşma Kaygılarına İlişkin İstatistikler	81
Tablo 4. 9. Öğrencilerin Evinde Kitaplık/Kütüphane Bulunma Değişkenine Göre Hazırlıksız Konuşma Kaygılarına İlişkin İstatistikler	82
Tablo 4. 10. Öğrencilerin Daha Önce Sinemaya Gitme Değişkenine Göre Hazırlıksız Konuşma Kaygılarına İlişkin İstatistikler	83

Tablo 4. 11. Öğrencilerin Daha Önce Tiyatroya Gitme Değişkenine Göre Hazırlıksız Konuşma Kaygılarına İlişkin İstatistikler	84
Tablo 4. 12. Öğrencilerin Aylık Gelir Değişkenine Göre Hazırlıksız Konuşma Kaygılarına İlişkin İstatistikler	85
Tablo 4. 13. Öğrencilerin Hazırlıksız Konuşma Niteliğine İlişkin İstatistikler	86
Tablo 4. 14. SCAMPER Tekniğinin En Beğendiğiniz Üç Yönü Nedir Sorusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri	86
Tablo 4. 15. SCAMPER Tekniğinin En Beğenmediğiniz Üç Yönü Nedir Sorusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri	89
Tablo 4. 16. Herhangi Bir Hazırlık Yapmadan Konuşma Yapmanız Gerektiğinde En Çok Hangi Konuda Zorlanıyorsunuz Sorusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri.....	90
Tablo 4. 17. Konuşurken Yaşadığınız Kaygının Ortadan Kalkması için Neler Yapılmasını İsterdiniz, Bunun için Önerileriniz Nelerdir Sorusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri	90
Tablo 4. 18. Türkçe Dersinde Hazırlıksız Konuşma Becerisi Üzerinde SCAMPER Tekniği Uygulamalarını Etkili Buluyor musunuz Sorusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri	92
Tablo 4. 19. Türkçe Dersinde Hazırlıksız Konuşma Becerisi Üzerinde SCAMPER Tekniği Uygulamalarının Öğretmeniniz Tarafından Devam Ettirilmesini İster misiniz Sorusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri.....	92
Tablo 4. 20. SCAMPER Tekniği İle Desteklenen Uygulamalardan Önce Bu Tekniğin İçeriği Hakkında Bilginiz Var mıydı Sorusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri	94
Tablo 4. 21. SCAMPER Tekniği Uygulamaları ile Desteklenen Türkçe Dersi Sonrası Hazırlıksız Konuşma Becerinizde Bir Değişiklik Oldu mu Sorusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri	94
Tablo 4. 22. SCAMPER Uygulamaları ile Desteklenen Türkçe Dersi Sonrası Hazırlıksız Konuşma Kaygınız Üzerinde Bir Değişiklik Oldu mu Sorusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri	95
Tablo 4. 23. SCAMPER Tekniği ile Gerçekleşen Uygulamalara Yönelik Görüşleriniz Nelerdir Sorusuna Yönelik Öğrenci Görüşleri	96

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2. 1. Konuşma Organları	29
Şekil 3. 1. Karma Yöntem Araştırmasında Açıklayıcı Desen.....	58

KISALTMALAR DİZİNİ

A. B.	: Alt basamak
a.s.	: Asalak ses
d.s.	: Duraksama kelime
EÖ	: Erkek öğrenci
EÖğrt	: Erkek öğretmen
KÖ	: Kız öğrenci
KÖğrt	: Kadın öğretmen
SPSS	: Statistical Package for the Social Science
vb.	: ve benzeri
y.c.	: Yetersiz cümle

1. GİRİŞ

Konuşma, hayatta başarılı olmayı, sosyalleşmeyi ve içinde yaşanılan toplumla iletişim kurmayı sağladığı için hem eğitim ögesi olması hem de üzerinde çalışılması gereken bir beceridir. Konuşma, insan yaşamında önemli bir yer tutan ve insanı insan yapan en önemli becerilerden biridir. İnsanda doğuştan bulunan bu beceri onu diğer canlılardan ayırır. Konuşma, sosyal bir canlı türü olan insanın kendi türünden canlılarla bir arada yaşayabilmesini, sosyal bir varlık olmasını ve bu şekilde bir toplumun oluşmasını sağlar.

Konuşma, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en yaygın ve en önemli araçtır. İnsanlar arasında iletişim çoğunlukla konuşma yoluyla sağlanır (Kurudayıoğlu, 2003). Konuşma, bu şekliyle, sosyal bir varlık olan insanın oluşturduğu toplumun devamlılığını garanti altına da alan önemli bir unsurdur. Bu unsur, kültürü şekillendiren, nesilden nesile aktaran bir güç olarak kendini gösterir. Konuşma, kültürün, neslin ve toplumun devamlılığında belirleyici bir araç görevindedir.

Bireyler konuşma becerisini önceden hazırlıklı olarak, planlı ya da o anda gelişen durumlarda, plansız, hazırlıksız olarak gerçekleştirebilmektedir. Hazırlıksız konuşma, bireylerin beklenmedik bir durumda ya da beklenmedik bir konuşma fırsatıyla karşılaştıklarında hazırlıksız olarak konuşma becerisi ile kendilerini doğaçlama bir şekilde ifade etmesidir. Kişilerin karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmek, içinde bulundukları olay ve durumlar hakkında yorum yapmak, kendi duygu ve düşünceleriyle ilgili açıklamalarda bulunmak, günlük hayatlarını devam ettirmek için birdenbire, herhangi bir araştırmaya başvurmadan, iletişimin doğal süreci içinde gerçekleştirdikleri konuşmalar, hazırlıksız konuşmadır (Sağlam ve Doğan, 2013).

Konuşma esnasında birey içinde bulunduğu konuşmanın gerçekleşme şekline göre konuşmaya karşı çeşitli duygular yaşayabilir. Bu konuşmaya karşı olumlu ya da olumsuz duygular besleyebilir. Ani gelişen durumlarda kendini hazırlıksız bir şekilde ifade etmesi gereken birey, konuşma esnasında olumsuz duygu besleyebilmektedir. Bu olumsuz duygu konuşmaya karşı heyecan, kaygı vb. duygular şeklinde ortaya çıkabilir.

Konuşma kaygısı, bireyin duygu ve düşüncesini paylaşmasını zorlaştıran, konuşma sırasında hissedilen tedirginlik, başarısızlık hissi ile kalbin hızlı çarpması, terleme, ağzın kuruması, yüzün kızarması, mide bulantısı gibi fizyolojik belirtilerin görüldüğü söyleyeceklerini unutma, sesin ve ellerin terlemesi, aşırı hızlı konuşma durumudur (Özcan Reyhan ve Karakuş, 2021).

Bireyi her anlamda topluma en iyi şekilde hazırlamayı amaçlayan eğitim süreci bireyin kendini en iyi şekilde ifade etmesini de amaçlamaktadır. Kendini ifade etmenin en kolay ve en iyi yolu konuşma aracılığıyla olandır. Eğitim sürecinin önemli bir ögesi olan bireyin eğitim sürecinde konuşma becerisinin de gelişmesi gerekmektedir. 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda öğrencinin akademik başarısının yanı sıra sosyal başarısını da etkileyecek olan akıcı konuşma becerisi bu alandaki öğrenme çıktılarının nihai hedefidir (MEB, 2024). Bu ifade, bireyin konuşma becerisini iyi bir şekilde edinmiş olmasının eğitimin önemli bir kazanımı olduğunu göstermiştir.

Sosyal bir varlık olan birey planlanmamış durumlarda da planlanmış durumlar kadar etkili bir şekilde konuşabilme yeteneğine sahip olmalıdır. Bu nedenle konuşma, her bireyin doğuştan sahip olduğu varsayılan bir işlev olarak kalmamalı, eğitim yoluyla nitelikli bir beceriye dönüştürülmelidir. Sonuç olarak insanlar kendilerine kazandırdıklarını yeniden düşünerek konuşmanın onlar için önemini gözden geçirmelidir. Bu konuda onlara rehberlik ederek destek sağlayacak olanlar ise en temelde öğretim programları ile eğitim öğretim sistemidir.

1.1. Problem Durumu

İnsanlar konuşurken ve yazarken anadillerini doğru kullanmalıdır. Konuşma dili ile yazı dili arasında bireyin kendini doğru ifade edebilme noktasında hiçbir fark olmamalı ve anadil, konuşma dilinin olanakları çerçevesinde kullanılmalıdır. Ana dili toplumun bireylerini bir arada tutan en kuvvetli bağıdır (Topçuoğlu Ünal ve Degeç, 2012). Tek başına iken sadece bir canlı türü olan insan, aynı zamanda doğası gereği sosyalleşmesi gereken bir canlı bir varlıktır. Bu özelliği ile toplumun ardından kültürün, medeniyetin oluşmasını sağlayabilecek niteliklere sahiptir. Bu sürecin doğru bir şekilde gerçekleşebilmesi için bireyin diğer bireylerle iletişim kurması gerekir. Bu iletişimin en sağlıklı şekli konuşma ile olandır. Birey, kendini ifade edebilmede birçok farklı beceriye sahiptir. Ancak konuşma becerisi bunlardan en etkili olandır. Çünkü birey doğası gereği hissettiklerini, düşündüklerini bir diğer bireye anlatma ihtiyacı içindedir. Konuşma becerisi, insanın bu ihtiyacını karşılayabilecek en etkili araçtır. İnsanlar konuşma yoluyla düşündüklerini, hissettiklerini ifade etmekte; zihinsel yapısını ve görünümünü açıklığa kavuşturmaktadır (Aslan, 2018). Konuşmacının amacı, ses organları aracılığıyla karşısındakine iletmeye çalıştığı unsurların kendi zihninde olduğu kadar karşısındakinin zihninde de oluşmasını

sağlamaktır. Her konuşmacı, sözlerinin dinleyici ya da dinleyiciler tarafından tam olarak anlatmak istediği şekliyle anlaşılmasını ister. Bu, sağlıklı bir iletişim için gereklidir. Konuşmacı tarafından tam ve doğru olarak ifade edilen ve dinleyici tarafından tam ve net olarak anlaşılan konuşma gerçek konuşmadır. Konuşma, diğer becerilerden farklı olarak bireyin doğuştan sadece temel özelliklerine sahip olduğu bir beceridir. Bireyin konuşmayı kullanılabılır bir beceriye dönüştürebilmesi için eğitim yoluyla geliştirmesi gerekmektedir. Her becerinin geliştirilebilmesi için önemli dönemler vardır.

Demirezen (2003), buluş çağının sonuna kadar dil öğrenimi çalışmalarının hassas olduğunu ifade etmiştir. Yedinci sınıf öğrencileri açısından içinde bulundukları dönem ergenlik (buluş) dönemidir (Kesici, 2007). Ergenlik dönemi için kritik bir önem arz eden 12-13 yaş aralığı ortaokul 7. sınıfa karşılık gelmektedir. Kesici'nin (2007) şube rehber öğretmenlerinin görüşlerini göre 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin rehberlik ihtiyaçlarını belirlediği çalışmasında yedinci sınıf rehber öğretmenlerinin dörtte biri 7. sınıf öğrencilerinin kendini ifade etme konularında rehberliğe ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Bu durumda 7. sınıf öğrencileri için bu becerilerin eğitilmesi fazlasıyla önemlidir. Bu dönemde gerek eğitim programlarıyla gerek sınıf içi etkinliklerle bireyin konuşma becerisinin üzerinde daha fazla durulmalıdır. Bunu sağlamak için konuşma becerileri etkinliklerinin ortaokul 7. sınıf müfredatına ve çağın ihtiyaçlarına uygun olarak geliştirilmesi gerekir.

Türkçe eğitiminin temel amacı, öğrencilerin konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerini geliştirmek ve bu dil becerileriyle donanmış bireyler yetiştirmektir (Karakoç Öztürk ve Altuntaş, 2012). Ancak buna rağmen temel dil becerilerinden biri olan konuşma becerisinin öğretimi, Türkçe eğitiminde yeterince önem verilmeyen konulardan biridir. Bu beceriye yeteri kadar önem verilmemesinin sonuçları eğitim-öğretimin her kademesinde kendini göstermektedir.

Konuşma, dilde tam yeterliliğin temel göstergelerinden ve aynı zamanda çocukların okuldaki başarısının en temel koşullarından biridir. Çocuk duygu ve düşüncelerini gerek sözlü gerekse yazılı olarak tam ve doğru ifade edebildiği oranda başarılı olur (Temizyürek, 2007). Çocuklar okula hazırlanırken, dil becerileri çocukların iletişimsel yeterliliklerini geliştirmeye yönelik olmalıdır.

Sosyalleşmenin en önemli unsurlarından biri konuşma becerileridir.

Ortaokul Türkçe Dersi (5, 6, 7 ve 8. sınıflar) Öğretim Programı'nda şu ifadeye yer verilmiştir: "Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen

ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır” (MEB, 2024).

İletişimsel bir süreç olan öğrenme ve öğretmede konuşma becerilerinin etkin kullanımı ön plana çıkmaktadır. Bu kullanım ğretim programları gibi güncellenmelidir. Ayrıca değişen çağda bireyin ihtiyaçlarını karşılayabilir düzeyde güncel, etkili ve kullanılabilir olmalıdır. Bu nedenle konuşma becerileri geliştirme çalışmaları devam etmelidir.

Bir insan günün ortalama en az 14 saatini konuşarak geçirmektedir (Aslan, 2018). Bu süre, bireyin yaşam süreci içinde değişebilmektedir. Bu konuşmaların içerisinde önceden planlanmamış akış içerisinde aniden gelişen durumlarda bireyin tepki olarak yaptığı hazırlanılmamış konuşmalar büyük oranda yer almaktadır. Çocukların ilkokul çağına gelene kadar konuşmayı öğrendikleri varsayılır. Yaşamın bu aşamasında okuma ve yazma becerilerine yapılan vurgu, konuşma becerilerinin gerektiği kadar gelişmesine izin vermez. Bu sorunu fark eden çalışmalarda, konuşma becerisine ağırlık verilmesi gerektiği savunulmuş ve yapılacak araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur. Ancak alan yazında hazırlıksız konuşma durumlarının içinde bulunan çağın ihtiyaçlarını karşılayabilmeye yönelik yeterli çalışmalara rastlanmamıştır. Hazırlıklı konuşma türlerine ilişkin çok sayıda materyal varken hazırlıksız konuşmaya ilişkin materyaller az ve sınırlıdır. Bu alanda durumsal ve hazırlıksız konuşma becerilerinin ğretimi üzerine araştırmalara ihtiyaç vardır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. Sınıf ğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerine ve hazırlıksız konuşma esnasında yaşadığı kaygıya olan etkisini belirlemek; ğrencilerin SCAMPER tekniğine yönelik görüşlerini tespit etmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Var olan canlılar içerisinde insanı diğer canlı türlerinde ayıran en önemli özellik düşünebilme yeteneğine sahip olmasıdır. Canlı varlıklar içerisinde insanlar ve hayvanlar kendi türünden canlılar ile bir arada yaşama ihtiyacı ile doğarlar. Hayvanlarda da insanlar

gibi ses çıkarabilme yetisi mevcuttur. Fakat hayvanlar kendi türünden canlılar ile içgüdüsel olarak bir araya gelirken insan düşünebilme yeteneği sayesinde sahip olduğu ses yapısını geliştirip oluşturduğu konuşma becerisi ile bunu yapar. Chomsky' e göre dil edinme insanlarda genetik bir donanımla yani doğuştan bir yetenekle olmaktadır. İnsan beyninin belirli bölgeleri dil edinmekle görevlidir. Bu genetik yapı sayesinde çevrede kullanılan dil içselleştirilir. Böylece konuşma ve anlama gerçekleşir (Güneş, 2011). Bununla birlikte aynı zamanda insanı canlı bir organizmadan daha fazlası yapan duygu ve düşünceleridir. İnsan duygu ve düşüncelerini doğuştan sahip olduğu konuşma becerisi ile sese döker ise sosyalleşir. Ancak konuşma, bireyin çıkardığı seslerden ibaret bir davranış değildir. Bu sesler; bireyin sosyalleşmek adına kendini ifade edebilecek, ihtiyacını karşılayabilecek anlamlı bir yapıya dönüştüğü zaman bir beceriye dönüşür. İnsan canlı türü, sosyal bir varlık olmasından kaynaklı olarak kendi türünden canlılar ile bir arada olma ihtiyacını bir bağlantı ile sağlamalıdır. Konuşma becerisi kendini ifade edebilen bireyin sosyal bir varlık olma yolundaki bağlantısıdır.

Konuşma, insanın sosyalleşmesini sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Konuşma, geliştirilmesi gereken ve geliştirildiğinde insan yaşamına katkı sağlayan bir beceridir. Yaşamın içindeki insan doğduğu andan itibaren anadilini öğrenmek için çaba gösterir. Bu çaba konuşma yoluyla bir beceriye dönüşür ve sosyal insanın oluşumunu kolaylaştırır. Bu sosyal bağlantı durumu, toplumsallaşmanın temelini oluşturur. Bu şekilde konuşma becerisi toplumun oluşmasında bir araç görevindedir. Bu araç, ne kadar nitelikli, etkili olursa meydana gelecek toplum da o seviyede nitelikli olacaktır. İnsan canlı türleri arasındaki bu karşılıklı sosyal bağlantı durumu, iletişimin oluşmasını sağlamıştır. İnsanın iletişim kurabilme yeteneği, diğer canlılara olan üstün yanlarından bir diğeridir.

İletişim kelimesi Latince ortak, bir arada anlamlarına gelen *communis* kelimesinden türemiştir. İletişim kavramı bu oluşumuyla bir anlamda, insanların bir arada yaşayabilmelerini sağlayan bağlantıyı ifade etmektedir. İnsanların iletişim ihtiyacının temelinde kendini anlatmak, ifade etmek, karşısındakini anlamak, diğerlerini etkilemek ve ikna etmek arzusunun olduğu söylenebilir (Süllü Durul, 2020: 11).

İnsan yaşadığı ya da yaşamak zorunda olduğu sosyal çevrede her türlü isteğini, şikâyetini vb. ihtiyaçlarını diğerleri ile en etkili konuşma becerisi aracılığıyla iletişimi kullanarak giderebilir. Bu sebeple araç görevindeki konuşma becerisinin her hâlinin geliştirilmesi gerekir.

Her beceride olduğu gibi konuşarak kendini ifade edebilmek için de kritik dönemler mevcuttur. Kurudayıoğlu (2003) konuşma eğitiminde ulaşılabilecek son hedefin kişinin 15 yaşında ülkesinin parlamentosundaki konuşma tekniklerini takip edecek, onları yorumlayabilecek ve duygularını bu düzeyde anlatabilecek hâle getirilmesi olduğunu belirtmiştir. Aynı çalışmada kendi parlamentosundaki konuşulanları anlayıp yorumlayabilen ve gerektiği zaman fikir yürütebilen bireyler konuşma eğitiminde istenilen seviyeye ulaşmış demektir, diyerek konuşma eğitimi için kritik yaşların öneminden bahsetmiştir. Görüldüğü üzere 15 yaşında ortaokuldan mezun olan bireylerin konuşma eğitimi için bu döneme denk gelen yaşlar oldukça önem arz etmektedir. Ancak konuşma ihtiyacı günlük hayatta bundan çok daha fazlasıdır. İnsanlar çarşıda, pazarda, bir kurumda, düğünde, cenazede, sokakta, sosyal ortamlarında, günlük hayatın herhangi bir yerinde planlanmamış bir şekilde hazırlıksız konuşmaların içinde iletişim kurma ihtiyacı içinde olabilirler.

Hazırlıklı ya da hazırlıksız iletişimin en kolay yolu olan konuşma becerisinin her şeklinin kendi kritik döneminde geliştirilmesi bireyler için önemlidir.

Modern dünyada insanların eğitimsel gelişim sürecini eğitim öğretim kurumları üstlenmiştir. Konuşma becerisinin her şeklinin ihtiyacı karşılayabilecek niteliğe sahip olabilmesi için büyük oranda pratik edilmiş olması gerekir. Pratikliği sağlamak bireyin eğitim ihtiyaçlarını sağlayacak eğitim öğretim programlarının sorumluluğundadır. Eğitim öğretim kurumlarına eğitim öğretim esnasında faaliyetlerini gerçekleştirdiği süreçte önemli görevler düşmektedir. 15 yaşında ortaokuldan mezun olan öğrenciler, bu süreci en verimli şekilde geçirmelidir. Sürecin verimli olabilmesi, aynı zamanda ihtiyacı karşılayabilir olması ile gerçekleşebilir.

Bireyin ihtiyaçları yaşadığı çağın ihtiyaçları ile doğru orantılıdır. Modern dünya devamlı değişim içindedir. Bu değişim her anlamda kaçınılmaz bir gerçektir. Eğitim öğretim kurumlarının da faaliyetleriyle birlikte bu kaçınılmaz değişime ayak uydurması gerekir. Yaşadığı çağın gerisinde kalmış eğitim öğretim faaliyetleri bireyin ihtiyacı olan becerileri yeterli ölçüde kazanmasını sağlayamayacaktır. Bunun önüne geçebilmek için değişimin değişimine ayak uydurmak gerekir. Eğitim öğretimin süreç içerisindeki aktiviteleri, gerçekleştirildiği döneme uygun şekilde güncellenmelidir. Bu güncelleme eğitim öğretimin en önemli ögesi olan bireyin ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olmalıdır. Bu ihtiyaçların merkezinde ise sosyal iletişim becerisi ihtiyacı gelmektedir. Bireyin sosyalleşebilmesi için iletişim becerisinin her şeklinin geliştirilmesi gerekir.

Bir eğitim öğretim ögesi olan bireyin sahip olduğu her beceri geliştirilebilir ve daha kullanışlı hâle getirilebilir. Bu sebeple bireyin bu ihtiyaçlarını karşılayabilmek için eğitim öğretim kurumları gerek eğitim öğretim programlarıyla gerek faaliyetleriyle gerekse kullanılan yöntem teknikleriyle kendini yenilemeli, güncellemelidir. İhtiyacı karşılamayan her yöntem teknik yerini yenisine bırakmalıdır.

İnsanlar günümüzde gün içinde konuşurken pratik ve çözüm odaklı olmalıdır. Bunun yaşanması için bireyin bu pratikliği birçok kez deneyimlemiş olması gerekir. Bireye bu deneyimi ancak onun davranışlarının eğitiminden sorumlu olan eğitim öğretim sistemi, en doğru şekilde verebilir. Eğitim öğretim sistemleri bunu sağlayabilmek için öncelikle bireyin mevcut ihtiyaçlarını belirlemelidir. Çağa uygun belirlenen bireyin ihtiyaçlar, buna göre düzenlemiş bir eğitim öğretim sistemi ile olması gereken şekle girebilir. Eğitim öğretim sistemleri bunu yaparken tek tip insan yetiştirmek yerine özgün bireyler yetiştirmeyi hedeflemişlerdir.

Eğitim ve öğretim programları çağın gerektirdiği ihtiyaçları karşılamak, kullanılmakta olan programın eksikliklerini gidermek, eğitim alanındaki yeni gelişmeleri uygulamaya aktarmak gibi çeşitli amaçlarla zaman zaman düzenlenir ya da bütünüyle yenilenir (Durukan, 2018). Bu hedef doğrultusunda bireyler hayatın her alanında kendi kararları doğrultusunda yaşayabilmektedir. Bu yaşayış içinde her anlamda bireyin konuşma ihtiyacı mevcuttur. Bu şekilde konuşma becerileri her alanda birey adına iyileştirilip geliştirilmelidir. Çünkü birey hangi alana yönelirse yönelsin kendini ifade etme ihtiyacı içindedir ve bunu en kolay konuşarak yapabilir.

Kendini doğru şekilde ifade edebilen birey doğru iletişim kurabildiği için sosyal olarak toplumdaki varlığını gerçekleştirmiş olacaktır. Birey kendini en iyi anadilinde ifade ederek gerçekleştirebilir.

Bireyler anadillerinin kurallarını; okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin gerektirdiği davranışları örgün eğitim kurumlarında sistemli bir şekilde öğrenirler. Çocuğun bireysel farklılıklarının, beyin gelişim evrelerinin göz önünde tutulduğu, dilsel gelişim evrelerinin bilindiği ve tüm bu bilgilerin uygulandığı Türkçe dersi izlenceleri hem daha bilimsel hem daha verimli hem de daha amaca uygun olacaktır (Lüle Mert, 2014). Anadil eğitimi diğer becerilerin edinimini kolaylaştırması bakımından eğitim sürecinde önemli bir öğedir. Her beceri bir diğeriyle ilişkilidir ve her beceri kendi içinde önemlidir. Konuşma, günlük yaşamda en çok kullanılan dil becerilerinden biridir.

Dil becerilerinin okulda ve günlük yaşamda kullanımı üzerine araştırmalar yapılmıştır. Günlük yaşamın yüzde 42'sinin dinlemeye, yüzde 25'inin konuşmaya, yüzde 15'inin okumaya ve yüzde 18'inin yazmaya ayrıldığını tespit edilmiştir (Rankin, 1930: 179; Akt., Muradoğlu, 2021). İletişim sürecinde dinleme oranının yüzde 40, konuşma oranının yüzde 35, okuma oranının yüzde 16 ve yazma oranının yüzde 9 olduğunu belirtilmiştir (Burley-Allen, 1995:2; Akt., Tunagür, 2021). Bu oranlar, konuşmanın dinlemeden sonra en çok kullanılan ikinci dil becerisi olduğunu ve iletişim sürecinin belirleyicilerinden biri olduğunu göstermektedir.

İnsanlar günlük hayatta sık sık konuşma becerilerini kullanmak zorunda kalmaktadır. Bazı konuşmalar hazırlanır, bazıları ise hazırlanmaz. Yapılan bu günlük konuşmaların çoğunluğu, hazırlıksız olarak gerçekleşmektedir. Dolayısıyla her yaş grubundaki bireyin hazırlıksız konuşma konusunda yeterli deneyime sahip olması gerekmektedir. Bu amaçla ortaokul öğrencilerinin teşekkür konuşmaları, açılış konuşmaları, tebrik konuşmaları, telefona cevap verme gibi hazırlıksız konuşmaları pratik etmeleri gerekir.

İnsanlar anadillerinde düşünür ve düşüncelerini en doğru şekilde anadillerinde ifade ederler. Anadil ile düşünme arasında yakın bir ilişki vardır. Piaget'ye göre dilin olgunlaşması ancak düşüncenin olgunlaşması ile gerçekleşebilir (Piaget, 1981; Akt. Demirel, 1999: 40). Psikodilbilimciler Weaver ve Ness şöyle der: Düşünmeyi geliştirmenin yolu konuşmayı da geliştirir, konuşmayı geliştirmenin yolu da düşünmeyi geliştirir (Weaver, 1991; Ness, 2006; Akt. Ateş ve Akyol, 2013). Dolayısıyla hazırlıksız konuşma becerileri hızlı düşünmeye yol açar ve hızlı düşünebilme becerisini geliştirir. Bu döngü her iki açıdan da birey için avantaj sağlayacaktır.

Bir hızlı düşünme tekniği olan SCAMPER tekniği, öğrencilerin sahip olduğu gizli güçleri ortaya çıkarmakta, yaratıcı düşüncelerin oluşmasına ve gelişmesine yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda, yaratıcılık üzerine yapılan araştırmalar, sorunların çözülmesi noktasında gerçekleştirilen önemli adımlardır (Aydın ve Çilci, 2020). Dil becerileri ve düşünme becerileri arasındaki ilişkiden hareketle bir düşünme tekniği olan SCAMPER tekniğinin konuşma, dinleme, okuma becerilerine etkisi önemli bir araştırma konusudur.

Bu çalışma; hazırlıksız konuşma becerisine duyulan ihtiyacı, bu becerinin kazanımı için kritik bir öneme sahip olan ergenlik dönemine denk gelen ortaokul 7. sınıfa gelene kadar ne ölçüde kazandırıldığını, öğrencilerin ana dillerini ne ölçüde doğru edindiklerini, ana dillerini kullanırken en sık hangi konuşma hatalarını yaptıklarını ve hangi yanlışları edindiklerini göstermesi açısından bununla birlikte ilköğretimin ikinci kademesindeki

öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerinin belirlenmesi, ortaokul 7. sınıf programının hedeflerine ne ölçüde ulaşıldığını göstermesi ve konuşma becerisinin temel dil yeterlikleri içindeki yerini belirlemesi açısından önemlidir.

Aynı zamanda günümüzde çağın ihtiyaçlarını, bireylerin hem düşünsel hem de beceri anlamında konuşma becerilerinde pratiklik kazanacaklarını düşündürten SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri, hazırlıksız konuşma kaygıları üzerindeki etkisini belirlemesi; benzeri etkinliklerin araştırılarak eğitim öğretim süreçlerinin her basamağının çağa uygun bir şekilde getirilmesinin önünü açması ve farkındalık yaratması açısından önemlidir. Bu kritik dönem içerisinde de ilgili kazanımlar için yapılabilecekler adına öğretmenlerin ders içi alternatif etkinlikler geliştirebilmelerinin önü açılmış olacaktır.

1.4. Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu araştırmada, “SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerine ve kaygılarına etkisi var mıdır?” sorularına yanıtlar aranacaktır. Bu ana sorun üzerinden aşağıda bulunan araştırma sorularına yanıtlar aranmıştır.

Araştırmanın alt problemleri şu şekildedir:

1. SCAMPER tekniğinin Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde etkileri nelerdir?
 - 1.1. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde cinsiyet durumuna göre etkileri nelerdir?
 - 1.2. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde öğrencilerin evinde kitaplık/kütüphane bulunma durumuna göre etkileri nelerdir?
 - 1.3. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde öğrencilerin sinemaya gitme durumuna göre etkileri nelerdir?
 - 1.4. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde öğrencilerin tiyatroya gitme durumuna göre etkileri nelerdir?
 - 1.5. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde öğrencilerin evine giren aylık gelir durumuna göre etkileri nelerdir?
2. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma kaygılarının üzerinde etkileri nelerdir?

- 2.1. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde cinsiyet durumuna göre etkileri nelerdir?
- 2.2. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde öğrencilerin evinde kitaplık/kütüphane bulunma durumuna göre etkileri nelerdir?
- 2.3. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde öğrencilerin sinemaya gitme durumuna göre etkileri nelerdir?
- 2.4. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde öğrencilerin tiyatroya gitme durumuna göre etkileri nelerdir?
- 2.5. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde öğrencilerin evine giren aylık gelir durumuna göre etkileri nelerdir?
3. SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarının niteliği üzerinde etkileri nelerdir?
4. Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin SCAMPER tekniğine yönelik görüşleri nelerdir?

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- ✓ Oluşturulan etkinlikler 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan bilgilendirici ve hikâye edici metin türleri ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Varsayımlar

- ✓ Çalışma grubu olarak seçilen okullardaki öğrencilerin tümü, evreni temsil etmektedirler.
- ✓ Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin araştırmaya katkı sağlayan düşünceleri gerçeği yansıtmaktadır.

1.7. Tanımlar

SCAMPER Tekniği: “SCAMPER, yaratıcı düşünmenin geliştirilmesinde kullanılan, mevcut fikirlerin nasıl değiştirileceğini düşündüren, yeni veya alternatif fikirler üretmeye yardımcı olan uygulanması kolay, eğlenceli bir beyin fırtınası yöntemidir.” (Yıldız Demirtaş, 2020: 1).

Konuşma Kaygısı: “topluluk önünde veya karşılıklı gerçekleşen konuşmalarda bireyin konuşmaktan kaçınması veya konuşmanın zorunlu olması durumunda bireyin heyecanlanması, kendini yeterince ifade edememesi, terlemesi, yüzünün kızarması gibi fiziksel belirtilere sebep olan kaygıya konuşma kaygısı denir.” (Keşaplı ve Çifçi, 2017).

Hazırlıksız Konuşma: “Kişinin günlük yaşamında, iletişim kurmak, ihtiyaçlarını gidermek gibi amaçlarla okulda, sokakta, iş yerinde, evde, dinlenme zamanlarında, kısacası hayatının her alanında gerçekleştirdiği konuşmalar olması yönüyle kişinin günlük yaşamında en çok başvurduğu konuşma türüdür” (Yıldız ve Deveci, 2021).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Dil ve İletişim Kavramı

Toplum, insanların doğası gereği oluşturduğu ortak kültürü, yaşam tarzı, gelenekleri, dili olan yaşamın devamlılığına katkıda bulunan topluluklardır. Bireyler toplumun oluşmasına bu şekilde katkıda bulunurken sahip oldukları dili kullanırlar. Dil, bireyin en küçük parçası olduğu toplumu oluşturup iletişim kanalıyla devamlılığını sağlamak için kullandığı canlı bir araçtır.

“Dil, karşılıklı tayin edilen ve sınırlanan, yardımıyla insanların birbirlerini anladıkları, onunla birbirlerine hayati ve fikri olarak etki edebildikleri, seslerden oluşan bir işaretler sistemidir.”(Glinz, 1966: 185; Akt. Erkoç, 2024: 46). Kartal’a (2010) göre ise dil: “ Bir toplumu oluşturan bireylerin duygu ve düşüncelerinin o toplumdaki ses ve anlam bakımından geçerli ortak öğeler ve kurallar yardımıyla başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü ve gelişmiş bir bildirişim aracıdır.” Bu süreci yapılandıran ve sürekliliğini sağlayan araçlar vardır. Dil en önemli iletişim aracıdır.

Toplum: “Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü; cemiyet.” şekilde tanımlanmıştır (TDK, 2025). Tanımdan da anlaşılacağı üzere insanlar işbirliği yapabilmek için iletişim kurmalıdır. İletişim kurmak toplumu oluşturmak için bir zorunluluk olmakla birlikte insanın doğasında zaten var olan bir durumdur. Kuram’ a (2018) göre dilin tanımı şöyledir: “Dil, toplumların birleştirici unsuru, insana bahşedilmiş en güzel yetenek ve kültürümüzü hem şekillendiren hem de ondan etkilenen iletişim sistemimizdir.”

İletişim, bireyin diğer bireylerle bir arada yaşayıp toplumu oluşturabilmesi için dilin herhangi bir şeklini kullanarak bağlantıya geçtiği değişken bir süreçtir. İletişim kelimesinin kökeni Latince bir kelime olan “communis” ten türemiştir. Communis, paylaşmak anlamındadır. Bu kelime ise yine Latince olan ve ortak anlamına gelen “commun” dan türetilmiştir. Ortak anlamındaki “commun”, paylaşmak anlamındaki “communis” i üretmiştir. Ortak olanı, benzeyenleri paylaşmak olan iletişim, genel hatlarıyla bu şekilde ortaya çıkmıştır.

Birey benzer olanları doğası gereği paylaşmaktadır. Benzer olanların bir araya geldiği toplum iletişim ile var olmaktadır. Bu varlığın devamlılığını ise dil sağlamaktadır. “İletişim, iletilmek istenen materyalin ilgili herkes tarafından tamamen anlaşılabilmesi amacıyla bilgi, kanaat ya da düşüncenin; yazı, konuşma ve görsel araçlarla veya bunların bir arada kullanımıyla iletilmesi, alınması veya değiştirilmesi olarak tanımlanabilir.”

(Sillars, 1997: 1; Akt. Doğan, 2009). Tanımlarından da anlaşılacağı üzere toplum, dil ve iletişim kavramları hem birbirini oluşturan hem de birbirinin devamlılığını sağlayan ve birbirleri için kritik önem arz eden kavramlardır.

Dil ve iletişim, birey merkezinde ve birey aracılığıyla toplumu oluşturmaktadır. Devam eden yaşamın toplum ve toplumlarla birlikte geleceğini sağlamak için bu sistemin devamlılığı mecburidir. Toplumsal alandaki her şey dilde anlam iletişimde de anlatım bulduğu için bu durum, onu sürekli değişken kılmaktadır. Dili canlı yapan da ondaki bu özelliğidir.

İnsanlar iletişim sürecinde dili en çok konuşma becerisi aracılığıyla kullanırlar. Çünkü dil, iletişim araçları arasında en kullanışlı, en elverişli ve gelişmiş olandır. Anlama ve ifade etme aracıdır ve iletişimin temelidir. İletişim olmadan anlaşma, anlaşma olmadan da sosyal yaşam olamaz. İletişim bireyin sosyalleşmesinin en merkezi aracıdır. Bu aracı kullanışlı hâle getiren ise dilin temel bir davranışa dönüşmesini gerçekleştiren konuşma becerisidir.

2.2. Konuşma Becerisi

Konuşma, duygu ve düşüncelerin seslendirilmesidir. Konuşma; bireyin bir dileğini, isteğini, şikâyetini, amacını başka bir bireye sahip olduğu ses yapısını kullanarak aktardığı bir sistemdir. Bu sistemde birey, karşısındaki bireyden de dönüt alır ise iletişimi gerçekleştirmiş olur. İletişim devamlı hâle geldiğinde ve iletişim birey sayısı çoğaldığında toplum oluşur. Oluşan toplumun sürekliliği kültürü, medeniyeti ortaya çıkarır.

İnsan doğası gereği sosyal bir varlıktır. Sosyal bir varlık olmasının sonucu olarak çevresinde olup bitenleri anlama, anlamlandırma ve bir şekilde ifade etme ihtiyacı duyar. Bu ihtiyaç çok çeşitli olabilir. Sosyal bir varlık olan insan, toplu hâlde yaşar. Bu toplulukta her insan ihtiyaçlarını karşılayabilmek, yaşamını sürdürmek zorundadır. Bu nedenle çevresindekilerle iletişim kurması gerekir. Bunu sağlamanın insan için en kolay yolu sahip olduğu ses çıkarabilme davranışı sonucunda kazandığı konuşma becerisi ile olmalıdır.

Ege' ye (2006) göre: “İletişimde insanların kullandığı en yaygın yöntem dilin kurallarını kullanarak oluşturduğumuz dil yapılarını sözel olarak ifade etmektir.” Konuşma sosyal varlık olan insanın toplum içindeki iletişimi sağlamada en kullanışlı aracıdır. Dil, farklı kullanım alanlarına ayrılırsa da konuşmaya dayalı olan sözlü dilin tercih edilen iletişim aracı olduğu açıktır. Çünkü gün içerisinde yaşadığımız yaşam alanı neredeyse tamamen konuşma temelli iletişime dayanmaktadır.

Birey doğduğu andan itibaren önce sesleri taklit ederek sonra da yorumlayıp anlamlandırma yoluyla konuşmaya çabalar. Çünkü konuşmak, insanları hayata kazandırmanın en hızlı yoludur. İnsan doğarken konuşma becerisinin temel yapısına sahip olarak doğar. Konuşma, insan organizması için başlangıçta sadece en basit şekliyle zaten var olan bir davranıştır. Sonrasında çevresini duyar, taklit eder, zihnini kullanıp anlamlandırır ve bu davranışı süreç içerisinde beceriye dönüştürür. Kendini ifade etmeye başlar. Bu beceri nitelikli olduğu ölçüde kendini ifade ediş de o ölçüde niteliklidir.

Konuşma, ses yapısının kullanılması ile oluşan teknik bir olaydır. Ancak konuşanın zihninde anlamlandırdıklarını anlatmak istediğinde ve bu, dinleyenin zihninde anlamlar oluşturduğunda konuşma; basit, teknik bir olaydan daha fazlasına dönüşür. Konuşma, zihinde anlam oluşturan, fiziksel ve zihinsel bir süreç olup zihinde şekillenen duygu ve düşüncelerin sözlerle ifade edilmesi olarak tanımlanabilir (Erdem, 2019). Konuşma bireyin zihnindekileri aktarmada en kolay yoldur. Bu nedenle en çok tercih edilen iletişim yoludur.

İnsan günlük hayatın çoğunda kendini konuşarak ifade eder, konuşarak sosyalleşir, gününü ve hayatını büyük oranda konuşarak yaşar. Çelik (2016), “Konuşma, dil aracılığıyla gözlemleri, düşünceleri, duyguları ve bilgileri anlatma işlemidir. Konuşma; evde, okulda ve sosyal ilişkilerde kullanılan temel bir beceridir. Bu beceriyle duygu ve düşünceler aktarılmakta, bilgi ve deneyimler paylaşılmaktadır.” diyerek konuşmanın tanımını yapmıştır. Görüldüğü üzere birey neredeyse bütün hayatı boyunca ihtiyaçlarını büyük oranda konuşarak gidermektedir.

Birey günlük hayatında konuşmayı iki farklı şekilde kullanır. Bazı konuşmalarına konuşmadan önce hazırlanırken bazıları aniden gelişir, birey hiçbir hazırlık yapmadan, konuşmayı mevcut durumu ile gerçekleştirir. Bu konuşmalar hazırlıklı konuşmalar ve hazırlıksız konuşmalar olacak şekilde iki başlıkta incelenmektedir.

2.3. Konuşma Çeşitleri

Her konuşma türü kendi özelliklerine göre ele alınmaktadır. Konuşma türlerine ilişkin sınıflandırmalar alan yazın incelendiğinde genel olarak hazırlıklı ve hazırlıksız olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. Bu çalışmada konuşma çeşitleri hazırlıklı ve hazırlıksız olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir:

2.3.1. Hazırlıklı konuşma

Konuşmanın yeri, zamanı, teması ve amacı önceden belirlenir ve konuşma buna göre hazırlanır.

Genellikle bir konu hakkında bilgi sunmak, bir konu üzerinde tartışarak çeşitli gerçekleri aydınlatmak ya da bir konu veya sorunu çeşitli açılardan inceleyip irdelemek amacıyla hazırlıklı konuşma yapılır (Temizyürek vd. 2007: 212). Dolayısıyla hazırlıklı konuşmalarda konuşmanın zihinsel boyutun önemi daha fazladır. Öte yandan, herhangi bir konuşmanın fiziksel unsurları da göz ardı edilemez. Ses tonu, kelimelerin vurgu ve tonlaması, kelimelerin doğru telaffuzu, jest ve mimik olarak bilinen el, kol ve yüz hareketleri önemlidir. Konuşmacıların bu konuşmalarda beden hareketleri, jest ve mimikleri de konuşmanın dinleyici üzerindeki etkisini belirleyebilmektedir. Hazırlıklı konuşmalarının başlıca türleri şunlardır:

Açık oturum, derinlemesine bilgi ve deneyime sahip kişilerin bir araya gelerek toplumun bir bölümünü veya tamamını ilgilendiren önemli konuları tartıştıkları ve bulgularını ortaya koydukları bir yerdir.

Panel tartışması, bir moderatör ve az sayıda konuşmacı grubunun bir masa etrafında oturduğu ve belirli bir konu hakkında çeşitli bakış açılarını izleyicilerin önünde ifade ettiği bir grup tartışması türüdür.

Forum panelin devamı şeklindedir. Forum, panelle benzer bir tartışma çeşididir. Panel türüne forum denmesinin nedeni katılımcılara söz hakkı verilmesi ve onların da tartışmaya katılmasıdır.

Konferans, bilimsel, sanatsal veya teknolojik alanlarla ilgili belirli bir konuda bilgi vermek veya bir konuyu açıklamak ya da öğretmek amacıyla bilim adamları, sanatçılar veya bir konuda derinlemesine bilgi ve görüş sahibi kişiler tarafından topluluk önünde yapılan konuşmadır (Karaalioğlu, 1978: 329).

Röportaj, işinin uzmanı bir kişinin önceden hazırlamış olduğu soruları bir konunun, olayın ya da durumun açıklayıcısına sorarak alınan cevaplar ve soruyu soranın düşüncelerini de içeren bir konuşma türüdür.

Mülakat, tanınmış bir sosyal figürü daha iyi tanımak ve topluma tanıtmak için yapılan mülakatlar ile toplumsal öneme sahip bir konuda farkındalık yaratmak için bir ünlü veya uzmanla yapılan mülakatın sonuçlarını iletmek için yapılır.

Münazara, savunulabilecek ya da karşı çıkılabilecek bir konu üzerine yapılan konuşma yarışmasına dayanan bir oyundur.

Nutuklar, dinleyici topluluğuna belli bir fikri veya duyguyu dayatmak için yapılır ve ispat veya müdafaa bakımından eşsizdir.

Sempozyum, bilim, sanat veya düşüncenin farklı yönlerinde uzmanlaşmış üç ila altı konuşmacının önceden hazırlanarak bir moderatörün gözetiminde dinleyicilere bunları açıkladığı bir konferans türüdür.

2.3.2. Hazırlıksız konuşma

Hazırlıksız konuşma, önceden belirlenmiş bir yeri veya zamanı olmayan konuşmaları, koşullar nedeniyle aniden yapılan konuşmaları ve günlük yaşamda yapılan gündelik konuşmaları içerir. Bu tür konuşmalar günlük yaşamın ihtiyaçlarını karşılamak, duygu ve düşünceleri ifade etmek ve talepleri iletmek için yapılan konuşmalardır.

Hazırlıklı konuşmalarda konuşmacı konuşma öncesi konuşmayı türüne uygun şekilde planlar ve gerekli hazırlıklarını yaparak konuşmaya hazırlanma fırsatına sahiptir. Eğer birey yeterli ön bilgiye geniş kelime dağarcığına ve konuşmayı yönetebilme duygu durumuna hâkimse hazırlıklı konuşmalarda başarılı olacaktır. Bununla birlikte sesi doğru kullanma, uygun vurgu ve tonlamalarda uygunluk konuşmanın etkililiğini arttıracaktır. Ancak bireyin günlük yaşamını geçirmesini sağlayan iletişimi büyük oranda hazırlıksız konuşmalar ile sağlamaktadır. Hazırlıklı konuşmalara katkıda bulunan bütün bu etmenler hazırlıksız konuşmalarda da etkili olacaktır. Bu nedenle bireyin günlük yaşamındaki önceden hazırlık yapmadan, aniden gelişen konuşmalara karşın yeterli konuşabilme donanımına sahip olması önemlidir. Hazırlıksız konuşmalar birikimin daha sınırlı bir şekilde kullanıldığı daha basit günlük konuşmalardır. Fakat yeterli kelime hazinesine sahip olma, mevcut duygu durumu ile baş edebilme gibi yeterlilikler günlük yaşamda daha fazla yer alan hazırlıksız, basit konuşmaların da daha nitelikli olmasını sağlayacaktır.

Günlük konuşmalardaki başarı derecesi diğer konuşma durumlarındaki kadar önemli olmasa da bireyin saygınlığını ve sosyal statüsünü etkilediği için dikkate alınır. Bu nedenle gündelik konuşmalarda konuşmacılardan belirli kurallara uymaları beklenir. Günlük konuşmalarda samimiyet ve içtenliğin sağlanması, dikkat edilmesi gereken ilk unsurdur. Bu, iletişim kurulan kişiye karşı saygılı olmayı, alçakgönüllü davranmayı ve saldırgan davranış ve tutumlardan kaçınmayı gerektirir. Basit, kolay, sade bir dil kullanmak da günlük konuşmada önemlidir.

Hazırlıklı konuşmalarda olduğu gibi hazırlıksız konuşmalarda da uygun beden dili, ses tonu ve vurgu konuşmanın etkili olması için önem arz eder. Konuşurken uygun el, kol

ve yüz hareketlerini, görgü kurallarını uygun bir şekilde kullanmak, hem hazırlıklı hem de hazırlıksız konuşmada olan günlük konuşmanın başlıca gereklilikleridir. Telefonda konuşma, ziyaretler, karşılama ve uğurlama konuşmaları, sohbet başlatma, hatırlama, tanıştırma, özür dileme, teşekkür etme ve tebrik etme, kendini tanıtmak, selamlama konuşmaları, yol sorma, yol tarif etme, tanıtım konuşmaları, anma ve yıldönümü konuşmaları, açılış konuşmaları, sunum konuşmaları, sohbet konuşmaları, fıkra anlatma, soru sorma, cevap verme ve yetkililerle yapılan konuşmalar gibi konuşmalar gündelik yaşamda aniden hazırlıksız olarak yapılan konuşmaların bazılarıdır. Dolayısıyla hazırlıksız konuşma hayatın her anını kapsamaktadır. Bu nedenle bireyler ancak hazırlıksız konuşmanın önemini kavrayarak ve becerilerini geliştirmeye çalışarak sağlıklı iletişim kurabilir, etkili konuşmalar yapabilir ve akıcı bir şekilde konuşabilirler.

Hazırlıksız konuşmalar, öğrencilerin beklenmedik durumlarda ya da belirli bir hazırlık yapmadan karşılaştıkları konuşma fırsatlarıdır. Bu tür konuşmalar, öğrencilerin kendilerini ifade etme yeteneklerini hızlı bir şekilde ortaya koymalarını gerektirir ve sıklıkla anlık kararlar almalarını zorunlu kılar. Öğrenciler için bu tür konuşmalar genellikle derslerde, sınıf içi tartışmalarda veya beklenmedik sunum gerektiren durumlarda ortaya çıkar. Hazırlıksız konuşmaların başarılı olabilmesi için öğrencilerin iletişim becerilerini, özgüvenlerini ve etkili düşünme yeteneklerini kullanmaları gerekmektedir.

Hazırlıksız konuşmalar, öğrenciler için önemli bir beceri olmasına rağmen, birçok öğrenci için kaygı verici bir deneyim olabilir. Hazırlıksız konuşma sırasında ortaya çıkabilecek olası hatalar, öğrencilerde konuşma kaygısı yaratabilir ve bu da iletişim becerilerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirmek ve konuşma kaygısını azaltmak için etkili stratejilere ihtiyaç vardır. Günlük hayatın önemli bir kısmını oluşturan birçok hazırlıksız konuşma çeşidi mevcuttur.

2.3.2.1. Kendini tanıtmak

Kendini tanıtmak, hazırlıksız konuşmaların temel bir unsuru olarak öğrencilere sunulabilir. Bu, öğrencilere beklenmedik bir durumda kendilerini ifade etme fırsatı verir ve iletişim becerilerini kullanarak anlatmak istediğini uygun bir şekilde anlatmasının önü açılmış olur. Ergenlik döneminde bulunan öğrenciler için kendini tanıtmak, yeni bir sınıfta veya belirli bir etkinlikte tanımadıkları kişilere karşı iletişim kurarken gerekli olabilir. Kendini tanıtmak, öğrencilere konuşma becerilerini kullanma ve kendilerine güvenme fırsatı sunar.

Kendini tanııtma süreci genellikle öğrencilerin adlarını, hobilerini, ilgi alanlarını ve belki de ailelerinden veya yaşadıkları yerden kısa bilgiler vererek başlar. Bu, öğrencilerin hem kendilerini ifade etmelerini hem de dinleyicilerle bağlantı kurmalarını sağlar. Ayrıca, kendini tanııtma sırasında öğrencilerin vücut dili, ses tonu ve iletişim becerilerini kullanarak etkili bir iletişim kurmaları teşvik edilir. Bu, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmelerine ve yeni ilişkiler kurmalarına yardımcı olur.

Kendini tanııtma, öğrencilere konuşma fırsatları için hazırlıklı olmayı öğretirken aynı zamanda konuşma kaygısını azaltmalarına da yardımcı olabilir. Öğrencilerin hazırlıksız konuşma deneyimlerine maruz kalmaları, beklenmedik durumlarla başa çıkma ve anlık iletişim becerilerini geliştirme konusunda önemli bir adım olabilir. Bu süreç, öğrencilerin kendilerine güvenlerini artırır ve konuşma kaygısını azaltır.

2.3.2.2. Tanışma- tanıştırma

Tanışma ve tanıştırma, öğrencilere iletişim becerilerini kullanarak başkalarıyla etkili bir şekilde etkileşimde bulunma fırsatı sunar. Öğrenciler için, yeni bir ortamda veya belirli bir etkinlikte yeni insanlarla tanışmak önemli bir deneyimdir. Tanışma ve tanıştırma, öğrencilere sosyal becerilerini geliştirme, empati kurma ve başkalarıyla pozitif bir şekilde etkileşimde bulunma fırsatı sunar.

Tanışma süreci genellikle öğrencilerin isimlerini, hobilerini, ilgi alanlarından ve belki de ailelerinden veya yaşadıkları yerden kısa bilgiler vererek başlar. Bu durum öğrenciye yeni insanlarla bağlantı kurmanın ve ortak noktalar bulmanın bir yolu olarak hizmet eder. Tanışma sırasında, öğrencilere karşılıklı olarak kendilerini ifade etme fırsatı verilirken aynı zamanda dinleme becerilerini kullanma ve başkalarının hikâyelerini anlama fırsatı da sunar.

Tanıştırma, bir kişiyi başka birine tanıtmak için kullanılan bir iletişim becerisidir. Öğrenciler için, tanıştırma fırsatları sınıf içinde grup çalışması yaparken, okul etkinliklerinde veya toplumsal etkinliklerde gerçekleşebilir. Tanıştırma, öğrencilere başkalarıyla iletişim kurma ve sosyal ilişkiler kurma fırsatı sunar. Ayrıca, tanıştırma sürecinde öğrencilere takım çalışması ve işbirliği becerileri de öğretilir.

Tanışma ve tanıştırma süreçleri, öğrencilere iletişim becerilerini geliştirme, empati kurma ve sosyal ilişkiler kurma fırsatı sunar. Bu süreçler, öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimine katkıda bulunurken aynı zamanda iletişim becerilerini güçlendirir.

2.3.2.3. Teşekkür etme ve özür dileme

Teşekkür etme ve özür dileme, iletişimde kritik bir öneme sahiptir. Önemli bir yere sahip olan hoşgörü ve saygıyı ifade etmenin en etkili yoludur. Öğrenciler için, bu iletişim becerileri, sosyal etkileşimlerinin temelini oluşturur ve diğer insanlarla sağlıklı ilişkiler kurmalarına yardımcı olur. Teşekkür etme, başkalarının yardımını veya desteğini takdir etmenin ve onlara minnettarlık duymanın bir yoludur. Özür dileme ise, yapılan hatalar veya yanlış anlaşılmalara nedeniyle başkalarından affını istemenin ve saygıyı yeniden tesis etmenin bir yoludur.

Teşekkür etme, öğrencilere başkalarıyla olan ilişkilerinde nezaket ve takdir ifadesi gösterme fırsatı sunar. Bir kişiye teşekkür etmek, o kişinin yardımseverliğini veya desteğini kabul etmenin yanı sıra, aralarındaki bağı güçlendirir. Öğrenciler için, teşekkür etme, arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle ve diğer yetişkinlerle olan ilişkilerinde önemli bir davranıştır. Teşekkür etme, öğrencilerin duygusal zekalarını ve empati becerilerini geliştirirken aynı zamanda sosyal bağlarını da güçlendirir.

Özür dileme, öğrencilere hatalarını kabul etme ve başkalarından affını isteme fırsatı sunar. Öğrenciler için, özür dileme, sosyal etkileşimlerinde olumsuz bir durum yaşandığında uygun bir şekilde tepki göstermeyi öğrenmelerini sağlar. Özür dileme, öğrencilere sorumluluk alma ve saygıyı ifade etme becerilerini geliştirir. Ayrıca, özür dileme, olumsuz etkileşimleri düzeltme ve sağlıklı ilişkileri yeniden tesis etme fırsatı sunar.

Teşekkür etme ve özür dileme, öğrencilere iletişimde nezaket, saygı ve empati gösterme becerilerini öğretirken aynı zamanda sosyal ilişkilerini güçlendirir.

2.3.2.4. Telefonda konuşma

Telefonda konuşma, günümüzde iletişimde yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir ve öğrencilere etkili telefon iletişimi becerilerini öğretmek önemlidir. Öğrenciler için telefonda konuşma becerileri, sosyal etkileşimlerinin önemli bir parçasıdır ve hem kişisel hem de akademik hayatta kullanılır. Telefonda konuşma, öğrencilere net ve etkili iletişim kurma, dinleme becerilerini geliştirme ve saygılı bir şekilde iletişim kurma fırsatı sunar.

Telefonda konuşma; öğrencilere ses tonu, vurgu ve konuşma hızı gibi önemli iletişim unsurlarını kullanma fırsatı sunar. Doğru ses tonu ve vurgu kullanımı, iletişimin anlaşılabilirliğini artırır ve etkili bir iletişim sağlar. Telefonda konuşma sırasında öğrencilerin kendilerini net bir şekilde ifade etmeleri ve dinleyicilerle etkili bir şekilde

iletişim kurmaları teşvik edilir. Bu, ğrencilerin iletişim becerilerini geliştirirken aynı zamanda empati kurma ve karşılıklı anlayışı artırma fırsatı sunar.

Telefonda konuşma becerileri aynı zamanda öğrencilere telefon görüşmelerini etkili bir şekilde yönetme ve sorunları zme becerilerini de öğretir. Öğrencilerin telefon görüşmelerini etkin bir şekilde yönetebilmeleri, iş ve kişisel ilişkilerinde güvenilir ve saygılı bir izlenim bırakmalarına yardımcı olur. Ayrıca, telefonda konuşma, öğrencilere belirli bir amaca yönelik iletişim becerilerini kullanmayı öğretir ve iletişim becerilerini gerçek hayatta kullanmalarını sağlar.

Telefonda konuşma becerilerinin öğretilmesi, öğrencilerin iletişim becerilerini güçlendirirken aynı zamanda günlük yaşamlarında daha etkili iletişim kurmalarına yardımcı olur.

2.3.2.5. Ziyaret

Ziyaret etme, bireyler arasında yüz yüze iletişimin önemli bir parçasıdır ve sosyal ilişkilerin güçlenmesine katkıda bulunur. Öğrenciler için, ziyaret etme, hem arkadaşlarıyla hem de yetişkinlerle sağlıklı ilişkiler kurmanın ve sürdürmenin bir yolu olarak hizmet eder. Ziyaret etme, öğrencilere başkalarıyla doğrudan etkileşime girme fırsatı verirken aynı zamanda empati, anlayış ve iletişim becerilerini geliştirir.

Ziyaret etme süreci genellikle öğrencilerin birbirlerini evlerinde veya belirli bir yerde ziyaret etmeleriyle başlar. Bu, ğrencilere birbirlerinin yaşam alanlarını görmeleri ve daha derin bağlar kurmaları için bir fırsat sunar. Ziyaret etme, öğrencilerin birbirleriyle daha yakın bir ilişki kurmalarına ve karşılıklı anlayışı artırmalarına yardımcı olur.

Ziyaret etme aynı zamanda öğrencilere sosyal becerilerini geliştirme fırsatı da sunar. Ev sahibi veya ziyaretçi olarak, öğrencilerin misafirperverlik, nezaket ve saygı gibi önemli sosyal becerileri uygulamaları teşvik edilir. Ziyaret etme sürecinde, öğrencilerin iletişim becerilerini kullanarak etkili bir şekilde iletişim kurmaları ve empati göstermeleri teşvik edilir. Bu, ğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimine katkıda bulunurken aynı zamanda iletişim becerilerini güçlendirir.

2.3.2.6. Selamlaşma

Selamlaşma, iletişimde ilk izlenimlerin oluşturulmasında önemli bir rol oynar ve sosyal etkileşimlerin başlangıcını belirler. Öğrenciler için, selamlaşma, hem arkadaşlarıyla hem de yetişkinlerle etkileşimde bulunmanın temel bir parçasıdır. Selamlaşma, ğrencilere

nezaket, saygı ve iletişim becerileri gibi önemli sosyal becerileri öğretirken aynı zamanda sosyal ilişkilerin güçlenmesine katkıda bulunur.

Selamlaşma süreci genellikle öğrencilerin birbirlerine görsel veya sözlü bir şekilde “merhaba” demesiyle başlar. Bu, karşılıklı saygı ve nezaketin ifadesidir ve iletişimin olumlu bir tonla başlamasını sağlar. Selamlaşma sırasında, öğrencilerin vücut dili, ses tonu ve jestleri kullanarak etkili iletişim kurmaları teşvik edilir. Bu, öğrencilere sosyal etkileşimlerinde nasıl pozitif bir izlenim bırakacaklarını öğretir.

Selamlaşma aynı zamanda öğrencilere başkalarıyla olan ilişkilerinde nezaket ve saygı gösterme fırsatı sunar. Bir kişiye selam vermek, onun varlığını kabul etmenin yanı sıra aralarındaki bağı güçlendirir. Öğrenciler için selamlaşma; arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle ve diğer yetişkinlerle olan ilişkilerinde önemli bir davranıştır. Selamlaşma, öğrencilerin duygusal zekalarını ve empati becerilerini geliştirirken aynı zamanda sosyal bağlarını da güçlendirir.

2.3.2.7. Yol sorma, yol tarif etme

Yol sorma ve yol tarif etme becerileri, günlük yaşamda önemli iletişim araçlarıdır ve öğrencilere dış dünyayla etkileşimde bulunma yeteneklerini öğretir. Öğrenciler için, yol sorma ve yol tarif etme becerileri, hem sosyal hem de pratik bir gereklilik olabilir. Bu beceriler, öğrencilere yeni yerler keşfetme, bilgi alışverişi yapma ve gerektiğinde yardım isteme fırsatı sunar.

Yol sorma süreci genellikle bir kişinin bir başka kişiden belirli bir yerin konumunu veya bir yere nasıl ulaşılacağını sormasıyla başlar. Yol sorma, öğrencilere iletişim becerilerini kullanarak kendilerini net ve anlaşılır bir şekilde ifade etme fırsatı sunar. Aynı zamanda, yardım isteme ve başkalarıyla etkili bir şekilde etkileşimde bulunma becerilerini geliştirir. Yol sorma, öğrencilere çevrelerindeki kaynakları kullanma ve ihtiyaç duydukları bilgiye ulaşma becerisi kazandırır.

Yol tarif etme, öğrencilere belirli bir konumu tanımlama ve açıklama becerisi kazandırır. Yol tarif etme sırasında, öğrencilerin net ve mantıklı bir şekilde talimatlar vermesi teşvik edilir. Aynı zamanda, öğrencilerin dikkatli dinleme ve anlama becerilerini kullanarak doğru bilgiyi aktarmaları gerekmektedir. Yol tarif etme, öğrencilere iletişim becerilerini kullanma ve başkalarına yardım etme fırsatı sunar.

2.3.2.8. Kutlamalar

Kutlamalar, toplumun bir parçası olarak insanların bir araya gelip özel günleri, başarıları veya önemli olayları kutladığı sosyal etkinliklerdir. Öğrenciler için, kutlamalar sosyal bağların güçlenmesine, topluluk kimliğinin oluşturulmasına ve duygusal refahın artmasına katkıda bulunur. Kutlamalar, öğrencilere toplum içindeki yerlerini kutlama ve diğerleriyle etkileşimde bulunma fırsatı sunar.

Kutlamalar, öğrencilere farklı kültürel ve dini gelenekleri tanıma ve değerlendirme fırsatı sunar. Bu etkinlikler, öğrencilere toplumda çeşitliliği kutlama ve farklı perspektifleri anlama fırsatı verir. Aynı zamanda, kutlamalar, öğrencilerin kendilerini başkalarının kültürel ve dini geleneklerine açma ve saygı duyma becerilerini geliştirir.

Kutlamalar, öğrencilere işbirliği, takım çalışması ve organizasyon becerileri gibi önemli sosyal becerileri geliştirme fırsatı sunar. Okuldaki etkinliklerde, sınıf partilerinde veya özel günlerde yapılan kutlamalar, öğrencilerin bir araya gelerek ortak bir amaç için çalışmayı öğrenmelerini sağlar. Aynı zamanda, bu tür etkinlikler, öğrencilerin liderlik becerilerini geliştirme, grupta ortak iş bölümü yaparak çalışma ve sorumluluk alma fırsatı sunar. Bu esnada uygun şekilde yapıldığı takdirde günlük konuşma becerileri yeterli bireyler, özgüven geliştirmiş olacak ve kendinden memnun olacaklardır.

2.3.2.9. Anma ve yıl dönümü konuşmaları

Anma ve yıl dönümü konuşmaları, geçmişteki önemli olayları hatırlamak ve kutlamak için yapılan özel konuşmalardır. Öğrenciler için anma ve yıl dönümü konuşmaları, tarih bilincini artırmanın yanı sıra iletişim ve ifade becerilerini geliştirmenin bir yolu olarak hizmet eder. Bu tür konuşmalar, öğrencilere geçmişteki olayları değerlendirme, önemli figürleri anma ve duygusal bağlarını güçlendirme fırsatı sunar.

Anma konuşmaları, belirli bir kişiyi veya olayı anma ve onurlandırma amacı taşır. Öğrenciler, bu tür konuşmalar aracılığıyla tarihi figürleri veya önemli olayları daha derinlemesine anlama ve değerlendirme fırsatı bulurlar. Anma konuşmaları, öğrencilere empati, saygı ve duygusal zeka gibi önemli sosyal becerileri geliştirme fırsatı sunar. Aynı zamanda, bu tür konuşmalar, öğrencilere etkili bir şekilde araştırma yapma, bilgi sunma ve topluluk önünde konuşma becerileri kazandırır.

Yıl dönümü konuşmaları, geçmişteki önemli olayları veya başarıları kutlama ve değerlendirme fırsatı sunar. Öğrenciler, bu tür konuşmalar aracılığıyla belirli bir olayın veya başarının önemini anlama ve kutlama fırsatı bulurlar. Yıl dönümü konuşmaları,

öğrencilere topluluk önünde konuşma becerilerini geliştirme ve duygusal olarak etkili bir şekilde iletişim kurma fırsatı sunar. Aynı zamanda, bu tür konuşmalar, öğrencilere topluluklarını onurlandırma ve toplumlarına katkıda bulunma fırsatı da sağlar.

2.3.2.10. Sohbet

Sohbet, günlük iletişimin önemli bir parçasıdır ve insanlar arasındaki sosyal bağları güçlendirmenin ve ilişkileri sürdürmenin bir yoludur. Öğrenciler için, sohbet etme becerileri, arkadaşlarıyla, aileleriyle ve diğer yetişkinlerle sağlıklı ve etkili iletişim kurmanın temelini oluşturur. Sohbet etmek, öğrencilere empati, anlayış, paylaşma ve duygusal zeka gibi birçok önemli sosyal becerileri öğretirken aynı zamanda sosyal ilişkilerini güçlendirir.

Sohbet etme süreci, öğrencilere konuşma fırsatı verirken aynı zamanda dinleme becerilerini geliştirme şansı da sunar. Bir sohbet sırasında, öğrencilerin kendi düşüncelerini ifade etmeleri teşvik edilirken, aynı zamanda karşısındakini dinleyerek anlamaya çalışmaları da önemlidir. Bu, empati kurma ve karşılıklı anlayışı artırma becerilerini geliştirir. Sohbet etmek, öğrencilere kendilerini rahat hissetme ve duygusal olarak kendini ifade etme fırsatı sunar. Arkadaşlarıyla veya diğer insanlarla sohbet etmek, öğrencilere duygusal olarak desteklenme ve kendilerini ifade etme becerisi kazandırır. Ayrıca, sohbet etme, öğrencilere duygusal zorluklarla başa çıkma ve duygusal refahlarını artırma konusunda pratik yapma fırsatı da sağlar.

Sohbet etme, öğrencilere iletişimde nezaket, saygı ve empati gösterme becerilerini öğretirken aynı zamanda sosyal ilişkilerini güçlendirir. Bu, öğrencilerin günlük yaşamlarında daha sağlıklı ve daha tatmin edici ilişkiler kurmalarına yardımcı olur.

2.3.2.11. Fıkra anlatmak

Fıkra anlatmak, iletişim becerilerini geliştiren ve sosyal etkileşimi artıran eğlenceli bir etkinliktir. Öğrenciler için, fıkra anlatmak, mizah anlayışlarını geliştirmenin yanı sıra, arkadaşlarıyla etkileşimde bulunmanın keyifli bir yoludur. Fıkra anlatmak, öğrencilere yaratıcı düşünme, ifade etme ve topluluk önünde konuşma becerileri kazandırırken aynı zamanda onların sosyal bağlarını güçlendirir.

Fıkra anlatma süreci, öğrencilere dikkat çekici bir hikâye anlatma fırsatı sunar. Fıkra anlatırken, öğrencilerin vurgu, tonlama ve jest gibi sözel olmayan iletişim araçlarını

kullanmaları teşvik edilir. Bu, öğrencilerin anlatılarını daha etkili hâle getirmelerine ve dinleyicileri güldürme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur.

Fıkra anlatmak, öğrencilere mizah anlayışlarını ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme fırsatı sunar. Fıkra anlatma sırasında, öğrencilerin esprili ve zekice anlatılar oluşturmaları teşvik edilir. Aynı zamanda, bu etkinlik, öğrencilerin gözlem yapma ve olayları farklı bir bakış açısıyla ele alma yeteneklerini geliştirir. Sesini etkili kullanabilme becerisi kazandırır.

2.3.2.12. Soru sorma, cevap verme

Soru sorma ve cevap verme, iletişim becerilerinin önemli bir parçasıdır ve etkili iletişim kurmanın temel unsurlarından biridir. Öğrenciler için, doğru soru sorma ve etkili cevap verme becerileri, öğrenme sürecinde önemli bir rol oynar ve sosyal etkileşimlerde başarılı olmanın anahtarıdır. Soru sorma, öğrencilere düşünme becerilerini geliştirme, bilgiyi derinlemesine anlama ve iletişimde etkili olma fırsatı sunarken, cevap verme, öğrencilere düşüncelerini net bir şekilde ifade etme ve diğerleri ile uygun bir şekilde iletişim kurma yeteneği kazandırır.

Soru sorma süreci, öğrencilere bilgi edinme, problem çözme ve analitik düşünme becerileri kazandırır. Doğru soruları sormak, öğrencilerin konuları daha iyi anlamalarına ve derinlemesine düşünmelerine olanak tanır. Ayrıca, doğru sorular sormak, öğrencilerin öğrenme sürecinde etkin olmalarını sağlar ve kendi öğrenmelerini yönlendirme yeteneklerini geliştirir.

Cevap verme, öğrencilere düşüncelerini net bir şekilde ifade etme ve başkalarıyla etkili bir şekilde iletişim kurma becerisi kazandırır. Doğru ve açık cevaplar vermek, öğrencilerin iletişimde güvenilir ve etkili bir izlenim bırakmalarına yardımcı olur. Ayrıca, cevap verme süreci, öğrencilere dinleme becerilerini geliştirme ve karşılıklı anlayışı artırma fırsatı sunar.

2.3.2.13. Görevlilerle yapılan konuşmalar

Görevlilerle yapılan konuşmalar, öğrencilerin okul veya topluluk içinde farklı görevlilerle etkileşimde bulunduğu önemli bir iletişim biçimidir. Öğrenciler için, bu tür konuşmalar, sorumluluk alma, problem çözme ve iletişim becerilerini geliştirmenin yanı sıra, yetişkinlerle sağlıklı etkileşim kurmanın bir yolu olarak hizmet eder. Görevlilerle

yapılan konuşmalar, öğrencilere topluluk içinde aktif bir rol oynama fırsatı sunar ve onları gelecekteki sosyal etkileşimler için hazırlar.

Görevlilerle yapılan konuşmalar, öğrencilere sorunları çözme ve çözümleri etkili bir şekilde ifade etme becerisi kazandırır. Öğrenciler, bir sorunla karşılaştıklarında, yetişkinlerle iletişime geçerek yardım isteme ve çözüm önerme becerilerini geliştirirler. Ayrıca, bu tür konuşmalar, öğrencilere karşılıklı anlayışı artırma ve işbirliği içinde çalışma fırsatı sunar.

Görevlilerle yapılan konuşmalar, öğrencilere topluluk içinde aktif bir rol oynama ve sorumluluk alma fırsatı sunar. Bu tür konuşmalar, öğrencilerin topluluk içindeki liderlik becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur ve onları toplumlarına daha fazla katılım sağlama konusunda teşvik eder. Ayrıca, görevlilerle yapılan konuşmalar, öğrencilerin yetişkinlerle etkili bir şekilde iletişim kurma becerilerini güçlendirir ve güven duygularını artırır.

2.3.2.14. Taziye (Başsağlığı)

Taziye, bir kişinin acısını paylaşmak ve başsağlığı dilemek için yapılan bir sosyal etkileşim biçimidir. Öğrenciler için, taziye vermek ve almak, empati ve duygusal zeka gibi önemli sosyal becerileri geliştirmenin yanı sıra, başkalarına destek olma ve onları teselli etme fırsatı sunar. Taziye vermek ve almak, öğrencilere insanların duygusal ihtiyaçlarını anlama ve onlara destek olma becerisi kazandırırken aynı zamanda toplumsal dayanışmayı güçlendirir.

Taziye verme süreci, öğrencilere başkalarının acılarını paylaşma ve onlara destek olma fırsatı sunar. Bir arkadaşlarına veya aile üyesine taziye vermek, öğrencilere empati ve saygı gösterme becerilerini geliştirir. Ayrıca, taziye verme, öğrencilerin duygusal olarak olgunlaşmalarına ve başkalarına yardım etme isteğini artırmalarına yardımcı olur.

Taziye almak, bir kişinin acısını paylaşma ve onunla empati kurma fırsatı sunar. Acı içinde olan birinin yanında olmak ve ona destek olmak, öğrencilere duygusal dayanıklılık kazandırır ve onların kendilerini daha güvende hissetmelerini sağlar. Ayrıca, taziye almak, öğrencilere başkalarının duygusal ihtiyaçlarına duyarlılık gösterme ve onlara saygı gösterme becerisi kazandırır.

2.3.2.15. Açış konuşmaları

Açış konuşmaları, bir etkinliğin veya toplantının başlangıcında yapılan ve katılımcıları selamlayan, etkinliğin amacını ve önemli detaylarını açıklayan konuşmalardır. Öğrenciler için, açış konuşmaları, topluluk önünde konuşma becerilerini geliştirmenin yanı sıra, liderlik ve organizasyon yeteneklerini güçlendirme fırsatı sunar. Açış konuşmaları, öğrencilere iletişim becerilerini geliştirme ve topluluk içinde etkili bir şekilde iletişim kurma yeteneği kazandırır.

Açış konuşmaları, öğrencilere topluluk önünde konuşma becerisi kazandırırken aynı zamanda liderlik ve organizasyon yeteneklerini geliştirme fırsatı sunar. Bir etkinliğin başlangıcında yapılan açış konuşmaları, öğrencilere etkin bir şekilde organizasyon yapma, zaman yönetimi ve topluluk önünde liderlik yapma becerisi kazandırır. Ayrıca, açış konuşmaları, öğrencilerin güven duygusunu artırır ve iletişim becerilerini güçlendirir.

Açış konuşmaları, öğrencilere etkin bir şekilde iletişim kurma ve dinleyicilere ilgi çekici bir şekilde bilgi sunma becerisi kazandırır. Bir etkinliğin veya toplantının başlangıcında yapılan açış konuşmaları, öğrencilere konuşma metni hazırlama, vurgu yapma ve jest kullanma gibi topluluk önünde konuşma becerilerini geliştirme fırsatı sunar.

Ayrıca, açış konuşmaları, öğrencilerin topluluk önünde kendilerini rahat hissetmelerini sağlar.

2.4. Konuşmanın Unsurları

Konuşma, akciğerlerden başlayıp ağız ve burun boşluğunda yer alan organlarda meydana gelen ses aracılığı ile duygu ve düşüncelerimizi, dile ait kurallar içerisinde kelimeler, cümleler oluşturarak ifade ettiğimiz zihinsel, psikolojik, fizyolojik ve sosyal bir süreçtir (Altunkaya, 2017: 26).

Konuşma eylemi, sözlü iletişim sırasında gerçekleştirdiğimiz bir dizi olayı içerir, bir zaman aralığında gerçekleşir ve konuşucunun tasarladıklarını alıcıya iletmek için uygun sesleri çıkarması ile sonlanır (Bozkurt, 2021: 43).

Konuşma eyleminin gerçekleşmesi için konuşanın birtakım fiziksel çaba göstermesi gerekmektedir. Bu çaba, belli bir koordinasyon hâlinde gerçekleşir. Konuşmanın gerçekleşmesi için konuşma organları ses ile birlikte belirli bir sistem hâlinde çalışır. Bu sistem konuşanın ve dinleyenin zihninde anlam kazandığı takdirde konuşma gerçekleşmiştir. Konuşmanın gerçekleşmesi için insan organizmasında koordinasyon hâlinde çalışması gereken unsurlar vardır. Bunlar:

2.4.1. Konuşma sesi

Ses, konuşmada konuşmayı oluşturan fiziksel unsurlardan biridir. Soluk verme sırasında akciğerlerden gelen havanın ses kanalından çıkarken oluşturduğu titreşimlerdir (Altunkaya, 2017, s. 29). Kendi başlarına anlamları yoktur, ancak birçok organın çalışması ve uygun bir ortam sayesinde konuşulan kelimeyi oluşturan sesler ortaya çıkar. Tek başına bir anlamı olmayan bu titreşimler, diğer seslerle birleştiğinde anlamlı hâle gelir.

Seslerin çıkarılışı esnasında konuşmanın fiziksel unsurlarına göre çeşitli şekillerde oluşan sesler fiziksel birçok unsurun birlikte belirli bir sistem dâhilinde çalışmasına bağlıdır. Konuşmanın bu fiziksel unsurlarında sesin yanı sıra konuşan, konuşma amacıyla zihninde planlı ya da plansız tasarladıklarını tekrar zihni aracılığıyla fiziksel bir eyleme dönüştürür. “Ses telleri, dişler, damak, dil, akciğerler, dudaklar, geniz gibi ses organlarını uyarır; ses organlarının uyarılması ile ileti anlamlı seslere dönüşür.” (Gündüz ve Şimşek 2014: 25) Konuşanın zihnindeki anlamlar dinleyenin zihnine aktarılmış olur ve konuşma gerçekleşir. Bu sistem ard arda hızlı, yavaş ve başka birçok şekilde devam ettirilebilir.

2.4.1.1. Konuşma sesine ait özellikler

Konuşmamızın diğer özellikleri arasında artikülasyon, duraklamalar, çekim, vurgu, ton ve melodi yer alır. Duraklama, ulama, vurgu, ton ve melodi konuşmamızın bir ezgi gibi duyulmasını sağlayarak ifade etmek istediklerimizi daha etkili, daha kolay duyulur ve anlaşılır hâle getirir. Dilin bu özelliklerine çekim, hipersegmental birimler, stilistik unsurlar veya prozodik unsurlar denir. Bu unsurların en temel rolü anlamı ayırt etmek ve konuşmaya müzikal tutarlılık kazandırmaktır.

Artikülasyon konuşmanın oluşması için gereklidir. Artikülasyon, seslerin ve hecelerin anlaşılır bir düzeyde çıkarılması ve istenilen nitelikte konuşma üretmek için konuşma organlarının uyumlu bir şekilde çalışmasıdır.

Vurgu, bir sözcüğün ya da sözcük içindeki bir hecenin diğerlerine göre daha baskın ve belirgin olacak şekilde söylenmesidir. Vurgu, sözcüklerin daha kolay duyulmasını ve anlaşılmasını sağlar, yazılışları aynı olan sözcüklerin ayırt edilmesini kolaylaştırır ve sözcüklere daha fazla duygu verir.

Konuşurken zaman zaman duraklamalıyız. Duraklamalar olmadan konuşma monotonlaşır ve konuşmanın anlaşılabilirliği bozulur. İyi bir konuşmacı, soluduğu havayı iyi kullanarak duraklamaları iyi koordine edebilir.

Bir sözcüğün sonundaki ünsüzün ardından ünlü ile başlayan bir sesin birleşimi olan ulama, akıcılığın sağlanmasına yardımcı olur ve bu yapılmazsa konuşma monotonlaşır ve sıkıcı bir hâl alır.

Melodi, cümle ile ilişkili bir durumdur ve konuşmamızdaki baskın tonal değişimdir. Melodi, konuşmanın monotonluğunu giderir ve cümlelere ahenk kazandırır. Melodi, konuşmamızda vermek istediğimiz çıkarımlarda ve yorumlarımızı dayandırdığımız akıl yürütmelerde baskın bir unsurdur. Bu unsurlar anlama ve anlatma açısından önemli birimlerdir. Bu unsurların doğru yerlerde kullanılması, dinleyicinin konuşmacının duygu dünyasını, istek ve düşüncelerini daha iyi anlamasını, dolayısıyla nitelikli bir iletişimin kurulmasını sağlar. Öte yandan bu birimleri doğru kullanmadan ya da hiç kullanmadan konuşmak anlaşılmanın en önemli nedenlerinden biridir.

2.4.2. Konuşma organları

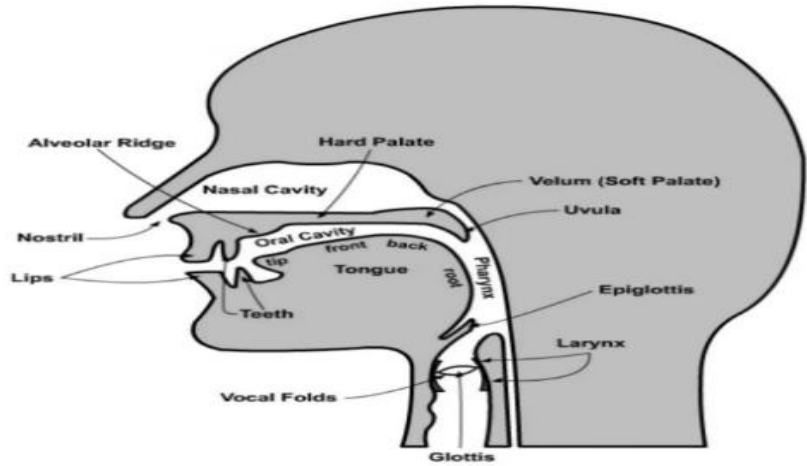
Konuşma, insan beyinde oluşan önemli, önemsiz, nitelikli, niteliksiz, basit, karmaşık pek çok düşüncenin ya da iletinin ses yoluyla biçimlenip bestelenmesidir (Gündüz ve Şimşek, 2014: 24). Konuşma, akciğer, diyafram, soluk borusu, dil, ağız ve

burun boşlukları, dişler gibi fiziksel organlarımız ile zihnimizin birlikte gerçekleştirdikleri insana özgü bir faaliyettir. Konuşmanın gerçekleşmesini sağlayan, konuşma organlarıdır.

Konuşmanın gerçekleşmesi için konuşanın, amaçlı ya da amaçsız zihninde anlamlandırdıklarının dinleyen zihninde büyük oranda aynı şekilde anlamlandırabilmesi gerekir. Bunun için önce konuşma unsurları koordineli çalışmalıdır. Ardından dinleme unsurları koordineli çalışmalıdır. Bu sistem akıcı bir duruma geldiği takdirde konuşma hızlanıp çeşitlenecek ve iletişim gerçekleşecektir. Bu durumda konuşma unsurları çalışma sistemine bakılmalıdır. Bu sistemde:

Akciğerlerden soluk verirken gelen hava akımı, gırtlaktaki ses telleri arasından geçerek sesi oluşturur. Bu ses, ağız ve burun boşluğu, dil, dişler, damak, dudaklar aracılığıyla konuşmaya dönüşür (Altunkaya, 2017). Bu konuşma konuşanın amaçlı ya da amaçsız, nitelikli ya da niteliksiz zihninde canlandırdıklarını anlatma çabasıdayken dinleyen zihninde anlamlanmaya başlar ve ses anlamlı bir yapıya dönüşür.

Ses konuşmaya dönüşmesi sırasında zihin, akciğerler, ağız ve burun boşlukları, gırtlak, dudaklar, dil ve dişler birlikte çalışır (Altunkaya, 2017). Bütün bu unsurların birlikte ve koordinasyon hâlinde çalışması insana özgü sistemli bir yapıdır. Konuşmanın gerçekleşmesi için bu yapının sürekli hareket hâlinde olması gerekir.

Şekil 2. 1. Konuşma organları (Kaynak: Bozkurt, 2021: 57; Gökhan Çetinkaya (Ed.))

Şekil2. 1'e göre konuşma, görselde gösterilen ses üretim organlarının koordineli çalışmasıyla oluşur. Bu koordinasyon, havanın akciğerlerden çıkmasıyla başlar. Bu çıkan hava, gırtlak (larynx) bölgesine ulaşır. Bu bölgede bulunan ses telleri (vocal folds) ses üretebilmek için titreşir. Üretilen ses bu bölgenin yukarısına doğru ilerler. İlerlerken yutak (pharynx), ağız boşluğu (oral cavity) ve burun boşluğu (nasal cavity)yankı odalarından

geçer. Bu geçiş sonrasında ses biçimlenir. Damak (sert ve yumuşak), dudaklar, dişler, dil ve küçük dil (uvula) gibi yapıların bulunduğu yere ve bu bölgenin hareketlerine göre farklı farklı sesler oluşur. Örneğin, dilin ucu diş etinin çıkıntısına (alveolar ridge) değdiğinde “t” ve “d” gibi sesler meydana gelir. Ya da yumuşak damak (velum) aşağıya indiğinde burundan geçen hava sonrasında “m”, “n” gibi nazal sesler ortaya çıkar. Bu karmaşık gibi görünen fakat belli bir koordinasyon hâlinde devam eden süreç neticesinde insanlar sahip oldukları ses çıkarabilme yeteneğiyle konuşarak dilin yapısını oluşturur. Böylece iletişimin zemini meydana gelmiş olur.

2.5. Konuşma Becerisinin Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Türk Dil Kurumu Genel Ağı'nın (TDK, 2025) sözlük tanımına göre anadil, insanların çocukken annelerinden, ev halkından ve bağlı bulundukları topluluktan öğrendikleri dildir. Bu öğrenme, dinleme ve konuşma yoluyla gerçekleşir. Bireyler bu iki beceri aracılığıyla çevreleriyle iletişim kurarlar. Alıcı dil becerisi olan dinlemede uyarılar insan beynini uyarır ve burada oluşan ürünler iletişimsel dil becerisi olan konuşmanın bileşenleri olarak doğumdan itibaren farklı biçimlerde ortaya çıkar. Sağır insanların konuşamamasının nedeni de budur. Dinleme ve konuşma arasındaki etkileşim sayesinde herhangi bir öğrenme faaliyeti olmaksızın çevrelerinde kullanılan dili edinirler.

Okullardaki planlı dil öğretim etkinlikleri sayesinde bireyler anadillerini uygun ve sistematik bir şekilde kullanmaya başlarlar. Okullarda ilk anadil öğreniminin, ilk okuma ve yazma öğrenimi ile birlikte gerçekleşmesi amaçlanmaktadır. Okuma ve yazmayı öğrenmek, bir çocuğun bir diğer öğrenimi için çok önemlidir ve kesinlikle gereklidir. Ancak, sadece okuma ve yazma becerileri edinmek çocuğun başarılı olması için yeterli değildir.

“İlk okuma yazma öğretimi süreci; yalnızca okuma yazmaya dönük becerilerin kazandırıldığı bir dönem olmaktan çok, bireyin dilini, dilinin anlatım olanaklarını keşfettiği, yaşam boyu kullanacağı dil becerilerinin temellerinin atıldığı, dili aracılığıyla kendisini, ailesini, çevresini, yaşadığı toplumu, ülkesini, dünyayı tanımaya başlayacağı ve bunlara anlam yükleyeceği özel bir dönemi ifade eder” (Kolaç ve Dal, 2021: 3). Ayrıca, gelişen bir sosyal iletişim ortamında günlük yaşamı başarıyla sürdürebilmek için çocukların dört temel dil becerisinde ustalaşmış olması gerekir: konuşma, dinleme, yazma ve okuma.

Okulda bir dereceye kadar sohbet edebilen öğrenciler, “konuşmayı” biliyor olarak kabul edildiğinde bu beceri bazen göz ardı edilmekte ya da ikinci plana atılmaktadır. Toplumumuzun geleneksel aile yapısı, sınıf ortamı ve bazen de yakın aile çevresi disiplini sağlamak adına öğrencilerin gerektiği kadar konuşmasına izin verilmemesine neden olabilmektedir. Ülkemizde anadili eğitiminde yazma eğitimine daha çok önem verilmektedir. Bu nedenle anadili eğitimi sürecinde özellikle konuşma eğitimi konusunda geri kalmıştır.

Dilbilimin önemli bir beceri alanı olan konuşma becerisi, eğitim sistemlerimizde uygulanan anadili eğitimi ve bu eğitime bağlı uygulamalar; yazma becerisi temelinde şekillenmektedir. Bunun sonucunda bireyler konuşma becerisinde yetersiz olacak kadar yazma becerisini kullanarak iletişim kurmaya yönelik yetiştirilmektedir. Bu sebeple temel insani becerisini kullanamadığından kendini net, tam ve doğru ifade edememektedir.

Düşüncelerini gerektiği gibi doğru, tam ve net ifade edebilen bir nesil yetiştirmek için konuşma eğitimine ağırlık verilmelidir. Çünkü konuşma, insanoğlunun tarihsel gelişimi boyunca edindiği tüm karakteristik işlevlerin en kısa ifadesidir. Artan teknolojik imkânlarla ve bilgi toplumuna geçişe rağmen, konuşma yeteneği insanlar arasındaki ilişkileri koordine etmedeki değerini kaybetmemiş, hatta giderek daha da önemli hâle gelmiştir. İnsanlara ulaşma araçlarından biri olan konuşma, her geçen gün daha da değerlendirilmektedir. Konuşma, kişiliğin en önemli göstergelerinden biri, toplumda saygın bir konum ve insan kişiliğini geliştirmenin bir yoludur.

Hissedilenleri ve düşünülenleri sesli olarak doğru, net ve etkili bir şekilde ifade edebilmek için konuşma kurallarını faaliyete dönüştürmek ve hatta o faaliyeti benimsemek gerekir. Bu da ancak bireyin seviyesine uygun ve çağın ihtiyaçlarını karşılayabilecek çalışmalara yoğunlaşarak ve bunun devamlılığını sağlayarak mümkün olabilir. Bu gerekçeyle bütün eğitim öğretim süresince konuşma becerilerinin gelişimine ağırlık verilmelidir. Öncelikle ilkokullarda görev yapan öğretmenler konuşma kazanımlarını mümkün olan en uygun koşullarda doğru bir şekilde uygulamalı ve öğrencilerine örnek olmalıdır. Çünkü ilkokul çağındaki çocukların tavsiye, telkin ve önerilerden çok rol modellerden etkilendikleri bilinmektedir.

Birçok becerinin yetkin düzeyde edinilmiş olması gereken ergenlik dönemine denk gelen ilköğretim ikinci kademedeki ise bireylerin her türlü konuşma becerisini yeterli düzeyde pratik etmiş olmalılarıdır. Çünkü bu dönem kalıcı davranış becerileri için kritik

önem arz etmektedir. Bu sadece Türkçe öğretmenlerinin sorumluluğu değil, eğitimin her alanında çalışan yetkin kişiler için önemli görülmesi gereken bir davranış biçimidir.

Konuşmada önemli olan sadece duygu ve düşüncelerin sözlü olarak ifade edilmesi değildir. Bu anlatımda vurgu, tonlama ve telaffuzun da doğru olması gerekir. İşte bu noktada dinlemenin gücü devreye girer. Öğrenciler doğru konuşan bir öğretmeni dinler ve iyi bir örnek görürlerse, kendi konuşma hatalarını düzeltmek için öğretmenin konuşmasını örnek olarak kullanacaklardır.

“Dil sadece bir düşünce aracı ve iletişim vasıtası değildir ve bu dar çerçeveye hapsedilemez. Dilin bunun dışında ferdî ve içtimâî pek çok fonksiyonu daha vardır. Bunların başında da insanın hem ferdî hem de sosyal bakımdan gelişmesinin temel dinamiklerinden birisi olması gelir. Bir başka ifadeyle dil bizim insan olma noktasındaki kimlik ve kişiliğimizi inşa eden asli değerlerin başında gelir. Unutmamak gerekir ki, insan dille varlıkları tanır, dille düşünür, dille inanır, dille hayal kurar, dille dua eder, dille rüya görür ve kendisini dille ifade eder.” (Çiçekler, 2006).

Konuşmanın da diğer dil becerileri gibi kişinin soru sorma, düşünme ve fikir yürütme yeteneğinin gelişmesine katkı sağladığı görülebilir. Kendi kritik döneminde konuşma becerisini yeterli düzeyde edinebilmiş bireyler ihtiyaç duyduğunda kendini en verimli şekilde ifade edebilecektir. Bu kendini yeterli ifade edebilme becerisi, bireyin hayatında büyük oranda kendisinin bile farkında olmadığı önemli bir ihtiyacıdır.

Konuşma becerisinin etkili kullanımının bir diğer önemli bileşeni de beden dilinin etkili kullanımıdır. Beden dili aracılığıyla bireylere konuşma sırasında iletmek istedikleri birçok duyguyu vermek mümkündür.

Eğitim, iletişim temelli bir zaman dilimidir. Bu zaman diliminde en sık kullanılan iletişim yolu ise konuşmadır. İnsanın doğası gereği gerçekleştirdiği karşılıklı konuşma aynı zamanda eğitimin de temelidir. Konuşma hem eğitim gerektiren bir beceri hem de eğitime katkı sağlayan bir beceridir. Ayrıca eğitimin gerçekleşebilmesinin bir koşuludur. Özellikle müfredatın yenilenmesi ve eğitimde bütüncül eğitim yaklaşımlarının kullanılmasıyla birlikte okullardaki tüm derslerin öğretiminde konuşmaya güçlü bir vurgu yapılmaktadır. Yeni Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programı’mızda bütüncül yaklaşım benimsenmiştir. Bu vurgunun nedeni bütüncül yaklaşımın da içerdiği gibi eğitimin toplumun ortak öznesi olan bireyin eğitim aracılığıyla edindiklerinin topluma katkı sağlayabilecek bir yeteneğe dönüşmesini sağlamaktır. Konuşma becerisi aynı zamanda bu dönüşümün topluma katkıda bulunabilmesinin bir aracıdır. Bu açıdan konuşma, eğitimin

yönlendirilmesinde en etkili araçlardan biridir. Eğitimsizlik nedeniyle toplumda sıklıkla karşılaşılan kavga ve alayların temelinde iletişimsizlik, doğru ve anlamlı konuşamama yatmaktadır. Düşüncelerini doğru ifade edebilen bireylerin güç gösterisine ihtiyacı yoktur.

Konuşma ve eğitim arasındaki ilişki düşünüldüğünde şu üç husus ortaya çıkmaktadır:

1. Eğitim, konuşma merkezli bir iletişim sürecidir. Bir eğitim programındaki sınıf içi etkinliklerin çoğunun konuşma ve dinlemeye yönelik olduğu bilinmektedir. Hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, bu iki becerinin sınıf içi etkileşim sürecindeki önemi tartışılmazdır.
2. Konuşma, eğitim gerektiren bir beceridir; Toksun' a (2024) göre: “Türkçe öğretimi, konuşma becerisine özel bir önem vermeli ve öğrencilerin bu beceriyi aktif olarak kullanmalarını sağlamalıdır. Öğretmenler sürekli olarak yeni etkinlikler aramalı ve derslerde öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirecek uygulamalara yer vermelidir. Konuşma becerisi, pratik yapmaya dayanan bir yetenektir ve öğretmenlerin sadece anlatması yeterli olmayıp öğrencilerin aktif katılımını teşvik etmesi gerekmektedir. ” Dil öğretimi sadece öğretim şeklinde değil, aynı zamanda oyun, uygulama ve eğitim şeklinde ve sınıftaki herkesin konuşması ile mümkündür. Dil öğretimi sadece bazı kazanımlardan ibaret değildir. Sınıf içi ve dışı vb. birçok farklı etkinlikle uygulamalı, yaparak, deneyimleyerek, edinilmesi daha etkili olacak bir beceridir. Dil yalnızca öğretilen bir şey değildir. Aynı zamanda uygulama ve eğitim yoluyla geliştirilir.
3. İnsan konuşabilme yeteneği ile doğmuştur. Önce ses çıkarır ardından belirli süreçleri geçtikten sonra kendini ifade edebilmek için anlamlı konuşmalar gerçekleştirir. Bu durum eğitim ile oldukça nitelikli bir beceriye dönüşebilir. Kuradayıoğlu'na (2003) göre: “Konuşma yetisi doğuştan getirilir fakat doğru ve etkili konuşma eğitim ile elde edilen bir beceridir.” Etkili ve güzel konuşma eğitiminin geliştirilmesi bireylerin toplum hâlinde yaşamalarında çok büyük bir öneme sahiptir.

2.6. Kaygı Kavramı

Kaygı, birçok farklı durumda ortaya çıkabilen ve kişinin endişe, korku ve gerginlik hissettiği bir duygusal durumdur. Anksiyete bozukluğu olarak da ifade edilmekte olan kaygı, bireyin psikolojisinde meydana getirdiği değişimler ile yaşamını etkileyerek psikolojisinde birtakım olumsuzluklar gerçekleştirebilmektedir (Çoban ve Karaman, 2013).

Kaygı, genellikle kişinin gelecekteki belirsizlikler, tehditler veya endişe duyduğu diğer durumlarla ilgili olabilir. Can ve Bozgün (2021), konuşmanın günlük yaşamı olumsuz yönde etkileyerek bireyde huzursuzluk oluşturduğunu; iletişim süreçlerinin de sağlıklı geçebilmesinin önüne geçtiğini ve konuşmayı da olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir.

Kaygı, öğrencilerin performanslarını ve genel yaşam kalitelerini etkileyebilir. Kaygı, öğrencilerin sınav stresi, akademik baskı ve sosyal baskı gibi durumlarla başa çıkma yeteneklerini şekillendirebilir. Araştırmalar, kaygının öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönlendirebileceğini ve psikolojik refahlarını azaltabileceğini göstermektedir.

Kaygı, genellikle öğrencilerin performanslarını ve öğrenme süreçlerini olumsuz yönde etkileyebilir. Kaygı, öğrencilerin dikkatlerini dağıtabilir, odaklanma yeteneklerini azaltabilir ve motivasyonlarını düşürebilir. Ayrıca, kaygı, öğrencilerin sosyal bir varlık olup toplumda yer edinebilmesinde olumsuz etkileyebilir.

Kaygı, öğrencilerin günlük yaşamlarını ve akademik başarılarını da olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, kaygıyla başa çıkma becerilerini geliştirmek ve kaygıyı yönetebilmek önemlidir.

Öğrenciler için, kaygı sıklıkla sınavlar, sosyal etkileşimler, akademik performans ve gelecek endişeleri gibi konularda ortaya çıkabilir. Kaygı, öğrencilerin günlük yaşamlarını ve akademik başarılarını etkileyebilen yaygın bir duygusal durumdur. Bu nedenle, kaygıyı tanımak, anlamak ve yönetmek için öğrencilere uygun stratejiler kullanmak önemlidir. Öğrencilerin günlük hayatının çoğunu geçirdiği eğitim öğretim ortamlarında en fazla kullandığı iletişim yolu konuşma becerisi ile olmalıdır. Ancak bu beceri, sınıf içi etkinliklerle gerçekleştiğinde önündeki en büyük engel konuşma esnasında yaşadıkları kaygıdır.

2.6.1. Konuşma kaygısı

Konuşma kaygısı, bireylerin topluluk önünde konuşma durumlarında yaşadığı endişe, korku ve gerginlik hissidir. Konuşma kaygısı, genellikle bireylerin topluluk önünde konuşma durumlarında yaşadığı endişe, korku ve gerginlik hissi olarak tanımlanır (Gündüz ve Demir, 2022). Konuşmaya karşı bir tepki olan konuşma kaygısı beğenilmeme, endişe ve korkuya sebebiyet vererek konuşmayı etkileyebilmektedir (Deringöl, 2018).

Konuşma kaygısı, öğrencilerin günlük yaşamlarını topluluk önünde konuşma becerilerini olumsuz yönde etkileyebilir. Araştırmalar, konuşma kaygısının öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkileyebileceğini ve iletişim becerilerini

zayıflatabileceğini göstermektedir. Konuşma kaygısının öğrencilerin akademik ve profesyonel performansları üzerinde olumsuz etkileri olabilmektedir (Doğan Kahtalı, 2020).

Konuşma kaygısı, öğrencilerin topluluk önünde konuşma durumlarında yaşadıkları endişe ve gerginlik duygusudur. Bu kaygı, öğrencilerin dikkatlerini dağıtabilir, odaklanma yeteneklerini azaltabilir ve iletişim becerilerini olumsuz yönde şekillendirebilir. Ayrıca, konuşma kaygısı, öğrencilerin özgüvenini düşürebilir ve sosyal etkileşimlerinde sorunlara neden olabilir.

Öğrenciler, için, konuşma kaygısı sıklıkla sınıf önünde sunum yapma, öğretmenlerle iletişim kurma ve sosyal etkileşimlerde bulunma gibi durumlarda ortaya çıkabilir. Konuşma kaygısı, öğrencilerin özgüvenini düşürebilir, iletişim becerilerini ve akademik başarılarını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, konuşma kaygısıyla başa çıkma becerilerini geliştirmek ve konuşma kaygısını azaltmak önemlidir.

2.6.1.1. Konuşma kaygısının nedenleri

Konuşma kaygısı, insanların kendilerini rahatça ifade edebilmelerini, zihinsel tasarımlarını akıcı bir şekilde dile getirebilmelerini olumsuz yönde etkileyen psikolojik engellerden biridir (Sevim ve Gedik, 2014).

Clevenger tarafından yayımlanan ilk konuşma kaygısı bildirisinden günümüze kadar konuşma kaygısının nedenleri birçok açıdan araştırılmıştır. Araştırmalar neticesinde bu kaygının nedenleri üzerine farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Konuşma kaygısının asıl nedeni üzerine kesin olarak bir şey söylenemez. Fakat yapılan araştırmalara bakıldığında “Öğrencilerin konuşurken hata yapma, konuşulacakları unutmaya kötü performans sergileme kaygısı, özgüven eksikliği, konuşmacının kendisinden kaynaklanan kaygı artırıcı unsurlar olarak belirlenmiştir.” (Clevenger, 1959; Akt. Gündüz ve Demir, 2022). Konuşma kaygısının ortaya çıkmasına neden olan birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler, bireyin kişisel özellikleri, deneyimleri ve çevresel etmenlerden kaynaklanabilir.

Bireyin kendine olan güvensizliği, topluluk önünde konuşma durumlarında kaygıyı artırabilir. Özgüven eksikliği, bireyin kendini ifade etme yeteneğini ve topluluk önünde rahat hissetme becerisini olumsuz etkileyebilir. Suroğlu Sofu’ya (2021) göre: “Aşağılanma, önceden hazırlık yapmama, dış görünüş ile ilgili güvensizlik, eleştirilme endişesi, öz saygı eksikliği, deneyimsizlik, hata yapma ve başarısızlık endişesi konuşma kaygısının nedenleri arasındadır.”

Bireylerin, topluluk önünde konuşma durumlarında olası eleştirilere ve olumsuz tepkilere maruz kalma korkusu, konuşma kaygısını artırabilir (Gündüz ve Demir, 2022). Sosyal baskı ve eleştiri korkusu, bireyin kendine olan güvenini sarsabilir ve iletişim becerilerini olumsuz etkileyebilir.

Bireylerin, topluluk önünde konuşma durumlarında başarısız olma korkusu, konuşma kaygısının önemli bir nedenidir. Başarısızlık korkusu, bireyin performansını etkileyebilir ve kendine olan güvenini azaltabilir.

Konuşmacının yeterli hazırlık yapmaması veya konuşma deneyimine sahip olmaması, konuşma kaygısını artırabilir. Yetersiz hazırlık ve deneyimsizlik, konuşmacının kendine güvenini sarsabilir ve topluluk önünde konuşma durumlarında endişe hissetmesine neden olabilir.

Bireylerin, topluluk önünde konuşurken kendi iç düşüncelerine ve duygularına yoğunlaşması, konuşma kaygısını artırabilir. Perde arkası duygusu, bireyin dikkatini dağıtabilir ve etkili iletişim becerilerini olumsuz etkileyebilir.

Geçmiş deneyimler, bireyin daha önceki konuşma deneyimleriyle ilişkilendirilir. Bu deneyimler, bireyin topluluk önünde konuşma durumlarına karşı nasıl tepki verdiğini belirleyebilir. Olumlu deneyimler, bireyin kendine olan güvenini artırabilir ve konuşma kaygısını azaltabilir. Bireye deneyim kazandırmak bu durumda gerekli olmaktadır.

Birçok beceriyi edindirmede sınıf içi etkinliklerin rolü yadsınamayacak kadar büyüktür. Konuşma kaygısını kontrol edebilme becerisi de sınıf içi etkinliklerle kazandırılabilir. Daha önce yazma becerisini geliştirmede etkili olup olmadığı araştırılan ve etkili olduğu sonucuna varılan SCAMPER tekniği (Baki, 2023), konuşma kaygısı kontrol becerisi için sınıf içi etkinlik olarak da kullanılabilir.

Bireye bu anlamda deneyim kazandırmak için daha önce birçok çalışmada etkili olduğu kanıtlanmış SCAMPER tekniği sınıf içi etkinliklerde konuşma becerisinde deneyim kazandırmak için kullanılabilir. Kuradayıoğlu'na (2003) göre konuşma becerisinin geliştirilmesinde Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluk düşmektedir.

2.7. SCAMPER Tekniği

SCAMPER, yaratıcılığı teşvik etmek ve problem çözme becerilerini geliştirmek için kullanılan bir tekniktir. SCAMPER, “Substitute” (yer değiştirme/yerine koyma), “Combine” (birleştirme), “Adapt (uyarlama), “Modify” (değiştirme, küçültme, büyültme), “Put to another use” (diğ er kullanımların yerine koyma/amacını değiştirme), “Eliminate”

(yok etme, çıkarma veya eleme) ve “Reverse” (tersine çevirme ve yeniden düzenleme) kelimelerinin baş harflerinden oluşan bir akronimdir. Bu teknik, mevcut bir fikri veya ürünü yeniden şekillendirerek yeni ve yenilikçi çözümler üretmeye yardımcı olur.

2.7.1. SCAMPER: Alex Faicney Osborn ve Bob Eberle

SCAMPER tekniğinin kökenleri, yaratıcılık uzmanı Alex Faicney Osborn ve Bob Eberle'a dayanmaktadır. Alex Faicney Osborn, “Applied Imagination” (1953) adlı kitabında, fikir üretimi ve yaratıcılığı artırmak için çeşitli teknikler önermiştir (Osborn, 1953; Akt. Demirtaş, 2020: 1). Bu tekniklerden biri de SCAMPER’dir. Bob Eberle ise bu tekniği daha da geliştirmiş, detaylandırmıştır ve SCAMPER: “Games for Imagination Development” (1971) kitabında ayrıntılı olarak açıklanmıştır (Eberle, 1971: 199-203; Akt. Demirtaş, 2020: 1).

Osborn’ a (1953) göre SCAMPER yaratıcı düşünmeye tekniği olan beyin fırtınasının daha sistematik bir şeklidir (Osborn, 1953; Akt. Demirtaş, 2020: 2). SCAMPER, yaratıcı düşünme sürecini adımlara böler ve her adımda belirli bir strateji sunar. Bu stratejiler, mevcut fikirleri dönüştürmek ve yeni ve yenilikçi çözümler üretmek için kullanılır. SCAMPER, fikir üretme oturumları ve problem çözme çalışmaları için önemli bir araç olarak kabul edilir. Bu teknik, sadece düşünceleri ve fikirleri değil, aynı zamanda ürünleri, hizmetleri ve iş süreçlerini de geliştirmek için kullanılabilir.

SCAMPER’in her bir harfi, farklı bir düşünme stratejisini temsil eder:

- **S (Substitute - yer değiştirme/yerine koyma):** Mevcut bir öğe, farklı bir öğe veya malzemeyle değiştirilir.
- **C (Combine - Birleştirme):** İki veya daha fazla öğe, farklı bir şekilde birleştirilir veya bir araya getirilir.
- **A (Adapt - Uyarlama):** Bir fikir, başka bir bağlamda kullanılmak üzere uyarlanır.
- **M (Modify - Değiştirme, küçültme, büyültme):** Bir fikir, farklı şekilde değiştirilir, genişletilir veya dönüştürülür.
- **P (Put to another use - Diğer kullanımların yerine koyma/amacını değiştirme):** Bir fikir, farklı bir bağlamda veya başka bir amaç için kullanılır.
- **E (Eliminate - Yok etme, çıkarma veya eleme):** Bir fikir veya bileşenleri, tasarımdan tamamen çıkarılır.

- **R (Reverse - Tersine çevirme ve yeniden düzenleme):** Bir fikir veya süreç, tersine çevrilir veya zıt bir şekilde düşünülür.

SCAMPER tekniği, eğitimciler, işletmeler ve yaratıcı profesyoneller tarafından geniş bir yelpazede kullanılmaktadır. Bu teknik, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye ve yeni fikirlerin ortaya çıkmasını sağlamaya yardımcı olur.

SCAMPER tekniği belirli bir çerçevede sınırsız düşünme becerisi olanağı sağlayan her biri diğerini tamamlayan birbirinden hem farklı hem de kendi içinde bir bütün olan 7 basamaktan oluşan bir tekniktir.

2.7.1.1. Yer değiştirme/yerine koyma

SCAMPER tekniğinin ilk basamağı ve bir bileşeni olan “yer değiştirme” (Substitute), mevcut bir öğenin farklı bir öge veya malzemeye değiştirilmesini içerir. Bu strateji, mevcut bir problemi veya fikri farklı bir açıdan ele alarak yaratıcı çözümler bulmaya yardımcı olur.

2.7.1.2. Birleştirme

SCAMPER tekniğinin ikinci basamağı ve bir bileşeni olan “birleştirme” (Combine), iki veya daha fazla öğenin farklı bir şekilde birleştirilmesini veya bir araya getirilmesini içerir. Bu strateji, mevcut fikirleri veya öğeleri bir araya getirerek yeni ve yenilikçi çözümler geliştirmeye yardımcı olur.

2.7.1.3. Uyarlama

SCAMPER tekniğinin üçüncü basamağı ve bir bileşeni olan “uyarlama” veya “Adaptasyon” (Adapt), mevcut bir fikri veya öğeyi farklı bir bağlamda veya amaç için uyarlamayı içerir. Bu strateji, mevcut öğelerin veya fikirlerin değiştirilerek yeni ve yenilikçi çözümler geliştirmeye yardımcı olur.

2.7.1.4 Değiştirme, küçültme, büyültme

SCAMPER tekniğinin dördüncü basamağı ve bir parçası olarak “modifiye etme” veya “değiştirme” (Modify), mevcut bir fikri veya öğeyi farklı şekillerde değiştirmeyi içerir. Bu strateji, mevcut fikirleri veya öğeleri genişleterek veya daraltarak yeni ve yenilikçi çözümler geliştirmeye yardımcı olur.

2.7.1.5. Diğer kullanımların yerine koyma/amacını değiştirme

SCAMPER tekniğinin “başka amaçlarda kullanma” (Put to Another Use) basamağı, mevcut bir fikri veya öğeyi başka bir amacın hizmetine sunmayı içerir. Bu strateji, mevcut fikirleri veya öğeleri yeni ve farklı bağlamlarda kullanarak yaratıcı çözümler geliştirmeye yardımcı olur.

2.7.1.6. Yok etme, çıkarma veya eleme

SCAMPER tekniğinin "yok etme" veya “elimine Etme” (Eliminate) stratejisi, mevcut bir fikir veya öğeden belirli bileşenleri çıkararak veya kaldırarak yeni çözümler geliştirmeyi içerir. Bu strateji, gereksiz veya etkisiz bileşenlerin ortadan kaldırılması yoluyla daha basit ve daha etkili çözümler bulunmasına olanak tanır.

2.7.1.7. Tersine çevirme ve yeniden düzenleme

SCAMPER tekniğinin “Tersine çevirme” veya “yeniden düzenleme” (Reverse) stratejisi, mevcut bir fikrin veya öğenin işlevini veya düzenini tersine çevirerek veya değiştirerek yeni ve farklı bir yaklaşım geliştirmeyi içerir. Bu strateji, mevcut durumu tamamen tersine çevirerek yaratıcı çözümler bulmaya yardımcı olur.

Mevcut bir konsept, her yedi basamağın her birinin prensibine göre analiz edilerek alışılmışın dışında, farklı, yeni, etkili ve yenilikçi fikirler üretilebilir.

2.7.2. SCAMPER tekniğinin avantajları

SCAMPER tekniği, yaratıcılığı artırmak ve yeni fikirler üretmek için kullanılan etkili bir araçtır. Bu tekniğin birçok avantajı vardır ve farklı bağlamlarda kullanıldığında çeşitli faydalar sağlar.

SCAMPER tekniğinin avantajları arasında, ilk olarak herkesin kullanabileceği basit bir yapıya sahip olması vardır. Bu teknik, karmaşık olmayan bir yapıya sahip olduğu için kullanımı kolaydır ve herhangi bir sektörde veya alanda uygulanabilir. Ayrıca, çeşitli stratejiler içerdiği için farklı düşünme tarzlarını ve yaklaşımları teşvik eder.

Ağustos 2024 tarihinde yayımlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, eğitim öğretim sistemimizin en son ve güncel modelidir. Bu modelin bilgiye yönelik bakış açısı epistemolojik bir bakış açısını hedeflemiştir ve bu konuda “çok yönlü düşünme becerisinin geliştirilmesini amaçlayan epistemolojik bütünlük; öğrencinin nasıl düşündüğünü, bilgiye nasıl eriştiği, bilgiyi nasıl öğrendiği gibi hususlarla ilgilidir. Bu çerçevede öğrencinin

meraklı olma, eleştirel düşünme, analitiklik, esneklik, iş birliği yapabilme, problem çözme gibi eğilim ve beceri geliştirmesi oldukça önemlidir.” (MEB, 2024: 5).

Bu model ve bu amaçla eğitim girdisi bireyin bilgiye hazır ulaşan değil elindeki bilgiyi analiz edebilen, içinde bulunduğu mevcut koşullarda karşılaştığı sorunlara çözüm üretebilen, sahip olduğu bilgiyi daha kullanışlı hâle dönüştürebilen bireylere dönüşmesi hedeflenmiştir.

Bu hedefe ulaşmak için bireyi sürece dâhil etmek gerekir, sürecin aktif bir parçası olan birey süreç içerisinde üreterek, uyarlayarak, değiştirerek, birleştirerek ve benzeri birçok şekilde süreçte aktif olabilir. Bunun gerçekleşmesi için bu eylemleri, yapılabilir şekliyle eğitim öğretimin içerisine yerleştirmek gerekir. Bunu yapmanın en faydalı ve kullanışlı yolu eğitim öğretim faaliyetlerini de bu hedeflere uygun şekilde güncellemektir.

SCAMPER tekniği, her şekliyle bireyin sürece aktif olarak katılması konusunda hem Maarif Modeli’nin amaçlarına hem de bireyin içinde bulunduğu günümüz modern dünyasının koşullarına uygun bir eğitim öğretim tekniği olarak kullanılabilir.

2.7.3. SCAMPER tekniği uygulamalarında dikkat edilmesi gerekenler

SCAMPER tekniği, yaratıcı düşünme sürecini destekleyen etkili bir araçtır. Ancak, bu teknik uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı önemli noktalar vardır. Bu noktalar, SCAMPER’in verimli bir şekilde kullanılmasına ve doğru sonuçların elde edilmesine katkı sağlar.

Öncelikle, SCAMPER tekniğini etkili bir şekilde kullanmak için problem veya konu hakkında detaylı bir anlayışa sahip olmak önemlidir. SCAMPER tekniği de etkili bir yaratıcı düşünme aracı olarak gösterilmiştir ve tekniğin öğrencilerde yaratıcı düşünmeyi teşvik etmek için kullanılması önerilmektedir (Diehl ve Tassoul, 2018; İslim, 2009; Poon vd., 2014; Akt. Baki, 2023).

Ayrıca, SCAMPER’in yaratıcı bir ortamda uygulanması önemlidir. Brown ve Garcia (2018) SCAMPER tekniğinin eğitimdeki kullanımını araştırmışlardır. Yapılan bu çalışmada, SCAMPER’in öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini artırmada etkili olduğu ve yaratıcılıklarını geliştirdiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, yaratıcı bir ortamda SCAMPER’in kullanılması, öğrencilerin daha fazla yenilikçi fikir üretmelerine yardımcı olur (Brown ve Garcia, 2018; Akt. Özyaprak, 2016).

Ayrıca, SCAMPER'in bireysel veya grup çalışmalarında etkili bir şekilde kullanılması için uygun bir rehberlik gereklidir. Bu, her adımın doğru bir şekilde uygulanmasını sağlar ve verimli bir yaratıcı sürecin gerçekleştirilmesine yardımcı olur.

Son olarak, SCAMPER tekniğinin esnek bir yaklaşımla kullanılması önemlidir. Her bir SCAMPER stratejisi her durumda uygulanamayabilir, bu nedenle problem veya fikirle ilgili olarak en uygun stratejilerin seçilmesi gerekmektedir. Bu noktalar dikkate alındığında, SCAMPER tekniği yaratıcı düşünme sürecinde etkili bir araç olabilir ve doğru kullanıldığında önemli faydalar sağlayabilir.

2.8. İlgili Araştırmalar

Bu çalışma kapsamında 02.09.2024 tarihinde YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı, Google Akademik, Base gibi arama motorları ve hakemli dergilerin web sitelerinde ilgili araştırmaya katkıda bulunabilecek uygun çalışmalar incelenmiştir.

Veri tabanları üzerinden “SCAMPER tekniği, konuşma becerisi, hazırlıksız konuşma becerisi ve hazırlıksız konuşma kaygısı” terimleri aratılmıştır. Araştırma sonucunda yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalara ulaşılmıştır. Söz konusu çalışma ile ilgili ulaşılan araştırmalar ilgili araştırmalar başlığı ve veri tabanları üzerinde aratılan her bir terim için ulaşılan kaynaklar 3 alt başlık altında gösterilmektedir. Bu alt başlıklarda gösterilen yurt içi ve yurt dışı çalışmalar birlikte ve çalışmanın yayımlanma yılına göre sıralanmıştır.

2.8.1. SCAMPER tekniği ile ilgili ulaşılan araştırmalar

Tablo 2. 1. SCAMPER tekniği ile ilgili ulaşılan çalışmalar

Araştırmanın Yazarı	Araştırmanın Adı	Araştırmanın Türü	Araştırmanın Yılı
Tuba Altıparmak	Ortaokul 8. Sınıf Basit Makineler Yüksek Ünitesinde SCAMPER Tekniği Uygulamalarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi	Tezi	Lisans 2019
İlker Aydın,	SCAMPER(Yönlendirilmiş	Makale	2020
Nurşen Çilci	Beyin Fırtınası) Tekniğinin 5. ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazmaları Üzerindeki Etkisi		

Yasemin Baki	SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma ve Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişimine Etkisi	Makale	2023
Erol Şahin	Sosyal Bilgiler Dersi İnsanlar, Yerler ve Çevreler Öğrenme Alanının SCAMPER Tekniği ile İşlenmesinin 6. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarısına Etkisi İle Tekniğe İlişkin Öğrenci Görüşleri	Yüksek Tezi	Lisans 2023
Yasemin Baki	SCAMPER Tekniğinin Yazma Becerilerinin Gelişimine Etkisi	Makale	2024
Recep	SCAMPER Tekniğine Dayalı Etkinliklerin Yaratıcı Düşünmeye ve Akademik Başarıya Etkisinin İncelenmesi	Yüksek Tezi	Lisans 2024

Tablo 2.1'e bakıldığında Tuba Altıparmak tarafından “Ortaokul 8. Sınıf Basit Makineler Ünitesinde SCAMPER Tekniği Uygulamalarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlığı ile 2019 yılında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Çalışmada SCAMPER tekniğinin öğrencilerde yaratıcılık, özgüven ve motivasyonu arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu teknikle öğrencilerin derste aktif olduğu ve bu tekniğin farklı öğrenme ortamlarını özendirdiği için başarı amaçlı kullanılabileceği önerilmiştir.

İlker Aydın ve Nurşen Çilci (2020), “SCAMPER (yönlendirilmiş beyin fırtınası) Tekniğinin 5. ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazmaları Üzerindeki Etkisi” adıyla bir araştırma makalesi hazırlanmıştır. Bu çalışmada SCAMPER tekniğinin yazılı anlatım becerilerini geliştirmede açıklayıcı, öyküleyici, betimleyici, tartışmacı anlatım şekillerinde kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenci seviyesine uygun farklı metinlerle her yaş düzeyinde uygulanabileceği ve yaratıcı metinler yazdırılabileceği de önerilmiştir.

Yasemin Baki tarafından “SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma ve Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişimine Etkisi” adıyla bir başka makale çalışması hazırlanmıştır. Baki (2023), çalışmasında SCAMPER tekniğinin Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmede manidar düzeyde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Erol Şahin tarafından “Sosyal Bilgiler Dersi İnsanlar, Yerler ve Çevreler Öğrenme Alanının SCAMPER Tekniği ile İşlenmesinin 6. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarısına Etkisi ile Tekniğe İlişkin Öğrenci Görüşleri” adlı çalışma yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Şahin (2023), bu çalışmada SCAMPER etkinliklerinin öğrencilerin bireysel olarak yaratıcılıklarını geliştirebildiği ve aynı zamanda grup çalışmalarıyla işbirliği yapmalarına olanak tanıyabildiği sonucuna ulaşmıştır. Öğrenci başarısını artırma üzerinde de etkili olduğu bir diğer ulaşılan sonuçtur.

Yasemin Baki tarafından “SCAMPER Tekniğin Yazma Becerilerinin Gelişimine Etkisi” adlı makale çalışması hazırlanmıştır. Baki (2024), bu araştırmasında Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerisi üzerinde SCAMPER tekniğinin etkilerini incelemiştir. Bulgularını farklı alt boyutlarda incelediği çalışmada SCAMPER tekniğinin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerilerinin alt boyutları olan içerik, anlatım, organizasyon, kelime seçiminin alt boyutlarında manidar düzeyde farklılık oluşturduğunu belirlemiştir. Buna karşın noktalama ve dilbilgisi boyutunun alt boyutlarında dil bilgisi kurallarına dikkat etme, okunaklı yazma, sayfa sınırlarına uyma ve sayfa düzenine uyma açısından kayda değer bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ışığında SCAMPER tekniğinin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerisini geliştirme üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

“SCAMPER Tekniğine Dayalı Etkinliklerin Yaratıcı Düşünmeye ve Akademik Başarıya Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışma Recep Recepkethüda tarafından yüksek lisans çalışması olarak hazırlanmıştır. Recepkethüda (2024), çalışmada SCAMPER tekniğinin daha iyi ve anlamlı öğrenme sağladığı yaratıcı düşünme ve hayal gücünü geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

SCAMPER tekniği ile ilgili son dönemlerde yurt dışında da çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir:

Rute Lopes, Pedro Malta, Henrique Mamade, Vitor Santos tarafından hazırlanan Türkçe adıyla “SCAMPER Tekniğine Dayalı Bir Yaratıcı Bilgi Sistemi” başlıklı 2020 tarihli bir bildiri çalışmasıdır. Çalışmada araştırmacılar, SCAMPER tekniği üzerine gelecekte yapılacak çalışmaların farklı kullanım alanlarına yönelerek yapılması gerektiği önerisinde bulunmuştur. Ayrıca bu teknikle yapay zekâdan uzaklaşıp bireyin kendi içinde var olan sisteminin önceden tanımlanmış bağlarıyla sahip olduklarını şekillendirerek yeniden düzenlemesinin mümkün olduğu sonucuna varılmıştır. Bir yaratıcılık tekniği olan SCAMPER tekniğinin bilgi mimarisi için kavramsal model ve otomatik fikir üretimi temel

tasarımına sahip bir teknik olarak kullanılıp kullanılmayacağı araştırılmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır.

Dr. Hamzah Omari tarafından hazırlanan Türkçe adıyla “SCAMPER Stratejisine Dayalı Bir Eğitim Programının Ürdün’deki 5. Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Konuşma Becerilerini Geliştirmedeki Etkinliği” başlıklı 2020 tarihli bir makale çalışmasıdır. Alomari ve Alomari (2020), bu çalışmada İngilizce öğretimini vurgulamış ve öğrenenlerin iletişimsel yeterliliklerini geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırmacılar, bu dilin belli noktalarının dilin belli yaşam durumlarında nasıl ve hangi kelimelerle kullanılacağını dili öğrenenler tarafından bilinmesi ve öğrenilmesi gerektiği amacıyla bu çalışmanın yapıldığını ifade etmişlerdir. Bu çalışmanın neticesinde SCAMPER stratejisi ile uygulanan bir eğitim programının SCAMPER stratejisi uygulanmayan bir eğitim programından daha etkili olduğu sonucuna varmışlardır. Bu sonuçlar neticesinde araştırmacılar, SCAMPER tekniği ile 5. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştiğini kanıtladıklarından SCAMPER vb. etkinliklerin konuşma becerisi geliştirme etkinlikleri olarak kullanılmasını önermişlerdir.

Hamzah M. Khawaldeh, Ruzlan Md. Ali tarafından hazırlanan ve Türkçe adıyla “SCAMPER ve Cort Programlarının Üstün ve Yetenekli Öğrencilerin Yaratıcı Düşünme Üzerindeki Farklı Etkileri” başlıklı 2016 tarihli bir makale çalışmasıdır. Çalışmaya göre, uluslararası düzeyde üstün yetenekli öğrenciler için yaratıcı düşünme programlarının kullanılması yaygın hâle gelmiştir. Araştırmacılar bir yaratıcı düşünme tekniği olan SCAMPER ve Cort tekniklerinin üstün yetenekli öğrenciler üzerindeki etkilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Yaptıkları bu araştırma neticesinde SCAMPER ve Cort tekniklerinin uygulama sonrasında deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığını belirlemişlerdir. Bu sonuçlar sonrasında SCAMPER ve Cort tekniklerinin ortaokuldaki üstün yetenekli öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme amacıyla kullanılması önerisinde bulunmuşlardır.

SCAMPER tekniği ile ilgili bunların dışında farklı alanlarda da çalışmalar yapılmıştır. Erkaya (2023) özel yetenekli ve tipik gelişim gösteren 3 ve 4. sınıf öğrencileri için okullarda yapılabileceklerin belirlenmesi amacıyla SCAMPER tekniği basamaklarından faydalanılabileceğini tespit etmiştir. Ayrıca Özyaprak (2016), SCAMPER tekniğinin sanat eğitimi alanında uygulanabileceği sonucuna ulaşmıştır. Bozdemir ve Önal (2024), 60-72 ay çocukların yaratıcı düşünme özelliklerini belirlemek için SCAMPER tekniğinin kullanılabileceği sonucuna varmıştır. Özyaprak ve Taşçılar (2019), üstün zekâlı

öğrencilerin daha iyi ve anlamlı öğrenmelerini sağlayabilmek üzere SCAMPER tekniğinin kullanılabileceği ve Aydemir (2023), okul öncesi öğretmenlerinin SCAMPER tekniği üzerine görüşleri üzerinde eğitimin kalitesinin arttığı sonucuna varmıştır.

2.8.2. Konuşma becerisi ile ilgili ulaşılan araştırmalar

Tablo 2. 2. Konuşma becerisi ile ilgili ulaşılan çalışmalar

Çalışmanın Yazarı	Çalışmanın Adı	Çalışmanın Türü	Çalışmanın Yılı
Salih Orhan,	Görsellerle Desteklenmiş Altı Şapka Düşünme	Makale	2012
Abdulkadir Kırbas,	Tekniğinin Öğrencilerin Konuşma Becerilerini		
Yakup Topal	Geliştirmesine Etkisi		
Mehmet Temizkan,	Konuşma Becerisinde Aşamalı Gelişim Modelinin	Makale	2016
Arzu Atasoy	Etkililiği Üzerine Bir Değerlendirme		
Ergün Hamzadayı,	Konuşma Becerisinin Değerlendirilmesinde Türkçe	Makale	2017
Onur Dölek	Öğretmenlerinin Yaklaşımları		
Mehmet Alver,	Konuşma Becerisi Üzerine Yapılan Lisansüstü	Makale	2017
Leyla Taştemir	Tezlerin İncelenmesi		
Tuğba Tüzemen,	Akademik Çelişki Tekniğinin 6. Sınıf Öğrencilerinin	Makale	2017
Mehmet Nuri	Türkçe Konuşma Becerilerine Etkisi ve Bazı		
Kardaş	Değişkenlerle İlişkisi		
Nurettin	Bilişsel Farkındalık Stratejilerinin 7. Sınıf	Makale	2018
Kartallıoğlu	Öğrencilerinin Konuşma Becerilerini Geliştirmeye		
	Etkisi		
Sezgin Demir,	Öğretmen Görüşlerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin	Makale	2019
Büşra Gül Özdi	Konuşma Becerileri		
Ümmügülsüm	Türkçe Öğretmenlerinin Konuşma Yöntem ve	Makale	2019
Özdoğan,	Tekniklerini Kullanma Durumları		
İsa Sarıçam,			
Fulya Topçuoğlu			
Ünal			

Tablo 2. 3. (Devam) Konuşma becerisi ile ilgili ulaşılan çalışmalar

Salih Kesici	Konuşma Becerisini Geliştirmek İçin Kullanılan	Yüksek Lisans	2021
	Öğretim Yöntem ve Teknikleri ile İlgili Çalışmalar	Tezi	
	Üzerine Bir İnceleme		
Hasan Kavruk,	Türkçe Öğretim Programındaki Konuşma	Makale	2021
Nurşen Yıldırım	Kazanımlarının Ortaokul Türkçe Ders Kitabı (5, 6, 7		
	ve 8. Sınıf) Etkinliklerine Yansıması		
Gülbüz Çalışkan,	Türkçe Öğretmenlerinin Sınıfta Uyguladıkları	Makale	2022
Emine Sur	Konuşma ve Yazma Etkinliklerine Yönelik		
	Görüşlerinin Değerlendirilmesi		
Huriye Aksu,	Ortaokul Türkçe Derslerinde Verilen Konuşma	Makale	2022
Yusuf Uyar	Eğitiminin Öğretmen Görüşlerine Göre		

Değerlendirilmesi

Muhammet Ali Akyasan, Gürkan Moralı	Türkçe Öğretmenlerine Göre Konuşma Etkinlikleri Konuşma Becerisini Nasıl Etkilemektedir	Makale	2023
Salih Kesici	Konuşma Becerisini Geliştirmede Kullanılan Yöntem Ve Teknikler: Bir Alan Yazın Taraması	Makale	2023

Tablo 2.2. ye göre Salih Orhan, Abdulkadir Kırbaş, Yakup Topal tarafından “Görsellerle Desteklenmiş Altı Şapka Düşünme Tekniğinin Öğrencilerin Konuşma Becerilerini Geliştirmesine Etkisi” başlıklı bir araştırma makalesi hazırlanmıştır. Orhan, Kırbaş ve Topal’a (2012) göre yapılan çalışmada görsellerle desteklenen altı şapka düşünme tekniğinden faydalanılarak yapılan konuşma etkinliklerinin öğrencilerde bu beceriyi geliştirmede geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Mehmet Temizkan, Arzu Atasoy tarafından “Konuşma Becerisinde Aşamalı Gelişim Modelinin Etkililiği Üzerine Bir Değerlendirme” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Temizkan ve Atasoy (2016), Türkçe eğitimi bölümü birinci sınıf öğrencilerinin hazırlıklı konuşma becerileri üzerinde aşamalı gelişim modelinin etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmacılar çalışmanın sonunda; bu model sayesinde öğrencilerin konuşurken kendilerini karşısındakilerle göz teması kurabilme, sahneyi dengeli kullanabilme, heyecanını dengede tutabilme, beden dilini etkili kullanabilme, metne bağlı kalmama, vurguları yerinde yapma ve kendine güven duyma başlıkları konusunda önemli ölçüde geliştirdiklerini tespit etmişlerdir.

Ergün Hamzadayı, Onur Dölek tarafından “Konuşma Becerisinin Değerlendirilmesinde Türkçe Öğretmenlerinin Yaklaşımları” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Hamzadayı ve Dölek (2017), konuşma becerisini değerlendirirken Türkçe öğretmenlerinin ne tür yaklaşımlar kullandıklarını tespit etmeyi amaçlamıştı. Çalışmada Türkçe öğretmenlerinin konuşma becerisini değerlendirirken daha basit düzeyde bilişsel beceri gerektiren jest mimik gibi unsurları dikkate aldıklarını, basit soru-cevap vb. teknikleri kullandıklarını belirlemişlerdir.

Mehmet Alver, Leyla Taştan tarafından “Konuşma Becerisi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Alver ve Taştan (2017), yapılan araştırmada konuşma becerisi üzerine yapılan tez araştırmalarının sayısında son yıllarda bir artış gözlemlenmiş olsa da okuma ve yazma becerileri üzerine yapılan araştırmaların sayısı karşısında oldukça yetersiz olduğunu belirlemişlerdir. Yapılan

araştırmada varılan bu sonuç, bu tez çalışmasının alan yazında hazırlıksız konuşma becerisi konusunda belirlenen eksikliği tamamlaması açısından diğer çalışmalardan farklıdır.

Tuğba Tüzemen, Mehmet Nuri Kardaş tarafından “Akademik Çelişki Tekniğinin 6. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Konuşma Becerilerine Etkisi ve Bazı Değişkenlerle İlişkisi” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Tüzemen ve Kardaş’ın (2017), hazırladıkları araştırmanın sonucu göstermiştir ki, akademik çelişki tekniği, 6. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmede hem sayısal hem de istatistiksel olarak geleneksel etkinliklere nazaran daha etkilidir.

Nurettin Kartallıoğlu tarafından “Bilişsel Farkındalık Stratejilerinin 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Kartallıoğlu’nun (2018), bu araştırmasının neticesinde bilişsel farkındalık stratejilerine dayalı konuşma eğitimi etkinliklerinin öğrencilerin konuşma düzeyleri üzerinde anlamlı derecede farklılık ortaya çıkardığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sezgin Demir, Büşra Gül Özdil tarafından “Öğretmen Görüşlerine göre Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Becerileri” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Demir ve Özdil (2019), tarafından yapılan araştırmada öğretmen görüşlerine göre ders kitaplarında konuşma etkinliklerinin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin sınıf içinde kendini ifade edebilecekleri konuşma etkinliklerinin hızla geliştirilmesi gerektiği önerisinde bulunulmuştur. Bu tez çalışması SCAMPER tekniğini ders içi hazırlıksız konuşma becerisine etkisi bakımından incelemekle beraber bu tekniğin Türkçe ders kitaplarındaki hazırlıksız konuşma becerisi kazanımlarını gerçekleştirebilecek ders kitabı etkinlikleri olarak kullanılabileceğini önermektedir. Bu tez çalışması bu bakımdan Demir ve Özdil (2019), tarafından ortaya çıkarılmış olan ders kitabı etkinlik eksikliklerini kapatması açısından diğer çalışmalardan farklıdır.

Ümmügülsüm Özdoğan, İsa Sarıçam, Fulya Topçuoğlu Ünal tarafından “Türkçe Öğretmenlerinin Konuşma Yöntem ve Tekniklerini Kullanma Durumları” başlıklı bir araştırma makalesi hazırlanmıştır. Özdoğan, Sarıçam ve Ünal (2019), Türkçe öğretmenlerinin konuşma yöntem ve tekniklerini ne şekilde kullandıklarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmanın sonucunda öğretmenlerin yöntem ve tekniklerde %59,1 oranla katılımlı konuşmayı, %46 oranla serbest konuşmayı tercih ettikleri; uygulama düzeyinde ise açık uçlu sorular sorarak, hazırlıksız konuşma yaptırarak konuşma kazanımlarını uyguladıkları; araç gereç olarak ise %89 oranında ders kitaplarındaki metinleri, %84 oranla ise yine ders kitaplarındaki görsellere yoğunlaştıkları tespit edilmiştir.

“Konuşma Becerisini Geliştirmek için Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri ile İlgili Çalışmalar Üzerine Bir İnceleme” başlıklı çalışma Salih Kesici tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Kesici (2021), bu çalışmasında ilgili konu kapsamında 2010-2020 yılları arasında gerçekleştirilen makale ve tezleri incelemiştir. İnceleme sonucunda hazırlıklı ya da hazırlıksız konuşma eğitiminde yöntem-teknik kullanmanın öğrencilerin konuşma becerisini geliştirme üzerinde olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir. Çalışmada olarak hazırlıksız konuşma becerisinin geliştirilmesinde yöntem teknik kullanmak etkilidir sonucuna ulaşılmıştır. Bu tez çalışması bu olumlu etkiyi çağdaş bir teknik olan SCAMPER tekniğini kullanarak arttırmayı hedeflemesi açısından bu ihtiyacı karşılayabilmektedir.

Hasan Kavruk, Nurşen Yıldırım tarafından “Türkçe Öğretim Programı’ndaki Konuşma Kazanımlarının Ortaokul Türkçe Ders Kitabı (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Etkinliklerine Yansımaları” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Kavruk ve Yıldırım (2021), 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’na göre hazırlanan 5, 6, 7 ve 8. sınıf ders kitaplarında konuşma kazanımlarına yer verilme düzeyini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmanın sonucunda Türkçe dersi dört temel beceri alanından (okuma, yazma, dinleme ve konuşma) en az konuşma kazanımı etkinliklerine yer verildiği araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Bu tez çalışması SCAMPER tekniğinin Türkçe ders kitaplarında tema öncesi hazırlıksız konuşma becerisi kazanımlarını edindirme amacıyla kullanılabileceğini önermektedir. Bu bakımından bu tez çalışması, Kavruk ve Yıldırım’ın (2021) ortaya çıkardığı ihtiyacı karşılayabilmektedir.

Gülbüz Çalışkan, Emine Sur tarafından “Türkçe Öğretmenlerinin Sınıfta Uyguladıkları Konuşma ve Yazma Etkinliklerine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Çalışkan ve Sur (2022), Türkçe öğretmenlerinin sınıfta uyguladıkları konuşma ve yazma etkinliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada Türkçe öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerde konuşma becerisini geliştirmek için en çok kullanılan en aza doğru sıralandığında en çok hazırlıklı konuşmalar, ardından serbest konuşma çalışmaları, sonrasında ise ilgi çekici konuşma etkinlikleri yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Huriye Aksu, Yusuf Uyar tarafından “Ortaokul Türkçe Derslerinde Verilen Konuşma Eğitiminin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” başlıklı bir araştırma makalesi hazırlanmıştır. Aksu ve Uyar (2022), Öğretmen görüşlerinin konuşma eğitime ilişkin görüş ve uygulamalarını belirleyerek konuşma eğitime yön vermeyi amaçlamıştır. Bu

çalışmada, öğretmenlerin konuşma becerisi eğitimini önemli gördükleri fakat bu beceri ile ilgili uygulamaların daha akademik olmak yerine günlük yaşam aktiviteleri ile sınırlı kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak hazırlıksız konuşma becerisini geliştirebilecek sınıf içinde kullanılabilecek yöntem tekniklere ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Bu tez çalışması hazırlıksız konuşma becerisi ile ilgili ortaya çıkarılmış bu ihtiyacı karşılayabilmesi açısından diğer çalışmalardan farklıdır.

Muhammet Ali Akyasan, Gürkan Moralı tarafından “Türkçe Öğretmenlerine göre Konuşma Etkinlikleri Konuşma Becerisini Nasıl Etkilemektedir” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Akyasan ve Moralı (2023), hazırladıkları çalışma sonucunda Türkçe öğretmenlerine göre sınıf içi konuşma etkinliklerinin öğrencilerin konuşma bozukluklarını gidermede, konuşma konusunda öğrencilerde özgüven daha fazla geliştirmede, öğrencilerde bağlamsal farkındalık kazandırmada, öğrencilerin söz varlığını geliştirmede ve diğer beceriler arasında etkileşim sağlamada katkıda bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Salih Kesici tarafından “Konuşma Becerisini Geliştirmede Kullanılan Yöntem ve Teknikler: Bir Alan Yazın Taraması” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Kesici (2023), konuşma becerisini geliştirmede kullanılan öğretim tür, yöntem ve tekniklerini alan yazın taraması yöntemi ile tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada, konuşma becerisini geliştirmede kullanılan etkinliklerin günümüzde arttığı yönündedir. Bu, olumlu bir gelişme olsa da çalışma, bu etkinliklere verilen önem ve etkinliklerin güncelliğinin ve çeşitliliğinin yetersiz olduğu sonucuna da varmıştır. Bu çalışmada, çağdaş bir teknik olarak bilinen SCAMPER tekniği etkileri üzerine bir araştırma yapması bakımından Kesici (2023), tarafından tespit edilen eksikliği giderebilmesi açısından farklıdır.

Bunların dışında Seyhan ve Sülükçü’nün (2018), bildiri metni olarak yayımlanan çalışmasında mikro öğretim tekniği ile öğrencilerin hazırlıklı konuşmada daha dikkatli olmaya başladıkları ve hazırlıklı konuşma becerileri olumlu yönde etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

2.8.3. Hazırlıksız konuşma becerisi ile ilgili ulaşılan araştırmalar

Tablo 2. 4. *Hazırlıksız konuşma becerisi ile ilgili ulaşılan çalışmalar*

Çalışmanın Yazarı	Çalışmanın Adı	Çalışmanın Türü	Çalışmanın Yılı
Özge Sağlam, Yrd. Doç. Dr. Yusuf Doğan	7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri	Makale	2013
Yavuz Selim Bayburtlu	Ortaokul 6. Ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık ve Tutarlılık	Doktora Tezi	2019
Vehnar Karaköse	6. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerilerinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Çalışma	Yüksek Lisans Tezi	2019
Mehmet Kurudayıoğlu, Büşra Kiraz	Hazırlıksız Konuşma Stratejileri	Makale	2020
Firdevs Güneş	Türkçe Öğretiminde Hazırlıksız Konuşma Sorunu	Makale	2020
Meltem Başaran	Konuşma Halkası Tekniğinin Ortaokul Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerisine ve Konuşma Kaygısına Etkisinin İncelenmesi	Yüksek Lisans Tezi	2022
Filiz Doğan, Selen Çiftçi	Hikâye Anlatma Becerisi Edinim Hazırlıksız Konuşma Becerisi Gelişimine Katkısı	Doktora Tezi	2022
Derviş Yılmaz, Prof. Dr. Namık Kemal Şahbaz	Metin Temelli Dil Bilgisi Öğretim Yönteminin Hazırlıksız Konuşma Becerisine Etkisi(8. Sınıf Kız Öğrenciler Örneği)	Makale	2023

Tablo 2.3. e göre Doğan ve Sağlam'ın (2013), “7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri” başlıklı makalesinin neticesinde ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hem yazılı hem de sözlü anlatım becerilerinde eksiklikler olduğu ve bu durumun Türkçe öğretiminin aksamasını neden olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ana dil dersinde yaşanan aksaklıkların diğer dersleri de olumsuz etkileyeceği, sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bayburtlu (2019), doktora tezi olarak hazırlanan çalışmasında ortaokul 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin açıklayıcı ve öyküleyici anlatım tarzındaki hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık ve tutarlılıkları tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin bağdaşıklık öğeleri ile daha fazla karşılaşmaları hâlinde hazırlıksız konuşmalarında bağdaşıklık öğelerini daha fazla kullanabilmelerin sağlanmış olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Karaköse (2019), 6. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesini amaçladığı çalışması mevcut durumun belirlenmesi aşamasıyla başlatılan bir yüksek lisans tezidir. Çalışmada öğrencilerden verilen süreyi aşmadan çerçevesi belirlenmiş şekilde hazırlıksız konuşma yapmaları istenmiştir. Deney ve kontrol grubu olarak çalışılan araştırmada etkinlikler yapılan deney grubunun hazırlıksız konuşma becerisinin olumlu yönde gelişme gösterdiği tespit edilmiştir. Bu tez çalışması SCAMPER tekniği uygulamalarının hazırlıksız konuşma becerisini geliştirdiği sonucuna ulaşması ile Karaköse'nin (2019) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir.

Kurudayıoğlu ve Kiraz (2020), hazırlıksız konuşma stratejilerini doküman incelemesi yöntemiyle belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada araştırmacılar, hazırlıksız konuşmanın örgütleme, yaratıcı düşünme, etkili sunum becerileri gerektiren ve aynı zamanda bu becerileri geliştiren de bir beceri olduğunu belirlemiştir. Bunun yanında zihinsel konuşma planı yapma, sosyal ve iş birlikli öğrenme ortamlarından yararlanma, bellek geliştirme çalışmaları yapma, heyecan kontrolleri çalışmaları yapma ve değerlendirme olmak üzere 5 hazırlıksız konuşma stratejisi belirlemiştir.

Güneş (2020), Türkçe öğretiminde hazırlıksız konuşma sorununu ele aldığı çalışmada Türkçe öğretim programlarında verilen konuşma kazanımlarının dil öğretim teori ve yaklaşımlarına uygun olmadığı, konuşma kazanımlarının az olduğu, zihinsel hazırlık işlemlerine yer verilmediği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca bu programlarda yetişen ve konuşmada ciddi sorunlar yaşayan öğrencilerin bu sorularının kaçınılmaz olduğu belirlenmiştir.

Doğan ve Çiftçi (2021), hikâye anlatma becerisi ediniminin hazırlıksız konuşma becerisi gelişimine katkısına yönelik öğretmen görüşlerini incelemiştir. Öğretmen görüşleri doğrultusunda hazırlanan çalışmada öğrencilerin hikâye anlatma edinimi becerisi sonrasında kendilerini daha iyi ifade ettiği yönünde bir sonuca ulaşılmıştır.

Başaran (2022), konuşma halkası tekniğinin ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerisine ve konuşma kaygısına etkisini incelemiştir. Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmada konuşma halkası tekniğinin ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirdiği ancak hazırlıksız konuşma kaygısı üzerinde etkisinin yeterince olmadığı belirlenmiştir.

Doğan (2022), hikâye anlatma becerisi ediniminin hazırlıksız konuşma becerisi gelişimine katkısını araştırmıştır. Doktora tezi olarak hazırlanan bu çalışmada hikâye anlatma becerisine sahip olmanın 6. sınıf öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisini nasıl

etkilediğini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonunda araştırmacılar, 6. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma etkinliklerini kullanarak hikâye anlatımı yapmaktan hoşlandıkları ve bunun sonucunda hikâye anlatma becerisinin hazırlıksız konuşma becerisini geliştirdiğini tespit etmişlerdir. Bu tez çalışması, bir başka teknik olarak SCAMPER tekniğinin hazırlıksız konuşma becerisini geliştirdiği sonucuna ulaşmış olması ile Doğan'ın (2022) çalışmasının sonuçlarını desteklemektedir.

Yılmaz ve Şahbaz (2023), metin temelli dil bilgisi öğretim yönteminin hazırlıksız konuşma becerisine etkisini araştırmıştır. 8. sınıf kız öğrenciler örneklemini üzerinden yapılan araştırmada metin temelli dil bilgisi öğretim yönteminin hazırlıksız konuşma becerisine etkisi araştırılmıştır. Çalışma neticesinde metin temelli dil bilgisi öğretim yönteminin geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerini daha fazla geliştirdiği görülmüştür.

Bunların dışında hazırlıksız konuşma becerisi ile ilgili farklı çalışmalar da yapılmıştır: Özden (2018), Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin hazırlıklı ve hazırlıksız konuşmalarında farklı sayılarda olumlu ve olumsuz metafor geliştirdikleri; Kırbaş (2019), Türkçe öğretmen adaylarının hazırlıksız konuşma sürecini etkili ve verimli kullanamadıkları; Yüceer ve Doğan (2021), Türkçe öğretmenliği birinci sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde tiyatro ve drama çalışmalarının etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

2.8.4. Hazırlıksız konuşma kaygısı ile ilgili ulaşılan araştırmalar

Tablo 2. 5. *Hazırlıksız konuşma kaygısı ile ilgili ulaşılan çalışmalar*

Çalışmanın Yazarı	Çalışmanın Adı	Çalışmanın Türü	Çalışmanın Yılı
Gülbike Yıldırım	Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygısı	Yüksek Lisans Tezi	2015
Aysel Arslan	Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygıları ve Akademik Öz Yeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi	Makale	2018
Şaziye Gölpınar, Ergün Hamzadayı, Nihat Bayat	Konuşma Kaygı Düzeyi ile Konuşma Başarımı Arasındaki İlişki	Makale	2018
Özge Özcan Reyhan, Doç. Dr. Neslihan Karakuş	Tiyatro İzlemenin Konuşma Kaygısı Olan Öğrenciler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi	Makale	2021
Sevim Burçin Gültekin	Konuşma Kaygısına Yönelik Yapılmış Araştırmaların Tematik İçerik Analizi	Makale	2022
Abdurrahman Gündüz, Sezgin Demir	Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygıları	Makale	2022
Gamze Yılmaz, Mehtap Özden	Dijital Öykü Kullanımının Öğrencilerin Konuşma Becerisi Tutum ve Motivasyonuna Etkisi	Makale	2022
Ahmet İhsan Kaya Abdülhamit Koçoğlu	Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygılarının Bazı Kişisel Değişkenlere Göre İncelenmesi	Makale	2023
Fatmanur Doğan	Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygısı, Konuşma Motivasyonu Konuşma Öz Yeterliği ile Etkili İletişim Becerilerine Yönelik Algıları Arasındaki İlişki	Doktora Tezi	2024

Tablo 2.4. bakıldığında Yıldırım 'ın (2015), çalışmasında ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları araştırılmıştır. Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerinin anne, baba, eğitim düzeyi, anne mesleği, baba mesleği, aile gelir düzeyi, kardeş sayısı, geçirilen önemli bir hastalık ve kendine ait bir odası olması değişkenlerine göre inceleyen bu yüksek lisans tezi çalışmasında öğrencilerin genel konuşma kaygı düzeyi ile bu değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Arslan (2018), çalışmasında ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları ve akademik öz yeterlikleri cinsiyet, sınıf, anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre incelemiştir. Araştırmanın sonunda bu değişkenlere göre ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygılarının anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları ve akademik öz yeterlikleri arasında orta düzeyde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

Gölpınar, Hamzadayı ve Bayat (2018), konuşma kaygı düzeyi ile konuşma başarımı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli ile 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kaygı düzeyleri ile konuşma başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın neticesinde konuşma kaygı düzeyi azaldıkça konuşma başarısının arttığı, kaygı düzeyi ve konuşma başarıma ilişkisinin cinsiyete göre değişmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Reyhan ve Karakuş (2021), çalışmasında tiyatro izlemenin konuşma kaygısı olan öğrenciler üzerindeki etkisini incelemiştir. Makale şeklinde hazırlanan çalışmada 6. sınıf öğrencilerine tiyatro izlettirilerek bu tecrübenin konuşma becerilerinde ve konuşma kaygılarında herhangi bir etki bırakıp bırakmayacağı tespit edilmek istenmiştir. Araştırmanın sonucunda tiyatro izleyen 6. sınıf öğrencilerinin konuşma becerileri ve konuşma kaygılarında izlemeyenlere göre olumlu yönde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu tez çalışması, teknik kullanımının hazırlıksız konuşma kaygısını azalttığı sonucuna varmış olması ile Reyhan ve Karakuş'un (2021), çalışmasıyla benzerlik göstermektedir.

Gültekin (2022), konuşma kaygısına yönelik 2010-2020 yılları arasında yapılmış araştırmaların içerik analizini başlıklandırmayı amaçladığı çalışmasında 2010-2020 yılları arasında konuşma kaygıları üzerine yapılan 42 çalışmaya ulaşmıştır. Çalışmaların 30'unun makale 12'sinin yüksek lisans tezi olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda ulaşılan çalışmaların tematik olarak 3 başlık altında toplandığı belirlenmiştir. Ulaşılan başlıklar şöyledir: Yabancı öğrencilerin Türkçe konuşma kaygısı, yerli öğrencilerin yabancı dilde konuşma kaygısı ve yerli öğrencilerin toplum önünde veya bireysel konuşurken yaşadıkları konuşma kaygılarıdır.

Gündüz ve Demir (2022), çalışmasında ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygılarını onların görüşleri ile belirlemeyi amaçlamıştır. Katılımcılar kendi kaygılarını daha çok fiziksel tepkilerden anladıklarını, kaygının vücutta birçok tepki oluşturduğunu belirtmiştir.

Bunların başında kalp çarpıntısı ve terlemenin geldiğini; bu kaygının dış etkenlerinden ise gülünme, alay edilme ve rezil olma korkusunun başta geldiğini ifade etmişlerdir.

Gamze Yılmaz, Mehtap Özden tarafından “Dijital Öykü Kullanımının Öğrencilerin Konuşma Becerisi Tutum ve Motivasyonuna Etkisi” başlıklı bir makale çalışması hazırlanmıştır. Yılmaz ve Özden (2022), yaptıkları çalışmanın neticesinde Türkçe dersinde kullanılan dijital öykülerin öğrencilerin konuşma ilgi ve seviyesini arttırdığı bununla birlikte konuşma kaygı ve endişesini ise azalttığını tespit etmişlerdir.

Kaya ve Koçoğlu (2023), çalışmasında ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları bazı kişisel değişkenlere göre incelemiştir. Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygılarını; yakın çevreye yönelik konuşma kaygısı, okul içi ders dışı konuşma kaygısı, okul içi ders esnasında konuşma kaygısı ve son olarak sınıf içinde ders dışı konuşma kaygısı olarak toplam 4 farklı alt boyuta göre araştırılmıştır. Çalışmada öğrencilerin konuşma esnasında her boyutta farklı düzeylerde kaygı yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırmacılar bu çalışmada eğitimcilere eğitim-öğretim sürecinde farklı etkinliklerle bu hassas konuya dikkat etmelerini önermişlerdir. Bu tez çalışması SCAMPER tekniğini kullanmanın ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma kaygılarını azalttığı sonucuna ulaşmış olması ile Kaya ve Koçoğlu (2023), çalışmasını desteklemektedir.

Doğan (2024), tarafından doktora tezi olarak 2024 yılında hazırlanan çalışmada ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygısı, konuşma motivasyonu, konuşma öz yeterliği ile etkili iletişim becerilerine yönelik algı düzeylerini tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın neticesinde konuşma kaygısı, motivasyonu ve öz yeterliği ile etkili iletişim becerileri arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Buna karşın konuşma kaygısı ile etkili iletişim becerilerine yönelik algılar arasındaki ilişki negatif iken konuşma motivasyonu ve konuşma öz yeterliği ile etkili iletişim becerilerine yönelik algılar arasında pozitif bir ilişkinin olduğu araştırmanın sonuç bölümünde ifade edilmiştir.

Bu araştırmalar, hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi ve konuşma kaygısının yönetimi için çeşitli stratejilerin ve öğretim yöntemlerinin etkili olduğunu göstermektedir. Eğitim oyunları, hikâye anlatımı ve güvenli öğrenme ortamlarının oluşturulması, bu alandaki temel yaklaşımlar arasında yer almaktadır. Fakat bu çalışmalar değişen, ilerleyerek gelişen çağın konuşma becerisi karşısındaki ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz ve güncellenen eğitim-öğretim programları için ise geleneksel kalmıştır.

İlkokul birinci sınıf öğrencilerinde konuşma becerilerinin gelişim derecesi ve ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinde konuşma becerilerinin gelişimi üzerine yapılan

araştırmalar da vurgulanmaktadır. Bu da konuşmanın öneminin her geçen gün arttığını göstermektedir. Ancak bu çalışmalar da hazırlıklı konuşma becerisine odaklanmaktadır.

Bu alışmalar konuşmanın öneminin her geçen gün arttığını göstermektedir. Bu alışmalar konuşmaların hazırlanmasına odaklanmaktadır. Günlük yaşamın daha büyük bir kısmını kapsayan hazırlıksız konuşmalar üzerine çalışmalar ise oldukça yetersizdir.

Bilgi ağında iletişimin önemi belirginleşmiştir ve iletişim öncelikle konuşmalar aracılığıyla varlığını sürdürmektedir. Kitle iletişim araçları dünyasındaki gelişmeler konuşmanın iletişimdeki öneminin daha da artırmıştır. Bu nedenle bu çalışma, ortaokul 7. sınıf ğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerinin durumunu belirlemeyi amaçlamaktadır. Elde edilen hazırlıksız konuşma metinleri niceliksel ve niteliksel olarak değerlendirilerek konuşma becerisi eğitimine verilmesi gereken önem vurgulanmıştır. Bu alışma, konuşma eğitiminde hazırlıksız konuşmaya önem verilmesi gerektiği gerçeğine dayanmaktadır. ıkış noktası, Türkçe eğitiminde hazırlıksız konuşma becerisini geliştirmeye gereken önemin verilmediği, hazırlıksız konuşma etkinliklerinin yeterli ve güncel olmadığı düşüncesidir.

3. YÖNTEM

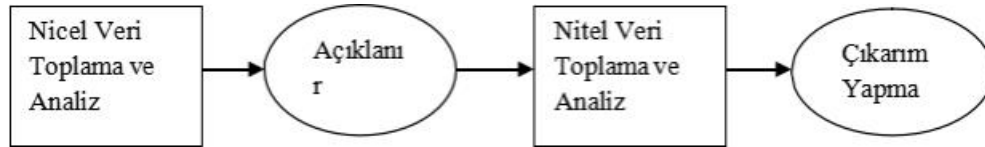
Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, elde edilen verilerin analizi ve uygulama süreci ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı, verilerinin ayrı ayrı ve birlikte yorumlanıp değerlendirildiği karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Karma yöntem, nitel ve nicel araştırmaları birleştirme gücüyle beraber her iki yaklaşımın sınırlılıklarını minimuma indirmesi sebebiyle tercih edilir (Kara, 2023). Karma araştırma desenleri nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin faydalı yönlerinin bir arada bulunduğu bir araştırma yönteminde bulunan eksikliğin diğer araştırma yöntemiyle kapatılabileceği pragmatik bir araştırma yöntemidir.

Karma araştırma yöntemi birden fazla desen şeklinde kullanılabilir (Cresswell, 2021: 40; Akt. Kara, 2023: 83).

Açıklayıcı Ardışık Desen

Şekil 3. 1. Karma yöntem araştırmasında açıklayıcı desen (**Kaynak:** Creswell, 2021, s. 40; Akt: Kara, 2023, Cilt 7, Sayı 13,)

Şekil 3.1'e bakıldığında açıklayıcı ardışık desen bir karma araştırma desenidir. Bu çalışmada nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı bir karma araştırma alt deseni olan açıklayıcı ardışık desen kullanılmıştır. Bu desen araştırmacının birinci aşamada nicel veri topladığı, bulguları analiz ettiği ve daha sonra bulguları kullanarak ikinci aşamayı planladığı (oluşturduğu) iki proje aşamasından oluşmaktadır (Cresswell, 2017: 224;Akt. Bütün, 2017: 15). Bu çalışmada da önce nicel veriler toplanmıştır.

Araştırmanın nicel araştırma kısmında nicel araştırma yaklaşımlarından biri olan yarı deneysel desen kullanılmıştır. Bu yöntemin “ön test-son test tek gruplu deseni“

araştırmanın modelini oluşturmaktadır. Tek gruplu ön test-son test modelinde bir gruba bağımsız değişken uygulanır ve uygulama öncesi ve sonrası ölçme yapılır (Balcı, 2005; Karasar, 2008).

Toplanan nicel veriler analiz edildikten sonra nicel verilerden elde edilen bulguları desteklemek amacıyla araştırmacı tarafından nitel veri toplama aracı oluşturulmuştur.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Adıyaman ili Merkez ilçesinde bulunan bir devlet ortaokulunda 2023-2024 eğitim öğretim yılında öğrenim gören bir 7. sınıfta bulunan 33 öğrenci ile okulun Türkçe öğretmenleri ve aynı ilçede bulunan başka bir devlet ortaokulunda bulunan toplam 15 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmada katılımcılar için belirli bir sisteme göre verilmiş kodlar kullanılmıştır. Araştırmada yer alan 19 kız öğrenci “KÖ1, KÖ2.....KÖ19”, 14 erkek öğrenci “EÖ1, EÖ2.....EÖ14” ; araştırmaya katılan 6 kadın öğretmen “KÖğrt1, KÖğrt1, ... KÖğrt6 “ 9 erkek öğretmen ise “EÖğrt1, EÖğrt1, ... KÖğrt9 “ şeklinde kodlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin tanımlayıcı özellikleri çalışma grubu bölümünde tablolar şeklinde sunulmuştur.

3.2.1. Çalışma grubunun demografik bilgileri

Araştırmaya katılarak öğrenci tanıma formu sorularına cevap veren 33 öğrenciye ait bulgular aşağıda Tablo 3.1’de verilmiştir. Bilgi formlarından elde edilen veriler ile öğrencilere ait demografik bilgiler tablo formatında yüzde (%) ve frekans (f) olarak verilmiştir

Tablo 3. 1. Öğrencilerin kişisel özelliklerine göre frekans ve yüzde dağılımları

Kişisel Özellik	Kategoriler	Frekans f	Yüzde (%)
Cinsiyetiniz	Kız	19	57, 6
	Erkek	14	42, 4
Anne ve babanız sağ	Evet	33	100, 0
Anne ve babanız birlikte yaşamakta	Evet	33	100, 0
Annenizin eğitim durumu	Okula gitmedi	2	6, 1
	İlkokul	15	45, 5
	Ortaokul	9	27, 3
	Lise	6	18, 2
	Üniversite	1	3, 0
Anneniz çalışma durumu	Evet	8	24, 2
	Hayır	25	75, 8
Çalışıyorsa mesleği	Ev hanımı	25	81, 8
	İşçi	7	15, 00
	Öğretmen	1	3, 0
Babanızın eğitim durumu	Lise	16	48, 5
	İlkokul	9	27, 3
	Ortaokul	6	18, 3
	Üniversite	2	6, 1
	Total	33	100, 0
Babanız çalışma durumu	Evet	27	81, 8
	Hayır	6	18, 2
Çalışıyorsa mesleği	Serbest meslek	10	37, 1
	Esnaf	4	14, 8
	İşçi	4	14, 8
	Güvenlik personeli	4	14, 8
	Memur	3	9, 1
	Emekli	2	6, 1

Tablo 3. 2. (Devam) Öğrencilerin kişisel özelliklerine göre frekans ve yüzde dağılımları

Kardeş sayısı	4	15	45, 5
	3	9	27, 3
	5 ve üzeri	4	12, 1
	2	4	12, 1
	1	1	3, 0
Eve giren aylık gelir	8.000 - 15.000 TL	18	54, 5
	0 - 8.000 TL	8	24, 2
	15.000 - 25.000 TL	5	15, 2
	25.000 TL ve üzeri	2	6, 1
Evin durumu	konteyner vb.	19	57, 6
	Kendimizin	8	24, 2
	Kira	6	18, 2
Kendine ait bir oda	Evet	7	21, 2
	Hayır	26	78, 8
Evinizde kitaplık/kütüphane	Var	9	27, 3
	Yok	24	72, 7
Daha önce hiç sinemaya gitme durumu	Evet	24	72, 7
	Hayır	9	27, 3
Daha önce hiç tiyatroya gitme durumu	Evet	9	27, 3
	Hayır	24	72, 7

Tablo 3.1'e göre çalışma grubunun 19'u (%57, 6) kız, 14'ü (42, 4) ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin tamamının anne ve babası sağdır. Anneleri ile babaları birlikte yaşamaktadır. Öğrencilerin 15'inin (%45, 5) annesi ilkokul mezunudur. 9'unun (%27, 3) ortaokul mezunudur. 6'sının (%18, 2) annesi lise mezunudur. 1'inin (%3, 0) annesi üniversite mezunudur ve 2'sinin (%6, 1) annesi hiç okula gitmemiştir. Öğrencilerin 16'sının (48, 5) babası lise mezunudur. 9'unun (%27, 3) babası ilkokul mezunudur. Öğrencilerin 27'sinin (%81, 8) babası çalışmakta, 6'sının (%18, 2) babası ise herhangi bir işte çalışmamaktadır. Babası çalışan öğrencilerden 10'unun (%37, 1) babası serbest meslek ile uğraşmaktadır. 4'ünün (%14, 8) babası esnaf; 4'ünün (%14, 8) babası işçi; 4'ünün (%14, 8) güvenlik personeli; 3'ünün (%9, 1) memur; 2'sinin (%6, 1) ise emeklidir.

Öğrencilerin 15'i (%45, 5) 4; 9'u (27, 3) ise 3 kardeştir. Öğrencilerin 18'inin (%54, 5) aylık geliri 8.000-15.000 TL aralığında; 8'inin (%24, 2) ise aylık geliri 0-8.000 TL arasındadır. Öğrencilerin 19'u (%57, 6) deprem sonrası yapılan geçici konteyner, prefabrik vb. yerlerde yaşamaktadır. 8 öğrencinin (%24, 2) yaşadığı ev kendilerine aittir. Öğrencilerin 26'sının (%78, 8) kendisine ait bir odası bulunmamaktadır. Öğrencilerin 24'ünün (%72, 7) ise evinde kitaplık/kütüphane bulunmamaktadır. Öğrencilerin 24'ü (%72, 7) daha önce sinemaya gitmiştir. Öğrencilerin 9'u (%27, 3) ise daha önce tiyatroya gitmiştir.

Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ve hazırlıksız konuşma kaygılarının üzerinde SCAMPER tekniğinin etkilerinin belirlendiği bu araştırmanın uygulama sürecinde araştırmacının çalışma grubu olarak alınan şubede Türkçe dersine girmektedir. Bu nedenle olasılık dışı örnekleme türlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örneklem; zaman, para ve iş gücü açısından var olan sınırlılıklar nedeni ile örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Tek grup ön test-son test desenlerde işlem tek grup üzerinden gerçekleştirilir. Katılımcılar ve ölçme araçları aynı olup uygulama öncesinde ön test sonrasında ise son test uygulanır. Seçkisizlik ve eşleştirme yoktur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmadaki veriler 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Adıyaman ili Merkez ilçesine bağlı bir devlet ortaokulunda bulunan bir 7. sınıftaki 33 öğrenci üzerinden elde edilmiştir.

3.3.1. Nicel veri toplama araçları

Veri toplama araçları olarak hazırlıksız konuşma becerileri ölçeği ve konuşma kaygısı ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılar ve ölçme araçları aynı olup uygulama öncesinde ön test sonrasında ise son test uygulanır.

Ölçme araçları olarak örneklem grubuna B. Ümit Bozkurt ve Elif Arıca Akkök (2019) tarafından hazırlanan ve “söyleyiş, akıcılık, içerik-dil kullanımı, etkileşim-sunum stratejileri” 4 alt boyuttan oluşan “Anadili Türkçe Olan Konuşucular İçin Konuşma Becerisi Derecelendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi ” başlıklı çalışmada bulunan Konuşma Becerisi Gözlem Formu (Anadili Türkçe Olan Konuşucular İçin) isimli ölçek (EK 3)

uygulanmıştır. Kaygı düzeyinin belirlenmesi için ise Abdurrahman Gündüz ve Sezgin Demir (2021) tarafından hazırlanan “Konuşma Kaygısı Ölçeği” nin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması” başlıklı çalışmada bulunan Konuşma Kaygısı Ölçeği isimli ölçek (EK 4) ölçek sahiplerinden gerekli izinler (EK 12, EK 13) alındıktan sonra uygulanmıştır.

Uygulama öncesi ve sonrası değerlendirilen öğrenci cevapları üzerinden öğrencilerin konuşmalarının niteliğindeki değişimi belirlemek amacıyla ilgili alanyazın taranarak konuşmanın niteliğini belirleyecek maddeler belirlenmiştir. Bu maddeler araştırmacı tarafından 3 başlık altında toplanarak hazırlıksız konuşmanın niteliğini belirleme gözlem formu (EK 5) geliştirilmiştir. Bu başlıklar tekniğin her basamağında verilen cevaplar ve her öğrenci için ayrı ayrı asalak ses, duraksama kelime (gereksiz tekrar edilen, yerinde ve uygun kullanılmayan sözcükler) ve yetersiz cümle sayıları olarak belirlenmiştir.

Verilerin analizinde Bağımlı Gruplar T-Test ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır.

3.3.2. Nitel veri toplama araçları

Uygulama sonrası öğrencilerin uygulanan teknik ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda öğrencilere hazırlıksız konuşma becerileri, hazırlıksız konuşma kaygıları ve uygulama sürecinde kullanılan SCAMPER tekniği ile ilgili sorular sorulmuştur. Bu formdan elde edilen veriler araştırmaya katılan bütün katılımcılara belirli bir sisteme göre kodlar verilerek kullanılmıştır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Uygulama öncesinde Millî Eğitim Müdürlüğünden (EK 1), öğrenci velilerinden (EK 8) gerekli izinler alınmıştır. Çalışma grubundaki öğrencilere ise gerekli açıklamalar yapılarak onlardan gönüllü katılım formu (EK 9) alınmıştır.

Uygulamanın başında öğrencilerden öğrenci tanıma formunu (EK 6) doldurmaları istenmiştir. Ardından konuşma becerisi kaygı ölçeği (EK 4) uygulanmıştır. Akıllı tahta aracılığıyla önceden hazırlanan metinler (EK 14) öğrencilere dinletilmiştir. Bu metinlerle ilgili araştırmacı tarafından SCAMPER tekniğinin her 7 basamağına uygun 2 soru olmak üzere toplam 14 soru (EK 14) hazırlanmıştır. Her öğrenci için ön ölçme yapılmış ve video kayıt altına alınmıştır.

SCAMPER tekniği uygulama süreci, çalışma grubuna “hikâye edici ve bilgilendirici metin türleri” konu anlatımı üzerinden uygulanmıştır. Her metin türü sınıfta anlatılmıştır. Sonrasında, anlatılan metin türüne uygun örnek metinler üzerinde araştırmacı tarafından öncesinde günlük planlar (EK 10) hazırlanmıştır. Aynı doğrultuda hazırlanan her örnek metin ile ilgili SCAMPER tekniğinin her basamağı için 2 soru (6. Yok Etme veya Çıkarma a. Bu iki metindeki olayların akışının tersine çevirsek hangi bölümleri çıkarmak isterdiniz? b. Akıllı evlat metninde hangi bölümü yeniden tasarlamak isterdiniz, neden?) olacak şekilde toplam 14 sorudan oluşan etkinlik süreci uygulanmıştır. Süreç içerisinde internet ve çeşitli kitaplardaki bilgilerden yararlanılmıştır. Araştırmacı tarafından süreç sonrası etkinlik değerlendirme raporları (EK 11) hazırlanmıştır. Uygulama 48 ders saati süresince yapılmıştır. Uygulamaya ait fotoğraflar (EK 16) uygulama esnasında alınmıştır.

Uygulama sonrasında öğrencilere tekrar hazırlıksız konuşma kaygısı ölçümü yapılmıştır.

Uygulama sonrası son ölçme olarak ön ölçme metinlerine denk olarak 2 farklı metin (Ek14) akıllı tahtadan dinletilmiştir. Son ölçme için SCAMPER tekniği her 7 basamak için 2 soru olmak üzere 14 soru (EK 15) hazırlanmıştır.

Uygulama öncesi ve uygulama sonrası öğrenciler tarafından doldurulan hazırlıksız konuşma kaygısı formu ve video kayıt altına alınarak değerlendirilmiştir. Ayrıca hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formları öğrenci cevapları her öğrenci için ayrı ayrı asalak ses, duraksama kelime (gereksiz tekrar edilen, yerinde ve uygun kullanılmayan sözcükler) ve yetersiz cümle sayıları geliştirilen hazırlıksız konuşmanın niteliği gözlem formu aracılığıyla önce numerik olarak tespit edilmiştir. Tespit değerlendirme aşaması araştırmacı haricinde 1 Türkçe öğretmeni tarafından gerçekleştirilmiştir. Belirlenen veriler SPSS 25.0 paket programı ile analiz edilmiştir.

Süreç sonrasında araştırmacı tarafından hazırlanan 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış öğrenci görüşme formu (EK 7) ile 33 öğrencinin uygulama süreci ile ilgili görüşleri alınarak alınan görüşler bulgular bölümünde tablolar hâlinde gösterilmiştir.

3.5. Veri Analizleri

3.5.1. Nicel veri analizleri

Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ve hazırlıksız konuşma kaygıları üzerinde SCAMPER tekniğinin etkilerini belirlemek amacıyla “söyleyiş, akıcılık, içerik-dil kullanımı, etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutlarından oluşan hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu (Anadil konuşucuları için) (EK 3), hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu (EK 4) ve öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası yapılan hazırlıksız konuşmanın niteliğini belirleme gözlem formu (EK 5) ölçümlerini analiz etmek amacıyla elde edilen nicel veriler SPSS 25.0 paket programı ile analiz edilmiştir.

Nicel verileri analiz etmek amacıyla hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu 4 alt boyutu ve toplam puanı, hazırlıksız konuşma kaygısı ise toplam puanı ile değerlendirilmiştir.

Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla uygulama öncesi ve uygulama sonrası verilere ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayıları analiz edilmiştir. Elde edilen katsayı değerleri $\pm 1,5$ aralığında ise verilerin normal dağıldığı kabul edilebilir (Arslan & Gül, 2023). Sosyal bilimlerde bu aralığın ± 2 olarak genişletilebileceği literatürde yer bulmakla birlikte, bu çalışmada örneklem büyüklüğünün sınırlı olması ($N = 33$) nedeniyle daha dar bir aralık olan ± 1 kabul edilebilir katsayı aralığı

olarak seçilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 aralığında seyretmesi durumunda verilerin normal dağılıma uygun olduğu kabul edilmiştir (George ve Mallery, 2019; Akt. Hasiloğlu ve Hasiloğlu Çiftçiler, 2023).

Aralıklı ölçek verileri normallik testi için shapiro-wilk veya kolmogorov sminov gibi uyum ikiliklerinin kullanılması önerilmemektedir (Hasiloğlu ve Hasiloğlu Çiftçiler, 2023). Bu nedenle verilerin swekness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerlerine bakılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda elde edilen çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri, araştırma bulguları bölümünde sunulmuştur. Deney öncesi ve sonrası verilerde; cinsiyet, evde kitaplık/kütüphane bulunması, daha önce sinemaya gitme ve tiyatroya gitme deneyimi ve ailenin aylık gelir düzeyi değişkenlerine göre normal dağılım gösteren verilere Bağımlı İki Örneklem T Testi, normal dağılım göstermeyen verilere ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi uygulanmıştır.

Kategorik değişkenlerin analiz sonuçları frekans ve yüzde değerleriyle, sayısal değişkenlerin ise dağılım özelliklerine göre farklı istatistiksel yöntemlerle sunulmuştur. Normal dağılım gösteren sayısal veriler aritmetik ortalama ve standart sapma ile normal dağılım göstermeyen veriler ise medyan ve $P_{25}-P_{75}$ (çeyreklikler arası değişim aralığı) değerleriyle özetlenmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Deney öncesi örneklem grubunun dağılımında; cinsiyet, evde kitaplık/kütüphane bulunması, daha önce sinemaya ve tiyatroya gitme durumları ile ailenin aylık gelir düzeyi değişkenlerine göre gruplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla, Bağımsız İki Örneklem T Testi ve ailenin aylık geliri için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 3. 3. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu uygulama verilerinin normallik testine ait sonuçlar

	Ölçek ve Alt Boyutları	Skewness	Kurtosis
Ön test	Konuşma Becerisi Gözlem Formu	0, 533	-0, 146
	Söyleyiş		
	Konuşma Becerisi Gözlem Formu	0, 695	-0, 302
	Akıcılık		
	Konuşma Becerisi Gözlem Formu	1, 401	1, 522
	İçerik-Dil Kullanımı		
	Konuşma Becerisi Gözlem Formu	1, 063	0, 573
	Etkileşim-Sunum Stratejileri		
Son test	Konuşma Becerisi Gözlem Formu	1, 145	0, 980
	Toplam		
	Konuşma Becerisi Gözlem Formu	-0, 800	-0, 384
	Söyleyiş		
	Konuşma Becerisi Gözlem Formu	-0, 446	-1, 306
	Akıcılık		
	Konuşma Becerisi Gözlem Formu	-0, 932	-0, 102
	İçerik-Dil Kullanımı		
	Konuşma Becerisi Gözlem Formu	-0, 992	0, 784
	Etkileşim-Sunum Stratejileri (Sonrası)		
	Konuşma Becerisi Gözlem Formu	-0, 723	-0, 343
	Toplam		

Tablo 3.3'e göre hazırlıksız konuşma becerisi "söyleyiş" alt boyutunun uygulama öncesi verileri(skewness=0,533; kurtosis=-0,146) normal dağılım göstermektedir. "Akıcılık" alt boyutunun uygulama öncesi verileri(skewness=0,695; kurtosis=-0,302) normal dağılım göstermektedir. "içerik-dil" alt boyutunun uygulama öncesi verileri(skewness=1,401; kurtosis=1,522) normal dağılım göstermemektedir. "etkileşim-sunum" alt boyutunun uygulama öncesi verileri(skewness=1,063; kurtosis=0,573) normal dağılım göstermektedir. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu uygulama öncesi toplam verileri(skewness=1,145; kurtosis=0, 980) normal dağılım göstermektedir.

Hazırlıksız konuşma becerisi "söyleyiş" alt boyutunun uygulama sonrası verileri(skewness=-0,800; kurtosis=-0,384) normal dağılım göstermektedir. "Akıcılık" alt boyutunun uygulama sonrası verileri(skewness=-0,446; kurtosis=-1, 306) normal dağılım göstermemektedir. "içerik-dil" alt boyutunun uygulama sonrası verileri(skewness=-0,932;

kurtosis=-0,102) normal dağılım göstermektedir. “etkileşim-sunum” alt boyutunun uygulama sonrası verileri(swekness=-0,992; kurtosis=0,784) normal dağılım göstermektedir. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu uygulama sonrası toplam verileri(swekness=-0,723; kurtosis=-0,343) normal dağılım göstermektedir.

Elde edilen veriler araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, evde kitaplık/kütüphane bulunup bulunmadığı, daha önce sinemaya gitmiş olup olmama, daha önce tiyatroya gitmiş olup olmama, ailenin aylık geliri değişkenlerine göre bulgular bölümünde ayrı ayrı tablolar şeklinde gösterilmiştir.

3.5.2. Nitel veri analizleri

Araştırmanın nitel veri kaynağını araştırmacı tarafından araştırmaya katılan öğrenciler için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturmaktadır.

Görüşme formlarından elde edilen veriler nitel veri analiz yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Elde edilen veriler öğrencilerin ve öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre alt kategorilere ayrılmıştır. Araştırmaya katılanlardan alınan cevapların ortak anlamlar içerdiği durumlarda bu anlamlar kategorilere ayrılarak ortaya temel örüntü, bulgu veya soyutlama ortaya çıkabilir. Nitel veri analizlerinde başlangıç kategorileri, bütün kodlar okunduktan sonra ilgili olan iki veya daha fazla kodun bir araya getirilmesiyle kategori oluşturma yapılır (Çelik, Başer Baykal ve Kılıç Memur, 2020).

Yarı yapılandırılmış görüşme formlarının öğrenciler için sorulan 10 sorunun her bir alt kategorisi ve öğretmenler için sorulan 5 sorunun her bir alt kategorisi bulgular bölümünde tablolar şeklinde gösterilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problemlerinin sırası dikkate alınarak araştırmanın verileri incelenmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri Üzerinde SCAMPER Tekniğinin Etkileri

Tablo 4. 1. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu ön test son test toplam puanlarına ilişkin istatistikler

Değişken	Test	N	Ortalama	Std. Sapma	Sd	t	p
Konuşma becerisi gözlem formu	Ön test	33	53,09	16,14	32	-20,709	<0.001 [□]
	Son test		104,67	13,36			

[□]:Bağımlı iki örnek t testi kullanıldı.

Tablo 4.1'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin (N=33) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu uygulama öncesi ön test ($\bar{X}=53,090$) toplam puanları ve uygulama sonrası son test ($\bar{X}=104,670$) toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür ($t_{(32)}=-20,709$, $p<0,001$).

Tablo 4. 2. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre hazırlıksız konuşma becerilerine ilişkin istatistikler

Cinsiyet	Boyut	Test	N	Ortalama / Medyan	Std. Sapma / (P25- P75)	Sd t/Z	p
Kız	Söyleyiş	Ön test	19	14, 42	4, 89	18 -9, 885	<0, 001 [□]
		Son test		24, 42	4, 68		
	Akıcılık	Ön test	19	7, 00	(4-9)	18 -3, 835	<0, 001 [□]
		Son test		14, 00	(11-15)		
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	19	14, 00	(12-21)	18 -3, 833	<0, 001 [□]
		Son test		30, 00	(30-32)		
	Etkileşim-sunum Stratejileri	Ön test	19	19, 53	6, 11	18 -14, 78	<0, 001 [□]
		Son test		39, 68	5, 21		
	Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puan	Ön test	19	56, 63	18, 19	18 -14, 07	<0, 001 [□]
		Son test		107, 95	13, 29		
Erkek	Söyleyiş	Ön test	14	11, 71	2, 79	13 -11, 29	<0, 001 [□]
		Son test		21, 79	4, 21		
	Akıcılık	Ön test	14	5, 00	(4, 75-7, 5)	13 -3, 306	0, 001 [□]
		Son test		12, 50	(10-15)		
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	14	11, 50	(10,75-14,25)	13 -3, 304	0, 001 [□]
		Son test		30, 00	(26, 75-30, 5)		
	Etkileşim-sunum Stratejileri	Ön test	14	17, 64	5, 23	13 -12, 38	<0, 001 [□]
		Son test		36, 86	4, 87		
	Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puan	Ön test	14	48, 29	11, 83	13 -15, 69	<0, 001 [□]
		Son test		100, 21	12, 56		

□:Bağımlı iki örnek t testi kullanıldı. □: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.2’ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre hazırlıksız konuşma becerisi alt boyutlarına göre bakıldığında kız öğrencilerin (N=19) “söyleyiş” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}$ =14,420) ve son test ($\bar{X}$ = 24,420) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür ($t_{(18)}$ =-9,885, $p<0,001$). “akıcılık” alt boyutu toplam puanları ön test (M =7,000) ve son test (M =14,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür (Z =-3,385, $p<0,001$). “içerik-dil” alt boyutu toplam puanları ön test (M =14,000) ve son test (M =30,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür (Z =-3,833, $p<0,001$). “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}$ =19,530) ve son test ($\bar{X}$ =39,680) arasında istatistiksel

olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür ($t_{(18)}=-14,780$, $p<0,001$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=56,630$) ve son test ($\bar{X}=107,950$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür ($t_{(18)}=-14,070$, $p<0,001$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre hazırlıksız konuşma becerisi alt boyutlarına göre bakıldığında erkek öğrencilerin ($N=14$) “söyleyiş” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=11,710$) ve son test ($\bar{X}=21,790$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür ($t_{(13)}=-11,290$, $p<0,001$). “akıcılık” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=5,000$) ve son test ($M=12,500$) arasında anlamlı bir şekilde artmıştır ($Z=-3,306$, $p=0,001$). “içerik-dil kullanımı” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=11,500$) ve son test ($M=30,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür ($Z=-3,304$, $p=0,001$). “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=17,640$) ve son test ($\bar{X}=36,860$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür ($t_{(18)}=-12,320$, $p<0,001$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=48,290$) ve son test ($\bar{X}=100,210$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür ($t_{(18)}=-15,690$, $p<0,001$).

Tablo 4. 3. Öğrencilerin evinde kitaplık/kütüphane bulunma değişkenine göre hazırlıksız konuşma becerilerine ilişkin istatistikler

Evde kitaplı kütüphane	Boyut	Test	N	Ortalama/medya	Std. Sapı	S	t/Z	p
				(P25-P75)				
Yok	Söyleyiş	Ön test	24	12, 58	3, 99	2	-14, 7	0, 001
		Son test		22, 88	4, 70			
	Akıcılık	Ön test	24	5, 50	(4-8, 75)	2	-4, 30	<0, 00
		Son test		14, 00	(10-15)			
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	24	13, 00	(11-15)	2	-4, 29	<0, 00
		Son test		30, 00	(29-32)			
	Etkileşim-sunum Stratejileri	Ön test	24	18, 08	5, 08	2	-20, 4	<0, 00
		Son test		38, 04	4, 94			
	Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puan	Ön test	24	50, 88	13, 72	2	-24, 3	<0, 00
		Son test		103, 54	13, 42			
Var	Söyleyiş	Ön test	9	15, 11	4, 78	8	-5, 32	<0, 00
		Son test		24, 44	4, 42			
	Akıcılık	Ön test	9	6, 00	(5-9, 4)	8	-2, 67	0, 008
		Son test		14, 00	(11-15)			
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	9	14, 00	(11-22)	8	-2, 66	0, 008
		Son test		30, 00	(29-32)			
	Etkileşim-sunum Stratejileri	Ön test	9	20, 44	7, 30	8	-6, 94	<0, 00
		Son test		39, 67	5, 94			
	Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puan	Ön test	9	59, 00	21, 13	8	-6, 64	<0, 00
		Son test		107, 67	13, 53			

□:Bağımlı iki örnek t testi kullanıldı. □: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.3'e göre araştırmaya katılan ve evinde kitaplık bulunmayan öğrencilerin (N=24) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu "söyleyiş" alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}$ =12,580) ve son test ($\bar{X}$ =22,880) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(23)}=-2,547$, $p=0,001$). "akıcılık" alt boyutu toplam puanları ön test ($M=5,500$) ve son test ($M=14,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-14,800$, $p<0,001$). "içerik-dil kullanımı" alt boyutu toplam puanları ön test ($M=13,000$) ve son test ($M=30,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-4,303$, $p<0,001$). "etkileşim-sunum stratejileri" alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}$ =18,080) ve son test ($\bar{X}$ =38,040) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış

görülmüştür ($t_{(23)}=-4,296$, $p<0,001$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=50,880$) ve son test ($\bar{X}=103,540$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(23)}=-20,430$, $p<0,001$).

Evinde kitaplık/kütüphane bulunan öğrencilerin ($N=9$) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=15,110$) ve son test ($\bar{X}=24,440$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olmuştur ($t_{(8)}=-5,320$, $p<0,001$). “akıcılık” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=6,000$) ve son test ($M=14,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olmuştur ($Z=-2,673$, $p=0,008$). “içerik-dil kullanımı” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=14,000$) ve son test ($M=30,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-2,668$, $p=0,008$). “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=20,440$) ve son test ($\bar{X}=39,670$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(8)}=-6,955$, $p<0,001$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=59,000$) ve son test ($\bar{X}=107,670$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(8)}=-6,647$, $p<0,001$).

Tablo 4. 4. Öğrencilerin daha önce sinemaya gitme değişkenine göre hazırlıksız konuşma becerilerine ilişkin istatistikler

Daha önce hiç sinemaya gitme durumu	Boyut	Test	N	Ortalama /Medyan	Std. Sapma / (P25-P75)	Sd	t/Z	p
Evet	Söyleyiş	Ön test	24	13, 13	4, 09	23	-11, 437	<0, 001 [□]
		Son test		23, 13	3, 99			
	Akıcılık	Ön test	24	5, 50	(5-9)	23	-4, 296	<0, 001 [□]
		Son test		14, 00	(11-15)			
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	24	13, 00	(11-15)	23	-4, 297	<0, 001 [□]
		Son test		30, 00	(29-32)			
	Etkileşim-sunum Stratejileri	Ön test	24	18, 71	6, 01	23	-16, 239	<0, 001 [□]
		Son test		38, 50	4, 55			
Hayır	Hazırlıksız konuşma becerisi	Ön test	24	52, 71	16, 65	23	-16, 503	<0, 001 [□]
		Son test		104, 42	11, 34			
	Söyleyiş	Ön test	9	13, 67	5, 05	8	-10, 049	<0, 001 [□]
		Son test		23, 78	6, 24			
	Akıcılık	Ön test	9	7, 00	(4-9)	8	-2, 68	0, 007 [□]
		Son test		15, 00	(9, 5-16)			
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	9	14, 00	(11, 5-19, 5)	8	-2, 677	0, 007 [□]
		Son test		30, 00	(27, 5-32)			
Hayır	Etkileşim-sunum Stratejileri	Ön test	9	18, 78	5, 31	8	-10, 31	<0, 001 [□]
		Son test		38, 44	6, 93			
	Hazırlıksız konuşma becerisi	Ön test	9	54, 11	15, 62	8	-12, 932	<0, 001 [□]
		Son test		105, 33	18, 54			
	gözlem formu	Ön test	9	105, 33	18, 54	8	-12, 932	<0, 001 [□]
		Son test		105, 33	18, 54			
	toplam puan	Ön test	9	105, 33	18, 54	8	-12, 932	<0, 001 [□]
		Son test		105, 33	18, 54			

□:Bağımlı iki örnek t testi kullanıldı. □: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.4'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin daha önce sinemaya gitmiş olanların (N=24) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu "söyleyiş" alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}$ =13,130) ve son test ($\bar{X}$ =23,130) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olmuştur ($t_{(23)}=-11,437$, $p<0,001$). "akıcılık" alt boyutu toplam puanları ön test (M=5, 500) ve son test (M=14,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde artmıştır (Z=-4,296, $p<0,001$). "içerik-dil kullanımı" alt boyutu toplam puanları ön test (M=13,000) ve

son test ($M=30,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde artmıştır ($Z=-4,297$, $p<0,001$). “etkileşim- sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=18,710$) ve son test ($\bar{X}=38,500$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde artmıştır ($t_{(23)}=-16,239$, $p<0,001$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=52,71$) ve son test ($\bar{X}=104,42$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(23)}=-16,503$, $p<0,001$).

Daha önce sinemaya gitmemiş öğrencilerin ($N=9$) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=13,670$) ve son test ($\bar{X}=23,780$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(8)}=-10,049$, $p<0,001$). “akıcılık” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=7,000$) ve son test ($M=15,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-2,680$, $p=0,007$). “içerik-dil kullanımı” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=14,000$) ve son test ($M=30,00$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-2,677$, $p=0,007$). “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=18,780$) ve son test ($\bar{X}=38,440$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(8)}=-10,31$, $p<0,001$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=54,110$) ve son test ($\bar{X}=105,330$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(8)}=-12,932$, $p<0,001$).

Tablo 4. 5. Öğrencilerin daha önce tiyatroya gitme değişkenine göre hazırlıksız konuşma becerilerine ilişkin istatistikler

Daha önce hiç tiyatroya gitme durumu	Boyut	Test	N	Ortalama /medyan	Std. Sapma (P25-P75)	Sd	t/Z	p
Hayır	Söyleyiş	Ön test	24	12, 63	4, 28	23	-13, 288	<0,
		Son test		23, 08	4, 99			001 [□]
	Akıcılık	Ön test	24	5, 00	(4-9)	23	-4, 300	<0,
		Son test		14, 00	(10-15)			001 [□]
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	24	13, 50	(11-15)	23	-4, 294	<0,
		Son test		30, 00	(29, 25-32)			001 [□]
	Etkileşim-sunum Stratejileri	Ön test	24	18, 46	5, 48	23	-18, 949	<0,
		Son test		38, 58	5, 27			001 [□]
	Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puan	Ön test	24	51, 79	15, 05	23	-21, 056	<0,
		Son test		104, 54	14, 30			001 [□]
Evet	Söyleyiş	Ön test	9	15, 00	4, 06	8	-6, 447	<0,
		Son test		23, 89	3, 62			001 [□]
	Akıcılık	Ön test	9	6, 00	(5, 5-9, 5)	8	-2, 673	<0,
		Son test		14, 00	(12-14, 5)			001 [□]
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	9	12, 00	(9, 5-19, 5)	8	-2, 668	<0,
		Son test		30, 00	(28-31, 5)			001 [□]
	Etkileşim-sunum Stratejileri	Ön test	9	19, 44	6, 69	8	-7, 532	<0,
		Son test		38, 22	5, 24			001 [□]
	Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puan	Ön test	9	56, 56	19, 29	8	-7, 550	<0,
		Son test		105, 00	11, 22			001 [□]

□:Bağımlı iki örnek t testi kullanıldı. □: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.5'e göre araştırmaya katılan ve daha önce tiyatroya gitmemiş öğrencilerin (N=24) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu "söyleyiş" alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}$ =12,580) ve son test ($\bar{X}$ =22,880) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(23)}$ =-2,547, p =0,001). "akıcılık" alt boyutu toplam puanları ön test (M =5, 000) ve son test (M =14,00) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde artmıştır (Z =-14,799, p <0, 001). "içerik-dil kullanımı" alt boyutu toplam puanları ön test (M =13,500) son test (M =30,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde artmıştır (Z =-4,303,

$p<0,001$). “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=18,46$) ve son test ($\bar{X}=38,580$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(23)}=-4,296$, $p<0,001$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=50,88$) ve son test ($\bar{X}=103,540$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(23)}=-20,427$, $p<0,001$).

Daha önce tiyatroya gitmiş öğrencilerin ($N=9$) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=15,000$) ve son test ($\bar{X}=23,89$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(8)}=-6,447$, $p<0,001$). “akıcılık” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=6,000$) ve son test ($M=14,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-2,673$, $p<0,001$). “içerik-dil kullanımı” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=12,000$) ve son test ($M=30,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-2,668$, $p<0,001$). “etkileşim- sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=19,440$) ve son test ($\bar{X}=38,220$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(8)}=-7,532$, $p<0,001$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=56,560$) ve son test ($\bar{X}=105,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(8)}=-7,550$, $p<0,001$).

Tablo 4. 6. Öğrencilerin aylık gelir değişkenine göre hazırlıksız konuşma becerilerine ilişkin istatistikler

Eve giren aylık gelir	Boyut	Test	N	Ortalama Medyan	Std. Sapma (P25-P75)	t/Z	p
0-8.000 TL	Söyleyiş	Ön test	8	12, 13	4, 67	-6, 885	<0,
		Son test		20, 75	5, 70		001 [□]
	Akıcılık	Ön test	8	5, 00	(4-7)	-2, 536	<0,
		Son test		11, 00	(9,25-15,25)		001 [□]
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	8	11, 00	(10,25-13,5)	-2, 530	<0,
		Son test		29, 50	(26,25-31,5)		001 [□]
	Etkileşim-sunum	Ön test	8	15, 75	2, 92	-12,180	<0,
		Son test		35, 88	6, 45		001 [□]
	Stratejileri						
	Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puan	Ön test	8	46, 00	11, 99	-13,096	<0,001 [□]
		Son test		97, 38	16, 61		
8.000-15.000 TL	Söyleyiş	Ön test	18	14, 78	4, 28	-11,137	<
		Son test		25, 50	2, 71	7	0, 001 [□]
	Akıcılık	Ön test	18	7, 50	(5-9)	17 -3, 732	<0, 001 [□]
		Son test		14, 50	(14-15)		
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	18	14, 00	(12, 75-21)	17 -3, 728	<0,001 [□]
		Son test		31, 50	(30-32)		
	Etkileşim-sunum	Ön test	18	21, 39	6, 28	17 -12,725	<0,001 [□]
		Son test		40, 83	2, 73		
	Stratejileri						
	Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puan	Ön test	18	59, 67	17, 49	17 -13,329	<0,001 [□]
		Son test		111, 33	7, 40		

Tablo 4. 6. (Devam) Öğrencilerin aylık gelir değişkenine göre hazırlıksız konuşma

becerilerine ilişkin istatistikler

15.000- 25.000 TL	Söyleyiş	Ön test	5	10, 00	2, 24	-5, 605	<0,005 [□]
		Son test		18, 20	2, 95		
	Akıcılık	Ön test	5	5, 00	(4-7, 5)	-2, 032	<0,042 [□]
		Son test		10, 00	(9, 5-12, 5)		
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	5	12, 00	(10-15, 5)	-2, 032	<0,042 [□]
		Son test		28, 00	(25, 5-30)		
	Etkileşim- sunum Stratejileri	Ön test	5	14, 60	2, 97	-7, 228	<0,002 [□]
		Son test		32, 80	4, 87		
	Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puan	Ön test	5	42, 80	9, 36	-8, 950	<0,001 [□]
		Son test		89, 60	9, 21		
25.000 TL ve üzeri	Söyleyiş	Ön test	2	12, 50	0, 71	-7, 000	<0,090 [□]
		Son test		26, 50	02, 12		
	Akıcılık	Ön test	2	6, 50	(4, 5-5, 5)	-1, 342	<0,180 [□]
		Son test		13, 00	(8,25-11,05)		
	İçerik-dil Kullanımı	Ön test	2	12, 00	(8, 25-10)	-1, 342	<0,180 [□]
		Son test		30, 00	(22,5-22,75)		
	Etkileşim- sunum Stratejileri	Ön test	2	17, 00	1, 41	-8, 333	<0,076 [□]
		Son test		42, 00	2, 83		
	Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puan	Ön test	2	48, 00	4, 24	-7, 471	<0,085 [□]
		Son test		111, 50	7, 78		

□:Bağımlı iki örnek t testi kullanıldı. □: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.6'ya göre araştırmaya katılan öğrenciler evlerine giren aylık gelirler bakımından 4 grupta toplanmıştır. Eve giren aylık geliri 8.000-15.000 TL arasında bulunan öğrencilerin (N=18) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}$ =14,780) ve son test ($\bar{X}$ =25,500) arasında istatistiksel olarak bir artış görülmüştür ($t_{(17)}=-11,137$, $p<0,001$). “akıcılık” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=7,500$) ve son test ($M=14,500$) arasında istatistiksel olarak bir artış görülmüştür ($Z=-3,732$, $p<0,001$). “içerik-dil kullanımı” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=14,000$) ve son test ($M=31,500$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-3,728$, $p<0,001$). “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}$ =21,390) ve son test ($\bar{X}$ =40,830) arasında istatistiksel olarak bir artış görülmüştür ($t_{(17)}=-12,725$, $p<0,001$).

Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=59,670$) ve son test ($\bar{X}=111,330$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(17)}=-13,329$, $p<0,001$).

Eve giren aylık geliri 0-8.000 TL arasında bulunan öğrencilerin ($N=8$) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=12,130$) ve son test ($\bar{X}=20,750$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(7)}=-6,885$, $p<0,001$). “akıcılık” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=5,000$) ve son test ($M=11,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-2,536$, $p=0,011$). “içerik-dil kullanımı” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=11,000$) ve son test ($M=29,500$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-2,530$, $p=0,011$). “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=15,750$) ve son test ($\bar{X}=35,880$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(7)}=-12,180$, $p<0,001$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=46,000$) ve son test ($\bar{X}=97,380$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(7)}=-13,096$, $p<0,001$).

Eve giren aylık geliri 15.000-25.000 TL arasında bulunan öğrencilerin ($N=5$) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=10,000$) ve son test ($\bar{X}=18,200$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(4)}=-5,605$, $p=0,005$). “akıcılık” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=5,000$) ve son test ($M=10,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-2,032$, $p=0,042$). “içerik-dil kullanımı” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=12,000$) ve son test ($M=28,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-2,032$, $p=0,042$). “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=14,600$) ve son test ($\bar{X}=32,800$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(4)}=-7,228$, $p=0,002$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=42,800$) ve son test ($\bar{X}=89,600$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(4)}=-8,950$, $p=0,001$).

Eve giren aylık geliri 25.000 TL ve üzerinde bulunan öğrencilerin ($N=2$) hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=12,500$) ve son test ($\bar{X}=26,500$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(1)}=-7,000$, $p=0,090$). “akıcılık” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=6,500$) ve son test ($M=13,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-1,342$, $p=1,180$). “içerik-dil kullanımı” alt boyutu toplam puanları ön test ($M=12,000$) ve son test ($M=30,$

000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($Z=-1,342$, $p=0,180$). “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu toplam puanları ön test ($\bar{X}=17,00$) ve son test ($\bar{X}=42,000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(1)}=-8,333$, $p=0,076$). Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ($\bar{X}=48,000$) ve son test ($\bar{X}=111,500$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış görülmüştür ($t_{(1)}=-7,471$, $p=0,085$).

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Kaygıları Üzerinde SCAMPER Tekniğinin Etkileri

Tablo 4. 7. Hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu ön test son test toplam puanlarına ilişkin istatistikler

Değişken	Test	N	Ortalama	Std. Sapma	Sd	t	p
Konuşma kaygısı değerlendirme ölçeği	Ön test	33	76,72	12,7	32	9,281	<0.001 [□]
	Son test		52,51	11,66			

□:Bağımlı iki örnek t testi kullanıldı.

Tablo 4.7’ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin (N=33) konuşma kaygısı değerlendirme formu uygulama öncesi ön test ($\bar{X}=76,720$) toplam puanları ve uygulama sonrası son test ($\bar{X}=52,510$) toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu görülmüştür ($t_{(32)}= 9,281$, $p<0,001$).

Tablo 4. 8. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre hazırlıksız konuşma kaygılarına ilişkin istatistikler

Cinsiyet	Ölçek	Test	N	Ortalama / Medyan	Std. Sapma / (p25- p75)	Sd	Z	p
Kız	Kaygı ölçeği	Ön test	19	78	(70-83)	18	-3,784	<0,001 [□]
		Son test	19	49	(44-56)			
Erkek	Kaygı ölçeği	Ön test	14	81	(71, 25-88)	13	-2,972	0,003 [□]
		Son test	14	49	(44,75-66, 75)			

□: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.8’e göre araştırmaya katılan kız öğrencilerin(N=19) hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=78,000) ve son test (M=49,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma olduğu görülmüştür ($Z=-3,784$, $p<0,001$).

Erkek öğrencilerin (N=14) hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=81,000) ve son test (M=49,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma olduğu görülmüştür ($Z=-2,972$, $p=0,003$).

Tablo 4. 9. Öğrencilerin evinde kitaplık/kütüphane bulunma değişkenine göre hazırlıksız konuşma kaygılarına ilişkin istatistikler

Evinde kitaplık bulunma durumu	Ölçek	Test	N	Ortalama / Medyan	Std. Sapma / (P25-P75)	Sd	Z	p
Yok	Kaygı ölçeği	Ön test	24	79,000	(72, 25-85, 75)	23	-4, 123	<0, 001 [□]
		Son test		52,000	(45,25-58,75)			
Var	Kaygı ölçeği	Ön test	9	81,000	(64, 5-86)	8	-2, 547	0, 011 [□]
		Son test		46,000	(41, 5-54, 5)			

□: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.9'a göre evinde kitaplık bulunmayan öğrencilerin (N=24) hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=79,000) ve son test (M=52,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür ($Z=-4,123$, $p<0,001$).

Evinde kitaplık bulunan öğrencilerin (N=9) hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=81,000) ve son test (M=46,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür ($Z=-2,547$, $p=0,011$).

Tablo 4. 10. Öğrencilerin daha önce sinemaya gitme değişkenine göre hazırlıksız konuşma kaygılarına ilişkin istatistikler

Daha önce sinemaya gitme durumu	Ölçek	Test	N	Ortalama / Medyan	Std. Sapma / (P25-P75)	Sd	Z	p
Evet	Kaygı ölçeği	Ön test	24	79	(68,5-84,75)	23	-4, 108	<0, 001 [□]
		Son test		50, 5	(44-58, 75)			
Hayır	Kaygı ölçeği	Ön test	9	82	(72-91)	8	-2, 549	0, 011 [□]
		Son test		48	(44, 5-56, 5)			

[□]: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.10'a göre araştırmaya katılan ve daha önce sinemaya gitmiş öğrencilerin (N=24) hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=79, 000) ve son test (M=50,500) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür (Z=-4,108, p<0,001).

Sinemaya gitmemiş öğrencilerin (N=9) puanları üzerinden alınan hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=82,000) ve son test (M=48,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür (Z=-2,549, p=0, 011).

Tablo 4. 11. Öğrencilerin daha önce tiyatroya gitme değişkenine göre hazırlıksız konuşma kaygılarına ilişkin istatistikler

Daha önce tiyatroya gitme durumu	Ölçek	Test	N	Ortalama / Medyan	Std. Sapma (P25-P75)	Sd	Z	p
Hayır	Kaygı ölçeği	Ön test	24	80, 50	(72, 25-84, 75)	23	-4, 122	<0, 001 [□]
		Son test		50, 50	(44, 25-59, 5)			
Evet	Kaygı ölçeği	Ön test	9	73, 00	(59, 0-87, 50)	8	-2, 552	0, 011 [□]
		Son test		48, 00	(43-57, 5)			

□: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.11'e göre araştırmaya katılan ve daha önce tiyatroya gitmemiş öğrencilerin (N=24) puanları üzerinden alınan hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=73,000) ve son test (M=48,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür (Z=-2,552, p=0,011).

Daha önce tiyatroya gitmiş öğrencilerin (N=9) hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=80,500) ve son test (M=50,500) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür (Z=-4,122, p<0,001) anlamlıdır.

Tablo 4. 12. Öğrencilerin aylık gelir değişkenine göre hazırlıksız konuşma kaygılarına ilişkin istatistikler

Eve giren aylık gelir	Ölçek	Test	N	Ortalama/medyan	Std. Sapma (P25-P75)	sd	t/Z	p
8.000-15.000 TL	Kaygı ölçeği	Ön test Son test	1	74, 50 48, 00	(66,75-82, 25) (48-54, 5)	17	-3, 360 -3, 360	<0, 001 [□]
0-8.000 TL	Kaygı ölçeği	Ön test Son test	8	87, 00 56, 00	(80,05-94, 25) (44,25-66, 75)	7	-2, 366 -2, 366	<0, 018 [□] <0, 018 [□]
15.000-25.000 TL	Kaygı ölçeği	Ön test Son test	5	75, 00 57, 00	(60, 5-78, 5) (34, 5-42, 25)	4	-1, 483 -1, 483	<0, 138 [□] <0, 138 [□]
25.000 TL ve üzeri	Kaygı ölçeği	Ön test Son test	2	89, 00 51, 00	(63, 75-70) (34, 5-42, 25)	1	-1, 342 -1, 342	<0, 180 [□] <0, 180 [□]

□: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.12'ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin evine giren aylık gelirleri 4 grupta toplanmıştır. Eve giren aylık geliri 8.000-15.000 TL arasında bulunan öğrencilerin (N=18) hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=74,500) ve son test (M=48,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür (Z=-3,360, p<0,001).

Eve giren aylık geliri 0-8.000 TL arasında bulunan öğrencilerin (N=8) hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=87,000) ve son test (M=56,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür (Z=-2,366, p=0,018).

Eve giren aylık geliri 15.000-25.000 TL arasında bulunan öğrencilerin (N=5) hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=75,000) ve son test (M=57,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür (Z=-1,483, p=0,138).

Eve giren aylık geliri 25.000 TL ve üzerinde bulunan öğrencilerin (N=2) hazırlıksız konuşma kaygısı değerlendirme formu toplam puanları ön test (M=89,000) ve son test (M=51,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür (Z=-1,342, p=0,180).

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarının niteliği üzerinde SCAMPER tekniğinin etkileri

Tablo 4. 13. Öğrencilerin hazırlıksız konuşma niteliğine ilişkin istatistikler

Boyut	Test	N	Ortalama / Medyan	Std. Sapma / (P25-P75)	Sd	Z	p
Duraksama kelime	Ön test	33	30, 00	(12-50)	32	-2, 366	0, 018 [□]
	Son test		20, 00	(13, 5-44)			
Asalak ses	Ön test	33	19, 73	14, 09	32	-3, 36	<0, 001 [□]
	Son test		10, 08	9, 08			
Yetersiz cümle	Ön test	33	33, 67	15, 97	32	-1, 483	0, 138 [□]
	Son test		12, 67	8, 73			

[□]:Bağımlı iki örnek t testi kullanıldı. [□]: Wilcoxon test kullanıldı.

Tablo 4.13'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin (N=33) hazırlıksız konuşma becerisi sınavlarında kullandıkları duraksama kelime sayıları toplam puanları ön test (M=30,000) ve son test (M=20,000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür (Z=-2,366, p=0,018).

Araştırmaya katılan öğrencilere (N=33) yapılan ölçümlerde öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi sınavlarında kullandıkları asalak ses toplam puanları ön test ($\bar{X}$ =19,730) ve son test ($\bar{X}$ =10,080) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür ($t_{(32)}=-3,360$, p<0,001).

Araştırmaya katılan öğrencilere (N=33) yapılan ölçümlerde öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi sınavlarında kullandıkları yetersiz cümle toplam puanları ön test ($\bar{X}$ =33,670) ve son test ($\bar{X}$ =12,670) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma görülmüştür ($t_{(32)}=-1,483$, p<0,138).

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin SCAMPER Tekniğinin Kullanımına İlişkin Görüşleri

Tablo 4. 14. SCAMPER tekniğinin en beğendiğiniz üç yönü nedir sorusuna yönelik öğrenci görüşleri

Öne Çıkan Başlıklar	İlgili Öğrenci Kodu	Frekans (f)	Yüzde (%)
Konuşma becerisi	EÖ1, EÖ3, EÖ4, EÖ6, EÖ9, EÖ11, EÖ12, EÖ14, 18		31, 034

üzerinde etkili olması	KÖ2, KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ10, KÖ11, KÖ12, KÖ15, KÖ16, KÖ17	
Genel anlamda faydalı olması	EÖ4, EÖ5, EÖ8, EÖ12, KÖ1, KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ7, 15 KÖ9, KÖ11, KÖ13, KÖ15, KÖ16, KÖ17	25, 862
Eğlenceli olması	EÖ3, EÖ6, EÖ9, EÖ10, EÖ11, KÖ2, KÖ3, KÖ6, KÖ7, KÖ9, KÖ10, KÖ14, KÖ19	13 22, 413
Heyecan vb. duygular üzerinde etkili olması	EÖ2, EÖ3, EÖ4, EÖ5, EÖ9, KÖ4, KÖ8, KÖ12, 12 KÖ15, KÖ16, KÖ18, KÖ19	20, 689

Tablo 4.14'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar 4 alt başlık altında toplanmıştır. Öğrenciler verdikleri cevaplar doğrultusunda birden fazla alt başlıkta bulunabilmektedir. Buna göre öğrencilerin 18'i (%31,034) SCAMPER tekniğini konuşma becerisi üzerinde etkili olduğu gerekçesiyle beğenmiştir. Öğrencilerin en çok vurguladığı yön, SCAMPER tekniğinin konuşma becerileri üzerinde olumlu etkisi olduğudur. Bu alt başlık, en yüksek frekansa 18 öğrenci (%31,034) ve yüzdeye sahip olan başlık olarak dikkat çekmektedir. Öğrenciler, SCAMPER tekniğinin konuşma yeteneklerini geliştirdiğini ve bu beceriler üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. 15'i ise (%25,862) SCAMPER tekniğinin genel olarak faydalı olduğunu düşünen öğrencileri içermektedir. Bu da tekniğin öğrencilere farklı açılardan katkı sağladığını işaret etmektedir. Öğrencilerin 13'ü (%22,413) SCAMPER tekniğini eğlenceli bulmuştur. Bu durum öğrencilerin tekniği uygularken keyif aldığını ve bu durumun öğrenme sürecini olumlu etkilediğini göstermektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin SCAMPER tekniğinin beğendikleri yönlerine yönelik görüşleri şöyledir:

EÖ2: “Konuşma stresimi ortadan kaldırıyor. Konuşurken heyecanım ortadan kalkıyor. Sorulara çalışabiliyor ve düşünmeden konuşuyorum. Konuşma stresimi ortadan kaldırıyor. Konuşurken heyecanım ortadan kalkıyor.”

EÖ4: “Artık anlamsız kelimeler kullanmıyorum. Artık uzun uzun düşünmüyorum. Artık kaygı yaşamıyorum.”

KÖ9: “SCAMPER ‘da en beğendiğim eğlenmemiz, ders daha eğlenceli ve keyifli oluyor. Konuşurken artık bazı şeyler hakkında daha dikkatli oluyoruz.”

KÖ4: “Konuşmamız geliyor. Utangaçlığımız geçiyor. Yanlış bildiğimiz kelimelerin doğrusunu öğreniyoruz.”

Tablo 4. 15. SCAMPER tekniğinin en beğenmediğiniz üç yönü nedir sorusuna yönelik öğrenci görüşleri

Öne Çıkan Başlıklar	İlgili Öğrenci Kodu	Frekans (f)	Yüzde (%)
Beğenmediği yönü olmaması	EÖ1, EÖ5, EÖ11, EÖ12, KÖ3, KÖ9, KÖ11, KÖ12, KÖ13	9	28, 125
Soruların zor veya çok olması	EÖ14, KÖ2, KÖ4, KÖ5, KÖ8, KÖ15, KÖ17, KÖ18	8	15, 625
Heyecanlanması	EÖ9, KÖ6, KÖ13, KÖ14, KÖ15, KÖ16, KÖ19	7	21, 875
Kısa sürmesi ve diğer sebepler	EÖ6, EÖ10, KÖ10	3	9, 375

Tablo 4.15'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar 4 alt başlık altında toplanmıştır. Öğrenciler verdikleri cevaplar doğrultusunda birden fazla alt başlık altında bulunabilmektedir. Buna göre öğrencilerin 9'u (%28,125) SCAMPER tekniğinin beğenmediği bir yönü olmadığını düşünmektedir. En yüksek frekansla ifade edilen görüş, SCAMPER tekniği hakkında olumsuz bir görüşün olmadığıdır. 7'si (%21,875) konuşma sınavlarında heyecanlandığını belirtmiştir.

Buna göre, veriler, SCAMPER tekniği öğrenciler tarafından büyük oranda olumlu karşılanmakta, ancak bazıları için zorluklar ve eksiklikler mevcut. Öğrencilerin geri bildirimleri dikkate alınarak, bu teknik daha dengeli ve kapsayıcı bir hâle getirilebilir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin SCAMPER tekniğinin en beğenilmeyen üç yönüne yönelik görüşleri şöyledir:

EÖ5: *"Sadece bazı derslerde olması dışında beğenmediğim yönü yok."*

KÖ16: *"İnsanların bana bakmasına alışamadım. Bazı zamanlar beni korkutuyor. Çok fazla göz önünde olmak istemediğim zamanlar olabiliyor."*

EÖ9: *"Bazı arkadaşlarımın tekniği yaparken arkadaşlarımın hep bir ağızdan konuşması biraz rahatsız edici. Sadece bazı derslerde uygulanması... Başka beğenmediğim yönü yok."*

Tablo 4. 16. *Herhangi bir hazırlık yapmadan konuşma yapmanız gerektiğinde en çok hangi konuda zorlanıyorsunuz sorusuna yönelik öğrenci görüşleri*

Öne çıkan başlıklar	İlgili Öğrenci Kodu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Kaygı, heyecan vb. duygular yaşanması	EÖ1, EÖ3, EÖ4, EÖ6, EÖ7, EÖ8, EÖ12, EÖ14, KÖ4, KÖ5, KÖ6, KÖ9, KÖ14, KÖ16, KÖ17, KÖ18	18	47, 368
Gereksiz veya yanlış kelimeler kullanmamaya çalışma çabası	EÖ2, EÖ3, EÖ9, EÖ10, EÖ14, KÖ2, KÖ14	7	18, 421
Cümle kurmakta zorlanma	EÖ5, EÖ14, KÖ3, KÖ7, KÖ11, KÖ14	6	15, 789
Söyleyeceklerimi unutma	EÖ11, KÖ1, KÖ10, KÖ12	4	10, 526
Bilmediği bir konuda konuşma yapmakta zorlanma	EÖ13, KÖ13, KÖ19	3	7, 894

Tablo 4.16'ya göre araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar 5 alt başlık altında toplanmıştır. Öğrenciler verdikleri cevaplar doğrultusunda birden fazla alt başlık altında bulunabilmektedir. Buna göre öğrencilerin 8'i (%47,368) hazırlıksız konuşma esnasında yaşadığı kaygı vb. duygular nedeniyle zorlanmaktadır. 7'si (%18,421) hazırlıksız konuşma esnasında gereksiz veya yanlış kelimeler kullanmamaya çalışırken zorlanmaktadır 6'sı (%15,789) hazırlıksız konuşma esnasında cümle kurmakta zorlanmaktadır 4'ü (%10,526) hazırlıksız konuşma esnasında söyleyeceklerini unutmaktadır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin hazırlıksız konuşma esnasında yaşadıkları zorluklara yönelik görüşleri şöyledir:

KÖ17: *“Heyecan yapıyorum, arkadaşlarımdan gülmesinden korkuyorum, stresten kelimeleri telaffuz edemiyorum.”*

EÖ2: *“Konuşmamda şey vb. anlamsız kelimeler kullanma, heyecanlanma.”*

EÖ11: *“Heyecanlanıyorum bu yüzden metni söyleyeceklerimi unutuyorum.”*

EÖ13: *“Kendimi ifade etmekte zorlanacağımı düşünüyorum.”*

Tablo 4. 17. *Konuşurken yaşadığınız kaygının ortadan kalkması için neler yapılmasını isterdiniz, bunun için önerileriniz nelerdir sorusuna yönelik öğrenci görüşleri*

Öne Çıkan Başlıklar	İlgili Öğrenci Kodu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Topluluk vb. gruplar önünde konuşma	EÖ3, EÖ4, EÖ5, EÖ6, EÖ7, EÖ8,	20	60, 60

yapmak istememe	EÖ10KÖ1, KÖ2, KÖ3, KÖ5, KÖ6, KÖ7, KÖ8, KÖ11, KÖ12, KÖ13, KÖ14, KÖ15, KÖ16, KÖ17,		
Diğer sebepler	EÖ2, EÖ5, EÖ9, EÖ12, EÖ13, EÖ14, KÖ4, KÖ9, KÖ18, K Ö19	10	30, 30
Basit soru veya konular hakkında konuşma yapmayı isteme	EÖ1, EÖ11	2	6, 06
SCAMPER vb. etkinliklerin artması	KÖ2	1	3, 03

Tablo 4.17'ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar 4 alt başlık altında toplanmıştır. Öğrenciler verdikleri cevaplar doğrultusunda birden fazla alt başlık altında bulunabilmektedir. Buna göre öğrencilerin 20'si (%60,600) hazırlıksız konuşma yaparken yaşadığı kaygının ortadan kalkması için topluluk vb. gruplar önünde konuşma yapmak istememektedir. 10'u (%30,300) hazırlıksız konuşma yaparken yaşadığı kaygının ortadan kalkması için farklı farklı cevaplar vermiştir ve bu cevaplar diğer alt başlığı altında toplanmıştır. 1'i (%3,030) yaşadığı hazırlıksız konuşma kaygısının ortadan kalması için SCAMPER vb. etkinliklerin artmasının faydalı olacağını düşünmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin hazırlıksız konuşma esnasında yaşadıkları zorluklara yönelik görüşleri şöyledir:

KÖ2: *“Daha çok böyle etkinliklerin yapılması, konuşma esnasında dikkati bazen bozan şeylerin olmaması”*

KÖ14: *“Konuştuğum ortamda çok fazla kişi olmasını istemiyorum. Bu yüzden daha az kişinin olduğu ortamda konuşmak isterdim.”*

KÖ9: *“Mesela bir metinde sadece birkaç kişi el kaldırarak soruları cevaplaması yerine herkes tek tek kaldırılması daha iyi olur. Çünkü böylece herkes derse katılır.”*

EÖ11: *“Soruların daha basit olması herkesin heyecanını azaltır bence.”*

Öne Çıkan Başlıklar	İlgili Öğrenci Kodu	Frekans(f)	Yüzde(%)
----------------------------	----------------------------	-------------------	-----------------

Evet, konuşma becerisini geliştirmesi	EÖ1, EÖ2, EÖ3, EÖ4, EÖ5, EÖ6, EÖ7, 31 EÖ8, EÖ9, EÖ10, EÖ11, EÖ12, EÖ13, EÖ14, KÖ1, KÖ2, KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ6, KÖ8, KÖ9, KÖ10, KÖ11, KÖ12, KÖ13, KÖ15, K Ö16, KÖ17, KÖ18, KÖ19	91, 176
---------------------------------------	--	---------

Evet, nispeten etkili ama emin olunmaması	EÖ7	1	2, 941
Hayır, etkili olmaması	KÖ14	1	2, 941

Tablo 4. 18. *Türkçe dersinde hazırlıksız konuşma becerisi üzerinde SCAMPER tekniği uygulamalarını etkili buluyor musunuz sorusuna yönelik öğrenci görüşleri*

Tablo 4.18'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar 4 alt başlık altında toplanmıştır. Öğrenciler verdikleri cevaplar doğrultusunda birden fazla alt başlık altında bulunabilmektedir. Buna göre öğrencilerin 31'i (%91,176) Türkçe dersinde uygulanan SCAMPER tekniğinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde etkili olduğunu düşünürken 1'i (%2,941) etkili olduğunu ama tam olarak emin olmadıklarını düşünmektedir. 1'i (%2,941) ise Türkçe dersinde uygulanan SCAMPER tekniğinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde etkili olmadığını düşünmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin Türkçe dersinde konuşma becerisi üzerinde uygulanan SCAMPER tekniğinin etkilerine yönelik görüşleri şöyledir:

EÖ8: “Evet, konuşma becerisini geliştiriyor sınıfta herkesin önünde konuşmaya ve bizi topluluklar önünde konuşmaya hazırlar.”

EÖ9: “Evet, buluyorum çünkü bu teknik hazırlıksıza bizi hazırlıklı gibi hazırlıyor böylelikle hem anlaşılıyor hem de rahatsız etmiyor.”

KÖ7: “Daha kolay olur ama etkili olup olmadığını tam olarak kestiremiyorum.”

KÖ14: “Yani hem evet hem hayır çünkü o an aklıma bir şey gelmiyor bir yandan kelime dağarcığım genişliyor ve birileri bana soru sorunca sanki onu daha önce bana soracağını biliyordum gibi cevaplıyorum.”

Tablo 4. 19. *Türkçe dersinde hazırlıksız konuşma becerisi üzerinde SCAMPER tekniği uygulamalarının öğretmeniniz tarafından devam ettirilmesini ister misiniz sorusuna yönelik öğrenci görüşleri*

Öne Çıkan Başlıklar	İlgili Öğrenci Kodu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Evet, eğlenceli olması	EÖ5, EÖ6, EÖ9, EÖ12, EÖ13, EÖ14, KÖ2, KÖ3, KÖ4, KÖ7, KÖ9, KÖ12, KÖ14, KÖ16	14	41, 176
Evet, konuşma becerimizi geliştirmesi	EÖ4, EÖ7, EÖ8, EÖ10, KÖ1, KÖ3, KÖ5, KÖ8, KÖ10	9	26, 47
Evet, çünkü heyecanı azaltması	EÖ1, EÖ2, EÖ3, KÖ11, KÖ13, KÖ17, KÖ19	7	20, 58
Hayır	EÖ14, KÖ6, KÖ15, KÖ18	4	11, 764

Tablo 4.19'a göre aştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar 4 alt başlık altında toplanmıştır. Öğrenciler verdikleri cevaplar doğrultusunda birden fazla alt başlık altında bulunabilmektedir. Buna göre öğrencilerin 14'ü (%41,176) eğlenceli olduğu için devam ettirilmesini istemektedir. 9'u (%26,470) konuşma becerisini geliştirdiği için devam ettirilmesini isterken; 7'si (%20, 580) Türkçe dersinde uygulanan SCAMPER tekniğinin hazırlıksız konuşma becerisi üzerinde heyecanını azalttığı gerekçesiyle devam ettirilmesini istemektedir. 4'ü (%11,764) ise hayır cevabı vererek devam ettirilmesini istemediklerini belirtmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin SCAMPER tekniğinin Türkçe dersinde kullanılmasına yönelik öğrenci görüşleri:

KÖ10: “Evet, faydası fazla çünkü günlük hayatta bile iletişim kuruyoruz ve bu ders bunu geliştiriyor.”

KÖ15: “Hayır, çünkü normal bir konuda da konuşabiliriz.”

KÖ16: “Evet, güzel bir teknik olduğu için devam ettirilmesini isterim hem eğlenceli hem eğitici bir teknik.”

KÖ17: “Evet, istiyorum çünkü kaygılarımı yitiriyorum. Heyecanlanmadan konuşuyorum.”

Tablo 4. 20. SCAMPER tekniği ile desteklenen uygulamalardan önce bu tekniğin içeriği hakkında bilginiz var mıydı sorusuna yönelik öğrenci görüşleri

Öne Çıkan Başlıklar	İlgili Öğrenci Kodu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Hayır	EÖ1, EÖ2, EÖ3, EÖ4, EÖ5, EÖ6, EÖ7, EÖ8, EÖ9, 32 EÖ10, EÖ11, EÖ12, EÖ13, EÖ14, KÖ2, KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ6, KÖ7, KÖ8, KÖ9, KÖ10, KÖ11, KÖ12, KÖ13, KÖ14, KÖ15, KÖ16, KÖ17, KÖ18, KÖ19	32	96, 96
Evet	KÖ1	1	3, 03

Tablo 4.20'ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar 2 alt başlık altında toplanmıştır. Buna göre öğrencilerin 32'si (%96,960) SCAMPER tekniği uygulamaları ile ilgili uygulama öncesinde bilgi sahibi olmadıklarını belirtirken; 1'i (%3, 030) bu uygulama hakkında daha önce bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin SCAMPER tekniği uygulamaları ile ilgili uygulama öncesi bilgilerine yönelik görüşleri şöyledir:

KÖ1: “Evet, bilgim vardı ablam KPSS için bu sorulara bakıyordu ve birkaç kere duymuştum.”

KÖ9: “Yok, hiçbir bilgim yok.”

Tablo 4. 21. SCAMPER tekniği uygulamaları ile desteklenen Türkçe dersi sonrası hazırlıksız konuşma becerinizde bir değişiklik oldu mu sorusuna yönelik öğrenci görüşleri

Öne Çıkan Başlıklar	İlgili Öğrenci Kodu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Evet, artık daha akıcı konuşabilme vb.	EÖ1, EÖ3, EÖ4, EÖ6, EÖ7, EÖ8, EÖ9, 23 EÖ10, EÖ11, EÖ12, EÖ13, KÖ1, KÖ2, KÖ3, KÖ4, KÖ5, KÖ7, KÖ8, KÖ10, KÖ12, KÖ13, KÖ14, KÖ19	23	69, 69
Evet, artık korkmama	EÖ5, KÖ6, KÖ11, KÖ16, KÖ17, KÖ18	6	18, 18
Hayır	EÖ2, EÖ14, KÖ9, KÖ15	4	12, 12

Tablo 4.21'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar 3 alt başlık altında toplanmıştır. Buna göre öğrencilerin 23'ü (%69, 69) Türkçe dersinde SCAMPER tekniği uygulaması sonrası hazırlıksız konuşma becerisinde daha akıcı konuşabildiğini gerekçe göstererek değişiklik olduğunu; 6'sı (%18,180) uygulama sonrasında hazırlıksız konuşma yapmaktan korkmadığını gerekçe göstererek değişiklik olduğunu belirtirken; 4'ü

(%12,120) ise uygulama sonrası hazırlıksız konuşma becerisinde değişiklik olmadığını belirtmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin SCAMPER tekniği uygulamaları ile desteklenen Türkçe dersi sonrası hazırlıksız konuşma becerilerindeki değişikliklere yönelik görüşleri şöyledir:

EÖ3: “Evet, çok büyük değişiklikler oldu. Mesela SCAMPER tekniğinden önce konuşma becerim şu ankinden daha azdı. SCAMPER sayesinde konuşma hızım ve becerim arttı.”

EÖ5: “Evet, oldu. Artık konuşmalarda heyecanlanmıyorum daha çok düşünüp alternatif cevaplar buluyorum.”

KÖ6: “Bu tekniği kullanmadan önce çok stres yapıyordum, korkuyordum ama şimdi biraz da olsa stres yapmıyorum ve korkmuyorum.”

KÖ15: “Hayır, çünkü zaten konuşma becerim vardı.”

Tablo 4. 22. SCAMPER uygulamaları ile desteklenen Türkçe dersi sonrası hazırlıksız konuşma kaygınız üzerinde bir değişiklik oldu mu sorusuna yönelik öğrenci görüşleri

Öne Çıkan Başlıklar	İlgili Öğrenci Kodu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Evet	EÖ1, EÖ2, EÖ3, EÖ4, EÖ5, EÖ6, EÖ7, EÖ8, EÖ9, 27 EÖ10, EÖ11, EÖ12, EÖ13, EÖ14, KÖ1, KÖ4, KÖ5, KÖ8, KÖ9, KÖ10, KÖ11, KÖ12, KÖ13, KÖ14, KÖ16, KÖ17, KÖ19	27	81, 81
Biraz	KÖ2, KÖ6, KÖ7, KÖ18	4	12, 12
Hayır	KÖ3, KÖ15	2	6, 06

Tablo 4.22’ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar 3 alt başlık altında toplanmıştır. Buna göre öğrencilerin 27’si (%81,81) Türkçe dersinde SCAMPER tekniği uygulamaları sonrası hazırlıksız konuşma kaygısının üzerinde azalma sağladığını; 4’ü (%12,120) biraz etkilendiğini belirtirken; 2’si (%6,060) ise uygulama sonrası hazırlıksız konuşma kaygısı üzerinde herhangi bir değişiklik olmadığını belirtmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin SCAMPER tekniği uygulamaları ile desteklenen Türkçe dersi sonrası hazırlıksız konuşma kaygısı üzerindeki değişikliklere yönelik görüşleri şöyledir:

KÖ12: “Evet, korkum, stresim gitti. Konuşma becerim gelişti.”

KÖ1: “Evet, oldu ama hâlâ biraz kekeleyip panikliyorum. O da benim doğamda var. Örneğin ilk konuşmasında da aklıma hiçbir bilgi gelmiyordu ama şimdi geliyor ve tekniğe daha çok hâkim olduğum için kolay cevap verebiliyorum.”

KÖ2: “Biraz azaldı ama sanırım uzun süreli olursa benim için daha faydalı olabilir.”

KÖ3: “Kaygı olarak pek değişiklik olmadı maalesef”

Tablo 4. 23. SCAMPER tekniği ile gerçekleşen uygulamalara yönelik görüşleriniz nelerdir sorusuna yönelik öğrenci görüşleri

Öne Çıkan Başlıklar	İlgili Öğrenci Kodu	Frekans(f)	Yüzde(%)
Faydalı bir uygulama olması	EÖ1, EÖ3, EÖ4, EÖ7, EÖ9, 19 EÖ10, EÖ13, EÖ14, KÖ1, KÖ2, KÖ3, KÖ6, KÖ8, KÖ12, KÖ13, KÖ15, KÖ16, KÖ17, KÖ18,	55	882
Eğlenceli bir uygulama olması	EÖ5, EÖ11, EÖ12, KÖ7, KÖ9, 9 KÖ10, KÖ11, KÖ14, KÖ19	26	47
Stresi azaltması	EÖ3, EÖ8, KÖ4, KÖ5	4	11, 764
Görüş belirtmeyen	EÖ2, EÖ6	2	5, 882

Tablo 4.23’e göre araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar beş alt başlık altında toplanmıştır. Öğrenciler verdikleri cevaplar doğrultusunda birden fazla alt başlık altında bulunabilmektedir. Buna göre öğrencilerin 19’u (%55,882) faydalı bir uygulama olduğunu; 9’u (%26,470) eğlenceli bir uygulama olduğu için zevk aldığını; 4’ü (%11,764) stresini azalttığını ifade ederken; 2’si (%5,882) ise görüş belirtmemiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin SCAMPER tekniği ile gerçekleşen uygulamalara yönelik görüşleri şöyledir:

EÖ1: “Bana göre iyi çünkü birden konuşma yapacaksın derse biri yapabiliyorum.”

EÖ6: “Görüşüm yok maalesef.”

EÖ9: “Uygulamaların neden niçin yapıldığı belli, güzel uygulamalar.”

KÖ1: “Derslerde ve kitaplarda bunun gibi etkinlikler olsaydı keşke.”

KÖ4: “Korkuyordum ve şu anda sınıfın önüne çıkmaya utanmıyorum.”

KÖ7: “Bence güzel, eğlenceli bir teknik... Devam edilirse belki üzerimizde güzel değişiklikler olabilir.”

KÖ9: “Bence SCAMPER güzel bir teknik zevkli, eğlenceli ve bana göre bu tekniğin bütün okullarda yapılması gerekiyor.”

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın nicel ve nitel bulgularından elde edilen sonuçlardan alt problemler sırası dikkate alınarak bahsedilmiştir. Elde edilen sonuçlar alan yazında elde edilen benzer çalışmalar dikkate alınarak tartışılmıştır. Bu araştırmadan elde edilenler ile sonraki araştırmalara destek olması amacı ile Milli Eğitim Bakanlığına, araştırmacılara ve öğretmenlere yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Birinci alt probleme ilişkin sonuçlar: Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin etkileri

Bu araştırmanın temel hedefi doğrultusunda SCAMPER tekniğinin hazırlıksız konuşma becerisi üzerindeki etkileri belirlenmiştir. Öğrenciler üzerinde yapılan uygulama sonrasında çalışma grubundaki öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerinde anlamlı bir iyileşme olduğu görülmüştür.

Araştırma grubunun ön test ve son test hazırlıksız konuşma becerileri puanlarından elde edilen Bağımlı Örneklem T Testi ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına bütün olarak bakıldığında son test puanlarında kayda değer bir artış olduğu görülmüştür. Çalışma grubundan alınan demografik bilgiler sonucu uygulamadan alınan veriler 5 farklı değişken üzerinden incelenmiştir. Bütün değişkenlerde ön test son test puanlarından elde edilen veriler üzerinde anlamlılık testi sonrası Bağımlı Değişkenler T Testi ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarında anlamlı bir artış görülmüştür.

Çalışma grubundaki öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu puanlarına cinsiyetleri üzerinden bakıldığında kız öğrencilerin “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 10 puanlık anlamlı bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 7 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test arasında 16 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test arasında 20,150 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu ön test ile son test toplam puanları arasında 51,320 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıf kız öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Erkek öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 33, 5 puanlık bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön

test ile son test puanları arasında 7,500 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test arasında 18,500 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test arasında 19,220 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu ön test ile son test toplam puanları arasında 51,920 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıf erkek öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Edinilen bu sonuçlara göre SCAMPER tekniği ortaokul öğrencilerinin cinsiyet farkı olmadan hem kız hem de erkeklerin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde olumlu bir etkisi vardır.

Çalışma grubundaki öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu puanlarına evlerinde kitaplık ya da kütüphane bulunup bulunmadığı üzerinden bakıldığında evinde kitaplık ya da kütüphane bulunmayan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 10, 3 puanlık bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 8, 5 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test arasında 17 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test arasında 19, 96 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu ön test ile son test toplam puanları arasında 52, 66 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıfta öğrenim gören ve evinde kitaplık ya da kütüphane bulunmayan hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Evinde kitaplık ya da kütüphane bulunan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 9, 33 puanlık bir artış vardır “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 8 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test arasında 16 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test arasında 19, 23 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu ön test ile son test toplam puanları arasında 48, 67 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıfta öğrenim gören ve evinde kitaplık ya da kütüphane bulunan hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Bu sonuçlara göre SCAMPER tekniği, ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin evinde kitaplık ya da kütüphane bulunup bulunmaması fark etmeksizin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

Çalışma grubundaki öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu puanlarına daha önce sinemaya gitmiş olup olmamaları üzerinden bakıldığında sinemaya gitme tecrübesi olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 10 puanlık bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 8, 5 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test arasında 17 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test arasında 19, 79 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu ön test ile son test toplam puanları arasında 51, 71 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıfta öğrencisi olup sinemaya gitme deneyimi olan hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Sinema gitme tecrübesi olmayan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 10, 11 puanlık bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 8 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test arasında 16 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test arasında 19, 66 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu ön test ile son test toplam puanları arasında 51, 22 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıfta öğrencisi olup sinemaya gitme deneyimi olmayan hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Elde edilen bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıfta öğrenim gören ve sinemaya gitme konusunda deneyimi olsun ya da olmasın öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Çalışma grubundaki öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu puanlarına daha önce tiyatroya gitmiş olup olmamaları üzerinden bakıldığında tiyatroya gitme tecrübesi olmayan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 10,450 puanlık bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 9 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test arasında 16,500 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test arasında 20,120 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu ön test ile son test toplam puanları arasında 52,750 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıfta öğrencisi olup tiyatroya gitme deneyimi olan hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Tiyatroya gitme tecrübesi olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 8, 89 puanlık bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 8 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test arasında 18 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test arasında 18,780 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu ön test ile son test toplam puanları arasında 48, 44 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıfta öğrencisi olup tiyatroya gitme deneyimi olan hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Elde edilen bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıfta öğrenim gören ve tiyatroya gitme konusunda deneyimi olsun ya da olmasın öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Evinin aylık geliri 0- 8.000 TL arasında olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test arasında 8,620 puanlık bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 6 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 18,500 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 20,130 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ile son test arasında 51,380 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıf öğrencisi olup evinin aylık geliri 0- 8.000 TL arasında olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Çalışma grubundaki evinin aylık geliri 8.000-15.000TL arasında olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test arasında 10,720 puanlık bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 7 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 17,500 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 19,440 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ile son test arasında 51,660 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıf öğrencisi olup evinin aylık geliri 8.000-15.000 TL arasında olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Çalışma grubundaki evinin aylık geliri 15.000-25.000 TL arasında olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test

arasında 8,200 puanlık bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 5 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 16 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 18, 2 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ile son test arasında 46,800 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıf öğrencisi olup evinin aylık geliri 15.000-25.000 TL arasında olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Çalışma grubundaki evinin aylık geliri 25.000 TL ve üzerinde olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu “söyleyiş” alt boyutu ön test ile son test arasında 14 puanlık bir artış vardır. “akıcılık” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 6,500 puanlık bir artış vardır. “içerik-dil kullanımı” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 18 puanlık bir artış vardır. “etkileşim-sunum stratejileri” alt boyutu ön test ile son test puanları arasında 25 puanlık bir artış vardır. Hazırlıksız konuşma becerisi gözlem formu toplam puanları ön test ile son test arasında 63,500 puanlık bir artış vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıf öğrencisi olup evinin aylık geliri 25.000 TL ve üzerinde olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Bu sonuçlara bakıldığında ortaokul 7. sınıf öğrencisi olup herhangi bir gelir grubunda olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkileri vardır.

SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin sahip oldukları demografik özelliklerden bağımsız olarak hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde olumlu yönde bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Bütün alt gruplarda ve alt boyutlarda hazırlıksız konuşma becerilerinde anlamlı artış görülmüştür.

Cinsiyet değişkeninde kız ve erkek öğrencilerde benzer seviyelerde toplam puan artışları olmuştur. Erkeklerde söyleyiş alt boyutunda 33,500 puan gibi kayda değer bir artış görülmüştür.

Öğrencilerin evlerinde kitaplık ya da kütüphane olup olmamasına bakılmaksızın hazırlıksız konuşma becerilerinde artış görülmektedir. Kitaplığı olmayan öğrencilerde toplam puanlarda artış biraz daha yüksektir.

Sinema tiyatro gibi kültürel faaliyetlerde deneyim sahibi olma özelliği fark etmeksizin hazırlıksız konuşma becerilerinde artış görülmektedir.

Öğrencilerin ailelerinin maddi durumu göz önüne alındığında her tür gelir grubundaki öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerinde artış görülmüştür. Okullarda ailelerinin gelir durumlarına bakılmaksızın sınıflar oluşturulmaktadır. Bu nedenle SCAMPER tekniği, herhangi bir 7. sınıfın ders içi hazırlıksız konuşma becerisi geliştirme etkinliği olarak uygun görünmektedir.

Farklı alt boyutlar ve değişkenler üzerinden bu sonuçlara bakıldığında SCAMPER tekniğinin etkileri olumlu yönde ve tutarlılık göstermektedir. Bu durumda bu teknik için eğitim ortamlarında kullanılabilir bir niteliktedir sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Hazırlıksız konuşmanın günlük konuşmaların çoğunluğu oluşturduğu göz önüne alındığında oldukça büyük bir fayda sağlanmış olacaktır. Planlanması hazırlanması net bir teknik olması bu tekniğin sınıf içi etkinlik olarak kullanım kolaylığı sağlayabileceğini göstermektedir. Bunun sonucunda hazırlıksız konuşma becerisinin planlı, düzenli ve sistematik olarak geliştirilmesi mümkün olacaktır.

SCAMPER tekniği; ikame etme, birleştirme, uyarlama, değiştirme, başka kullanım alanları yaratma, ortadan kaldırma, tersine çevirme ya da yeniden düzenleme adımları ile kendi içinde yapılandırılmış bir süreçtir. Bu nedenle öğrencilerin hazırlıksız konuşmayı rastgele değil planlı yapmayı öğrenmelerini sağlamada etkili olacaktır. Öğrenciler, fikir üretmekte ve bundan sapmadan konuyu genişletmekte beceri geliştirebileceklerdir. Bu şekilde, akıcı hazırlıksız konuşma sağlanabilecektir. Bu sebeplerle SCAMPER tekniği hazırlıksız konuşma becerisinin öğretiminde ders içi etkinlik olarak kullanılabilir.

Günümüzde kullanılan ders içi etkinlikler değişen çağın koşulları karşısında geleneksel kalmıştır. Bireyler günlük hayatlarında büyük bir hızla gelişen teknoloji ile iç içe iken okullarda uygulanan etkinlikler bu gelişim karşısında etkisizdir. Bu araştırmada günlük yaşamın çoğunluğunu oluşturan hazırlıksız konuşma becerisinin geliştirilmesi üzerinde çalışılmıştır.

Tüzemen ve Kardaş (2017), çalışmasında akademik çelişki tekniğinin 6. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmedeki etkisini araştırmıştır. Akademik çelişki tekniğinin konuşma becerisi üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma hazırlıksız konuşma becerisi özelinde yapılmış olması nedeniyle Tüzemen ve Kardaş'ın (2017) çalışmasından farklılık göstermektedir. Teknik kullanımının konuşma becerisini olumlu etkilediği sonucu ile ise benzerlik göstermektedir.

Kartallıoğlu (2018), çalışmasında bilişsel farkındalık stratejilerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşma becerileri üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Bilişsel farkındalık

stratejilerinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıklı konuşma becerilerini geliştirdiği sonucuna varmıştır. Bu araştırma hazırlıksız konuşma becerilerinin geliştirilmesi üzerine yapılmış olması ile Kartallıoğlu'nun (2018) çalışmasından farklılık göstermektedir.

Başaran (2022), konuşma halkası tekniğinin ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerisine ve hazırlıksız konuşma kaygısına etkilerini araştırdığı tez çalışmasında konuşma halkası tekniğinin hazırlıksız konuşma becerisini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmanın başka bir teknik olan SCAMPER tekniğinin ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerini olumlu etkilemesi sonucu, Başaran'ın (2022) araştırması ile benzerlik göstermektedir.

Doğan (2022), çalışmasında “Hikâye anlatma becerisi edinimi ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerini etkilemekte midir?” sorusunu Türkçe öğretmenlerinin görüşleri üzerinden araştırmıştır. Türkçe öğretmenlerine göre hikâye anlatma becerisi edinimi ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerini etkilemektedir, sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma teknik kullanımının öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerileri üzerinde olumlu etkisinin olması yönü ile Doğan'ın (2022) çalışması ile örtüşmektedir.

Bu araştırmalar bu çalışmada ulaşılan sonuçları desteklemektedir. Bu çalışmada uygulanan SCAMPER tekniği uygulamaları öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerini olumlu yönde etkilemiştir.

Alan yazın taraması sonucu Türkçe dersi özelinde SCAMPER tekniği ile ilgili yapılan çalışmalarda sadece yazma becerisi üzerindeki etkileri araştırıldığı görülmüştür.

Aydın ve Çilci (2020), SCAMPER tekniğinin 5 ve 6. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri üzerindeki etkilerini araştırdığı çalışmasında SCAMPER tekniği uygulamalarının öğrencilerin yaratıcılıklarının geliştiğini ve bu durumun yazma becerilerini etkilediğini söylemişlerdir. Bu çalışmada da öğrencilerin yaratıcılıklarının geliştiği sonucunun ortaya çıkması Aydın ve Çilci'nin (2020) çalışması ile benzerlik; konuşma becerisi üzerinde çalışılmış olması ise çalışmadan farklılık göstermektedir.

Baki (2024), çalışmasında SCAMPER tekniğinin Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma becerileri üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Araştırmasında SCAMPER tekniği uygulamalarının Türkçe öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma becerilerini alt boyutları olan içerik, anlatım ve organizasyon becerileri doğru kelime seçimi ve dilbilgisi konularında da geliştirdiğini ifade etmiştir. Bu çalışma SCAMPER tekniği uygulamalarının konuşma becerisi üzerindeki etkilerini araştırması bakımından Baki'nin (2024)

alışmasından farklılık göstermektedir. Bu alışmada SCAMPER tekniği uygulamalarının ortaokul 7. sınıf ğrencilerinin konuşma becerisini konuşma becerisinin alt boyutları olan söyleyiş, akıcılık, içerik-dil kullanımı, etkileşim-sunum stratejileri ile birlikte geliştirdiği sonucu ortaya çıkmıştır. SCAMPER tekniği uygulamalarının bir temel beceriyi (konuşma becerisi) alt boyutlarının bütünüyle birlikte geliştirmiş olması, bu tekniğin Baki'nin (2024) alışmasında başka bir temel beceriyi (yazma becerisi) alt boyutlarının bütünüyle birlikte geliştirmiş olması ile örtüşmektedir.

Türkçe derslerinde konuşma becerilerini edindirme çoğunlukla geri plana atılmaktadır. Dersler okuma ve yazma odaklı bir ğretim anlayışı ile ilerlemektedir. Bu nedenle hazırlıksız konuşma becerisi sistematik olarak geliştirilememektedir. Bu durum yeterli pratik yapamayan öğrencilerin konuşma kaygısı yaşamalarına neden olmaktadır. Konuşma kaygısı yaşayan öğrenciler özellikle hazırlıksız konuşmaya katılım sağlayamamaktadır. Bu süreci yaratıcılığı ve akıcılığı destekleyecek yöntemlerin eksikliği de desteklemektedir. Ortaya çıkan bu açık öğrencilerin sosyal ve akademik yaşamda kendilerini ifade etmelerini zorlaştırmaktadır.

Sonuçlar göstermektedir ki SCAMPER tekniği yaratıcı fikir bulma, onu genişletme, örgütleme, biçimlendirme aşamalarında öğrencileri desteklemektedir. Bu şekilde öğrencilerin akıcı ve düzenli konuşma becerileri gelişmektedir. Buna ek olarak SCAMPER tekniği önceden yapılandırılmış adımları ile hazırlıksız da olsa konuşmaların rastgele ve dağınık değil, planlı ve kendi içinde özgür bir çerçevede öğrenilmesini desteklemektedir.

5.1.2. İkinci alt probleme ilişkin sonuçlar: Ortaokul 7. sınıf ğrencilerinin hazırlıksız konuşma kaygıları üzerinde SCAMPER tekniğinin etkileri

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ve son test verilerinden elde edilen wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları incelendiğinde öğrencilerin puanlarında azalma olduğu görölmüştür.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test puanlarına bakıldığında kız öğrencilerin ön test ile son test toplam puanları arasında 29 puanlık bir azalma vardır. Erkek ğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test toplam puanları arasında 32 puanlık bir azalma vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıf hem kız hem de erkek öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygıları üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin evinde kitaplık ya da kütüphane bulunmayanlarının hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test toplam puanları arasında 27 puanlık bir azalma vardır. Evinde kitaplık ya da kütüphane bulunanların hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test toplam puanları arasında 35 puanlık bir azalma vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıfta bulunan ve evinde kitaplık ya da kütüphane bulunması fark etmeksizin öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygısı üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin sinemaya gitme deneyimi olanlarının hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test toplam puanları arasında 29, 5 puanlık bir azalma vardır. Sinemaya gitme deneyimi olmayanların hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test toplam puanları arasında 34 puanlık bir azalma vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin sinema deneyimi yaşamış olmaları fark etmeksizin hazırlıksız konuşma kaygıları üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin tiyatroya gitme deneyimi olmayanların hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test toplam puanları arasında 30 puanlık bir azalma vardır. Sinemaya gitme deneyimi olanların hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test toplam puanları arasında 25 puanlık bir azalma vardır. Bu sonuçlara göre ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin tiyatro deneyimi yaşamış olmaları fark etmeksizin hazırlıksız konuşma kaygıları üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Çalışma grubunda evinin aylık 8.000-15.000 TL arasında bir geliri olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test puanları arasında 26, 5 puanlık bir azalma vardır. Evinin aylık 0-8.000 TL arasında bir geliri olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test puanları arasında 31 puanlık bir azalma vardır. Evinin aylık 15.000-25.000 TL arasında bir geliri olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test puanları arasında 18 puanlık bir azalma vardır. Evinin aylık 255.000 TL ve üzerinde bir geliri olan öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygısı ön test ile son test puanları arasında 38 puanlık bir azalma vardır. Bu sonuçlara göre maddi durum bakımından her gelir grubundaki ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma kaygıları üzerinde SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Bu sonuçlara bakıldığında bütün değişkenlerde öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygı puanlarında azalma görülmüştür.

Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında hem kız hem de erkeklerde hazırlıksız konuşma kaygısı puanlarında azalma olmuştur. Erkeklerde kaygının daha fazla azaldığı görülmüştür.

Öğrencilerin kitaplık ya da kütüphane sahibi olmasına bakılmaksızın hazırlıksız konuşma kaygısı puanlarında azalma görülmektedir. Kitaplığı olan öğrencilerde kaygı azalışı daha fazladır.

Sinema ve tiyatro gibi sanatsal faaliyet deneyiminin olup olmaması fark etmeksizin kaygı puanlarında azalma görülmektedir.

Öğrencilerin gelir durumları fark etmeksizin her gelir grubundaki öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygısı puanlarında azalma görülmektedir.

Sonuç olarak SCAMPER tekniğinin ortaokulu 7. sınıf öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygısını azaltmada etkili olduğu görülmüştür.

Ortaya çıkan istatistiksel sonuçlara bakıldığında SCAMPER tekniği uygulamalarının öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygı düzeylerini önemli ölçüde azalttığı görülmektedir.

Bir çeşit beyin fırtınası tekniği olan SCAMPER tekniği öğrencilerin sistematik bir şekilde fikir üretmelerini sağlamaktadır. Tekniğin bu özelliği ile sık sık tecrübe edilmiş olması öğrencinin konuşma sırasında hata yapmak kaygısını azaltmıştır. Bu durum daha aktif katılımcı öğrenme ortamları yaratmaktadır. Aktif katılımcı öğrencilerde zgven artmaktadır.

Alan yazında ortaokul ğrencilerinin konuşma kaygıları üzerinde az sayıda çalışma bulunmaktadır (Yıldırım, 2015; Arslan, 2018; zcan Reyhan ve Karakuş, 2021; Gündüz ve Demir, 2022; Yılmaz ve zden, 2022; Kaya ve Koçoğlu, 2023; Doğan, 2024). Bu çalışmalarda çoğunlukla öğrencilerin hazırlıklı konuşma kaygılarının nedenleri araştırılmıştır. Hazırlıksız konuşma kaygıları üzerine yeterli çalışma mevcut değildir. Yapılan bu çalışmalarda öğrencilerin konuşma kaygılarının nedenleri üzerinde durulmuş ve çalışmaların soncunda çözüm önerilerini sunulmuştur. Bu alışma, araştırmanın bulgularında ortaokul 7. sınıf ğrencilerinin SCAMPER tekniği uygulamaları ile hazırlıksız konuşma kaygılarının azaldığına dair veriler bulundurması ile alan yazında önemli bir açığı kapatmaktadır.

zcan Reyhan ve Karakuş (2021), alışmasında 6. Sınıf ğrencilerinin konuşma kaygıları üzerinde tiyatro izlemenin etkilerini araştırmıştır. Tiyatro deneyimi yaşayan öğrencilerin konuşma kaygılarında azalma görüldüğü sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma 7. sınıf ğrencilerinin hazırlıksız konuşma kaygılarını araştırırken tiyatroya gitme deneyimini

bir alt problem olarak kullanmıştır. Bu tez çalışmasında tiyatro deneyimi olup olmaması fark etmeksizin SCAMPER tekniğinin hazırlıksız konuşma kaygısını azaltmada olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönü ile Özcan Reyhan ve Karakuş'un (2021) çalışmasını desteklemektedir.

Yılmaz ve Özden (2022), çalışmasında Türkçe derslerinde dijital öykü kullanmanın öğrencilerin konuşma becerisine yönelik kaygılarını ve endişelerini azalttığını söylemişlerdir. dijital öykü kullanmadan işlenen Türkçe derslerinde ise öğrencilerin konuşma becerisi konusunda başlangıç düzeyinde kaygılı oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu araştırma SCAMPER tekniği uygulamalarının öğrencilerin konuşma kaygılarını azalttığı sonucunu ortaya çıkarmış olması ile Yılmaz ve Özden'in (2022) çalışması ile benzerlik göstermektedir.

Başaran (2022), konuşma halkası tekniğinin ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerisine ve hazırlıksız konuşma kaygısına etkisini araştırdığı tez çalışmasında konuşma halkası tekniğinin hazırlıksız konuşma becerisini olumlu yönde etkilediği fakat konuşma kaygısını etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma SCAMPER tekniğinin ortaokul öğrencilerinin hem hazırlıksız konuşma becerilerini arttırdığı hem de hazırlıksız konuşma kaygısını azalttığı sonucuna ulaşmış olması ile Başaran'ın (2022) çalışmasından farklılık göstermektedir.

Gündüz ve Demir (2022), çalışmasında ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygılarını öğrenci görüşlerini alarak belirlemişlerdir. Çalışmada ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygısı arttığında duygusal, fiziksel, bilişsel ve davranışsal tepkiler verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte alay edilme, gülünme, rezil olma, küçük düşürülme ihtimallerinin dinleyici kaynaklı kaygı nedenleri olduğu belirlenmiştir. Gündüz ve Demir (2022), çalışmasında öğretmenlerin öğrencileri konuşma kaygısı düzeyini azaltacak etkinliklere dâhil ederek bu kaygı sürecini yönetebilecekleri önerisinde bulunmuşlardır. Bu araştırmanın sonuçları Gündüz ve Demir'in (2022) önerilerini desteklemesi yönüyle benzerdir.

Alan yazında ulaşılan bu çalışmalar, bu tez araştırmasında ulaşılan sonuçları desteklemektedir. Bu çalışmada, çağdaş bir teknik olan SCAMPER tekniği uygulamalarının ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma kaygılarını azalttığı görülmüştür.

İçinde bulunduğumuz çağın olanaklarına karşın ders içi etkinliklerde geleneksel tekniklerle yapılan dersler, konuşma kaygısı yaşayan öğrencinin derse aktif katılımının

önüne geçmektedir. Bu nedenle ders içi etkinlikler geleneksel olarak kalmaktan çıkarılmalıdır. Bu şekilde öğrencilerin derse aktif katılımının önü açılmış olacaktır. Kendini ifade etme becerisi gelişmiş bireyler için bunun önünün açılması gerekmektedir. Bu durum öncelikle geleneksel sınıf içi uygulamaları çağdaş tekniklerle güncelleyerek gerçekleştirilebilir.

Derslere aktif katılım tecrübesi yetersiz olan öğrenciler konuşma kaygısı nedeniyle derslerde söz almaktan çekinmektedirler. Bu teknik ile öğrencilerin derslere aktif katılımı sağlanacak ve öğrenciler bu konuda tecrübe kazanmış olacaklardır. Öğrenciler SCAMPER vb. uygulamalar sırasında fikir üretirken hata yapma korkusu yaşamadan aktif katılımcı rol üstlenmektedirler. Bu şekilde kendilerini ifade etmeye istekli bir hâle gelebilmektedirler. Konuşma kaygısı engeli ortadan kalktığında öğrenciler sadece akademik ortamlarda değil sosyal yaşamlarında da konuşmalara aktif katılım sağlayabileceklerdir.

Dil öğretiminde temel bir beceri alanı olan konuşma becerisi öğretimi konuşma kaygısı nedeniyle söz almaktan çekinen öğrencilerin aktif katılım sağlayamaması nedeniyle mümkün olamamaktadır. Bu araştırmanın sonuçları göstermektedir ki SCAMPER tekniği hazırlıksız konuşma kaygısını azaltmak için kullanılabilir.

5.1.3. Üçüncü alt probleme ilişkin sonuçlar: Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarının niteliği üzerinde SCAMPER tekniğinin etkileri

Bütün konuşma çeşitlerinde olduğu gibi hazırlıksız bir konuşmanın niteliğini içindeki duraksama kelime, asalak ses ve yetersiz cümlelerin sayısı belirleyebilir.

Çalışma grubunun hazırlıksız konuşmalarının niteliğinde belirleyici olan duraksama kelime ön test ile son test puanları arasında 10 puanlık bir azalma vardır. Asalak ses ön test ile son test puanları arasında 9, 65 puanlık bir azalma vardır. Yetersiz cümle ön test ile son test puanları arasında 21 puanlık bir azalma vardır. Bu sonuçlara bakıldığında ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarının niteliğini arttırmada SCAMPER tekniğinin olumlu etkisi vardır.

Bu sonuçlar SCAMPER tekniği uygulamalarının öğrencilerin hazırlıksız konuşmalarındaki duraksama kelime, asalak ses ve yetersiz cümle sayılarını azalttığını göstermiştir. Bu durumda konuşmanın akıcılığı, anlaşılabilirliği ve mantık akışı güçlenmiştir. Buna göre SCAMPER tekniği uygulamaları sonrası ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin konuşmalarının niteliği artmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin konuşmalarının kalitesi de sistematik olarak artmıştır. Konuşmasının niteliği artan öğrencilerde kaygı

azalacak, özgüven artacaktır. Bu şekilde düşüncelerini zihninde hızlıca organize edebilecektir. Bu durumda konuşmasındaki duraksamalar azalmış olacaktır. Öğrencilerin konuşmaları yapılandırılmış SCAMPER adımları ile desteklendiğinde daha bütünlüklü ve mantıklı ifadeler kullanılmış olacaktır. Bunun sonucunda akıcı, açık ve nitelikli konuşma sağlanmış olacaktır.

Alan yazında nitelikli konuşmayı sağlama üzerine yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır.

Doğan (2009), çalışmasında sağlıklı bir iletişim için her konuşmacının söylediklerinin karşısındakiler tarafından doğru ve eksiksiz anlaşılması gerektiğini söylemiştir. Bunun ancak konuşmacının doğru kelime seçimi yaptığı cümleler kullanmasıyla ayrıca konuşanın kendini tam ve doğru ifade edebilmesiyle gerçekleşebileceği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma, SCAMPER tekniğinin nitelikli konuşma üzerinde sağladığı sonuçları ile Doğan'ın (2009) sonuçlarını desteklemektedir. Doğan'ın (2009) çalışması konuşma etkinlikleri üzerine yapılmış bir çalışmadır. Konuşma etkinlikleri kullanmanın konuşmanın niteliğini arttıracak önerisinde bulunmuştur. SCAMPER tekniği uygulamalarının 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşmalarının niteliği üzerindeki etkileri Doğan'ın (2009) önerisini desteklemektedir.

5.1.4. Dördüncü alt probleme ilişkin sonuçlar: Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin SCAMPER tekniğine yönelik görüşleri

Bu çalışmada SCAMPER tekniğinin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri ve hazırlıksız konuşma kaygıları üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla öğrenci görüşleri araştırmacı tarafından hazırlanan on soru üzerinden alınmıştır. Bu sorular yapılan uygulamaları öğrenci görüşleri üzerinden 10 farklı alt boyutta inceleme imkânı sağlamıştır. Bunlar “SCAMPER Tekniğinin En Beğenilen Yönleri”, “SCAMPER Tekniğinin En Beğenilmeyen Yönleri”, “Hazırlıksız Konuşmalarda Zorlanılan Noktalar”, “Kaygının Azaltılmasına Yönelik Çözüm Önerileri”, “SCAMPER Tekniğinin Etkililiği Algısı”, “SCAMPER Tekniğinin Devam Ettirilmesine Yönelik Görüşler”, “SCAMPER Hakkında Ön Bilgi Durumu”, “Hazırlıksız Konuşma Becerisindeki Değişim”, “Hazırlıksız Konuşma Kaygısındaki Değişim” ve “Genel Değerlendirme” olarak sıralanabilir. Öğrencilerin uygulama sonrasında görüşleri alınmıştır.

Öğrencilerin “SCAMPER Tekniğinin En Beğenilen Yönleri” üzerine görüşleri incelendiğinde öğrenci cevapları büyük oranda tekniğin konuşma becerisi üzerinde etkili olduğu üzerinedir. Bu bulgu, öğrencilerin uygulamalardan öncelikle akademik yarar sağladıklarını göstermektedir. Öğrencilerin bir kısmı uygulamanın genel anlamda faydalı olduğunu düşünmektedir. Bu düşünce, SCAMPER tekniğinin çok yönlü faydalarının olduğunu göstermektedir. Bazı öğrenciler, tekniğin eğlenceli olmasını beğenmektedir. Bu durum, öğrencilerin teknikten sadece akademik olarak değil, duygusal olarak da etkilendiklerini göstermektedir. Ayrıca öğrenciler tekniği heyecan vb. duygular üzerinde de etkili olduğunu düşünmektedir. Bu bulgu öğrencilerin SCAMPER tekniğinin onların kaygısını, stresini azalttığını düşündüklerini göstermektedir. Öğrencilerin tekniği eğlenceli bulması öğrenmeye karşı içsel motivasyon da sağlayabilmektedir.

Bu verilere göre, SCAMPER tekniği öğrenciler üzerinde hem beceri gelişimi hem de duygusal etkileşim açısından olumlu bir etki yaratmış olarak görünmektedir. Öğrenciler, bu teknikten keyif almış ve onu faydalı bulmuşlardır, bu da SCAMPER'in eğitim süreçlerinde etkili bir araç olarak değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Buna göre, SCAMPER tekniğinin farklı yönlerinin öğrenciler tarafından takdir edildiği ve özellikle konuşma becerilerini geliştirme, faydalı olma, eğlenceli olma ve duygusal bir etki yaratma özelliklerinin öne çıktığı görülmektedir. Bu, tekniğin öğrenciler üzerinde çok boyutlu bir etki bıraktığını ve öğrenme süreçlerine olumlu katkı sağladığını göstermektedir.

Öğrencilerin “SCAMPER Tekniğinin En Beğenilmeyen Yönleri” üzerine görüşleri incelendiğinde olumsuz bir yönü olmadığını belirtenler çoğunluktadır. Bu oran öğrencilerin neredeyse üçte birini oluşturmaktadır. Bu durum uygulamalardan yüksek düzeyde memnuniyet duyulduğunu göstermektedir. Bazı öğrenciler heyecanlandıkları için beğenmediklerini ifade etmişlerdir. Heyecanlandıkları zaman dilimi olarak, uygulama öncesi yapılan hazırlıksız konuşma becerisi ölçümünü belirtmiş olduklarından bu durumun SCAMPER tekniğinin beğenilmeyen bir yönü olarak görülmesini gerektirmemektedir. Bazı öğrenciler ise SCAMPER sorularının zor zor ve çok olmasını beğenmemişlerdir. Bu cevaplar için öğrencilerin bilişsel yüklenmeden şikâyet ettikleri söylenebilir. Teknik, öğrencilerin hazırbulunuşluklarına göre uyarlanarak bu sorun çözülebilecektir.

Öğrencilerin “Hazırlıksız Konuşmalarda Zorlandıkları Noktalar” a öğrenci görüşleri üzerinden bakıldığında öğrencilerin çoğunluğu kaygı, heyecan, korku yaşadıklarını belirtmiştir. Bu hazırlıksız konuşmanın öğrenciler için oldukça yüksek düzeyde duygusal

bir sorun olduğunu göstermektedir. Özellikle topluluk önünde konuşma konusunda deneyimsiz öğrenciler için bu konu çok daha yüksek bir sorun olabilir. Öğrencilerin birçoğu konuşurken yanlış kelime kullanma endişesi yaşadıklarını belirtmiştir. Bu durum öğrencilerin doğru konuşmaya önem verdiğini ve izlendikleri için hata yapmaktan korktuklarını göstermektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmı doğru cümle kurmakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulguysa öğrencilerin hazırlıksız konuşma esnasında bilişsel olarak zorlandıklarını, planlı ve yapılandırılmış düşünme becerilerinin henüz yeterince gelişmediğini gösterir.

Öğrencilerin “Hazırlıksız Konuşma Yaparken Yaşadıkları Kaygının Azaltılmasına Yönelik Çözüm Önerileri” öğrencilerin görüşleri üzerinden incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğu topluluk önünde konuşma yapmak istemediklerini belirtmiştir. Bu oran sosyal yaşam kaygısının öğrenciler üzerinde ne denli yaygın olduğunu göstermektedir. Bazı öğrenciler konuşma etkinliklerinin artırılması gerektiği konusunda görüş belirtmiştir. Bu görüşler öğrencilerin tekniklerle düzenli ve daha uzun vadede çalıştıklarında kaygılarının azaldığını düşündükleri için oldukça dikkat çekicidir.

Öğrencilerin “SCAMPER Tekniğinin Etkililiği Algısı” konusundaki görüşlerine bakıldığında tekniğin etkili olduğunu düşünen öğrenciler çoğunluktadır. Bu oran SCAMPER tekniğinin öğrencilerin büyük bir kısmı tarafından etkili olarak görüldüğünü, beğenildiğini göstermektedir. Bu yüksek oran, öğrencilerin tekniğin faydasını doğrudan hissettiklerini ve gözlemlediklerini göstermiştir. Bununla birlikte öğrencilerin küçük bir kısmı kararsız olduklarını ifade etmiştir. Olumsuz görüş belirten öğrenci sayısı azınlıktadır. Bu küçük topluluk öğretim yöntemlerinde bireysel farkların etkisini ortaya çıkarmıştır. Bu küçük grup net görüşler belirtmedikleri için SCAMPER tekniği yapılandırılmasında bireysel farklar göz önünde bulundurularak teknik, daha uzun süre uygulandığında onlar için de uygun bir teknik hâline gelecektir.

Öğrencilerin “SCAMPER Tekniğinin Devam Ettirilmesine Yönelik Görüşler” e bakıldığında öğrencilerin çoğunluğu uygulamaları eğlenceli buldukları için devam ettirilmesini istemiştir. Öğrenciler için öğrenirken eğlenmek öğrenmenin kalıcılığı için önemlidir. Çünkü duygusal olarak da öğrenci dersten verim olacaktır. Bu oran öğrencilerin çoğunluğu tarafından tekniğin faydalı olarak görüldüğünü gösterir. Bununla birlikte öğrencilerin bir kısmı konuşma becerisini geliştirdiği düşüncesiyle devam ettirilmesini; bir kısmı ise kaygılarını azalttığı gerekçesiyle devam ettirilmesi gerektiği şeklinde görüş bildirmiştir. Bu bulgular SCAMPER tekniğinin sadece dilsel gelişimi değil psikolojik

gelişimi de olumlu etkilemesi ile hazırlıksız konuşma becerisini desteklediğini göstermektedir.

Öğrencilerin “SCAMPER Tekniği Hakkında Ön Bilgi Durumu” na bakıldığında öğrencilerin çoğunluğu teknik hakkında önceden bilgi sahibi değildir. Sadece bir öğrenci ablasının KPSS kitaplarında adını okuduğunu söylemiştir.

Öğrencilerin “hazırlıksız konuşma becerisindeki değişim” i öğrenci cevapları üzerinden incelendiğinde öğrencilerin büyük bir kısmı daha akıcı konuşma becerisi kazandıklarını belirtmiştir. Bu oran oldukça yüksektir ve tekniğin öğrencilerin bilişsel gelişimine doğrudan bir faydasını olduğunu gösterir. Öğrencilerin bir kısmı artık konuşmaktan korkmadıklarını söylemiştir. Bu cevaplar tekniğin öğrencilerden duygusal bir fayda bıraktığını gösterir. Bunlarla birlikte öğrencilerinin kısmı hiçbir değişiklik olmadığını düşünmüşlerdir. Önceden yeterli beceriye sahip öğrencilerde bu durum normal olarak görülebilir.

Öğrencilerin “hazırlıksız konuşma kaygılarındaki değişim” ine ait öğrenci görüşleri incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğu hazırlıksız konuşma kaygılarının azaldığını belirtmiştir. Bu bulgu, SCAMPER tekniğinin kaygıyı azaltma gücünün yüksek olduğunu gösterir. Öğrencilerin bir kısmı ise kararsız kaldıklarını ifade etmiştir. Teknikte bu grubun bireysel özellikleri düşünülerek değişiklikler yapıldığında teknik, daha faydalı bir şekilde kullanılabilir. Öğrencilerin hiçbiri bu konuda olumsuz görüş belirtmemiştir. Bu bulgu, SCAMPER tekniğinin eğitim ve öğretimde büyük bir ihtiyaç olarak duyulan kaygı önleyici teknik olarak ihtiyacı karşılayabileceğini göstermiştir.

Öğrencilerin uygulamalara “genel değerlendirme” olarak yaklaşımlarına bakıldığında öğrencilerin çoğunluğu faydalı bir uygulama olarak görmektedir. Bir kısmı da eğlenceli olduğunu düşünmektedir. Bu bulgular, SCAMPER tekniğinin öğrenciler açısından hem faydalı hem de keyifli olduğu bir öğretim yöntemi olarak değerlendirildiğini ortaya çıkarmaktadır. Bunlara ek olarak öğrencilerin ise streslerini azalttığı ifadesiyle teknik hakkında genel bir değerlendirmede bulunmuştur. Buna göre SCAMPER tekniğinin öğrencilerin duyuşsal yönünü de destekleyen nadir tekniklerden biri olduğu ortaya çıkarmaktadır.

Sonuç olarak öğrenci görüşlerine bakıldığında SCAMPER tekniği yaratıcı düşünmeyi temel alan yapısıyla hem bilişsel becerileri (konuşma, ifade, planlama) hem de duyuşsal yönleri (kaygı, stres, özgüven) hedef alan etkili bir tekniktir. Bu çalışmada elde edilen veriler tekniğin ortaokul düzeyinde başarıyla uygulanabileceğini, öğrenci

hazırlanışlılığı ve akademik kazanımlar üzerinde olumlu etkiler yarattığını göstermektedir.

Araştırmanın bütün alt problemlerine ilişkin bulgular neticesinde ortaya çıkan sonuçlar birlikte göz önünde bulundurulduğunda;

1. Uygulamanın 48 ders saatlik SCAMPER tekniği etkinlikleri, öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerini arttırmış; hazırlıksız konuşma kaygılarını azaltmıştır.
2. Öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerindeki artma bütün değişkenlerden (cinsiyet, kitaplık/kütüphane sahibi olma durumu, sinemaya gitme deneyimi, tiyatroya gitme deneyimi, evinin aylık geliri) bağımsız olarak ve bütün alt boyutlarda (söyleyiş, akıcılık, içerik-dil kullanımı, etkileşim-sunum stratejileri) farklı oranlarda gerçekleşmiştir.
3. Öğrencilerin hazırlıksız konuşma kaygılarındaki azalma bütün değişkenlerden (cinsiyet, kitaplık/kütüphane sahibi olma durumu, sinemaya gitme deneyimi, tiyatroya gitme deneyimi, evinin aylık geliri) bağımsız olarak farklı oranlarda gerçekleşmiştir.
4. Öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerinin niteliği artmıştır. Konuşmalarındaki hatalar (duraksama kelime, asalak ses, yetersiz cümle) azalmıştır. Bu durum konuşmaların akıcılığını, bütünlüğünü, anlaşılabilirliğini arttırmıştır.
5. SCAMPER tekniği öğrenci görüşlerine göre onlara hem akademik hem de duyuşsal fayda sağlamıştır.
6. Nicel ve nitel sonuçlar SCAMPER tekniğinin farklı öğrenci grupları üzerinde onların bireysel, kültürel ve demografik özelliklerinden bağımsız bir şekilde hazırlıksız konuşma becerileri ve hazırlıksız konuşma kaygıları üzerinde hem akademik hem de duyuşsal olarak olumlu yönde etkili olmuştur.
7. Öğretmenler öğretim programında güncelleme yapılması, yaratıcı düşünme etkinliklerinin arttırılmasını, tekniklerin güncellenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca hazırlıksız konuşma becerisi edindirmede aksaklıklar yaşandığını bu durumun telafisi için SCAMPER vb. tekniklerin yapılandırılmış içeriklerinin uygun olduğu önerisinde bulunmuşlardır.
8. Nicel ve nitel verilerin sonuçları birbirini anlamlı bir şekilde desteklemiştir.

9. SCAMPER tekniğinin akademik olarak konuşma becerisini geliştirdiği ve bununla birlikte öğrencilerin duyuşsal becerilerini de desteklediği kendi içinde yapılandırılmış kullanımı kolay çok yönlü bir teknik olduğu ortaya çıkmıştır.

5.2. Öneriler

Bu çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar, SCAMPER tekniğinin öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirme üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, önerilen uygulamaların eğitim-öğretim sürecine entegre edilmesi, öğrencilerin konuşma becerilerini daha etkin bir şekilde geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Aşağıda SCAMPER tekniği ve çalışma sonuçlarına dayalı öneriler sıralanmıştır:

1. Türkçe Dersi İçinde aktif kullanılmalı: SCAMPER tekniği, öğrencilerin hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirmede sınıf içi etkinlikler ile daha sistemli olarak kullanılabilir. Öğrencilerin farklı konuşma türlerini (teşekkür konuşması, tanıtım, özür dileme, kutlama vb.) SCAMPER basamaklarına göre yeniden kurgulamaları sağlanarak akıcılık ve özgüven kazanmalarına katkıda bulunulabilir.
2. Öğrenci Hazırlıksız Konuşma Kaygısını Azaltma Amacıyla Kullanılmalı: Hazırlıksız konuşma kaygısını azaltmak için öğrencilerin SCAMPER basamaklarını adım adım takip ederek fikir üretmeleri teşvik edilmelidir. Böylece öğrenciler kendilerini plansız konuşmalarda daha güvende hissederler ve kaygıları azalır.
3. Ders Kitapları Güncellenmeli: SCAMPER tekniği uygulama öncesi ve sonrası öğrenci hazırlıksız konuşma becerisindeki iyileşme bu durumun artmasını kolaylaştırmak ve bu durumu daha verimli hâle getirebilmek amacıyla SCAMPER tekniği özellikle Türkçe ders kitaplarında etkinlik olarak kullanılmalıdır. 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 5. sınıflarla başlayarak kademe kademe 6, 7 ve 8. sınıflarda uygulanacak olan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde, ders kitaplarında da güncellemeler yapılmalıdır. Özellikle 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan temalar için SCAMPER vb. ihtiyaca uygun etkinlikler eklenmelidir. Bu etkinlikler, SCAMPER tekniği ve alternatif uygulamaları kapsayacak şekilde ve konuşma becerisi kazandırma amacıyla yapılandırılmalıdır.
4. Eğitim Programlarına Dâhil Edilmeli: SCAMPER tekniği, Türkçe Dersi Öğretim Programı'na 'yaratıcı düşünme becerileri' kapsamında eklenebilir. Programda

öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve iletişim becerilerini geliştiren konuşma etkinliklerine SCAMPER ile destek sağlanabilir.

5. Etkinlikler Ders Kitaplarına Dâhil Edilmeli: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan altı tema için SCAMPER etkinlikleri, tema öncesinde kullanılacak şekilde dâhil edilmelidir. Bu etkinlikler Türkçe ders kitaplarında yetersiz olarak bulunan konuşma becerisi kazanımları ile ilgili açığı kapatmada önemli oranda faydalı olacaktır. Bu etkinlikler, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmenin yanı sıra yaratıcılıklarını ve problem çözme yeteneklerini de destekleyecek içeriklerle zenginleştirilmelidir.
6. Türkçe Dersi Diğer Temel Beceri Alanları Üzerinde Araştırılmalı: Alanyazında SCAMPER tekniği Türkçe dersi özelinde sadece yazma becerisi üzerinde araştırılmıştır. Bu çalışma ile konuşma becerisi üzerindeki etkileri olumlu sonuçlar vermiştir. SCAMPER tekniğinin dinleme ve okuma temel becerileri üzerinde de araştırmalar yapılmalıdır. Bu araştırmalar olumlu sonuç verdiğinde bu teknik Türkçe derslerinde daha faydalı bir şekilde kullanılabilir.
7. Atölye Çalışmalarının Yaygınlaştırılmalı: SCAMPER tekniğiyle ilgili atölye çalışmaları, öğrencilerin becerilerini daha derinlemesine geliştirmelerine olanak tanıyacak şekilde planlanmalı ve okullarda yaygın olarak kullanılmalıdır. Bu atölye çalışmaları, öğrencilerin konuşma kaygısını azaltarak kendilerini daha rahat ifade etmelerini sağlayacak güvenli ve destekleyici öğrenme ortamları sunmalıdır.
8. Öğretmen Eğitimi ve Yönlendirmesi Yapılmalı: SCAMPER tekniğinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlere yönelik eğitimler düzenlenmeli ve SCAMPER vb. teknikler hakkında detaylı bilgi ve uygulama yöntemleri sunulmalıdır. Öğretmenlerin, SCAMPER etkinliklerinin nasıl planlanacağı ve öğrencilere nasıl rehberlik edileceği konusunda bilgi sahibi olmaları, tekniğin başarısını artıracaktır.
9. Ek Destek ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Yaklaşımları ile Geliştirilmeli: SCAMPER tekniğinin bazı öğrencilerde daha sınırlı etkiler gösterebileceği göz önünde bulundurularak, bu öğrenciler için ek destekleyici etkinlikler ve kişiselleştirilmiş eğitim programları oluşturulmalıdır. Özellikle yüksek konuşma kaygısı yaşayan öğrenciler için kaygıyı azaltıcı stratejiler geliştirilmelidir.
10. Başka Sınıf Seviyelerine Uygulanmalı: Bu araştırmada kullanılan uygulamaların farklı kademelerdeki öğrenciler üzerindeki etkileri araştırılmalıdır. Bu şekilde

teknikğin eğitim öğretim müfredatlarında verimliliği artacak ve kalıcılığı sağlanacaktır. Ortaokul 7. sınıf düzeyinde olumlu etkiler gösteren SCAMPER tekniği, lise düzeyinde tartışma, münazara, panel gibi daha üst düzey konuşma türlerinde de kullanılabilir. İlkokul düzeyinde ise masal tamamlama, hikâye yeniden kurgulama gibi etkinliklerle öğrencilerin sözlü anlatım becerileri desteklenebilir.

11. Teknikğin Diğer Derslere Entegrasyonu Sağlanmalı: SCAMPER tekniği, yalnızca Türkçe dersiyle sınırlı kalmayıp sosyal bilgiler, fen bilimleri ve yabancı dil gibi farklı derslerle de bütünleştirilmeli. Bu şekilde, öğrencilerin farklı alanlarda konuşma becerilerini ve yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirme fırsatı artırılabilir.
12. Ders Dışı Etkinlikler ile Desteklenmeli: Okullarda yapılan konuşma kulüpleri ve benzeri ders dışı etkinlikler, SCAMPER tekniğiyle zenginleştirilerek öğrencilerin pratik yapma ve kendilerini ifade etme fırsatlarını artırabilir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin sosyal iletişim becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunabilir.
13. Geri Bildirim ve İzleme Süreçleri İyileştirilmeli: SCAMPER etkinlikleri sırasında ve sonrasında öğrencilerden alınacak geri bildirimler doğrultusunda teknik ve uygulamalar sürekli olarak değerlendirilip iyileştirilmelidir. Öğrencilerin gelişimlerinin düzenli olarak izlenmesi, öğretmenlerin hangi alanlarda ek desteğe ihtiyaç duyulduğunu belirlemelerine yardımcı olabilir.
14. Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları Yapılmalı: SCAMPER teknikğinin etkileri farklı yaş grupları, farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki okullar ve farklı bölgelerde araştırılarak genellenebilirlik güçlendirilebilir. Hazırlıksız konuşmanın yanı sıra yazılı anlatım, dinleme ve okuma becerilerine yönelik etkileri de incelenerek daha geniş kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

Aksu, H. ve Uyar, Y. (2022). “Ortaokul Türkçe Derslerinde Verilen Konuşma Eğitiminin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”. Erişim Adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/1158233/evaluation-of-speaking-instruction-given-in-secondary-school-turkish-lessons-according-to-teachers-views>. Erişim Tarihi: 13.04.2025.

Akyasan, M. A. ve Moralı, G. (2023). “Türkçe Öğretmenlerine göre Konuşma Etkinlikleri Konuşma Becerisini Nasıl Etkilemektedir?”. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(3), 308-323.

Altıparmak, T. (2019). Ortaokul 8. Sınıf Basit Makineler Ünitesinde SCAMPER Tekniği Uygulamalarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Aksaray: Aksaray Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Altunkaya, H. (2017). “Konuşma ile İlgili Temel Kavramlar”. Ahmet Akçay (Ed.), Sami Baskın (Ed.), Etkinliklerle Hafta Hafta Konuşma Eğitimi. (ss.26-29). Ankara: Anı Yayıncılık.

Alver, M. ve Taştan, L. (2017). “Konuşma Becerisi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”. International Journal of Languages’ Education and Teaching, 5(3), 451-462.

Arslan, A. (2018). “Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygıları ve Akademik Öz-Yeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”. International e-Journal of Educational Studies (IEJES), 2 (3), 26-43.

Aslan, M. A. (2018). Diksiyon Etkinliklerinin Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ateş, S. ve Akyol, H. (2013). “Türkçe Dersi Öğrenme-Öğretme Sürecinin Anlama Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi”. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 11(3). 268-300.

Aydemir, F. (2023). “Okul Öncesi Öğretmenlerin SCAMPER Tekniğine İlişkin Görüşleri”. Uluslararası Avrasya Dergisi Eğitim ve Kültür, 8(22), 1268-1313.

Aydın, İ. ve Çilci, N. (2020). “ SCAMPER (Yönlendirilmiş Beyin Fırtınası) Tekniğinin 5. ve 6. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazıları Üzerindeki Etkisi”. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (21), 223-261.

Baki, Y. (2023). “SCAMPER Tekniğinin Yaratıcı Yazma ve Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişimine Etkisi”. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 11(4), 911-935.

Baki, Y. (2024). “SCAMPER Tekniğinin Yazma Becerilerinin Gelişimine Etkisi”. Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (14), 1251-1270. Erişim adresi: <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1426267>.

Balcı, A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Başaran, M. (2022). Konuşma Halkası Tekniğinin Ortaokul Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerisine ve Konuşma Kaygısına Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bayburtlu, Y. S. (2019). Ortaokul 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşmalarında Bağdaşıklık ve Tutarlılık. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bozdemir, E. ve Önal, H. (2024). “SCAMPER Tekniği ile Değerlendirilen Çizgi Filmlerin 60-72 Ay Çocukların Yaratıcılıklarına Etkisinin İncelenmesi”. Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi, 5(1), 25-37.

Bozkurt, B. Ü. (2021). “Konuşmanın Zihinsel ve Fiziksel Temelleri”. Gökhan Çetinkaya (Ed.). Konuşma ve Eğitimi. (s. 43). Ankara: 2. Baskı. Pegem Yayıncılık.

Bozkurt, B. Ü. ve Arıca Akkök, E. (2019). “Anadili Türkçe Olan Konuşucular için Konuşma Becerisi Derecelendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi”. 9. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı, 6-8 Ekim 2016, Burdur.

Bütün, M. (2017). “Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları”. Selçuk Beşir Demir (Ed.), Araştırma Yaklaşımının Seçimi (s. 15) Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.

Can, F. ve Bozgün, K. (2021). “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Becerileri ile Konuşma Kaygıları Arasındaki İlişki”. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 10(3), 1124-1136.

Creswell, J. W. (2017). Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları. (Çev: Selçuk Beşir Demir). (3. Baskı). Ankara: Eğiten Kitap.

Çalışkan, G. ve Sur, E. (2022). “Türkçe Öğretmenlerinin Sınıfta Uyguladıkları Konuşma ve Yazma Etkinliklerine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi”. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 10(2), 401-417.

Çelik, C. E. (2016). “Ana Dil ve Anne Dili Kavramları”. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, 1(29), 88-100.

Çiçekler, S. (2006). Anadil (Türkçe) Öğretiminde Fıkra Metinlerinin Kullanılması. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çoban, A. E. ve Karaman, N. G. (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Umutsuzluk, Kaygı ve İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmaları”. Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi, 2(2), 78-88.

Demir, S. ve Gül Özdil, B. (2019). “Öğretmen Görüşlerine Göre Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Becerileri”. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(3), 865-881.

Demirel, Ö. (1999). Türkçe Öğretimi. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Demirezen, M. (2003). “Yabancı Dil ve Ana Dil Öğreniminde Kritik Dönemler”. Dil Dergisi, 0(118), 5-15.

Demirtaş, V. Y. (2020). Yaratıcı ve Farklı Düşünmeye Giden Yol: SCAMPER. Ankara: Eğiten Kitap.

Deringöl, Y. (2018). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygıları”. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(3), 23-36.

Doğan Kahtalı, B. (2020). “Konuşma Kaygısı ve Çözüm Yolları”. Mehmet Nuri Kardaş(Ed.), Konuşma Eğitimi. (s.176). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Doğan, F. (2022). Hikâye Anlatma Becerisi Ediniminin Hazırlıksız Konuşma Becerisi Gelişimine Katkısı. Doktora tezi. Uşak: Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Doğan, F. (2024). Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygısı, Konuşma Motivasyonu, Konuşma Öz Yeterliği İle Etkili İletişim Becerilerine Yönelik Algıları Arasındaki İlişki. Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Doğan, F. ve Çiftçi, S. (2021). “Hikâye Anlatma Becerisi Ediniminin Hazırlıksız Konuşma Becerisi Gelişimine İlişkin Öğretmen Görüşleri”. International Journal of Languages' Education and Teaching, 9(4), 33-47.

Doğan, Y. (2009). “Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Etkinlik Örnekleri”. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(1), 185-204.

Durukan, E. (2018). “Öğretmen Görüşleri Açısından Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımları”. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 5(8).

Ege, P. (2006). “Farklı Engel Gruplarının İletişim Özellikleri ve Öğretmenlere Öneriler”. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 7(2), 1-28.

Erdem, İ. (2019). “Dil Eğitiminin Temel Kavramları”. Halit Karatay (Ed.), Konuşma Eğitimiyle İlgili Temel Kavramlar. (ss. 121-150) Ankara: ASOS Yayınları.

Erkaya, A. ve Yıldız Demirtaş, V. (2023). “Özel Yetenekli Ve Tipik Gelişim Gösteren İlkokul Öğrencilerinin Oyun Parkı Tasarımları: SCAMPER Örneği”. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1345-1373.

Erkoç, Y. (2024). “Dil ve Dil Değişmesi Üzerine”. Edebiyat ve Beşeri Bilimler Dergisi. (17), 43-48.

Gölpınar, Ş., Hamzadayı, E. ve Bayat, N. (2018). “Konuşma Kaygı Düzeyi ile Konuşma Başarımı Arasındaki İlişki”. Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi, 4(2), 75-85.

Gültekin, S. B. (2022). “Konuşma Kaygısına Yönelik Yapılmış Araştırmaların Tematik İçerik Analizi”. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 10(1), 236-251.

Gündüz, A. ve Demir, S. (2021). “Konuşma Kaygısı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. 31(1), 145-159.

Gündüz, A. ve Demir, S. (2022). “Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygıları”. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 12(2), 709 – 726.

Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2014). Anlatma Teknikleri 2 Konuşma Eğitimi El Kitabı. Ankara: 2. Baskı. Grafiker Yayınları.

Güneş, F. (2011). “Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar”. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 8(15), 123-148.

Güneş, F. (2020). “Türkçe Öğretiminde ‘Hazırlıksız Konuşma’ Sorunu”. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, 5(2), 109-124.

Hamzadayı, E. ve Dölek, O. (2017). “Konuşma Becerisinin Değerlendirilmesinde Türkçe Öğretmenlerinin Yaklaşımları”. Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi, 3(3), 135-151.

Hamzah, M., khawaldeh Rruzlan, md, A. (2016). “The Different Impact of SCAMPER and CoRT Programs on Creative Thinking among Gifted and Talented Students”. Asian Journal of Multidisciplinary Studies, , 4(12), 7-14.

Kara, E. (2023). “Karma Araştırma Yönteminin Teorik Olarak ve Örnek Araştırmalarla İncelenmesi”.7(13), 73-90.

Karaalioglu, S. K. (1978). Yazmak ve Konuşmak Sanatı . İstanbul: İnkılap Kitapevi.

Karakoç Öztürk, B., Altuntaş, İ. (2012). “İlköğretim İkinci Kademedede Konuşma Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Çalışma”. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 1(2), 342-356.

Karaköse, V. (2019). 6. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerilerinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Çalışma. Yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Karasar, N.(2008). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri Ltd.

Kartal, E. (2010). “Dil, Kültür ve Eğitim İlişkisi”. E-Journal of New World Scienes Academy, 5(3), 447-454.

Kartallıoğlu, N. (2018). “Bilişsel Farkındalık Stratejilerinin 7. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi”. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 6(4), 1160-1186.

Kavruk, H. ve Yıldırım, N. (2021). “Türkçe Öğretim Programındaki Konuşma Kazanımlarının Ortaokul Türkçe Ders Kitabı (5, 6, 7 ve 8. Sınıf) Etkinliklerine Yansımaları”. *International Journal of Languages’ Education And Teaching*, 9(2), 159-174.

Kaya, A. İ. ve Koçoğlu, A. (2023). “Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygılarının Bazı Kişisel Değişkenlere Göre İncelenmesi”. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (36), 67-92.

Kesici, S. (2021). *Konuşma Becerisini Geliştirmek için Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri ile İlgili Çalışmalar Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kesici, S. (2023). “Konuşma Becerisini Geliştirmede Kullanılan Yöntem ve Teknikler: Bir Alanyazın Taraması”. *Türkiye Eğitim Dergisi* 8(1), 88-105.

Kesici, Ş. (2007). “Şube Rehber Öğretmenlerinin Görüşlerine göre 6., 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Rehberlik ve Danışma İhtiyaçları”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 365-383.

Keşaplı, G., Çifçi, M. (2017). “Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygısı”. *International Journal of Social Science*, (54), 463-484.

Kırbaş, A. (2019). *Türkçe Öğretmen Adaylarının Hazırlıksız Konuşmada Gerekçelendirme Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kolaç, E. Dal, S. (2021). *İlk Okuma Yazma Öğretimi*. Ankara: 2. Baskı, Nobel Akademi Yayıncılık.

Kuram, K. (2018). *Dil ve Toplum İlişkisi İçinde: Yüksel Yıldırım(ed.) Sosyoloji Yazıları*, 81-118.

Kurudayıoğlu, M. (2003). “Konuşma Eğitimi Ve Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler”. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13, 287-309.

Kurudayıoğlu, M., Kiraz, B. (2020). “Hazırlıksız Konuşma Stratejileri”. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (20), 167-189.

Lopes, R., Malta, P., Mamede, H. ve Santos, V. (2020). 17. Avrupa, Akdeniz ve Ortadoğu Bilgi Sistemleri Konferansı, EMCIS, 25-26 Kasım 2020, Dubai Birleşik Arap Emirlikleri. Erişim Adresi: https://doi.org/10.1007/978-3-030-63396-7_40.

Lüle Mert, E. (2014). “Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Dört Temel Dil Becerisinin Geliştirilmesi Sürecinde Kullanılabilecek Etkinlik Örnekleri”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48.

MEB (2024). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

MEB (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi (5,6, 7 VE 8. sınıflar) Öğretim Programı. Ankara: Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Muradoğlu, Ü. (2021). İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerini Geliştirme. Yüksek Lisans Tezi. Bartın: Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Omari, B., Omari, H. (2022). “The Effectiveness of An Instructional Program Based on SCAMPER Strategy in Improving English Speaking Skills Among and Vocabulary Fifth-Grade Students in Jordan”. https://www.researchgate.net/publication/372478133_The_Effectiveness_of_an_Instructional_Program_based_on_SCAMPER_Strategy_in_Improving_English_Speaking_Skills_among_Fifth-Grade_Students_in_Jordan, Erişim Tarihi: 18.07.2025.

Orhan, S., Kırbaş, A. ve Topal, Y. (2012). “Görsellerle Desteklenmiş Altı Şapka Düşünme Tekniğinin Öğrencilerin Konuşma Becerilerini Geliştirmesine Etkisi”. <https://pdf.trdizin.gov.tr/pdf/K0J2ME5SNnoxYUtraThtdmxwK0pVdy9xak96VFozMlFiem1SRFJIT1U1aE9Xa2pOSIRkNUc4MGdzUHZMRHBzdmRoS0ltSlZXMM4zanM2SUF1bXpOVHp1ZzliNW1kRHQyeW9QcEhvZDRBMU4yQXNHRzdadUx4d3BkYUhGd2JSYU1uQUUycmJnQXFKakFtVllMd0FibkhreGRyQ0VEWEEdxc29DS2ZHMjhJa0NsanQwcVJ2TmhKWXdDbjBTTzIyN3RHS3ZXZnlyTjhTTmZSeEhsUmZwVIRGRmdtanBaRjc3WEhobCtBRVNTNGg1TT0>, Erişim Tarihi: 13.04.2025.

Özcan Reyhan, Ö., Karakuş, N. (2021). “Tiyatro İzlemenin Konuşma Kaygısı Olan Öğrenciler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi”. Türkiye Eğitim Dergisi, 6(2), 354-369.

Özden, M. (2018). “Türkçe Eğitimi Lisans Öğrencilerinin Hazırlıklı ve Hazırlıksız Konuşma Hakkında Geliştirdikleri Metaforlar”. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 8(2), 347-357.

Özdoğan, Ü., Sarıçam, İ. ve Topçuğlu Ünal, F. (2019). “Türkçe Öğretmenlerinin Konuşma Yöntem ve Tekniklerini Kullanma Durumları”. International Journal of Language Academy, 7(4), 327-341.

Özyaprak, M. (2016). “Yaratıcı Düşünme Eğitimi: SCAMPER Örneği”. Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi, 3(1), 67-81.

Özyaprak, M. ve Leana-Taşçılar, M, Z. (2019). “SCAMPER Yaratıcılık Tekniğinin Öğretiminde Öz Düzenleyici Öğrenmenin Etkililiği”. Türkiye Üstün Yeteneklilik ve Eğitim Dergisi, 9(1), 16-31.

Recepkehtëda, R. (2024). SCAMPER Tekniğine Dayalı Etkinliklerin Yaratıcı Düşünmeye ve Akademik Başarıya Etkisinin İncelenmesi. Bartın: Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Sağlam, Ö., Doğan, Y. (2013). “7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri”. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(24), 43-46.

Sevim, O. ve Gedik, M. (2014). “Ortaöğretim Öğrencilerinin Konuşma Kaygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi”. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 52, 0.

Sillars, S. (1997). *İletişim*. (Çev.:Nüzhet Akın). İstanbul: MEB Yayınları.

Suroğlu Sofu, M. (2012). *Öğretmen Adaylarının Konuşma Kaygıları*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Süllü Durul, S. (2020). “İletişim Nedir? İletişimin İşleyişi, Boyutları ve Özellikleri. Bütün Yönleriyle Sağlık İletişimi”. Erkan Yüksel (Ed.), *Bütün Yönleriyle Sağlık İletişimi* (ss. 11-31) Konya: Literatürk Academia Kitapevi.

Şahin, E. (2023). *Sosyal Bilgiler Dersi İnsanlar, Yerler ve Çevreler Öğrenme Alanının SCAMPER Tekniğiyle İşlenmesinin 6.SınıfÖğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi ile Tekniğe İlişkin Öğrenci Görüşleri*. Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

TDK. (2025, 03 10). TÜRK DİL KURUMU. 03 10, 2025 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.

Temizkan, M. ve Atasoy, A. (2016). “Konuşma Becerisinde Aşamalı Gelişim Modelinin Etkililiği Üzerine Bir Değerlendirme”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34), 78-97.

Temizyürek, F. (2007). “Çocukta Dil Gelişim Süreci”. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (7), 169-176.

Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2007). *Konuşma Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.

Toksun D. E. (2024). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Konuşma Becerilerini Geliştirmek için Dil Öğrenim Oyunları”. *Bartın Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 73-83.

Topçuoğlu Ünal, F., Degeç, H. (2012). “Öğretmen Görüşlerine Göre Konuşma Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar”. *International Journal of Social Science*, 5(7), 735-750.

Tunagür, M. (2021). “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Sözlü Anlatım Öz Yeterliklerinin İncelenmesi”. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 29-40.

Tüzemen, T. ve Kardaş, M. N. (2017). “Akademik Çelişki Tekniğinin 6.Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Konuşma Becerilerine Etkisi ve Bazı Değişkenlerle İlişkisi”. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 581-610.

Yıldırım, G. (2015). *Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Kaygısı*. Yüksek Lisans Tezi. Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldız, D., Deveci, A. G. (2021). “ Öğrencilerin Hazırlıksız Konuşmalarının Bütüncül Olarak Değerlendirilmesi”. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi. 8(1), 89-108.

Yılmaz, D. ve Şahbaz, N. K. (2023). “Metin Temelli Dil Bilgisi Öğretim Yönteminin Hazırlıksız Konuşma Becerisine Etkisi (8. Sınıf Kız Öğrenciler Örneği)”. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(39), 971-997.

Yılmaz, G. ve Özden, M. (2022). “Dijital Öykü Kullanımının Öğrencilerin Konuşma Becerisi Tutum ve Motivasyonuna Etkisi”. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (31), 197-208.

Yüceer, D. ve Doğan, Y. (2021). “Türkçe Öğretmenliği Birinci Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri Üzerine Bir Araştırma”. Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(2), 81-103.

EK 3. Konuşma Becerisi Gözlem Formu (Anadili Türkçe Olan Konuşucular İçin)

Boyut	Nu	Gözlenecek Davranışlar	Zayıf	Geliştirilebilir	Yeterli	Yetkin
SÖYLEYİŞ	1	Uygun yerde ve biçimde soluk alma				
	2	Solunum denetimini sağlama (diyafram nefesi almayı sürdürebilme)				
	3	Konuşma süresince doğru duruş (postür) sergileme				
	4	Konuşma seslerini doğru bir biçimde ve tam olarak çıkarabilme (artikülasyon/boğumlama)				
	5	İşitilebilir bir sesle konuşma (ses şiddeti)				
	6	Vurgu, ton, ezgi gibi söyleyiş özelliklerini etkili bir biçimde kullanabilme				
	7	Ölçünlü dili kullanma				
AKICILIK	8	Duraksamaların kabul edilebilir sürenin üstünde olmaması				
	9	Gereksiz yinelenmelerden kaçınma				
	10	Konuşmayı doğal, rahat ve canlı (tekdüzelikten uzak) sürdürebilme				
	11	Konuşmayı olağan hızda sürdürebilme (önerilen aralık, dakikada 125-175 sözcük)				
İÇERİK-DİL	12	Konuşmanın amacını girişte belirtme				
	13	Ardışık tümceler arasındaki mantıksal, anlamsal bağları kurabilme				
	14	Konuşmanın bölümleri arasında tutarlılığı ve bütünlüğü sağlayabilme				
	15	Konuşmayı, sapmalardan kaçınarak amaca uygun sürdürebilme				
	16	Sözvarlığını amaca uygun kullanabilme				
	17	Uygun kalıp ifadeleri (atasözü, deyim gibi) kullanabilme(SEÇİMLİK)				
	18	Örnek verme, karşılaştırma, alıntı yapma gibi düşünceyi geliştirme yollarından yararlanma				
ETKİLEŞİM-SUNUM	19	Konuşmanın temel amacını vurgulayarak bitirme				
	20	Uygun seslenme ifadelerini kullanma				
	21	Konuya hâkim bir şekilde konuşabilme				
	22	Konuşurken heyecanı kontrol edebilme				
	23	Konuşma süresine uyma				
	24	Konuşurken göz teması kurma				
	25	Beden dilini etkili kullanma				
	26	Dinleyicilerin tepkilerini izleme ve konuşmayı buna göresürdürebilme				
	27	Soru-yanıt ve tartışma sırasında etkin dinleyebilme (SEÇİMLİK)				
	28	Soru-yanıt sırasında amaca uygun yanıt verme (SEÇİMLİK)				
	29	Tartışma sırasında söylemi uygun bir biçimde başlatabilme, sürdürebilme, söz kesme ve bitirebilme (SEÇİMLİK)				
	30	Tartışma sırasında karşı görüşlere saygılı olma / nezaket kurallarına uygun davranma (SEÇİMLİK)				

Ek 4. Konuşma Kaygısı Ölçeği

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
Maddeler					
1. Bilmediğim bir konuda konuşma yapacağımı bilmek beni korkutur.	5	4	3	2	1
2. Konuşurken söyleyeceklerimi unutacağım diye endişelenirim.	5	4	3	2	1
3. Konuşmam eleştirilince gerilirim.	5	4	3	2	1
4. Arkadaşlarım, konuşmamdan sonra beni beceriksiz olarak görecekler.	5	4	3	2	1
5. Konuşurken dinleyicilerin yüzüne bakamam.	5	4	3	2	1
6. Arkadaşlarımdan benden daha iyi bir konuşma yaptıklarını düşünürüm.	5	4	3	2	1
7. Dinleyicilerin konuştuklarımı anlamayacaklarını düşünürüm.	5	4	3	2	1
8. Konuşma anında insanları sıktığımı düşünürüm.	5	4	3	2	1
9. Konuşma anında hata yapmak utanç vericidir.	5	4	3	2	1
10. Konuşma anındaki olumsuzlukların üstesinden gelemem.	5	4	3	2	1
11. Konuşma yapmadan önce kötü şeyler olacak korkusu yaşarım.	5	4	3	2	1
12. Konuşma yaparken kalbim hızlı atar.	5	4	3	2	1
13. Konuşma yaparken terlediğimi hissedirim.	5	4	3	2	1
14. Konuşma yaparken ellerim titrer.	5	4	3	2	1
15. Konuşma yaparken nefes alış verişim hızlanır.	5	4	3	2	1
16. Topluluk önünde konuşma yaparken kaslarım gerilir.	5	4	3	2	1
17. Hiçbir zaman iyi bir konuşma yapamayacağımı düşünürüm.	5	4	3	2	1
18. Konuşmamdan sonra arkadaşlarımdan benimle dalga geçeceğini düşünürüm.	5	4	3	2	1
19. Konuşurken hata yapmaktan korkarım.	5	4	3	2	1
20. Konuşma gerçekleşirken dinleyenlerin bana güleceklerini düşünürüm.	5	4	3	2	1
21. Dinleyiciler, genellikle kötü bir konuşma yaptığımı düşünürler.	5	4	3	2	1

EK 5. Öğrenci Tanıma Formu

Adınız – Soyadınız:

Cinsiyetiniz:

Kız () Erkek ()

Anne ve babanız sağ mı?

Evet () Anne Sağ () Baba Sağ ()

Anne ve babanız birlikte mi yaşıyor?

Evet () Hayır ()

Annenizin eğitim durumu:

Okula gitmedi () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

Anneniz çalışıyor mu?

Evet () Hayır ()

Çalışıyorsa mesleği nedir?

Babanızın eğitim durumu:

Okula gitmedi () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

Babanız çalışıyor mu?

Evet () Hayır ()

Çalışıyorsa mesleği nedir?

Kaç kardeşsiniz?

1 () 2 () 3 () 4 () 5 ve üzeri ()

Eve giren aylık gelir ne kadar?

0 – 8.000 TL () 8.000 – 15.000 TL () 15.000-25.000 () 25.000 TL ve üzeri ()

Evin durumu:

Kira () Kendimizin () konteyner vb. ()

Evinizde size ait bir oda var mı?

Evet () Hayır ()

Evinizde kitaplık / kütüphane var mı?

Var () Yok ()

Daha önce hiç sinemaya gittiniz mi?

Evet () Hayır ()

Daha önce hiç tiyatroya gittiniz mi?

Evet () Hayır ()

EK 5. Hazırlıksız Konuşmanın Niteliği Gözlem Formu

[illegible]

Ek 6. Yarı Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU	
Ad-Soyad: No: Sevgili Öğrenciler, Bu form, SCAMPER tekniği uygulamalarının hazırlıksız konuşma becerileri ve hazırlıksız konuşma kaygıları üzerindeki etkileri hakkında görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır. Sizden sorulan sorulara içtenlikle cevap vermeniz istenmektedir. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşabilmesi için formda yer alan soruları dikkatle ve içtenlikle yanıtlamanız gerekmektedir. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim. Hazırlanan forumdaki sorularla ilgili vereceğiniz bilgiler (görüşünüz) bilimsel araştırmada kodlanarak verilecektir. Aşkın Çalışkan Adıyaman Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi	
A. Kişisel Bilgiler:	
Adınız, Soyadınız: Cinsiyet: Kız () Erkek () Yaş:	
GÖRÜŞME SORULARI	
1)	SCAMPER tekniğinin en beğendiğiniz üç yönü nedir?
2)	SCAMPER tekniğinin en beğenmediğiniz üç yönü nedir?
3)	Herhangi bir hazırlık yapmadan konuşma yapmanız gerektiğinde en çok hangi konuda zorlandığınızı düşünüyorsunuz?
4)	Konuşurken yaşadığınız kaygının ortadan kalkması için neler yapılmasını isterdiniz, bunun için önerileriniz nelerdir?
5)	Türkçe dersinde hazırlıksız konuşma becerisi üzerinde SCAMPER tekniğinin uygulamalarını etkili buluyor musunuz? Neden?
6)	Türkçe dersinde hazırlıksız konuşma becerisi üzerinde SCAMPER tekniği uygulamalarının öğretmeniniz tarafından devam ettirilmesini ister misiniz? Neden?
7)	SCAMPER teknikleri ile desteklenen uygulamalardan önce bu tekniğin içeriği hakkında bilginiz var mıydı? Açıklayınız.
8)	SCAMPER tekniği uygulamaları ile desteklenen Türkçe dersi sonrası hazırlıksız konuşma becerinizde bir değişiklik oldu mu? Örneklerdirerek yazınız.
9)	SCAMPER uygulamaları ile desteklenen Türkçe dersi sonrası hazırlıksız konuşma kaygınız üzerinde bir değişiklik oldu mu? Örneklerdirerek açıklayınız.
10)	SCAMPER tekniği ile gerçekleşen uygulamalara yönelik görüşleriniz nelerdir?

EK 7. Veli Onay Formu

VELİ ONAY FORMU

Sayın Veli,

Bu çalışma, 15 Temmuz Şehitler Ortaokulunda Çalışan Türkçe Öğretmeni Aşkın Çalışkan tarafından yürütülmektedir. Çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerinin mevcut düzeyini ve hazırlıksız konuşma kaygılarını belirlemek ve ardından bunlara çözüm önerileri sunmaktır. Bu çalışmaya çocuğunuzun katılımı 2023-2024 eğitim-öğretim süresince olacaktır. Sizden öğrencinizin bu süreçte katılmasını onaylamanız istenecektir. Katılım tamamen gönüllük temeline dayanmaktadır ve sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi talep edilmeyecektir. Veli onayı yanı sıra, çalışma öncesinde çocuğunuzun da sözlü olarak rızası alınacaktır. Cevaplar gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Elde edilen bilgiler sadece bilimsel yayınlarda kullanılacaktır.

Çocuğunuzun psikolojik gelişimine hiçbir olumsuz etkisi olmayan ve kişisel rahatsızlık verecek unsurlar içermeyen sorular kapsamında, sorulardan ya da herhangi bir nedenden dolayı hoşnutsuzluk hissetmesi durumunda çocuğunuz uygulamadan ayrılabilir. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak ve sorularınız için (sorumlu araştırmacının adı, adresi, telefon numarası ve e posta adresi yazılacak) ile iletişim kurabilirsiniz. Çocuğunuzun bu çalışmaya katılımı ile ilgili lütfen aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanını imzalayıp çocuğunuz ile birlikte okula gönderiniz.

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

SORUMLU ARAŞTIRMACI

Adı ve Soyadı Aşkın ÇALIŞKAN	Tarih 20.03.2024	İmza
---------------------------------	---------------------	------

Bu çalışmaya velisi bulunduğum (çocuğun ismi yazılacak) gönüllü olarak katılmasını kabul ediyorum/ kabul etmiyorum.

VELİ

Adı ve Soyadı	Tarih	İmza
---------------	-------	------

EK 8. Gönüllü Katılımcı Formu

GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma, 15 Temmuz Şehitler Ortaokulunda Çalışan Türkçe Öğretmeni Aşkın Çalışkan tarafından yürütülmektedir. Çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerinin mevcut düzeyini ve hazırlıksız konuşma kaygılarını belirlemek ve ardından bunlara çözüm önerileri sunmaktır. Bu çalışmaya sizin katılımınız 2023-2024 eğitim-öğretim süresince olacaktır. Sizden bu sürece katılmayı onaylamanız istenecektir. Katılım tamamen gönüllük temeline dayanmaktadır ve sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi talep edilmeyecektir. Cevaplar gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Elde edilen bilgiler sadece bilimsel yayınlarda kullanılacaktır.

Çalışma, kişisel rahatsızlık verecek unsurlar içermemekle beraber, sorulardan ya da herhangi bir nedenden dolayı hoşnutsuzluk hissetmeniz durumunda uygulamadan ayrılabilirsiniz. Çalışma bitiminde, konuyla bağlantılı daha fazla bilgi almak ve sorularınız için (sorumlu araştırmacının adı, adresi, telefon numarası ve e posta adresi yazılacak) ile iletişim kurabilirsiniz.

Bu çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederiz.

SORUMLU ARAŞTIRMACI

Adı ve Soyadı	Tarih	İmza
Aşkın ÇALIŞKAN	31.01.2024	

Bu çalışmaya özgür irademle gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman ayrılacağımı bilerek, şahsımdan sağlanan bilgilerin bilimsel amaçlı yayınlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

GÖNÜLLÜ KATILIMCI

Adı ve Soyadı	Tarih	İmza

Ek 9. Uygulama Günlük Ders Planı

GÜNLÜK DERS PLANI- 1

Konu:	SCAMPER tekniği ve basamakları, hazırlıksız konuşma becerisi ve hazırlıksız konuşma kaygısı ile ilgili bilgi verilmesi
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.1. Hazırlıklı konuşma yapar. Öğrencilerin verilen bir konu hakkında görsellerle destekleyerek kısa sunum hazırlamaları ve prova yapmaları sağlanır. T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Akıllı tahta, not defteri, kalem.
Öğrenme Süreci:	1. Tekniğin içeriği hakkında bilgi verilmesi. 2. Dört temel dil becerileri hakkında kısaca bilgi verilmesi. 3. Konuşma beceri alanı hakkında kısaca bilgi verilmesi. 4. Konuşma türleri hakkında kısaca bilgi verilmesi. 5. Hazırlıksız konuşma ve hazırlıksız konuşma türleri hakkında kısaca bilgi verilmesi. 6. Hazırlıksız konuşma kaygısı hakkında kısaca bilgi verilmesi.
Değerlendirme(Evaluate):	SCAMPER tekniğinin hazırlıksız konuşma becerisi ve hazırlıksız konuşma kaygısı üzerindeki gelişimine etkileri ile ilgili bilgi verilmesinden sonra kazanımların edinilmesinde ne derece değişikliklerin olduğunu test etmek amacıyla öğrencilere sorular sorulur, bu süreçte beyin fırtınası tekniği kullanılır. Soru-cevap tekniği kazanımların ne derece gerçekleştiğini belirlemek amacıyla kullanılır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Bilgilendirme esnasında akıllı tahta kullanılır. Öğrencilerden not tutmaları istenir.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrencilere gereken bilgi verilirken fazla detaya girilmemesine ve öğrencilerin dikkatinin dağılmamasına dikkat edilir.

GÜNLÜK DERS PLANI- 2

Konu:	Tekniğin uygulanması öncesi ön testlerin yapılması
Önerilen Süre:	35+35+35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	1. T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. 2. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. 3. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, form çıktıları, telefon(video kayıt cihazı olarak kullanılması amacıyla).
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere SCAMPER tekniğinin metin türleri konusu aracılığıyla hazırlıksız konuşma becerisi üzerinde olası etkileri hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere SCAMPER tekniğinin metin türleri konusu aracılığıyla hazırlıksız konuşma kaygısı üzerinde olası etkileri hakkında bilgi verilmesi. 3. Konuşma becerisi kaygı ölçeğinin öğrencilere doldurtulması. 4. Ön ölçümlerde kullanılmak üzere iki farklı metnin öğrencilere akıllı tahtadan dinletilmesi. 5. Ön ölçümlerde kullanılmak üzere dinletilen metinlerle ilgili hazırlanmış SCAMPER sorularının her öğrenciye ayrı ayrı uygulanması. 6. Ön ölçümlerde kullanılmak üzere dinletilen metinlerle ilgili hazırlanmış SCAMPER sorularının her öğrencinin ayrı ayrı video kayıt altına alınması.
Değerlendirme (Evaluate):	Süreç her öğrenci için tamamlandıktan sonra araştırmacı ikinci bir Türkçe öğretmeni ve bir rehber öğretmeni ile video kayıtlarını izleyerek öğrencilerin cevaplarını değerlendirir.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Ön ölçümlerin ardında SCAMPER tekniğinin hazırlıksız konuşma becerisi ve hazırlıksız konuşma kaygısı üzerindeki gelişimine etkileri ile ilgili uygulama sürecinin ilk metin türü olan masal metni hakkında araştırmacı tarafından ilgili metin türü hakkında bilgilendirme sunumu ve örnek masal metni ve örnek masal metninin SCAMPER basamaklarına göre hazırlanmış sorularının hazırlanması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrencilerin formları doldururken ve uygulamalı hazırlıksız konuşma yapılırken dinleyici konumundaki öğrencilerden soruların cevapları konusunda etkilenmemesi için gerekli önlemleri alması sağlanmalıdır.

GÜNLÜK DERS PLANI- 3

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 3
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek masal metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	SCAMPER TEKNİĞİNİN METİN TÜRLERİ ARACILIĞIYLA UYGULANMASI 1. Öğrencilerin metnin anlamı hakkında bilgilendirilmesi. 2. Öğrencilerin metin türlerinin: a. Düzyazı metin türleri: olay yazıları, düşünce yazıları, bildirme yazıları Şeklinde başlıklara ayrıldığının ifade edilmesi 3. Öğrencilere metin türlerinin kendi içinde farklı özelliklere sahip olarak birçok türe ayrıldığı hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi 5. Öğrencilere masal düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 6. Öğrencilere örnek masal metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan masal metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluasyon):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Masal metninin tür özelliklerine uygun bir masal metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 4

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 4
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek fabl metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere fabl düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek fabl metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan fabl metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Fabl metninin tür özelliklerine uygun bir fabl metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 5

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 5
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek hikâye metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere hikâye düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek fabl metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan hikâye metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Hikâye metninin tür özelliklerine uygun bir hikâye metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 6

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 5
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek roman metni özeti fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere roman düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek roman metni özeti etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan roman metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Roman metninin tür özelliklerine uygun daha önce okumuş oldukları bir romanın metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar incelenmesi.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 7

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 7
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek destan metni özeti fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere destan düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek destan metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan destan metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Destan metninin tür özelliklerine uygun bir destan metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 8

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 8
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavramı havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek efsane metni özeti fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere efsane düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek efsane metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan efsane metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Ev aluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Efsane metninin tür özelliklerine uygun bir efsane metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması. Bir sonraki uygulama dersinin konusu olan tiyatro metni için öğrenciler gruplandırılarak grup sayısı kadar örnek tiyatro metin örneği hazırlanır ve öğrencilerin rol dağılımı yapılarak öğrenciler ders öncesinde bilgilendirilir.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 9

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 9
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	Öğrencilerin verilen bir konu hakkında görsellerle destekleyerek kısa sunum hazırlamaları ve prova yapmaları sağlanır. T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular.(Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.) T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. a) Anı, mektup, tiyatro, gezi yazısı türleri öğretilmelidir
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği, drama tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri; kalem; akıllı tahta; örnek tiyatro metinlerinin fotokopi çıktıları; öğrencilerin önceden belirlenen rolleri için uygun gördükleri kostüm, dekor ve aksesuarları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere önceden verilmiş olan tiyatro metinleri ve dağıtılan rollerin sergilenmesi. 3. Öğrencilere tiyatro düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere örnek tiyatro metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan tiyatro metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme (Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Tiyatro metninin tür özelliklerine uygun bir tiyatro metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 10

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 10
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. a) Anı, mektup, tiyatro, gezi yazısı türleri öğretilmelidir
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek anı metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere anı düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek anı metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan anı metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Anı metninin tür özelliklerine uygun bir anı metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 11

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 11
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. a) Anı, mektup, tiyatro, gezi yazısı türleri öğretilmelidir
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek günlük metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere günlük düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek günlük metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan günlük metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Günlük metnin tür özelliklerine uygun bir günlük metnin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 12

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 12
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek gezi yazısı metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere gezi yazısı düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek gezi yazısı metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan gezi yazısı metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Gezi yazısı metninin tür özelliklerine uygun bir gezi yazısı metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 13

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 13
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. a) Anı, mektup, tiyatro, gezi yazısı türleri öğretilmelidir
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek biyografi metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere biyografi düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek biyografi metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan biyografi metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Biyografi metninin tür özelliklerine uygun bir biyografi metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 14

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 14
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek otobiyografi metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere otobiyografi düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek otobiyografi metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan otobiyografi metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Otobiyografi metninin tür özelliklerine uygun bir otobiyografi metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 15

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 15
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek deneme metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere deneme düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere düşünce yazıları hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere örnek deneme metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan deneme metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Deneme metninin tür özelliklerine uygun bir deneme metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 16

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 16
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek makale metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere makale düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere düşünce yazıları hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere örnek makale metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan makale metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Makale metninin tür özelliklerine uygun bir makale metninin konusunun öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 17

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 17
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek eleştiri metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere eleştiri düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere düşünce yazıları hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere örnek eleştiri metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan eleştiri metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Eleştiri metninin tür özelliklerine uygun bir eleştiri metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 18

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 18
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek fıkra(köşe yazısı) metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere fıkra(köşe yazısı) düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere düşünce yazıları hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere örnek fıkra(köşe yazısı) metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan fıkra(köşe yazısı) metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Fıkra(köşe yazısı) metninin tür özelliklerine uygun bir fıkra(köşe yazısı) metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 19

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 19
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek söyleşi(sohbet) metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere söyleşi(sohbet) düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere düşünce yazıları hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere örnek söyleşi(sohbet) metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan söyleşi(sohbet) metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Söyleşi(sohbet) metninin tür özelliklerine uygun bir söyleşi(sohbet) metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 20

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 20
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek röportaj metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere röportaj düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere düşünce yazıları hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere örnek röportaj metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan röportaj metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Röportaj metninin tür özelliklerine uygun bir röportaj metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 21

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 21
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3. Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek nutuk metni özeti fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere düşünce yazıları hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere nutuk düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere örnek nutuk metni özeti etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan nutuk metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Nutuk metninin tür özelliklerine uygun bir hikâye nutuk metni taslağının öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 22

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 22
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek haber yazısı metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere bildirme yazıları düz yazı türleri hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere haber yazısı düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere örnek haber yazısı metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan haber yazısı metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	haber yazısı metninin tür özelliklerine uygun bir haber yazısı metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 23

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 23
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek mektup metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere bildirme yazıları düz yazı türleri hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere mektup düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere örnek mektup metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan mektup metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Mektup metninin tür özelliklerine uygun bir mektup metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

GÜNLÜK DERS PLANI- 24

Konu:	SCAMPER Tekniğinin Uygulanması 24
Önerilen Süre:	35+35+35 Dakika
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar. T.6.3.19. Metnin konusunu belirler. T.6.3.20. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler. T.6.3.21. Metnin içeriğine uygun başlık belirler. T.6.3.23. Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir. T.6.3.24. Metnin içeriğini yorumlar.
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:	Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, soru-cevap tekniği, beyin fırtınası tekniği.
Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek reklam metni fotokopi çıktıları.
Öğrenme Süreci:	1. Öğrencilere metin türleri arasında gerçek ve kurgusal unsurları hakkında bilgi verilmesi. 2. Öğrencilere bildirme yazıları düz yazı türleri hakkında bilgi verilmesi. 3. Öğrencilere reklam düz yazı metin türü hakkında bilgi verilmesi. 4. Öğrencilere örnek reklam metni etkinlik kâğıtları dağıtılarak örnek metin üzerinden önceden hazırlanmış olan reklam metni SCAMPER soruları üzerinden soru-cevap tekniği ve beyin fırtınası tekniğinin uygulanması.
Değerlendirme(Evaluate):	Etkinlik bittikten sonra etkinliğin etkileri konusunda öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşleri araştırmacı tarafından sözlü olarak alınır.
Bir Sonraki Derse Hazırlık:	Reklam metninin tür özelliklerine uygun bir reklam metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılması.
Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:	Öğrenci görüşlerinin uygulanan etkinliğe bir sonraki uygulama dersi için dikkate alınması.

EK 10. Uygulama Etkinlik Raporu

7. SINIF 1. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR MASAL METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek masal metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci masal metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler masal metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek masal metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Masal Metni:</u> DÖRT ÖĞÜT Bir varmış, bir yokmuş. Vaktin birliğinde bir adam, yohsul bir adam varmış. Gün olmuş evlenmek istemiş. Güzel bir kız almış. Evini geçindirecek parası yohmuş. Gurbete çıkmış. Güney illerine gitmiş. Bir ırgat gapısına durmuş. Günlüğüm gaça dememiş, heç sormamış, tam yirmi yıl çalışmış. Nihayet ayrılmaya garar vermiş. Ağanın yanına çıkmış: “Ağam, tam boğön href="#_ftn2" [2] yirmi yıldır gapında çalışıyam. Hakkım neyse ver. Sılama gidecem. Anamı avradımı özledim gayri, ” demiş. Ağa da çıharmış çalışmasının karşılığı ona üç lira vermiş. Adam almış cebine goymuş. O sıra orada bulunan Ağa’nın garısı adama acımış. Adama: “Dur da sana bir çörek yapayım, ” demiş. Gadın getmiş, çöreği yapmış. Çöreğin birinin içine de beş altın lire goymuş. Adama vermiş. “Bu çöreği sakın yolda yeme, garına benden hediye olsun, ” demiş. Adam çöreği heybesine goymuş, helâlaşıp yola düşmüş. Yola düşmeden bir daha ağanın	

yanına varmış.

“Ağam, epey eyilik² ettin. Hakkını helal et, ” diye söylemiş. Ağa da:

“Oğlum dur sana diyeceklerim var, hele bi yol otur, ” diye karşılık vermiş.

“Hayırdır inşallah.”

“Bana bir lira ver sana bir öğüt vereyim”. Adam çıkarıp bir lira vermiş.

“İyi dinliyon mu? Sakın geceleyin yola çıhma.”

—Bana bir lira ver bir öğüt söyleyim. Adam çıharmış, bir lira daha vermiş.

—Sakın dibi görölmedik sudan geçme. Anadın mı?

“Bir lira daha ver bir öğüt daha vereyim.” Adam cebindeki son lirayı da vermiş.

“Aslını bilmediğin işte söz sahibi olma.” Adam tam gideceği sırada. Ağa:

“Dur bi de sana bedava bir öğüt vereyim, ” demiş.

Adam durmuş.

“Aslını bilmediğin işe burnunu sohma.”

Adam sağol demiş, goyulmuş yola. Yolda bir kervana rastlamış. Kervancıbaşına: “Nereye gidiyonuz?” diye sormuş.

Kervancı:

“Yozgat’a.” diye cevap vermiş.

“Ben de Yozgat’a gidiyom. Beni de alın Kervana.”

Kervancı başı kabul etmiş. Adam kafileye katılmış. Epey yol gitmişler. Nihayet gece olmuş. Adam:

“Ben artık gitmiyeceğim, ” diyince, Kervancı:

“Neden?” diye sormuş.

“Gidemem.”

“Biz bu kadar değerli şeyler götürüyük da gorkmıyok. Sen niye gorkhıyon?”

“Ben gidemem, siz gidin.”

Adam böyle cevap verince kervancıbaşı fazla üstelememiş. Devam etmişler yollarına.

Adam sabahleyin gün ağarınca yola revan olmuş. Bir de bahmış ki yolda kervancıların hepiciği ölmüş yatıyo. Kiminin kellesi bir yanda kimininki bir yanda. O zaman kendi kendine: “Liranın birini bulduk” demiş.

Yine giderken yolda bir atlıya rastlamış. Birlikte yola düşmüşler. Yollarını yalçın bir ırmak kesmiş. Adam bakmış ki suyun dibi görünmüyo. Gorkmuş. Atlı:

“Hadi terkime bin de garşıya geçelim.” demiş.

“Yoh, gardaş ben binemem.”

“Hadi canm ne gorkuyon. Bin geçek garşıya.”

“Yeminim var, geçemem, ” diye cevap vermiş adam.

Atlı dibi görünmedik suya girmiş. Girdiği o an olmuş. Bir batmış, bir daha çıhamamış.

Adam kendi kendine: “Liranın birini daha bulduk” diye sevinmiş.

Suyun başında galan adam, sağa bahmış, sola bahmış sonunda bir yol bulup garşıya geçmiş. Akşamüzeri bir koye gelmiş. Koy odasına gonuh olmuş. Bahmış ki bir hatun boğazına bir ip bağlanmış duvarda asılı duruyo. Bir köpek de yatak üzerine yatmış, uyuyo. Yemek getiyolar. Önce it yiyo, artığını da hatuna veriyolar. Adam heç aldırış etmemiş. Yemeğini yemiş yatmış. Sabah kalkmış yola düşmüş. Arkasından ağanın adamları

gelmişler. Adamı ağanın yanına götürmüşler.

Adam gorha gorha:

“Ağam benim suçum ne ki, palas pandiras getirdiniz, ” diye sormuş.

“Bak burada köpek yatıyo. Orada bir hatun bağlı duruyo. İtin artığını hatun yiyo. Be hey adam, senin ağzıyın içinde dilin yoh mu? Niye bir defa nedendir bu cefa diye sormuyon?”

“Benim ağam bana bir öğüt verdi. Aslını bilmediğin işte söz zahabı olma” dedi.

Ağa adamın bu sözünü çoh beğenmiş. Arhasından:

“Hele bi yol sorsaydın senin de kellen bu keller arasına garişacaktı, diyerek bir gapı açmış ve içinde yatan kelleleri göstermiş.”

Adam: “Eh liranın birini daha bulduk” diye sevinmiş. Ağa adama bir heybe gözü altın vermiş. Adamlarını tembihlemiş. “Bu adamı köyüne kadar götürün” demiş.

Adam köyüne gelmiş. Evinin penceresinden bir de bahmış ki ne görsün? İçerde genç bir adam garısıyla doğuşuyo, çağırıp bağıryo. Adam dayanamamış, tüfeği doğrultmuş, tam tetiği çekeceği sırada ahlına ağanın öğüdü gelmiş. “Aslını bilmediğin işe burnunu sohma”

Bunun üzerine gapıyı çalmış. Garısına:

“Beni tanıdın mı? Ben senin kocanım, ” demiş.

Gadın bir bahmış iki bahmış. Sonunda gocasını tanımış. Sarılmış boynuna. Adam bi yandan yan gözle yabancı adama bakıyormuş. Bunu fark eden garısı:

“O kim biliyon mu?” demiş.

“Yirmi sene evvel sılaya gittiğin sırada garnımda bıraktığın oğlun.” Garısı böyle diyince adam sevinçten ağlamış. O zaman ağasının kendisine paradan da değerli öğütler verdiğini anlamış. Böylece muratlarına ermişler.

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Masal Metni SCAMPER Soruları:

DÖRT ÖĞÜT

- 1) Yer Değiştirme/ Yerine Koyma
 - a. Yoksul adam ağa, ağa da yoksul adam olsaydı bu yeni ağa yeni yoksul adama nasıl öğütler verirdi?
 - b. Ağa yoksul adama öğüt vermek yerine daha çok para verseydi olaylar nasıl devam ederdi?
- 2) Birleştirme
 - a. Siz bu masadaki karakterlerden biri olsaydınız hangisi olmak isterdiniz? Nedenleriyle açıklayınız.
 - b. Bu masalın sonunda olanlar masalın başında olsaydı yeni masalın sonunda neler olurdu?
- 3) Uyarlama
 - a. Bu masalda hiç beklenmedik bir şey olsaydı bu ne olurdu ve olayların gidişatını nasıl etkilerdi?
 - b. Bu masalla aynı sonla bitecek farklı bir başlangıç yazsaydık masal nasıl başlardı?
- 4) Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme
 - a. Bu masaldaki olayları olduğundan daha abartılı hâle nasıl getirebiliriz?
 - b. Bu masalı bir Fabla dönüştürmemiz gerekse aynı olaylar yaşanacak şekilde bu masaldaki insanların yerine hangi hayvanları koyabilirdik?

5)Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

a. Bu masalarda kişiler çevrenizdeki insanlar olsaydı onlara neler söylemek isterdiniz, neden?

b. Bu masadaki olayların sırasını değiştirseydiniz nasıl bir durum ortaya çıkardı?

6) Yok Etme veya Çıkarma

a. Masadaki ağanın karısı karakterini çıkarsaydık masadaki “adalet“ kavramı bu durumdan nasıl etkilenirdi?

b. Ağanın verdiği dört öğütten hangisini çıkarsaydık yine de masal amacına ulaşır, vermek istediği ana fikri yine de verirdi?

7) Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

a. Masalın bir bölümünün tekrar tasarlanması gerekseydi siz bu bölümü nasıl tasarlardınız?

b. masadaki karakterler rollerinin tam tersi şekilde davransalardı olaylar nasıl devam ederdi?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitmen masal metninin tür özelliklerine uygun bir masal metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 2. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR FABL METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek fabl metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN

Süreç: araştırmacı öğretmen fabl metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler fabl metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek fabl metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur.

Örnek Fabl Metni:

KURT İLE KÖPEK

Bir köpek ormanda gezerken kurtla karşılaşmış. Hasta ve çok zayıflamış olan kurt, ayakta zor durabiliyormuş. Köpek kurdun bu hâline çok üzülmüş. "Ne kadar kötü görünüyorsun böyle kurt kardeş?" demiş. "Herkes bizi düşman bilse de, biz uzaktan akrabayız. Doğrusu sana yardım etmek isterim." "Hiç sorma." demiş kurt. "Ağır bir hastalığa yakalandığım için uzun süre avlanamadım. Şimdi iyileştim ama bir av yakalayacak kadar gücüm kalmadı artık. Ben de böyle aç susuz dolaşıyorum artık." "Sen hiç üzülme." demiş köpek. "Ben sana yardım edeceğim. Bu akşam sahibimin düğünü var. Akşam olunca köyün dışındaki çalılıklara gel. Ben sana düğün yemeklerinin artıklarını taşıyım." Birkaç gün boyunca köpek tarafından beslenen kurt, sonunda kendini toparlayıp eski kuvvetine kavuşmuş. Teşekkür edip vedalaştıktan sonra da ormana gitmiş. Aradan yıllar geçmiş. Köpek iyice yaşlanınca sahibi onu dışarı atmış. Ormanda aylak aylak gezen köpek, eski dostu kurtla karşılaşmış. "Hayrola?" demiş kurt. "Çok perişan görünüyorsun." Köpek içini çekip; "Yaşlandım artık!" demiş. "Sahibimin işine yaramadığım için beni kovdu." Kurt; "biz eski dost değil miyiz?" demiş. "Şimdi yardım etme sırası bende. Hatırlasana, benim hayatımı nasıl kurtarmıştın? Hemen bir plan yapmalıyız. Tamam buldum! Senin sahibinin küçük bir çocuğu vardı değil mi? Şimdi ben gidip onu kaçıracağım, sen de geri

götüreceksin. Böylece sahibin seni el üstünde tutacak.” Bu sözleri söyleyen kurt, kaşla göz arasında gidip, çocuğu ormana getirmiş. Köydeki herkes silahlanıp ormana koşmuş ancak daha ormana girmeden, yaşlı ve işe yaramaz diye evden kovdukları köpeğin çocuğu geri getirdiğini görmüşler. Bu olaydan sonra yaşlı köpeğin itibarı öyle artmış ki, insanlar onun kahramanlığını yüzlerce yıl çocuklarına anlatmışlar. Kurtla köpek arasındaki bu danışıklı dövüşü hiç kimse anlayamamış.

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Fabl Metni SCAMPER Soruları:

KURT İLE KÖPEK

- 1) Yer değiştirme /Yerine Koyma
 - a. Olayların başında kurt ile köpek yer değiştirmiş olsaydı kurt kötü durumda olan köpeğe yardım eder miydi, olaylar nasıl gelişirdi?
 - b. Kurt kötü durumda olmasaydı yine de arkadaş olabilirler miydi?
- 2) Birleştirme
 - a. Bu metnin başını ve sonunu değiştirsek olaylar nasıl gelişirdi?
 - b. bu fabldaki karakterlerle yeni bir fabl anlatılacak olsa nasıl bir metin olurdu?
- 3) Uyarlama
 - a. Bu fabldaki olaylar bir hikâyede yani gerçek hayatta yaşanması mümkün bir olayda gerçekleşseydi karakterler nasıl olurdu?
 - b. Bu şekilde başlayan bu fabla farklı bir sonla anlatmamız gerekseydi nasıl bir son yazabilirdiniz?
- 4) Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme
 - a. Bu fabla başka hayvanlar da girecek olsaydı olayları olayların ilerleyişini etkilemeyecek şekilde hangi hayvanlar, hangi olaylarla dahil olabilirdi?
 - b. Kurdun içinde bulunduğu durumu daha da abartmamız gerekseydi neler söylenebilirdi?
- 5) Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme
 - a. Aynı olayları başka hayvanların yaşadığı yeni bir fabl yazmamız gerekseydi bunlar hangi hayvanlar olurdu ve olaylar nasıl etkilenirdi?
 - b. Köpek kurda fablın başında yardım etmemiş olsaydı devamında neler yaşanırdı?
- 6) Yok Etme veya Çıkarma
 - a. Fablda köpeğin sahibinin o gün düğünü olmasaydı köpek kurda yardım etmek için başka nasıl bir yol bulabilirdi?
 - b. Bu fablda bir bölümü silmemiz gerekse hangi bölümü sildiğimizde olayların akışı yine de değişmezdi?
- 7) Tersine Çevirme ve Yeniden Düzenleme
 - a. Buradaki olayları daha basit hâle getirebilirsek neler eklenip çıkarılabilirdi?
 - b. Köpek de kurt da kötü karakterlere sahip olsalardı olaylar nasıl devam ederdi?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitmen fabl metninin tür özelliklerine uygun bir fabl metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 3. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR HİKÂYE METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek hikâye metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN

Süreç: araştırmacı eğitimci hikâye metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler hikâye metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek hikâye metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur.

Örnek Hikâye Metni:

YALANLA KURULAN DÜNYA

Akşam yemeği yenip sofrayı kaldırıldıktan sonra küçük kulübenin ışıkları sönmüştü. Yalnızca Zehra'nın odasının ışığı yağlı pis camların arasından süzülüyordu. Zehra bu sene 8.sınıfa geçmişti. Artık kendisini büyük bir genç kız gibi görüyordu. Her ne kadar fakir bir ailenin çocuğu olsa da davranışlarıyla bunu tam tersi gibi gösteriyor ayrıca kendisini küçük düşürüyordu. Tabi Zehra bunların farkında değildi. Arkadaşları Zehra'ya "çocukça hareketler yapmaktan vazgeç" dediklerinde kızıyor ve ortamdan hemen ayrılıyordu. Okulda kendisini zengin ve kibirli göstererek arkadaşlarının arasına katılamıyordu. Okuldaki kendini beğenmişliği herkesin dikkatini çekiyordu. Annesi Cahide Hanım ise orta yaşlı kızının geleceğinin güzel olması için fazlasıyla çalışan bir kadındı. Ölüm onu dört yıl önce eşinden almıştı. Babası öldüğünde Zehra on yaşındaydı. Zehra babasının ölümünden sonra iyice yıkılmış ve hayata küsmüştü. Bu yüzden sürekli yalanlar söylüyordu. Bu yalanları düzeltmeye gelince ise bir türlü başaramıyor, düzeltelim derken daha da derine batıyordu. Halbuki düşünemiyordu yalanlar sonrasında başına gelebilecekleri... Oysa zavallı kadıncağz kızma istediği gibi bir hayat veremediği için ne

kadarda üzülyordu. Cahide hanım kızının okulda yaptıklarından habersizdi. Haberi olsa kim bilir neler yapardı neler düşünürdü. Kızına güzel bir gelecek verebilmek için o kadar çabalıyordu ki... Artık yatma vakti de gelmişti. Zehra odasının ışıklarının kapatıp yatağına girdi. Yatakta bir oyana bir buyana dönüp duruyordu fakat uyuyamıyordu. Arkadaşlarına ve okul çevresine söylediği yalanlar uyutmuyordu onu. Birden bire kendi kendine sorular sormaya başladı. Neden okuldaki hareketleri beğenilmiyordu? Neden okuldaki en beğenilen kız olamıyordu? Neden ev ve okul hareketleri birbirine uymuyordu? Neden? Neden? Neden? Ve Niçin? Sorduğu bu soruların hiçbirini yanıtlayamıyordu. Sorular arttıkça yanıtlar yorumsuz kalıyordu. Zehra'nın kafası iyice karışmıştı Söylediği yalanlara herkesi inandırmak istiyordu. Bu düşünceler arındayken bir ara of yeter diye bağırđı." Yeter artık hiçbir şey düşünmeyeceğim" dedi ve uykuya daldı. Sabah olmuştu annesi Cahide kızına " Zehra hadi kalk yavrum kahvaltı hazır, birazdan aşağıya inmezsen okuluna geç kalacaksın" dedi. Bu arada annesi "hadi çabuk ol da sana güzel haberlerim var" dedi. Zehra güzel haber kelimesini duyunca biri onlara para yardımında bulunduğunu tahmin etti. Çabucak üstünü giyip aşağıya indi. Zehra kahvaltısını yaparken bir yandan da annesini dinliyordu. - Evet, annecim seni dinliyorum! Bana söyleyeceğin güzel haber de ne? -Kızım ben bir otelde iş buldum! Eğer beni kabul ederlerse artık mahallede kimseye muhtaç olmayacağız. Ne güzel değil mi? Zehra; -Evet anneciğim çok sevindim dedi. O pek fazla sevinmese de annesini üzmemek için mutluydu. Belki de dışarıya öyle yansıtıyordu. İçi huzursuzdu. Aradan 10-15 dakika geçti anne kız yola çıktılar. Zehra evden çıktıktan sonra okula doğru yol aldı annesi ise işine. Okulda hiç arkadaşı yoktu. Ama sınıfta birkaç tane vardı. Begüm, Aylin ve Cansu onun iyi anlaştığı arkadaşlarıydı. Begüm; kendi hâlinde sessiz, zengin biriydi. Cansu ve Aylin, Begüme göre daha hareketli ve zenginlerdi. Hepsinin ortak noktası zenginlik olduğu için Zehra bunları tercih etmişti belli ki... Mutlu bir şekilde sınıfa girdi. Sınıfa girdinde mutluluğu kursağında kaldı. Herkes defterini açmış birbirleriyle ders çalışıyordu. Zehra sınıfın ortasında şaşkınlıkla herkese baktı. Sonra Begüm'e sordu. -Begüm neden herkes ders çalışıyor? Yoksa sınav mı var? Oradan Cansu ise; -Zehra haberin yok mu? Bugün Matematik ve Fenden yazılımız var. E tabi Zehra söylediği yalanları nasıl kapatacağını düşünürken yazısı olduğunu unutmuştu. Çantasını sırasına atıp Matematik ve Fen defterini çıkardı. Oturup zil çalana kadar çalıştı. Ama neye yarar ki! Zehra tüm yazılılara girip kâğıdını tertemiz bir şekilde geri iade etmişti. Sonuçlar açıklandığında arkadaşlarının çoğu iyi not almıştı. Ama Zehra, geçer not bile alamamıştı. Şimdi girecekleri ders Türkçe idi. Türkçe öğretmem Utku bey mesleğine sadık çok iyi bir öğretmendi. Ders zili çalmıştı. Öğretmen geldiğinde yarın Türkçe dersinden sınav olacağını duyurdu. Zehra bunu eline geçen bir fırsat olarak gördü. Bu yazılıya çok çalışıp sınıfta yüksek not almayı planlıyordu. Türkçe dersi bitmişti. Herkes evlere dağılıyordu. Zehra biraz mutlu biraz üzgündü. Eve geldiğinde annesi ona; -Kızım günün nasıl geçti? Diye sordu. Zehra; -Bu günüm çok güzeldi anne iki dersten yazılı olduk. İkisinden de güzel not aldım. Zehra yine yalan söylüyordu. Tutamıyordu kendim her cümlesinde ille bir yalan oluyordu. Adeta alışkanlık hâline getirmişti. O da annesine sordu. -Senin günün nasıl geçti? Annesi Cahide Hanım; -Kızım işe alındım! Diye sevinerek kızının boynuna atılıverdi kadıncağız. Anne kız yemekte küçük bir kutlama yaptıktan sonra

Zehra odasına kapandı. Türkçe defterini açıp ne var ne yoksa en baştan başladı çalışmaya. Uykusu gelmediği için gece geç saatlere kadar çalıştı. Çünkü rezilliğinin acısını yarıncıkarmalıydı. Zehra'ya bir gecede neler olduysa erkenden kalkıp sofrayı hazırlayıp üzerini giyip okula gitmek için hazırlanmıştı. Ve sonunda annesini kaldırarak onu ufak bir sürpriz ile şaşırtmıştı. Annesi bunu görünce çok sevinmişti. Çünkü Zehra daha önce elini hiçbir işe sürmez hatta ve hatta iş yapılan yerden arkasına bakmadan kaçırıyordu. Zehra her zamanki gibi evden çıkıp okula gitmişti. Nedense herkesin gözü Zehra'nın üzerindeydi. Zil çaldı. Türkçe öğretmeni sınıfa yazılı kâğıtlarıyla gelmişti. Biran için herkesin gözü korkmuştu. 8/D sınıfına Türkçe dersi zor geliyordu. Onlar için Türkçede 75-80 en güzel notlardı. Türkçe öğretmeni sınav kâğıtlarını dağıttı. Zehra sınava çok çalıştığı için en önce o çıkmıştı yazılıdan. Ardından Didem'le Begüm çıktı. Zehra'nın sınavı iyi geçtiği için havalanarak sordu; —Kızlar sınavınız nasıl geçti? -İyi! Senin nasıl geçti Zehra? —Süper! Süper! Süper! Bence çok kolaydı bu sınav. Bir sonraki derste sonuçlar açıklandı. Zehra 73 almıştı. Öğretmenle birlikte sınıftakiler de Zehra'yı tebrik etti. Zehra çok sevindi. Bu sevincini içine gömüp evde annesiyle paylaşmak yerine sınıfta hava atmayı seçti. Önüne gelen herkese Türkçe yazılısından kaç aldığını soruyor, sonra da kendi notunu söylüyordu. Sınıfın bu kötü durumunun arasında Zehra'nın güzel not alması Türkçe öğretmenin dikkatini çekmişti. Ve Zehra'nın annesiyle görüşmek istediğini Zehra'ya söyledi. Zehra hemen peki öğretmenim mutlaka annemi çağıracağım dedi. Annesini okula çağtırmaktan biraz da çekiniyordu. Çünkü diğer ders notlarının iyi olmadığından dolayı diğer öğretmenleri ile annesinin görüşmesinden korkuyordu. Ama bu sefer hiç de öyle olmadı. Eve neşeyle giden Zehra annesine durumu anlattı. Annesi bu duruma çok sevindi. Ertesi gün Cahide Hanım Türkçe öğretmeni Utku beyle görüşmeye gittiğinde Utku Bey Zehra 'da büyük bir gelişme olduğunu söyledi. Annesi bu duruma çok sevindi. Artık kızıyla gurur duyuyordu. Cahide Hanım göğsünü gererek okuldan ayrıldı. Beden eğitimi dersinde Mert öğretmen boy sırası yapıyordu. Mert öğretmen çabuk sinirlenen fakat yufka yürekli bir kişiydi. O sırada okula yeni bir öğrenci geldi. 8/D sınıfı öğrenciye bakarken öğretmeni dinleyemiyordu. Öğretmen bu duruma sinirlenip sınıfa bağırırmaya başladı. Ardından onlara top verip odasına çekildi. 8/D sınıfının özellikle de kızların gözü yeni gelen öğrencideydi. Bir an önce çocukla tanışmak bir yandan da kendi sınıflarına düşmesi için dua ediyorlardı. Çocuk ailesiyle birlikte Müdür'e Hanım'ın yanına gidip kayıt yaptırdılar. Diğer sınıfların öğrenci kapasitesi dolu olduğu için bu Öğrenci 8/D' ye Zehraların sınıfına düştü. Dersleri Beden eğitimi olan 8/D sınıfı dışarıdaydı. Yeni gelen öğrenciyle tanışmak için öğretmenlerinden izin isteyeceklerdi. Fakat derste yaptıkları davranıştan dolayı öğretmenin kızacağını düşündüler. Ama yine de birkaç kişi isteğinden vazgeçmeyerek Mert öğretmenin yanına gitti. Öğretmen ilk başta kızdıysa da sonradan yüreğini dinleyip izin verdi. Arkadaşları çocuğun başına toplanmış sırayla soru soruyorlardı. Çocuk sırasıyla soruları cevaplamak yerine kendini toptan tanıtmayı düşündü ve sonra sözlerine başladı; -Merhaba ben Atakan. Babam Biyoloji öğretmeni. Babamın tayininin buraya çıkması sebebiyle buraya taşındık. Derste voleybol oynayan tüm sınıf teneffüste guruplar hâlinde dolaşmaya başladılar. Atakan tek başına bir köşeye çekilmiş oturuyordu. Zehra Atakan'ı görünce yanındaki arkadaşlarından ayrılıp onun yanına gitmek için fırsat kolluyordu.

Arkadaşları bir konu üzerinde konuşurken benim biraz işim var sonra görüşürüz diyerek Atakan'ın yanına koştu. Atakan tek başına oturmaktan sıkılmıştı. Tam kalkacaktı ki Zehra'yı ona doğru gelirken görünce tekrar oturdu. Zehra Atakan'a; -Merhaba ben 8/D sınıfından Zehra nasılsın? İyi misin? —Teşekkür ederim iyiyim. Sizin sınıf bana biraz garip geldi. İlk geldiğimde biraz ilgi gösterdiler ama teneffüste herkes beni yalnız bıraktı. Tabii sen hariç. Bu sınıfta en iyimser sensin herhâlde... Aradan bir-iki hafta geçti. Atakan ile Zehra çoğunlukla görüşüyorlardı. Zaman ilerledikçe Atakan bulunduğu ortama daha iyi alışıyordu. Ama aklından hiç çıkmayan bir soru vardı. Niçin herkes sarışın güzel Zehra'yı dışlıyordu? Bir gün Atakan dayanamayıp sınıftakilere konuşmaya karar verdi. Sınıftakiler Zehra'nın zenginliği yüzünden çok havalı olduğunu ve ondan uzak durmasını söylediler. Atakan bunları biraz düşündü ama bunları duymamış gibi yapmaktan başka çaresi yoktu. Bunları Zehra'ya söylerse araları bozulabilirdi. Böyle olmasını kesinlikle istemiyordu. Çünkü Zehra'ya karşı çeşitli duygular besliyordu. Bu konuyu kapatması gerektiğini düşünerek hiçbir şey olmamış gibi Zehra'nın yanına gitmişti. Sınıftakiler Atakan'ı Zehra'nın yanında görünce son görüşmeleri sandılar. Ama düşündükleri gibi değildi. Bir kaç gün ardı ardına Atakan ile Zehra'yı görüşürlerken gördüklerinde anladılar ki o son görüşmeleri değildi. Şimdi 8/D sınıfının tamamı bu ikiliyi konuşuyorlardı. Zehra eve gittiğinde hep düşünüyordu. O temiz kalpli çocuk Zehra'nın yalan söylediğini bilmiyordu. Zehra en çok bundan acı çekiyordu. Atakan'ın bunları duymamış gibi kabul ettiğini biliyordu. Zehra eline geçen her fırsatta Atakan'a doğruları haykırmak istiyordu. Ama yapamıyordu. Bir şey tutuyordu haykıramıyordu doğruları. Zehra bu düşünceleri kafasından atıp yarınki Matematik sınavına çalışmak için kalktı. Matematik sınavına gece geç saatlere kadar çalıştı. Artık yalancı bir kız olsa da çalışkan olmak istiyordu. Ertesi gün okula gitti. Zehra'nın Matematik sınavı gayet güzel geçmişti. Zehra sınavdan çıktıktan hemen sonra Atakan çıktı. Atakan ile Zehra birbirlerine sınavlarının nasıl geçtiğini soruyorlardı. Zehra; -Benim güzel geçti Atakan senin nasıldı? -Benimde güzeldi. Sorular bayağı kolay geldi. Bir 75-80 bekliyorum. Zehra; -Bende o civarlarda bir şey bekliyorum. Atakan; -Aşağıya inelim mi? Zehra; -Tamam olur. Zehra ile Atakan aşağıya inip bir yere oturduktan sonra havadan sudan konuşmaya başladılar. Bir ara Atakan; -Yarın cumartesi günü bir kafe de buluşalım mı? Zehra ilk başta sustu, sonra, gerçekleri söylemek için yarının bir fırsat olduğunu düşündü, böyle düşünürken Atakan Zehra'nın bu kadar uzun süre susmasına şaşırdı. Oysaki hemen kabul edeceğini sanıyordu. -Ne o Zehra yoksa gelmeyecek misin? Mutlaka gel! -Hep okulda içim sıkıldı, biraz da başka yerlerde görüşsek olmaz mı? Zehra; -Aslında haklısın tamam gidelim. Kaç gibi buluşalım? -Elite, 1.30-2.00 gibi buluşalım! Senin için uygun mu? -Tabi tabi uygun, o zaman ben bu saatlerde orada olurum. Hadi şimdi sınıfa çıkıp eşyalarımızı alalım. Zil de çaldı zaten. Zehra eve geldiğinde biraz hüzünlüydü. Annesine, —Selam anne! Nasıldı günün? —Hoş geldin kızım günüm gayet iyiydi. Patron bayağı yüklü maaş verdi. Yarın çarşıya çıkıp bir şeyler alırsın. Zaten ayakkabıların da bayağı eskimişti. Zehra yarın Atakan ile buluşacağı için, —Anneciğim ben gelmesem, sen yalnız gitsen? Derslerim çok zaten. Yarın arkadaşlarla buluşup ders çalışacağız, tamam mı tatlı annem? —Tamam, o zaman kızım sen derslerine bak, ben tek başıma giderim. Zehra odasına girdi. Kafasında bin bir türlü

sorun vardı. Atakan'a yarın gerçekleri anlatmak zorundaydı. Artık sevdiği birisine yalan söylemek ona güç geliyordu. Bir haftayı yine yalanlarıyla geride bırakmıştı. Çok yorgundu erkenden yattı. Saat 13.30'a kadar uyudu. Kalkıp kahvaltıda bir-iki yudum bir şeyler atıştırıp üzerini giydi. Saat 13.30'da evden çıktı. Kafeden içeri girdiğinde Atakan'ı onu beklerken görmüştü. Hemen Atakan'ın yanına gitti. —Kusura bakma çok beklettim mi? Neden bu kadar erken geldin? -Yo bende yeni geldim. Zehra bir an önce konuya girip Atakan'ın tüm doğruları öğrenmesi gerekiyordu. Aynı anda birbirlerine bir şeyler söylemek üzere birbirlerinin isimlerini söylediler. Atakan hemen atıldı; -Bir şey mi söyleyecektin Zehra seni dinliyorum! Zehra söze başladı. —Atakan sana şu anda hiç kimseye söyleyemediğim şeyler söyleyeceğim. Daha doğrusu artık sana bir şeyler açıklamam gerekiyor... Zehra, Atakan'a bütün gerçekleri sırasıyla anlattı. Babasının yıllar evvel öldüğünü, annesinin otelde çalıştığını her şeyi anlattı. Atakan Zehra'ya hak veriyordu. Çünkü onunda eski okulunda böyle bir arkadaşı vardı. Ona da ilk başlarda hak vermemişti. Ama sonradan yanlış düşündüğünü anlayarak arkadaşıyla tekrardan iyi bir dost oldu. Şu an ise o arkadaşında yaptığı ön yargıyı Zehra'da yapmayarak ona hak verdi. Atakan bunları dinlerken zaman su gibi akıp geçiyordu. 15.30'da evlerine gittiler. Atakan gerçekleri bildiği için susuyordu. Ama bu susmanın ona hiçbir faydası yoktu. Zehra ile konuşup arkadaşlarına da gerçekleri anlatmak istiyordu. Zehra hakkındaki bu iğrenç düşünceyi onların aklından silmek istiyordu. Zehra okula geldiğinde Atakan hemen onun yanına gitti. -Zehra geçen gün bana söylediklerini neden sınıftakilere de açıklamıyorsun? Bence açıklasan çok iyi edersin. Zehra biraz düşündü. Aslında Atakan haklıydı. Sınıftakilerle her şeyi anlatması gerekiyordu. Böyle yalan söyleyerek hiçbir yere varamazdı. -Atakan benimle sınıfa gel deyip içeri girdi. Sınıfa bağırdı. Arkadaşlar şu an söyleyeceklerimi sözümü kesmeden dinlemenizi, ondan sonra da yorumlarınızı bekliyorum. Zehra olayları Atakan'a nasıl anlattıysa sınıftakilere de öyle anlattı. Sınıftakiler hata yaptıklarını hemen anladılar ama Zehra'nın da hatalarının olduğunu söylediler. Zehra hatasının çok büyük olduğunu biliyordu. Ama arkadaşlarından son bir şans daha istiyordu. Bir daha asla arkadaşlarına yalan söylemeyecekti. Arkadaşları bu şansı ona verdiler. Zehra yüksek sesle bu konu üzerinde son sözlerini de söyledi. Çok geç olsa da anladım ki; yalan söylediğin zaman, yalanın kurbanı olursun.

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

YALANLA KURULAN DÜNYA

1)Yer Değiştirme/ Yerine Koyma

a. Olayların başında maddi durumu hakkında yalan söyleyen ve hatalı davranışları olan Zehra değil de annesi Cahide Hanım olsaydı olaylar nasıl gelişirdi?

b. Fakir olan Zehra değil de arkadaşları Begüm, Aylin ve Cansu olsaydı ilişkiler nasıl olurdu?

2) Birleştirme

a. Bu Hikâyenin başını ve sonunu değiştirsek nasıl bir başlangıç ve son yazabilirdik?

b. Bu hikâyedeki karakterlerden bir masal yazmamız gerekse bu nasıl bir masal olurdu?

3) Uyarlama

a. Bu hikâyede Zehra'nın hatası yalan söylemek değil de başka bir hata olsaydı sonu yine

aynı şekilde bitecek şekilde bu hata ne olurdu ve olaylar giriş ve gelişme bölümünde nasıl gelişirdi?

b. Zehra hiç yalan söylemeyen ve başarısız bir öğrenci olsaydı bu hikâyede olaylar nasıl yaşanırdı?

4) Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

a. Bu hikâyeden bir bölümü çıkarmamız gerekse olayların akışını değiştirmeyecek şekilde hangi bölümü çıkarabiliriz?

b. Bu hikâyeye Zehra'yı zor durumda bırakacak yeni karakterler eklenecek olsa nasıl karakterler olurdu bunlar ve hikâyeye nasıl girerlerdi?

5)Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

a) Bu olaylar hayvanlar arasında yaşanacak olsa ve bu olayların yaşandığı bir fabl yazmamız gerekse hangi hayvanlar nasıl olayların içinde olurdu?

b.) Zehra itiraf etmediği başka yalanlar da söylemiş olsaydı bunlar neler olurdu?

6)Yok Etme veya Çıkarma

a. Atakan okula hiç gelmeseydi Zehra'nın davranışlarında değişiklik olur muydu? Nedenini ve nasıl gerçekleşeceğini anlatın.

b. Zehra'nın babası ölmemiş olsaydı Zehra'nın hayatı nasıl olurdu?

7)Tersine Çevirme ve Yeniden Düzenleme

a. Zehra Atakan ile ilk görüşmelerinden sonra yalan söylemenin verdiği rahatsızlıktan dolayı ilk matematik ve fen yazılısından hemen sonra arkadaşlarına gerçekleri anlatsaydı olaylar nasıl devam ederdi?

b. Zehra doğruları söyledikten sonra aslında Atakan'ın da hayatı hakkında yalanlar söylediğini öğrenseydi davranışları ve tepkisi nasıl olurdu?

Değerlendirme:

Araştırmacı öğretmen hikâye metninin tür özelliklerine uygun bir hikâye metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 4. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR ROMAN METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek roman metni özeti fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci roman metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler roman metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek roman metninin özeti fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek roman metni:</u> KÜÇÜK PRENS ÖZET KİTAP ÖZETİ ROMAN ÖZETİ Kitabın Yazarı: Antoine de Saint-Exupery Kitap Özeti: Yazar kendi yaşadığı bir olayı anlatmıştır. Yazarımız bir pilottur. Bir gün Afrika üzerinde uçarken uçağının motoru bozulur, zorunlu iniş yapar. Yardım isteyecek kimse yoktur. Çölün ortasında yapayalnızdır. Gün doğarken uykusunun arasında garip, incecik bir ses duyar. Karşısında ilginç, minik biri durmaktadır. Bu, Küçük Prens'tir. Yani yazar Küçük Prens adında birisiyle gelmiştir. Gezegeninde tek başına yaşamaktadır. Biri sönmüş ikisi hâlâ lavlar püskürten üç tane yanardağa vardır. Ayrıca hiçbir gezegende bulunmayan eşsiz güzellikte bir tek de çiçeği vardır. Küçük Prens pilotumuza "Bana bir koyun çizer misiniz?" diye bir soru yöneltir.	

Pilot Küçük Prens'in bu sorusuna cevap vermek için uyanmıştır. Etrafına bakınır. Şaşkındır. Ama gördüğü gerçektir. Rüya değildir. Pilotumuz büyük bir şaşkınlık içerisinde “iyi resim yapmayı beceremem” der. Bu yeteneğini büyüklerin küçükken söylediği sözler yüzünden geliştiremediğini söyler.

Küçük Prens “önemli değil” der. Aynı soruyu tekrar eder. Yazar altı yaşındayken çizdiği boğa yılanını çizer. Bu resmi altı yaşındayken büyüklerine de göstermiştir. Onlar hiç beğenmediklerini, resmin bir şapkaya benzediğini söylemişlerdir. Bunun üzerine pilot resim yapma isteğini kaybetmiştir. Çünkü büyüklerin hepsi resim çizmek yerine tarih, coğrafya, matematik ve dilbilgisiyle ilgilenmesini öğütlemişlerdir.

Küçük Prens ise pilotun kendisine çizdiği resme bakar ve “Ben boğa yılanı içinde bir fil çizmeni istemiyorum. Bana bir koyun çizer misin?” diye sorusunu tekrar eder. Yazar Küçük Prens'in çizdiği resmi anlamasından dolayı şaşkındır, işte şimdi bir koyun çizmeye karar verir. Küçük Prens çizilen resmi beğenmez. Pilot bu sefer bir kutu çizer ve koyunun kutunun içinde olduğunu söyler. Şimdi olmuştur Küçük Prens bu resmi beğenir.

Bundan sonra aralarındaki iletişim artar. Birbirleri hakkında bilgi edinirler. Pilot bu farklı dünyadan gelen küçük adamın sırrını çözmeye, onu anlamaya çalışır. Pilot çizdiği koyun resmi ile ilgili Küçük Prens'in ona sorduğu sorulardan Küçük Prens'i daha iyi tanır. Yanı Küçük Prens'in gezegeninin küçük olduğu, üç yanardağının ve bir çiçeğinin olduğunu öğrenir. (“Koyunlar kaçır mı?, Koyunlar çiçekleri yerler mi?”).

Küçük Prens yaşadığı yerden bahseder. Yaptığı gezileri anlatır. Bu gezileri, değişik gezegenlerde yaşayan insanlar ve bu insanların meslekleri, ilgi alanları, huylan ile ilgili edindiği izlenimleriyle birlikte pilotumuza anlatır.

Örneğin bir gezegende kırmızı suratlı bir adam olduğunu ve onun hiç çiçek koklatmadığını anlatır. Gezegen iri birinde her şeyi yönettiğini söyleyen kral, bir diğerinde kendini beğenmiş bir adam, bir başka gezegende unutmak için içtiğini söyleyen bir adam, sayılarla uğraşan işadamı ve buluşlarını kaydeden bir coğrafyacıyla da tanıştığı ve pilota anlattığı kişilerdir.

Küçük Prens bundan bir yıl önce dünyaya gezmek için geldiğini zamanda şimdiki bulundukları yerde olduğunu söyler. Diğer gezegenlere! olan şeylerden dünyada binlerce olduğunu görür.

Yazar Küçük Prens'in anılarını, yaşam hakkındaki düşüncelerini dinler. Ayrılık vakti gelir. Yazarın evine, Küçük Prens'in geldiği gezegene dönme zamanıdır.

Pilot yaşadığı bu güzel anıyı kimseye anlatmaz. Üzerinden altı yıl geçtikten sonra küçük dostunu unutmamak için kaleme almaya karar verir.

Kitabın Kahramanları / Kitabın Kişileri:

Yazar (Pilot) : Altı yaşındayken resim yapmasına izin verilmeyen, uçağı bozulduğu için çölde kalan pilottur. Bekleyiş sırasında tanıştığı Küçük Prens onun dostu olur.

Küçük Prens: Gezegeninde yalnız başına yaşayan ve bir çiçeği olan çeşitli gezegenleri dolaşan ve dünyada da yazarımızla karşılaşan hikâyenin önemli kahramanıdır.

Kral: Gezegeninde yalnız yaşayan ve her şeye hükmettiğini sanan birisidir. Kendini

Beğenmiş Adam: Küçük Prens'in gezdiği (bilgi yelpazesi. com) bir gezegende tanıştığı adının özelliğini taşıyan biridir.

Sarhoş: Utancını unutmak için içki içen ve aynı gezegenin vatandaşı olan hikâye kahramanıdır.

İş Adamı: Sürekli hesap yapan, bu işi çok önemseyen, yıllardır yaptığı hesabın başından ayrılmamış (2 defa hariç) birisidir.

Bekçi: Gezegendeki fenerleri gece-gündüz durumuna göre yakıp söndürme görevini üstlenmiş birisi.

Kâşif: Masa başından kalkmadan kâşiflerin edindikleri bilgileri not eden kişidir. Coğrafi olaylarla ilgili değerlendirmeler yapar.

Demiryolu Makasçısı: insanları taşıyan trenleri bazen sağa bazen de sola gönderme görevini üstlenen kişidir.

Diğer Canlılar: Çiçek, yılan, gül, tilki.

Satıcı: insanlara zaman kazanmaları için susuzluk giderici haplar satan kişidir.

Kitabın Konusu: Kitabın yazarı aynı zamanda ana kahramanımız bir pilottun uçağının bozulup çöle inmek zorunda kalması ve orada başka bir gezegenden dünyaya gelmiş, kendisiyle karşılaşan Küçük Prens'le tanışması.

Kitabın Ana Düşüncesi: Çocukların duyarlılıkları, hayata bakışları, dünyalarının zenginliği asla göz ardı edilmemelidir. Çocukları da bir birey olarak görmeli ve onlara hak ettikleri değeri vermeliyiz.

Olayın Geçtiği Zaman: Zaman tam olarak belli değildir. Fakat tahmini 1940'lı yıllar diyebiliriz.

Olayın Geçtiği Yerler: Küçük Prens'in yaşadığı B12 asteroiti, Küçük Prens'in gezdiği diğer gezegenler ve Dünya'dır.

Öğrencilere Yöneltilecek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

KÜÇÜK PRENS ROMAN METNİ SCAMPER SORULARI

- 1) Yer Değiştirme/ Yerine Koyma
 - a. Pilotun uçağının motoru bozulsaydı olaylar nasıl gelişirdi?
 - b. Küçük prens pilota başka neler söylemiş olabilirdi?
- 2) Birleştirme
 - a. Bu romanda anlatılanlar ile hikâye metninde anlatılanları birleştirip yeni bir roman yazacak olsak bu nasıl bir roman olurdu?
 - b. Bu romana daha abartılı bir son yazacak olsak ne yazabilirdik?
- 3) Uyarlama
 - a. Pilot küçük prens ile aynı gezegende yaşasaydı nasıl biri olurdu?
 - b. Küçük prens ve pilotun üstün yetenekleri olsaydı ve gezegene faydalı bir şeyler yapmaları gerekseydi bunlar neler olurdu?
- 4) Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

- a. Pilot ile küçük prensin başka koşullarda tanışması gerekirse hangi durumlarda, nerede, nasıl tanışırlardı?
- b. Pilot daha mutlu bir çocukluk geçirmiş olsa küçük prensin söylediklerine nasıl tepkiler verirdi?
- c. 5) Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme
 - a. Pilot da ve küçük prens de aynı karaktere sahip olacak şekilde yer değiştirselerdi olaylar nasıl gelişirdi?
 - b. Altı şapka tekniği ile kendinizi pilotun yerine koyun.

6)Yok Etme veya Çıkarma

- a. Küçük prensi romandan çıkarsak ve bu hayat dersini plato başka biri verecek olsa bu kim olurdu ve bu hayat dersi nasıl olaylar içinde yaşanırdı?
- b. bu romandan olayların akışını değiştirecek bir bölümü çıkaracak olsaydık bu hangi bölüm olurdu ve olaylar nasıl etkilenirdi?

7) Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a. Pilotun çocukken resim yeteneği desteklenmiş olsaydı karakteri değişir miydi, nasıl?
- b. küçük prens dünyada kalacak olsa hangi koşullarda yaşardı?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitmen roman metninin tür özelliklerine uygun daha önce okumuş oldukları bir romanın örnek metinde gösterildiği gibi özet metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 5. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR DESTAN METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek destan metni özeti fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN

Süreç: araştırmacı eğitimci destan metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler destan metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek bir destan metni özeti fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur.

Örnek destan metni özeti:

Göç Destanı

Uygur ülkesinde, Tuğla ve Selenge ırmaklarının birleştiği yerde Kumlançu denilen bir tepe vardır. Adına Hulin Dağı derlerdi.

Hulin Dağında da, birbirine çok yakın iki ağaç büyümüştü. Biri kayın ağacıydı. Bir gece, kayın ağacının arasında yaşayan halk bu ışığı gördü ve ürpererek takip etti. Kutsal bir ışıktı, kayın ağacının üstünde kaldığı müddetçe kayın ağacının gövdesi büyüdükçe büyüdü, kabardı. Oradan çok güzel türküler gelmeğe başladı. Gece oldu mu, ağacın otuz adım ötesinden bütün çevre ışıklar içinde kalıyordu.

Bir gün ağacın gövdesi ansızın yarıldı. İçinden beş küçük çadır, beş küçük odacık hâlinde meydana çıktı. Her odacığın içinde bir çocuk vardı. Çocukların ağızlarının üstünde asılı birer emzik vardı ve onlar bu mukaddes çocuklara halk ve halkın ileri gelenleri çok büyük

saygı gösterdiler.

Çocukların en küçüğünün adı Sungur Tekin' di, ondan sonrakinin adı Kutur Tigin, üçüncüsününki Türek Tekin, dördüncüsünün Us Tekin ve beşincisinin adı Böğü Tekin'di. Beş çocuğun beşinin de Tanrı tarafından gönderildiğine inanan halk, içlerinden birini hakan yapmak istediler. Böğü Han en büyükleri idi hem de ötekilerden daha güzel, daha zeki ve daha yiğit görünüyordu. Böğü Tekin' in hepsinden, her hususta üstün olduğunu anlayan halk onu hakan olarak seçtiler. Büyük bir törenle Böğü hanı hakan olarak seçtiler. Büyük bir törenle Böğü hanı tahta oturttular.

Böylece yıllar yılı kovalamış ve bir gün gelmiş Uygurlara bir başkası hakan olmuş.

Bu hakanın da galı Tekin adında bir oğlu varmış.

Hakan oğlu Galı Tekin' e, Çin prenseslerinden birini, Kiu-Lien' i almağı uygun görmüş.

Evlendikten sonra Prenses Kiu-Lien, sarayını Hatun Dağında kurdu. Hatun dağının çevre yanı da dağlıktı ve bu dağlardan birinin adı da Tanrı Dağıydı, Tanrı Dağının güneyinde de Kutlu Dağ derler bir başka dağ vardı, kocaman bir kaya parçası.

Bir gün elçileri, falcılarıyla birlikte Kiu-Lien' in sarayına geldiler. Kendi aralarında konuşup dediler ki:

-Hatun Dağının varı yoğun, bütün bahtıyarlığı Kutlu dağ denilen bu kaya parçasına bağlıdır. Türkleri zayıflatıp yıkmak istiyorsak bu kayayı onların elinden almalıyız.

Bu konuşmadan sonra varılan karar üzerine Çinliler, Kui-Lien' e karşılık olarak o kayanın kendilerine verilmesini istediler. Yeni Hakan, isteğın nereye varacağını düşünmeden ve umursamadan Çinlilerin arzusunu kabul etti, yurdunun bir parçası olan bu kayayı onlara verdi. Hâlbuki Kutlu Dağ bir kutsal kayaydı; bütün Uygur Ülkesinin saadeti bu kayaya bağlıydı. Bu tılsımlı taş Türk Yurdunun bölünmez bütünlüğünü temsil ediyordu düşmana verilirse bu bütünlük parçalanarak ve Türkeli'nin bütün saadeti de yok olacaktı.

Hakan kayayı vermesine verdi ama kaya öyle kolay kolay sökülüp götürülecek cinsten değildi. Bunu anlayan Çinliler, kayanın çevresine odun ve kömür yığıp ateşlediler. Kaya iyice kızınca da üzerine sirke döküp parça parça ettiler. Her bir parçayı da ülkelerine taşıdılar.

Olan o zaman oldu işte. Türkeli'nin bütün kurdu kuşu, bütün hayvanları dile geldi, kendi dillerince kayanın düşmana verilışine ağladılar. Yedi gün sonra da bu düşüncesiz Hakan öldü. Ama Onun ölümüyle ülke felaketten kurtulamadı. bir Çin prensesi uğruna çekinmeden feda edilen yurdun bir kayası, Türkeli'nin felaketine sebep oldu. Halk rahat ve huzur yüzü görmedi. Irmaklar birbiri ardınca kurudu. Göllerin suyu buhar olup uçtu. Topraklar yarıldı, mahsuller yeşermez oldu.

Günlerden sonra Türk Tahtına Böğü Han'ın torunlarından biri hakan olarak oturdu. O zaman canlı cansız, ehli yaban, çoluk çocuk bütün yurttan soluk alan almayan ne varsa hepsi birden:

-Göç!.. Göç!.. diye çığırışmaya başladı. Derinden, inilti, hüznü dolu, çaresiz bir çığırışmaydı bu. Yürekler dayanmazdı.

Uygurlar bunu bir ilahi emir diye bildiler. Toparlandılar, yollara düzüldüler; yurtlarını yuvalarını bırakıp bilinmedik ülkelere doğru göç etmeğe başladılar. Nihayet bir yere gelip durdular, orada sesler de kesildi. Uygurlar, seslerin kesilip duyulmaz olduğı bu yerde

kondular, beş mahalle kurup yerleştiler ve bunun için bu yerin adını da Beş-Balık koydular. Burada yaşayıp çoğaldılar.

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER DESTAN SORULARI

2) Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Böğü Han'dan sonra başka biri Uygurlara Hakan olacaksa bu kişi sonradan Hakan olan büyüğü Han'ın torunu olsaydı olanların olaylar nasıl gelişirdi?
- Çinli Kui Lien ile evlenen Böğü Han olsaydı, Çinliler yine de aynı şeyi isteseydi ve doğal felaketler ondan sonra olsaydı Uygurlar nasıl davranırdı?

2) Birleştirme

- Galı Tekin Böğü g Han'ın oğlu olsaydı Çinler kaya istediğinde nasıl davranırdı?
- Bu karakterler ile bir masal yazılsaydı her masalda olduğu gibi sonunun mutlu bitmesi için neler yaşanması gerekirdi?

3) Uyarlama

- Kutlu dağdaki bu kaya parçasının olağanüstü yetenekleri olsaydı bunlar neler olurdu
- Bu olaylar bir hikâye metninde yaşansaydı hikâye metin özelliklerine uygun olarak bu nasıl bir hikâye olurdu?

4) Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

- Bu destandaki olayların akışını hiç değiştirmeyecek bir bölümü çıkarsak bu hangi bölüm olurdu?
- Bu destanı olduğundan çok daha abartılı yazmamız gerekse nasıl yazardık?

5) Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- Daha önce işlediğimiz masal türünde öğüt veren öğütlerini Galalı Tekin'e verseydi farklı olarak nasıl öğütler verirdi?
- Bu efsanedeki kişiler günümüzden insanlar olsaydı kimler olurlardı ve nasıl karakterlere sahip olurlardı?

6) Yok Etme veya Çıkarma

- Çinli Kui Lien bu destandan çıkarıp yerine Galalı Tekin'in evleneceği başka birini koysaydık olayların sonu hiç değiştirmeyecek şekilde bu kim olurdu ve bu destana nasıl eklememiz gerekirdi?
- Kutlu dağdaki kaya parçasının yok etsek ve yine de Uygurların göç etmesi gerekse hangi sebeple göç etmeleri gerekirdi?

7) Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- Canlı cansız bütün türler Gala Tekin Çinli Kui Lien ile evlendikten hemen sonra “göç, göç” diye bağırıralardı Gala Tekin sizce nasıl tepki verirdi?
- Uygurlara başka ilahi emirler de verilseydi bunlar neler olurdu?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitmen destan metninin tür özelliklerine uygun bir destan metninin örnek metinde gösterildiği gibi özet metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 6. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR EFSANE METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek masal metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci efsane metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler masal metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek masal metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek efsane metni:</u> Üç Göze Efsanesi Bundan yüzyıllarca evvel, Adıyaman'ın Çelikhan ilçesinde yaşayan iki aile, o bölgenin tek su kaynağı olan Gürüce su kaynağı üzerine tartışırlar. Bu su artık çiftçilere yetersiz geldiği için, bostan sulamada kimin hangi sırayla suyu kullanacağına bir türlü karar veremezler. Mesele, kısa sürede iyice kızışır ve taraflar artık kan dökmeye karar verirler. Bir gün bu iki aile ölümü göze alır ve şöyle derler: "Yarın gelip bu subaşıda çarpışacağız. Kim ki hayatta kalırsa, o suyu artık onlar kullanacaktır." Ertesi gün karar verdikleri gibi suyun başına silahları, bıçakları ile giderler. Ancak oraya gittiklerinde hepsinin ağzı açık kalır. Zira Gürüce su kaynağının suyu o kadar çok artmıştır ki tüm ilçeye yetecektir. İşin enteresan kısmı ise şudur: Kocaman bir kaya parçası, bu su kaynağının tam ortasında durmakta ve suyu üç eşit parçaya bölmektedir. Bir parçası birinci ailenin topraklarına doğru, ikinci parçası diğer ailenin topraklarına doğru, bir parçası da ortaya doğru akmaktadır. Böylece hem bu iki ailenin isteği gerçekleşmiş, hem de civardaki diğer	

çiftçilerin su ihtiyacı giderilmiştir. Bu olayın, Allah'ın bir lütfu olduklarını düşünmüş ve çarpışmaktan da vazgeçmişlerdir. Barışıp, bundan sonraki yıllarda da mutlu mesut yaşamışlardır.

Bugün hâlâ Gürüce suyu buz gibi ve tüm bereketiyle akmaya devam etmekte, Çelikhanlı çiftçilere can suyu olmaya devam etmektedir.

Öğrencilere Yöneltilecek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SAMPER EFSANE SORULARI

1) Yer Değiştirme/ Yerine Koyma

a. Kaya parçası su kaynağını üçe değil de ikiye bölseydi bu iki aile dışında civar köylerin arazilerine su gitmeseydi efsanede olaylar nasıl devam ederdi?

b. Su kaynağı için kavga edecek olanlar bu iki aile değil de civar köylerden olsaydı bu iki ailenin tepkisi nasıl olurdu?

2) Birleştirme

a. Siz bu efsanede bir karakter olsaydınız kim olduğunuzu olurdunuz, olayları nasıl girerdiniz ve olayları nasıl etkilerdiniz?

b. Bu efsanedeki insanlar çevrenizden birileri olsaydı onlara neler söylemek isterdiniz?

3) Uyarlama

a. Bu olaylar bir fablâda yaşansaydı hangi varlıklar bu fablânın karakterleri olurdu?

b. Bu metne farklı yeni bir sonuç bölümü yazacak olsak ne yazabilirdik?

4) Değiştirme, Küçültme, Büyütme

a. Çelikhan'da dört aile bu su kaynağı için tartışsaydı ve kaya suyu yine de üçe bölmüş olsaydı sorun nasıl çözüldü?

b. Bu olayın gelişme bölümüne farklı olaylardan oluşan bir paragraf daha eklememiz gerekirse bu ne olurdu?

5) Diğer Kullanımların Yerine Koyma

a. Bu efsanedeki olaylar günümüzde 2024 yılında yaşansaydı nasıl devam ederdi?

b. Bu efsanedeki olay sıralamasını değiştirip yeni bir sıralama ile anlatmamız gerekse nasıl anlatabilirdik?

6) Yok Etme veya Çıkarma

a. Sorun hiç çözülmeseydi aileler nasıl bir çözüm yolu bulmak zorunda kalırlardı, suyu nasıl kullanırlardı?

b. Olay sabahı aileler su kaynağının tamamen kurulduğunu hiç su olmadığını görseydi arazilerini sulamak için ne yapabilirlerdi?

7) Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

a. Kaya parçası ailelerin çarpışacağı gün suyu üç parçaya bölmeseydi neler olabilirdi?

b. Bu olayın sonuç bölümü ile giriş bölümünü yer değiştirseydik olayın akışı devam ederdi?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci efsane metninin tür özelliklerine uygun bir efsane metninin öğrenciler tarafından araştırılarak bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 7. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK TİYATRO METİNLERİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek tiyatro metinleri fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci tiyatro metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler tiyatro metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek tiyatro metinleri fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Öğrenciler örnek tiyatro metinleri üzerinden dağıtılan rollerini sınıftaki sıralar daire şeklinde yerleştirildikten sonra sınıfın boş kalan orta bölümünde canlandırır. Altı farklı oyun canlandırıldıktan sonra eğitimci araştırmacının örnek metinler ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek tiyatro metinleri:</u> 1. <u>OYUN</u> OYUNCULAR: Okul Müdürü: Sınıf Başkanı: Giray: Cemre: İlknur: Cem: İlkay: Temel: Hazar: Okul müdürü: KÖ17	

Sınıf başkanı: KÖ6

Giray: KÖ19

Cemre: KÖ13

İlknur: KÖ5

Cem: EÖ11

İlkay: KÖ18

Hazar: EÖ10

DEKOR:

Sınıf ortamı, Öğretmen masası, üzerinde dünya küre ve duvarda asılı dünya haritası.

(Ders zili çalar. Öğrenciler her günkü gibi sınıfa girer. Sıralara otururlar.

Sınıf başkanı elinde yoklama ders defteri ile içeri girer. Öğretmen masasına gider. Defteri masanın üzerine bırakır. Ellerini çırparak arkadaşlarını susturur.)

Başkan: Arkadaşlar! Öğretmenimiz bu gün izinli. Okula gelmeyecek.

Öğrenciler: Aaaa!

Başkan: Arkadaşlar! Okul müdürümüz beni öğretmen yerine görevlendirdi. Bu gün Öğretmeniniz benim. Evet mi?

Öğrenciler: (Alkış tutarlar.) Eeeeet başkan!

Başkan: Bana başkan değil “Öğretmenim” diyeceksiniz. Evet mi?

Öğrenciler: (Gülüşerek) Evet, öğretmenim!

(Kapının arkasında asılı duran öğretmenin önlüğünü giyer. Öğretmen gibi)

Başkan: Günaydın çocuklar!

Öğrenciler: (Ayağa kalkar.) Günaydın öğretmenim!

Başkan: Oturun çocuklar.(Öğrenciler otururlar.)

Başkan: Çocuklar! Ödevleriniz hazır mı?

Öğrenciler: Hazır!

Giray: (Parmak kaldırır.) Öğretmenim, size bir şey sorabilir miyim?

Başkan: (Ödev kâğıtlarını toplarken) Sor bakalım, Giray.

Giray: (Kurnaz kurnaz) Öğretmenim, insan yapmadığı şeyden ötürü ceza görür mü?

Başkan: Görmez, Giray.

Giray: (Sevinçle el çırparak havalara zıplar.)Yaşasın! Ben ödevimi yapmadan okula gelmişim. (Öğrenciler güler.)

Başkan: (Gülümseyerek) Seni gidi şeytan çekici seniii! Bu kurnazlığını ödevlerini yaparak göstersen ya...

Başkan: (Masa başına gider, oturur. Ödevleri inceler. Masa üzerinde duran küreyi döndürerek)

Çocuklar! Ödev kâğıtlarında her birinizin birçok eksikliğini gördüm. Fakat hiç biriniz Dünya’nın uydusunun adını yazmamışsınız. Neden? Bilmeniz gerekirdi. (Bu sırada Cemre ayağa fırlar.)

Cemre: Ayy!

Başkan: Aferin Cemre! Bildin otur.

(Öğrenciler gülüşür.)

Başkan: Çocuklar, Neden gülüyorsunuz?

Cem: (Ayağa kalkarak) Öğretmenim! Cemre bildiğinden söylemedi. İlkur Cemre'ye çimdik attı. O da Acıdan “ Ay! ” diye bağırdı.

(Gülüşmeler)

Başkan: Çocuklar! Cemre'ye dünyamızın uydusunun Ay olduğunu çimdik şakası söyledi. Artık hiç biriniz unutmazsınız.

Öğrenciler: Evet!

Başkan: (ödev kâğıtlarından birini göstererek) Temel, “ Gelmek” fiilinin şimdiki zamana göre çekimini yazmayı unutmuşsun. Ayağa kalk çekimini yap.

Temel: (Ayağa kalkar.) Celeyrum, celeysun, celey... (Öğrenciler gülüşür)

Hazar: (Ayağa fırlar) Öyle mi söylenir Temel?

Başkan: (Gülümseyerek) Öyleyse sen söyle.

Hazar: Gelirem, gelirsen, gelir...

(Öğrenciler güler.)

İlknur: Öğretmenim, doğrusunu ben söyleyeyim mi?

Başkan: Söyle İlkur.

İlknur: Geliyorum, geliyorsun, geliyor; geliyoruz, geliyorsunuz, geliyorlar.

(Öğrenciler alkışlar.)

Başkan: Aferin İlkur! Çocuklar, İki arkadaşınız kendi yörelerinin ağızlarıyla çekim yapmaya kalkınca komik oldular. Zamanla onlar da dillerini düzeltecek; güzel Türkçemizi düzgünce seslendireceklerdir. Öyle değil mi?

Öğrenciler: Evet!

Başkan: Giray, ödevini yapmadan geldin. Şimdi tahta başına geç. Sözlü olarak sorularımı cevapla.

Giray: (Tahta başına geçer.) Öğretmenim bir daha ödevlerimi yapmadan okula gelmeyeceğim.

Başkan: Peki, Giray. Fırından beş tane ekmek aldın. 1 TL verdin. Fırıncıdan kaç lira geri alacaksın?

Giray: (Düşünür gibi yapar) Hiç !

Başkan: Nasıl hiç ?

Giray: Öğretmenim, benim babam fırıncıdır. Biz ekmeğe para vermeyiz.

(Öğrenciler güler.)

Başkan: (Gülümseyerek) Öyle ya. Peki, beş tane iki kaç eder?

Giray: (Düşünür gibi yapar.)

Başkan: Giray, siz her hafta çarşıya yumurta götürüp satmıyor musunuz?

Giray: Satıyoruz, öğretmenim.

Başkan: Sepete yumurtaları İkişer ikişer dizdiniz.

Giray: Öğretmenim, Biz yumurtaları ikişer ikişer dizmiyoruz.

Başkan: Ya, kaçır kaçır diziyorsunuz?

Giray: Üçer üçer diziyoruz.

Başkan: Öyle olsun sepete yumurtaları üçer üçer beş sıra dizdiniz. Hepsi kaç yumurta eder? Çarp bakalım.

Giray: (Kurnaz kurnaz) Çarpmamam öğretmenim.
Başkan: Neden çarpamazmıydın?
Giray: Çarparsam yumurtalar kırılır da ondan.
(Öğrenciler güler.)
Başkan: (Gülerek.) Sekizin yarısı kaç eder?
Giray: (Kurnaz kurnaz.) Enine mi boyuna mı öğretmenim? (Tahtaya büyükçe sekiz çizerek.)
Sekizi ikiye bölersek, üst üste iki sıfır eder. Boyuna bölersek (Sekizi boydan boya çizer.) Yarısı üç olur.
(Başkan ve öğrenciler kahkahayla güler.)
Başkan: Bir soru daha! On parmaktan on çıktı, kaç kalır?
Giray: On parmaktan on çıktı, yine on kalır.
Başkan : (Şaşarak) Nasıl olur?
Giray: (Cebinden bir çift eldiven çıkarır. Parmaklarına geçirir. Sonra eldiveni parmaklarından çıkararak)
İşte böyle öğretmenim! On parmaktan on çıktı, yine on kalır... (Öğrenciler güler.)
Başkan: Çocuklar! Arkadaşınızın kurnazca verdiği cevaplar ne komik değil mi?
Öğrenciler: Evet, öğretmenim.
Başkan: Giray, bu söyleşimizi yaz. Okul duvar gazetesine asalım. Öteki sınıflar da okusun.
(Sınıf alkışlar.)
Başkan: Çocuklar! Şimdi sosyal bilgilerden sözlü sınav yapacağım. Gönüllü kim kalkacak?
(Hiçbir öğrenci parmak kaldırmaz .)
Başkan: Gönüllü kalkacak yok mu? Ben de not defterimi açar, oradan kaldırırım.
(Sayfaları ağır ağır çevirir. Cem'in adını okur. Cem iki büklüm tahta başına geçer.)
Başkan: Cem, duvarda asılı olan dünya haritasının yanına git. Mısır'ı göster. Mısır'ın dünyaca nesi meşhurdur?
Cem : (Bir haritaya, bir arkadaşına bakar.) Şey... Öğretmenim, Mısır'ın nesi mi meşhurdur?
Başkan: Evet, Cem! Mısır'ın nesi meşhurdur?
Cem: Şey... Patlamış öğretmenim.
Başkan: (Şaşkın) Sen ne diyorsun Cem?
Cem: (Kurnaz kurnaz) Dedem kış geceleri tavaya mısır koyar. Ateş üzerinde çıtır pıtır patlatır. Patlayan mısırlar pamuk gibi açar. Mis gibi kokar. Yemesi ne hoştur.
(Öğrenciler kahkaha ile güler.)
Başkan: (Gülerek) Bugün bizim sınıf Rıfat ILGAZ'IN "Hababam Sınıfı"na döndü. Mısır deyince akla Nil nehri ile piramitler gelir. Biri Mısır'a hayat verir, öteki turist çeker. Türkiye'de de böyle güzel yerler vardır. Örneğin; Pamukkale Bodrum gibi...
Öğrenciler: Evet!
Başkan: Cem, Bodrum nerededir?
Cem: Şey... Şey... Bodrum, evlerimizin alt katındadır. (Öğrenciler güler.)
Başkan: (Ciddileşir.) Cem, dalga geçmeyi bırak. Kırık not veririm ha! Son bir soru daha! İyi düşün, doğru cevap ver.

Cem: Peki, öğretmenim.

Başkan: 1514 yılında yapılan savaşın adı nedir?

Cem: (Arkadaşlarına imdat ister gibi bakar. İlkey (Çıldır!) diye fısıldar. Cem heyecandan iyi anlamaz.)

Çıldır öğretmenim!

(Öğrenciler kıkırkikir gülüşür.)

Başkan: (Kaşlarını çatarak) Ne, çıldır mı?

Cem: (Yaptığı yanlışları anlar. Fakat bozuntuya vermez.) Evet öğretmenim, Çıldır. Karşı tarafın şahı yenilince her şeyini kaybettiği için çıldır. Bu yüzden de, bu savaşa Çıldır Savaşı denilmiştir.

(Bütün sınıf kahkaha ile güler.)

Başkan: Bugün bizim sınıfın en neşeli günü. Sınıfımızın adı “Kahkaha Sınıfı” olsun.

(Öğrenciler alkışlar.)

Başkan: Arkadaşlar! Hoşunuza gidecek bilmeceli oyuna geçiyorum. Borcu olmayan ilimizin adı nedir?

Öğrenciler: Ödemiş! Ödemiş!

Başkan: En yumuşak yöremiz neresidir?

Öğrenciler: Pamukkale! Pamukkale!

Başkan: Denizin ortasında ne vardır?

Öğrenciler: Ada!

Başkan: Bilemediniz. Bu sorunun cevabı böyle olmayacak.

Öğrenciler: Vapur!

Başkan: Hayır! Hayır!

İlkey: Öğretmenim, siz söyleyin.

Başkan: Olmaz! Siz bulacaksınız. Değişik düşünün. Denizin ortasında ne var?

Aslında cevabı bilmece ile birlikte içinde.

İlkey: Öğretmenim, ben bildim. Denizi bir sözcük olarak düşünürsek ortasında N harfi vardır.

Başkan: Aferin, İlkey!

Okul Müdürü: (Sınıfın açık duran kapısında görünür. Öğrencileri izler.)

Cemre: Öğretmenim! Bir bilmece daha sorar mısınız?

Başkan: Peki sorayım. Şimdi aklınızdan (bilgi yelpazesi.net) kolayca toplama, çıkarma, bölme işlemi yapılabilecek bir sayı tutun. Ben de sonucunu söyleyeyim.

(Başkan bu oyuna seyircileri de katmalıdır.)

Öğrenciler: Sor! Sor!

Başkan: Aklınızdan bir sayı tutun.

Öğrenciler: Tuttuk, öğretmenim!

Başkan: Tuttuğunuz sayı kadar da arkadaşınızdan alın.

Öğrenciler: Aldık, öğretmenim!

Başkan: Benden de 10 alınız.

Öğrenciler: Aldık, öğretmenim!

Başkan: Hepsini toplayın.

Öğrenciler: Topladık, öğretmenim!

Başkan: İkiye bölün.

Öğrenciler: Böldük, öğretmenim!

Başkan: Arkadaşınızdan aldığınız sayıyı geri verin.

Öğrenciler: Verdik, öğretmenim!

Başkan: Geriye 5 kalır. Bildim mi?

Öğrenciler: Aaa! Bildiniz öğretmenim.

2. OYUN

Öğretmen: KÖ1

Melek: KÖ2

Kağan: EÖ2

Sinan: EÖ4

Emre: EÖ9

Burak: EÖ6

Leyla: KÖ9

(Melek, Kağan, Sinan, Emre, Burak, Leyla, Öğretmen

Sınıf ortamı. 3 sıraya 2'şer öğrenci oturmuş. Tekli sehpalı sandalye de olabilir. Öğrenciler önlerindeki sınav kâğıdıyla uğraşmakta. Öğretmen sık sık elindeki kronometreye bakar. Bitiş saniyesi yaklaşırken tetikte, yay gibi durur. Süre dolunca. Yüksek sesle bağırır.)

ÖĞRETMEN: Tamam! Süre doldu arkadaşlar. Kalemlerinizi bırakın. Evet, bırakın, bırakın...

MELEK: (safça) Nereye bırakalım hocam?

(Sınıf güler.)

ÖĞRETMEN: Melek, bu da soru mu kızım?

KAĞAN: Adından belli değil mi hocam? Melek o, melek!

ÖĞRETMEN: Karışma sen!

MELEK: Geçen sınavda kalemlerimizi sıranın üzerine bırakmamızı söylemişsiniz. Ama şimdi öyle demediniz.

ÖĞRETMEN: Tamam işte, ne değişti ki? Geçen sefer sıranın üzerine bırakın dediysem, şimdi de aynı şey.

MELEK: Ama sınav soruları aynı değil ki hocam.

ÖĞRETMEN: Tamam çocuğum. Geçen sınavdan farklı sorular sorduğum soruları cevaplamak amacıyla kullandığın kurşun kalemni kendi sıranın üzerine koyabilirsin. Oldu mu?

MELEK: Ama cümle çok uzun öğretmenim, anlamadım.

ÖĞRETMEN: (Sinirle öğrencinin kalemini çekip alır.) Ver şu lanet olası kalemi! Nelerle uğraşıyoruz yahu! Topluyorum kâğıtları. Hadi bırakın, topluyorum!

(Burak hâlâ cevap kâğıdını işaretlemeye çalışır. Öğretmen kâğıdı çekip alır.)

ÖĞRETMEN: Sınav boyunca bir şey yapmadın Burak, şimdi mi kafan çalışmaya başladı?

BURAK: Ben dizel motor gibiyim hocam. Geç ısınıyorum ne yapayım?

ÖĞRETMEN: LPG'ye geç o zaman, hem daha ucuz.

MELEK: (Safça) LPG mi, bu da yeni bir sınav mı? Açılımı ne?

LEYLA: (Alaylı) Evet yeni bir sınav LPGS. Lüleburgaz Parklarını Geniştirme Sınavı.

MELEK: Bize ne canım Lüleburgaz parklarından... Ben girmem o sınava.

KAĞAN: (Alaylı) Ama zorunluymuş, herkes girecek.

ÖĞRETMEN: Kesin artık şamatayı. Sinan, bu kâğıt neden boş?

SİNAN: (Gayet rahat ve derin bir anlam içeriyor gibi ağır ağır konuşur.) Boş değil öğretmenim.

ÖĞRETMEN: (Kâğıdı havada sallar.) Boş işte... Görünmez kalem mi kullandın?

MELEK: (Kalemi incelemek için Sinan'a doğru atılır.) Görünmez kalem mi? Bakabilir miyim? Lütfen ama lütfen...

(Leyla onu çekerek sırasına oturtur.)

SİNAN: O kâğıt boş değil öğretmenim. Gören gözler için hiçbir şey boş değil! Asıl anlam boşluktur. Boşluk varlığın kaynağı ve eylem alanıdır.

ÖĞRETMEN: Haklısın evladım. Ben de sana o anlamı görebilmen için, içi boş bir rakam yazayım şuraya. Sen bu yuvarlağın içinde neler görürsün neler...

EMRE: Bizimle alay etmeyin hocam!

ÖĞRETMEN: Sana ne oluyor Emre? Kâğıdı boş veren biri kendini ciddiye almıyor demektir! Kendini ciddiye almayı ben hiç ciddiye almam.

EMRE: Sizi veya sınavı protesto ediyordur belki. Sinan doğru söylüyor. O boşluğun anlamı var ve bence bu isyandır. Sınavlara isyan.

ÖĞRETMEN: Bu boşluğun anlamı bence bilgisizliktir! Sizin yaptığınız da gevezelik.

SİNAN: Emre'nin beni savunması hoşuma gitti, ama işin doğrusu ne isyan ne bilgisizlik hocam.

MELEK: Ne peki? Gerçekten görünmez kalemle mi işaretledin? Ben de bayılıyorum yeni çıkan kırtasiyelere.

(Sınıf güler.)

SİNAN: Hayır tatlı ve cici arkadaşım. Seni avutan son moda kırtasiye malzemeleri beni avutmaz.

EMRE: (Melek'e) Eğitimin makyaj malzemeleridir renkli kırtasiyeler. Simli, kokulu silgilerle sınav canavarının iğrenç kokusunu bastırmaya çalışıyorlar. Ama sen ve senin gibi cici çocuklar, burunlarını, gözlerini ve kulaklarını bu malzemelerle tıkadıkları için hiçbir şeyin farkında değilsiniz.

MELEK: (Ağlamaya başlar.)

SİNAN: (Ayağa kalkar, Melek'in başına dikilir.) Fantastik defterler alıyorsun da ne oluyor? İçini yine dört seçenekli beş seçenekli yanıtları olan sorularla doldurmuyor musun? Oysa fantazyanın dört beş seçenekli karşılığı olamaz.

EMRE: Asla silmeyen küçücük yaldızlı silgiler alıyorsun. Hangi yanlışı sildin onlarla bugüne kadar. Şuna bak, kaleminin ucuna hâlâ pembe ayıcık takıyorsun. Oysa gerçek ayılar üstümüze basıyor ve canımızı çıkarıyorlar, sen de sevimli kırtasiye ayıcıklarınla pembe bir alemde yaşıyorsun.

MELEK: (Ağlamaklı) Beni günah kedisi yaptınız ya...

ÖĞRETMEN: Günah kedisi değil yavrum, günah keçisi.

MELEK: Ne fark eder? İkisi de saçma. Keçiler de kediler de günah işlemez zaten.

ÖĞRETMEN: Konuyu saptırma, atasözleri ve deyimler kalıplaşmış hâlleriyle kullanılır. Bir sözcük yerine başka bir sözcük kullanamazsın.

SİNAN: Hah! İşte ben de bunun için mutsuzum hocam. Çünkü varlığımı bu sorularla ve bu soruların yanıtlarıyla kanıtlayamam. Bize sürekli kalıplar öğretiyorsunuz. Benim varoluşum içimden geldiği gibi davranırsam ortaya çıkar. Beni ben yapan ne bu sorular, ne ezberlenmiş yanıtlardır. Ben kendimi arıyorum, ama sizin çizdiğiniz yolda ne kendimi bulurum ne kendime benzeyeni. Her yıl eylül ayında sokakların kurşun kalem koktuğu söylenir ya doğru, ama kalem değil kurşun kokusudur bu. Çünkü bizi öldürüyorsunuz öğretmenim.

ÖĞRETMEN: Sen en iyisi tuvalete kadar git oğlum, yüzünü soğuk suyla yıka, kendine gelirsın.

(Sinan, hülyalı bir biçimde sınıftan çıkar.)

EMRE: Arkadaşımızı çok doğru bir yere yönlendirdiniz hocam. Sınavsız girilen tek yer orası çünkü.

ÖĞRETMEN: Sen bu sınavlara karşı çıkıyorsun ama hepimizin başında aynı dert. Ben de KPDS'ye hazırlanmalıyım şu sıralar.

MELEK: KPDS mi, durun ben tahmin edeyim açılımını? Kastamonu Parklarını Değiştirme Sınavı. Doğru mu hocam?

ÖĞRETMEN: (Alaylı) Evet çocuğum, aferin. Ben Kastamonuluyum, oraya belediye başkanı olmaya karar verdim.

MELEK: Aaa, bizi bırakıp gidecek misiniz yoksa?

ÖĞRETMEN: (Ellerini açar yukarıya) Nerde o günler? Allah'ım ne olur tayinimi inin cininin top oynadığı bir yere çıkar! Yalvarıyorum sana.

KAĞAN: Futbolla bu kadar ilgilendiğinizi bilmiyorduk hocam. Ama ben bu takımları da ilk kez duydum. Yabancı takımlar galiba.

ÖĞRETMEN: Yabancı yabancı... Çooook yabancı bu deyimler sizin kuşağa.

LEYLA: Ben biliyorum bu KPDS'yi öğretmenim, annem de girecek, Fransızcadan.

MELEK: Kastamonu belediye başkanının Fransızca bilmesi mi gerekiyormuş? Mantıken yanlış. Kastamonuca bilmesi yeterli.

LEYLA: Yok öyle bir şey Melek. Bu, devlet memurları için yabancı dil sınavı. Memurlar bu sınavdan yeterli puanı alırlarsa maaşlarında artma oluyor. (Öğretmene) Siz hangi dilden gireceksiniz hocam? İngilizce mi?

ÖĞRETMEN: Hayır. İngilizceden geçen yıl girdim, olmadı.

KAĞAN: Siz Fransızlara benziyorsunuz hocam, gırtlak yapınız uygun, herhalde Fransızcadan...

ÖĞRETMEN: Hayır, iki yıl önce Fransızcadan girdim, olmadı.

BURAK: Almanca o zaman...

ÖĞRETMEN: Almancam fena değil, ama o da olmadı. Korece'den gireceğim bu yıl.

EMRE: En kolay dil Korece mi yoksa?

ÖĞRETMEN: Kolay sayılır, söz dizimi Türkçe gibi.

MELEK: Madem dil seçimi serbest, ben olsam kuşdilini seçerdim. En kolay dil kuşdili.

ÖĞRETMEN: O dil sayılmaz. Sınav kılavuzunda da öyle bir seçenek yok zaten.

MELEK: Negedegen agamaga? Kuguş digiligi çogok gügüzegel.

KAĞAN: Çügünkügü kuguş digiligi, kuguş begeyiginligileger igiçigin.

ÖĞRETMEN: Susun artık! Haftaya bir sınav daha yapacağım haberiniz olsun. İyi hazırlanın.

(Melek'e döner) Tagamagam mığı kızıgızım?

3. OYUN

Öğretmen: KÖ14

Babaanne: KÖ10

Emre: EÖ7

Yer: Ev ortamı

Emre

Babaanne

(Babaanne masadadır. Kitapların, kâğıtların arasına gömülmüş ders çalışmakta. Emre kucağında kalın sınava hazırlık kitaplarıyla odaya girer. Bir eliyle de içinde hazırlık kitapları olduğu düşünülen çuvalı sürüklemektedir.)

EMRE: Aaa babaanne masamı kapmışsın, ben çalışacaktım. Lütfen başka yere taşı onları. Bak, yeni sınava hazırlık kitaplarından aldım, çuval çuval satıyorlardı.

BABAANNE: Bulmaca çözmiyoruz burada herhalde, ben de sınava hazırlanıyorum.

EMRE: Ne sınavı? Ben 30'uma gelince bütün sınavlardan kurtulacağımı düşünüyordum. Sen nerdeyse 3 x 30'sun babaanne.

Babaanne: Ayıp ayıp Emreciğim. Kadınların yaşı söylenmez ve hatırlatılmaz.

EMRE: Bana yalandan uzak dur diyen, her zaman doğruları söyle diyen sen değil misin babaanne?

BABAANNE: O başka şey.

EMRE: Peki dünyanın en genç, en güzel, en dinç...

BABAANNE: En akıllı...

EMRE: Evet, en akıllı babaannesini hangi sınava çalışıyormuş acaba?

BABAANNE: MYS'ye hazırlanıyorum evladım.

EMRE: Hiç duymadım bu sınavı babaanne, MYS'nin açılımı ne?

BABAANNE: Mezara Yerleştirme Sınavı...

EMRE: (Şaşırır) Hımm... Neyse ben de kaçırdığım bir sınav mı var acaba, dedim.

BABAANNE: Ama sorular çok zor be evladım. Benim yerime sen girer misin?

EMRE: Mezara mı?

BABAANNE: Allah korusun, bu genç yaşta mezara mı girilir! Sınava girer misin evladım? Onu demek istedim.

EMRE: Olur babaanneciğim, sınav tarihi ne zaman, benim TYGS ile çakışmazsa eğer...

BABAANNE: TYGS sınavı hangisi? Tövbe tövbe... Bunları kim açıyor, kim kapıyor Allah aşkına, her yıl on on beş tane...

EMRE: Toplumsal Yaşam Göstergesi Sınavı.

BABAANNE: Ay sizi öldürüyorlar, sonra da hâlâ yaşayan biri var mı onu mu anlamaya

çalışıyorlar? Henüz ölmeyen varsa onu da öldürelim diye olabilir mi?

EMRE: Galiba öyle.

BABAANNE: Boşver sen o sınavı, gitme, rapor al. Benim yerime sınava gir. Şöyle güzel bir mezar yeri kazanayım, ha evladım, ne dersin?

EMRE: Peki bu MYS'ye giriş belgen geldi mi?

BABAANNE: Geldi tabii, geldi...

(Babaanne kat kat giysilerini aramaya başlar. Olmadık yerleri gülünç biçimde arar. Çorap içi, saçlarının arası vs.)

EMRE: Çok iyi saklamışsın babaanne?

BABAANNE: Ne yapayım evladım. Annenle baban bu sınava girmemi istemiyorlar, bulurlarsa vallahi yırtıp atarlar.

EMRE: Neden istemiyorlar? Bana sürekli baskı yapıyorlar ya her sınava girmem için...

BABAANNE: Onlar KGİS'ye girmemi istiyorlar. Köye Gömülme İsteyenler Sınavı. Oysa ben çağdaş bir babaanne olarak gökdelenleri gören bir şehir mezarlığına gömülme istiyorum. Bıktım köyden, 70 yılım geçti oralarda.

EMRE: Yaşın ortaya çıkıyor çağdaş babaanneciğim...

BABAANNE: (Belgeyi bulur.) Hah işte, sınava giriş belgem bu. Seni biraz yaşlandırdık mı aynı ben olursun.

EMRE: Biraz mı? Cinsiyet farkını nasıl kapatacağz babaanne?

BABAANNE: Başını bağlar, belini bükeriz.

EMRE: Tabii ağaç yaşken eğilir.

BABAANNE: Zaten bana benziyorsun...

EMRE: Tabii tabii, yan yana duralım, hangimiz torun, hangimiz nine hiç belli olmaz.

BABAANNE: Kalın çoraplar, uzun bir pardösü... İşte hepsi bu. Bu sınavdan 100 almazsan hakkımı helal etmem ona göre.

4. OYUN

Öğretmen: KÖ7

Yaşlı Melek: KÖ19

Yaşlı Kağan: EÖ12

Yaşlı Sinan: EÖ13

Yaşlı Emre: KÖ3

Yaşlı Leyla: KÖ12

(Çok yaşlı 6 kişi sınav salonundadır. Bu roller, 1. sahnedeki öğrencilerin yaşlı rolüne bürünmesiyle gerçekleşebilir. Öğretmen yine 1. sahnedeki aynı öğretmendir.)

ÖĞRETMEN: Sevgili nineler, dedeler. MYS için biraz sonra süreniz başlayacak. Kimlik kontrolü için sınava giriş belgelerinizi ve kimliklerinizi sıranın üzerine koyunuz.

YAŞLI MELEK: Kimin sırasına koyacağız öğretmen bey?

ÖĞRETMEN: (Şaşkın) Bana birini hatırlattın teyzeciğim, acaba bu okulda okuyan bir torununuz var mı?

YAŞLI MELEK: Tabii var, torunum bu okulda okuyor. Melek gibi kızdır, adı da Melek...

Çok akıllıdır kuzum, çooook.

ÖĞRETMEN: (İmalı) Ya evet çok akıllı bir kız. Size de çok benziyor.

YAŞLI MELEK: Sizden sık sık söz eder. Cümleleri hep anlaşılmaz biçimde yoruma açık kuruyormuşsunuz. Şimdi hak verdim çocuğa. Kimlikleri sıranın üzerine koymamızı istediniz, ama kimin sırasına koyacağımız belli değil.

YAŞLI KAĞAN: Babamın sırasına...

YAŞLI MELEK: Babanız sağ mı? Maşallah maşallah, o da girdi mi bu sınava?

YAŞLI LEYLA: Aaa. Gevezelik edip zamanımızı çalılıyorsunuz? Teyze kendi sıranaya koyacaksın kimliklerini.

YAŞLI MELEK: Benim bir tane kimliğim var, kimliklerim yok ki. Ayrıca sen kaç yaşındasın ki bana teyze diyorsun. Benden betersin ayol.

ÖĞRETMEN: Aaa yeter artık teyzeler, sinirlerimi bozdunuz... Bu sınav için alacağım 60 lirayla psikiyatraya gitsem muayene olamam. 200 lira muayene ücreti, haberiniz var mı sizin? Delirtmeyin beni!

YAŞLI SİNAN: İnsan insanın kurdudur efendim.

ÖĞRETMEN: Bu ne demek şimdi? Konuyla ne ilgisi var amca?

YAŞLI SİNAN: Birbirimizi yiyerek yaşıyoruz demek istedim öğretmen bey. Yani beslenme zinciri.

ÖĞRETMEN: Kim kimi yiyor efendim?

YAŞLI SİNAN: Siz bizim yüzümüzden para alılıyorsunuz. Biz sizin beyninizi yiyoruz, psikiyatraya sizi yiyor, sonra ilaç yazıyor, eczacı yiyor, ilaç şirketleri para kazanıyor, işçiler fabrikada çalışıyor, onların çocukları okula gidiyor, kantinden gofret alıyor... Dallı budaklı bir beslenme zinciri...

YAŞLI EMRE: (Babaannesi rolünde) Bizi de kurtlar yesin diye Mezara Yerleştirme Sınavı'na giriliyoruz.

ÖĞRETMEN: Yani sizin de öğrencilerimden hiç farkınız yok. Evet, hadi bakalım, kimlikleri kontrol edeceğim.

(Öğretmen, tek tek kimliklere bakmaya başlar. Emre tedirgindir. Eli ayağı heyecandan titrer.)

ÖĞRETMEN: Sen neden titriyorsun nine?

YAŞLI EMRE: (Kekeler) Hastayım ben evladım. Parkinson hastası.

(Yaşlı Emre el ayak titremelerini abartarak öğretmene gösterir.)

YAŞLI MELEK: (Leyla'ya) Edison mu dedi? Ayol Edison ampulu bulan adam değil mi? Çoktan öldü o. Yalan söylüyor öğretmen bey, Edison değil o. Hem Edison erkekti.

YAŞLI LEYLA: (Melek'i çekiştirir.) Edison demedi zaten, parkinson dedi.

YAŞLI MELEK: Parkinson kim? Bu sınava Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları girebiliyor. Parkinson yabancı bir isim. Neden bizim ülkemizde mezar yeri kazanmaya çalışıyor? Komplo bu komplo! Çıkarın onu öğretmen bey. Hakkımızı yiyor.

ÖĞRETMEN: Teyze susar mısın biraz?

YAŞLI EMRE: Allah kimsenin başına vermesin, işte böyle titretiyor bu hastalık beni.

YAŞLI KAĞAN: Acındırma kendini hanım? Hepimiz hastayız.

ÖĞRETMEN: (Kuşkulu) Bu fotoğraf pek benzemiyor sana. Kadın olmasan tıpkı bizim Emre diyeceğim.

YAŞLI EMRE: Ben onun babaannesiyim işte.

ÖĞRETMEN: Gözlerin de pek parlak. Hiç yaşlı gözü gibi değil.

YAŞLI EMRE: İlaç damlattım evladım, ondandır.

ÖĞRETMEN: Ellerin de hiç yaşlılık lekesi yok.

YAŞLI EMRE: Her gün limonla siliyorum evladım.

ÖĞRETMEN: Dişlerin de takma dişe hiç benzemiyor.

YAŞLI EMRE: (Sinirlenir.) Sizi daha iyi ısırabilmek için öğretmen bey.

ÖĞRETMEN: (Anlamaz) Efendim?

YAŞLI EMRE: Eee şey... Yok, yani kafam karıştı, ormandaki kırmızı şapkalı kızla karıştırdım sizi.

ÖĞRETMEN: Ne ormanı teyze, ne kırmızı şapkalı kıızı! Görmüyor musunuz beni, maşallah gözler parlak, ama kafanın içi pek parlak değil anlaşılan.

YAŞLI SİNAN: Hiçbir şey görüldüğü gibi değildir.

ÖĞRETMEN: Anlaşıldı sen boş kâğıt verip dolu görmemi isteyeceksin sonunda.

(Öğretmen, diğer öğrencilerin de kimliklerini kontrol eder. Soru kitapçıklarını ve cevap kâğıtlarını dağıtır.)

ÖĞRETMEN: Evet, sınav başladı. Süreniz 15 dakika.

YAŞLI BURAK: 15 dakika mı? Bu kadar sürede bir soru bile çözemem ben.

YAŞLI LEYLA: Süre 45 dakika değil mi? Kılavuzda öyle yazıyordu.

ÖĞRETMEN: Burada kılavuz benim teyzeciğim. Daha eve gidip KPDS için hazırlanacağım. Korece öğreniyorum, kolay dil demişlerdi bana, ama hiç de öyle değilmiş.

YAŞLI BURAK: Ben Kore savaşına gitmiştim evladım. Sınavdan sonra çalıştırayım seni. Ama saatine 200 isterim.

YAŞLI MELEK: (Leyla'ya) Öğretmen saatini mi satıyormuş? Vah vah... Ne hâle geldik, yoksulluk diz boyu. Öğretmenler bile kol saatlerini sattıklarına göre, durum çok vahim.

ÖĞRETMEN: Dedeciğim, Korece artık çok değişmiş. Bildiğin gibi değil. Ben 1950'lerin diliyle sınava girersem, yalnızca madalya alırım herhalde.

YAŞLI BURAK: Peki ne almak için giriyorsun sınava evladım? Biz eskiden yalnızca madalya alırdık. Savaşa madalya için giderdik. İşimizi yaparken onur madalyası hayal ederdik. Şimdi öyle mi ya...

ÖĞRETMEN: Tabii ki dil tazminatı almak için. Para için para...

YAŞLI MELEK: Biz bu sınavı kazanırsak size para mı verecekler? Şu saatinize ben de bakayım, hoşuma giderse 200'den fazla veririm. Kurmalı mı, antika saat mi? Takvimi var mı takvimi?

ÖĞRETMEN: Saat falan sattığım yok teyze... Sınav başladı. Hadi konuşmak yok, sağa sola bakmak yok, kalem, silgi alışverişi yok, yer değiştirmek yok, tualete gitmek yok, yok oğlu yok...

YAŞLI SİNAN: (Filozofça) Yokluk nedir ki? Yokluk var mıdır? Varlık yok mudur? Aslında hiçbir şey yoktan var olmaz, var olan her şey dönüşerek yok olur. Geri dönüşüm bir yok oluşturma, bu aynı zamanda bir varoluş anlamına gelir.

5. OYUN

Komiser: EÖ3

Melek: KÖ11

Emre: EÖ5

(Polis Karakolu, komiserin odası. Komiser, masasında kalın çalışma kitaplarına gömülmüş durumdadır. Çocuklarla birlikte polis içeri girer. Komiser çok dalgındır onları fark etmez.)

POLİS: Bunları kopya hazırlarken yakaladık amirim.

KOMİSER: (İrkilerek ellerini havaya kaldırır.) Vallahi kopya hazırlamıyordum!

POLİS: Sizi değil amirim, bu çocukları yakaladık.

KOMİSER: (Rahatlar ve üst perdeden konuşur.) Beni yakalamak da ne demek? Zaten kopya çekmeyen birini neden yakalayasın? Her neyse... Hangi sınav için? KPSS mi, KPDS mi? YGS, DÇS, ALS, LGS mi, LYS mi? Hangisi?

MELEK: Hayır hayır başkomserim, biz o kadar büyük suç işlemedik.

KAĞAN: Başkomser olduğunu nereden çıkardın? Polis terfilerine sen mi bakıyorsun?

MELEK: Masasında yığınla kitap olduğuna göre başkomserdir canım.

POLİS: (Kızarak) Ne yani biz kitap okumuyor muyuz? Bunu mu demek istedin? Ayrıca başkomserim görevde yükselme sınavına hazırlandığı için okuyor. Zamanı gelince biz de okuruz inşallah o kitapları.

LEYLA: Sınava hazırlandığına göre bize anlayışlı davranır değil mi? Ne de olsa kendisi de öğrenci sayılır.

KOMİSER: Kendi aranızda konuşup durmayın. Hangi sınav için kopya hazırlıyordunuz bakalım?

BURAK: Tarih sınavı... (Arkadaşlarına) Yoksa coğrafya mıydı? Hangisiydi ya?

KOMİSER: Oğlum hangi sınav olduğunu bilmeden nasıl kopya hazırladın? Seni tamamen odundan mı imal ettiler yoksa kaplama mısın?

EMRE: Bu kadar çok sınav üst üste yapılırsa tabii kafası karışır çocuğun.

KOMİSER: (Alaylı) Haa, sen de hukuk fakültesi okumak istiyorsun anlaşılan. Eh madem öyle, şimdiden ceza yasalarını bizzat tecrübe etmende yarar var.

EMRE: Demek artık bir başka insanın hakkını savunmak için insan olmak yetmiyor. Ayrıca avukat da olmak gerekiyor.

KOMİSER: (Polise) Bu çocuğa dikkat, kesin bazı örgütlerle bağlantısı var. Yoksa bu kadar dik başlı cevap vermez.

POLİS: Üzerlerini aradık komserim. Pek öyle örgüt bağlantıları yok. Yalnızca bu dik dik konuşandan Kedi Sevenler Derneği üyeliği çıktı.

KOMİSER: Tamam o zaman satanistlerle bağlantısı vardır.

POLİS: Ama komserim, satarnistler kedileri sevmezler ki...

KOMİSER: Biliyorum biliyorum bana genel kültür dersi mi vereceksin bir de? Sen önce satanist demeyi öğren, satarnist ne demek?

POLİS: Özür dilerim amirim. Galiba o cümlede yüklemi de çoğul kullandım yanlışlıkla. Özne çoğul olunca şey ettim, sandım ki yüklem de çoğul olacak...

MELEK: Öyle olması gerek zaten! Özne çoğul insansa, yüklem de çoğul olur. Değil mi Leyla?

POLİS: Ama satanistler çoğul olsa bile insan değil ki, hayvan sayılırlar. Hatta hayvandan da beterler, onun için yüklem tekil olmalıydı.

KOMİSER: Aaa kesin be... Türkçe dersinde misiniz? Karakolda mısınız? (Polise) At

hepsini nezarete. Daha burada çözmek gereken binlerce soru var. Bir de sizinle kafamı alabora edemem. (Kendi kendine konuşur) Bu özne yüklem uyumundan soru gelir mi acaba? Özne insan ve çoğulsa yüklem çoğul olur. Özne insan değilse ve çoğulsa yüklem tekil olur . Saçlarım uzadılar, yanlış bir cümledir... Doğrusu “Saçlarım uzadı.”dır. Çünkü saçlarım insan değildir.

(Polis, çocukları önüne katar ve odadan çıkar.)

KOMİSER: Üfff, ne zor bu sınavlar Allah’ım! Bu yaşta reva mı bana? Görevde azıcık yükselmek için dağ kadar kitaplar devirmek zorundayım.

6. OYUN

Kağan: YUÖ1

Melek: KÖ4

Leyla: KÖ8

Burak: EÖ1

Polis: EÖ8

Sinan: EÖ14

(Nezarete çocuklar bekler. Kağan omzunda ceket, elinde tespih volta atmaktadır.)

LEYLA: Ne çabuk havaya girdin Kağan! Kırk yıllık koğuş ağası gibi oldun bir anda.

KAĞAN: Hep özlediğim şeydi bu, filmlerdeki koğuş ağalarına hep özenmişimdir.

LEYLA: Daha cezaevinde değiliz canım, burası karakol.

KAĞAN: Biliyoruz be, buradan da oraya yollayacaklar nasıl olsa. Benimki antrenman.

MELEK: Nasıl kurtulacağız biz buradan?

KAĞAN: Tünel kazacağız meleşim.

MELEK: Tünel mi? Neden tünel kazalım durduk yerde?

BURAK: Solucanlar hava alsın diye.

MELEK: Solucanlar hava alamıyor mu? Ay ne fena...

EMRE: Bence kaçmak doğru bir yol değil. Üstelik suçumuz ne, kaçarsak tam suçlu oluruz.

BURAK: Suçumuz ne, ne demek? Kopya hazırlarken yakalandık ya.

EMRE: Bu, okul disiplin suçudur, ceza yasasına göre suçlu değiliz bence. Şu okul bir bitsin, çekip gideceğim buralardan...

SİNAN:

Yeni bir ülke bulamazsın, başka bir deniz bulamazsın.

Bu şehir arkandan gelecektir.

Sen gene aynı sokaklarda dolaşacaksın,

aynı mahallede kocayacaksın;

aynı evlerde kır düşecek saçlarına.

Dönüp dolaşıp bu şehre geleceksin sonunda.

Başka bir şey umma

EMRE: (Alaylı) Şiir için sağ ol, içim açıldı.

KAĞAN: Tek kurtuluş tünel, kazıp kurtulmak ve kendimize sınavsız bir hava sahası bulmak.

LEYLA: Birincisi mümkün, ikincisi ııh... Ütopya

MELEK: Sınavsız hava sahası bulmak için nereye kadar kazmamız gerekecek?

EMRE: Belki kutuplara kadar.

LEYLA: Ben üşürüm oralarda.

SİNAN: Hangisi daha soğuk? Sınavlar mı kutuplar mı?

BURAK: Ben kutuplarda üşümem, sınavlar kanımı donduruyor çünkü.

EMRE: Dünyanın en uzun tüneli olacaktır.

LEYLA: Bize altın köstebek ödülü verirler artık.

SİNAN: Sonu olmayan bir tünel... Çünkü sınavsız hava sahası yoktur!

POLİS: (Elinde soru klasörü ile içeri girer.) Hey gençler! Hadi size bir müjdem var!

MELEK: Serbest miyiz?

SİNAN: Okullar bir daha açılmamak üzere kapatıldı dersin asıl müjde budur!

BURAK: Tünel haritası ve pusula mı getirdiniz yoksa?

EMRE: (Uyarı anlamında Burak'ın ayağını tekmeler.) Kes sesini!

POLİS: Sizi serbest bırakacağız, ama bir şartla...

MELEK: Ben bütün şartlara uyarım, dilek şart kipinin hikâyesi ile çekim bile yapabilirim. Bakın hemen çekeyim. Sınavdan beş alsaydım, sınavdan beş alsaydın, sınavdan beş alsaydı, sınavdan beş alsaydık, sınavdan...(susturuluncaya kadar fiil çekimlerini sürdürecektir.)

POLİS: Biri bu saçmalayan çekim makinesini susturabilir mi?

KAĞAN: Kumandasını kaybettik komserim.

LEYLA: Bu yalnızca polis memuru, komiser değil.

KAĞAN: Olacaktır. Görevde yükselme sınavına girecek eninde sonunda.

POLİS: Kafasına vurun susar.

(Burak, Melek'in kafasına vurunca Melek fiil çekimini bırakır.)

POLİS: Size bir sınav uygulayacağız ve 50 puan alan buradan çıkacak.

BİR AĞIZDAN: Sınav mı?

EMRE: Burada kalalım daha iyi.

SİNAN: Hangisi özgürlük? Sınavlarla dolu bir dünyaya çıkmak mı? Sınavsız bir tutukevinde yaşamak mı?

LEYLA: O hâlde kararımız bellidir arkadaşlar. Biz bu sınava girmeyeceğiz. Biz dışarı çıkmak istemiyoruz. Biz kısaltmalarla adlandırılmış sınavlara girip ömrümüzü kısaltmak istemiyoruz.

(Gençlerin ses tonları gittikçe yükselecek ve slogana dönüşecektir.)

EMRE: Sınavı reddediyoruz!

KAĞAN: Tüm SS'leri silip atıyoruz.

MELEK: Çocukluğumuzu istiyoruz!

SİNAN: Sınavsız hava sahası istiyoruz!

LEYLA: Gençliğimizi istiyoruz!

BURAK: Parkları istiyoruz!

MELEK: Sinemaları istiyoruz!

SİNAN: Tiyatroları istiyoruz!

EMRE: Meydanları istiyoruz!

BURAK: Gecemizi ve gündüzümüzü istiyoruz!

EMRE: Sınavsız hava sahası istiyoruz!

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

1. OYUN

SCAMPER TİYATRO METNİ 1. OYUN SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- a. Konuşmalar başta olup sınav sonunda olsaydı neler olurdu?
- b. Olaylar sınıf yerine bahçede gerçekleşseydi yaşananlarda nasıl değişiklikler olurdu?

2.Birleştirme

- a. Bu tiyatrodan yaşanan olaylar Üç Göze Efsanesi'ndeki gibi Adıyaman'da yaşansaydı kişilerin rollerinde nasıl değişiklikler olurdu?
- b. Öğrencilerin evdeki hayatlarıyla okuldaki hayatları birleşse olaylar nasıl değişirdi?

3.Uyarlama

- a. Öğrencilerden biri öğretmeni sevmese ve eve gittiğinde bunu ailesine anlatsa sizce ailesine neler anlatırdı?
- b. Bu sınıf eski yıllarda bir köy okulunda olsaydı olaylar nasıl değişirdi?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

- a. Başkan bilmece yerine fıkra anlatsaydı olaylarda nasıl değişiklikler olurdu?
- b. Sınıftakiler öğrenciler yerine velileri olsaydı sizce nasıl olaylar yaşanır ve konuşmalar nasıl değişirdi?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a. Çocukların gevezeliği sınav puanından düşecek olsaydı öğrencilerin tepkisi nasıl olurdu?
- b. Başkanın amacı susturmak değil de eğlendirmek olsaydı farklı olarak nasıl olaylar yaşanır?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- a. Giray'ın söz hakkı verilmeseydi olaylarda nasıl değişiklikler olurdu?
- b. Olaylar devam ederken müdür derse gelse neler yaşanabilirdi?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a. Başkan bilmece sormasaydı olaylar nasıl devam ederdi?
- b. Giray ödevini yapıp gelseydi yaşanan olaylarda nasıl değişiklikler olurdu?

2. OYUN

SCAMPER TİYATRO METNİ 2. OYUN SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- a. Sınavı herkesi yetiştirseydi olaylar nasıl değişirdi?
- b. İkinci sahnede Emre ve babaanne yer değiştirse olaylar nasıl devam ederdi?

2.Birleştirme

- a. Babaanne ile Emre birbirlerine yardım etse neler olurdu?
- b. Birinci oyundaki giray da bu sınıfta olsaydı olaylarda nasıl değişiklikler olurdu?

3.Uyarlama

- a. Orada siz de olsaydınız sınava girmeyi kabul eder miydiniz ve olaylara nasıl dâhil olurdunuz?
- b. Sınav yerine ders işleselerdi olaylar nasıl devam ederdi?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

- a. Öğrenci yerine gerçek öğretmen olsa olaylar nasıl yaşanır?
- b. Babaannenın torunu yerine kendisi sınava girecek olsa neler olurdu?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a. Sınıf tekrar şekillendirilmesi gerekse yeni şekillendirilmiş sınıf nasıl olabilirdi?
- b. Öğretmen sınavı deneme amacıyla yapsaydı neler yaşanır?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- a. Emre'nin babaannesinin yaşını söylediği yeri çıkarmamız gerekseydi olaylar nasıl devam ederdi?
- b. Babaanne giriş belgesini kaybetseydi neler olurdu?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a. Öğrencilerin söylediği atasözleri ve deyimler olmasa metnin konusu ve ana fikrinde nasıl değişiklikler olurdu?
- b. Anne ve baba babaannenın sınava girmesine izin verseydi neler yaşanır?

3. OYUN

SCAMPER TİYATRO METNİ 3. OYUN SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- a. Emre babaannesinin yerine sınava girmeseydi olaylar nasıl gelişirdi?
- b. Emre'nin babaannesi MYS yerine yeniden iş hayatına atılma sınavına katılsa farklı olarak nasıl olaylar yaşanır?

2.Birleştirme

- a. Öğretmen daha önce işlediğimiz masal metnindeki ağa olsaydı öğrencilere nasıl öğütler verirdi?
- b. Babaanne ile Emre aynı sınava girseydi bu oyunda neler yaşanır?

3.Uyarlama

- a. Emre'nin babaannesi başka bir sınava s daha hazırlansa bu nasıl bir sınav olurdu ve neler yaşanır?
- b. Sınav bir bölüm yerine iki bölüm olsaydı neler olurdu?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

- a. MYS daha eğlenceli hâle gelse neler yaşanabilirdi?
- b. Oyuncular yaşlı değil de çocukluk hâlleri olsaydı diyaloglar nasıl değişirdi?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a. Bu oyunda kimlik ve takvim başka hangi amaçlarla kullanabilirdi ve bunun olaylara nasıl yansır?
- b. bu metin bir fabl metni olsaydı metnin kahramanları kimler olurdu ve farklı olarak neler yaşanır?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- a. Sınav iptal olsa ve bu olayların yine de yaşanması gerekse hangi sebepler de yaşanabilirdi?
- b. Emre'nin annesini ve babasını bu oyundan çıkarmamız gerekseydi olaylar nasıl değişirdi?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a. Karakterler yaşlı değil de eski hâlinde olsaydı oyunda nasıl değişiklikler olurdu?
- b. Bu oyunda yaşananları olumlu olumsuz olaylar yer değiştirecek şekilde tam tersine

çevirmemiz gerekse yeni oyun nasıl olurdu?

4. OYUN

SCAMPER TİYATRO METNİ 4. OYUN SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- a. Müdür öğretmenin gelmeyeceğini en son söyleseydi olaylar nasıl devam ederdi?
- b. Yaşlı melek öğretmenin yerinde olsaydı yaşananlara nasıl tepkiler verirdi?

2.Birleştirme

- a. Bu sınava yaşlılarla birlikte genç öğrenciler de girseydi nasıl olaylar yaşanır?
- b. Daha ince incelediğimiz akıllı evlat metnindeki baba oğuldaki yaşlı adam da bu sınava girecek olsa sınava gireceklere vereceği öğütler neler olurdu?

3.Uyarlama

- a. Daha önce işlediğimiz hikâye metnindeki Zeynep dördüncü oyundaki babaanneninin torunu olsaydı olaylar nasıl yaşanır?
- b. Bu oyundaki karakterlerin hepsi sınava birlikte girselerdi karakterlerin rolleri nasıl değişirdi?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

- a. Bu oyundaki karakterler ilkokula gidiyor olsaydı nasıl olaylar yaşanır?
- b. Emre hiç sınava girmeseydi olaylarda nasıl değişiklikler olurdu?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a. Bu sınavı kaybedenler ölmeseydi oyuncuların diyalogları nasıl değişirdi?
- b. Öğretmen babaannenin torunu olsaydı olaylar nasıl devam ederdi?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- a. MYS diye bir sınav olmasa ve yaşlıların yine de bu oyundaki rolleri devam etse bu roller neler olurdu ve olaylar nasıl yaşanır?
- b. Öğretmen derse gelmese diğer karakterler arasında nasıl olaylar yaşanır?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a. Yaşlıların yerinde gerçek torunlar olsaydı oyunda nasıl değişiklikler olurdu?
- b. Öğretmen Emre'nin olduğunu anlamasa olaylar nasıl devam ederdi?

5. OYUN

SCAMPER TİYATRO METNİ 5. OYUN SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- a. Komiser ve Emre yer değişse olaylar nasıl gelişirdi?
- b. Komiser Emre'ye hiçbir şey demeseydi neler olurdu?

2.Birleştirme

- a. Bu oyunla birinci oyunu birleştirek ortaya nasıl bir oyun çıkardı?
- b. Bu oyunun başlangıcını ve sonucunu değiştirsek gelişme bölümünde nasıl değişiklikler olurdu?

3.Uyarlama

- a. Kopya suçundan değil de sınav kâğıtlarını çalma suçundan yakalansalardı olayları nasıl değişirdi?
- b. Bu olaylar üç göz efsanesinde yaşansaydı neler olurdu ve ortaya nasıl bir tiyatro oyunu çıkardı?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

a. Komiser çocuklara ceza verseydi bu ceza ne olurdu ve olayların devamında neler yaşanırdı?

b. Komiser rütbe atlama sınavına girmese oyunda nasıl değişiklikler yaşanırdı?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

a. Bu oyunun gelişme bölümünü başka hangi metin türü için kullanabiliriz, neden?

b. Kopyayı başka bir amaç için hazırlamış olsalardı bu amaç ne olabilirdi ve bu durum oyunda nasıl değişikliklere sebep olurdu?

6.Yok Etme veya Çıkarma

a. Kopyaları yok etsek ve aynı olaylar farklı hangi sebeplerden yaşanabilirdi?

b. Kedi sevenler derneği üyeliğini kaldırsak olaylarda nasıl değişiklikler olurdu?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

a. Komiser ile polis rollerinin tam tersini yapsalardı olaylarda ne gibi farklılıklar olurdu?

b. Komiser yargıç polis avukat çocuklar suçlu olsalardı bu ortaya çıkan yeni oyun nasıl bir oyun olurdu?

6. OYUN

SCAMPER TİYATRO METNİ 6. OYUN SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

a. Kağan polis olsaydı olaylarda nasıl değişiklikler olurdu?

b. Leyla'nın söylediklerini Emre söyleseydi olayların akışını nasıl değişiklikler olurdu?

2.Birleştirme

a. Altıncı oyun ile birinci oyunu birleştiresek ortaya yeni nasıl bir oyun çıkardı?

b. Bu metnin sonu ile başını birleştiresek ortaya nasıl yeni bir oyun çıkardı?

3.Uyarılama

a. Bu tiyatro metnindeki öğrenciler gerçek hayatta hangi meslek dalının insanı gibi olurlardı?

b. Bu tiyatro bir fabl olsa ortaya nasıl bir metin çıkardı?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

a. Öğrenciler nezarete girmeseler olaylarda ne gibi değişiklikler olurdu?

b. Öğrenciler daha büyük bir suç işleseydi bu suç ne olurdu olaylar nasıl değişirdi?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

a. Polis çocukları kopya çekmeyecekleri şartıyla serbest bıraksa olaylarda nasıl değişiklikler yaşanırdı?

b. Polis aslında polis kıldığında bir suçlu olsaydı polisin metindeki rolünde nasıl değişiklikler olabilirdi?

6.Yok Etme veya Çıkarma

a. Metinde yaşanan kaza fikrini yok etsek olaylarda nasıl değişiklikler meydana gelirdi?

b. Leyla yaptığıının yanlış olduğunu bildiği hâlde yaptığı için üzülse olaylar nasıl değişir ve sonuçlanırdı?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

a. Komiser çocukları hiç çıkartmamış olsaydı olaylar nasıl gelişirdi?

b. Leyla Sinan'ın yerine şiir söylese arkadaşlarının tepkisini nasıl olurdu?

Değerlendirme:

Etkinliklerde gösterildiği gibi araştırma uygulamasının yapıldığı sınıfta devamlı öğrenci sayısı 35'tir. Bu öğrencilerin 2'si yabancı uyruklu öğrencilerdir. Bu öğrenciler diğer bütün etkinliklerde olduğu gibi tiyatro metni uygulama metnine de aktif katılmışlardır. Bu öğrenciler için de video kayıtlı ölçüm yapılmıştır. Fakat çalışmanın güvenilirliği açısından bu iki öğrenciden alınan ölçümler ilgili araştırmanın ölçme verilerine dâhil edilmemiştir. Araştırmacı eğitmen tiyatro metninin tür özelliklerine uygun örnek metinde gösterildiği gibi bir tiyatro metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister. Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 8. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR ANI METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek anı metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN

Süreç: araştırmacı öğretmen anı metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler anı metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek masal metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur.

Örnek anı metni:

Çanakkale geçilmez

Yarbay Mustafa Kemal, “Çanakkale Geçilmez’i” şöyle anlatıyor:

“10 Ağustos 1915 tarihinde Conkbayır’ı alarak bütün Boğaz’a egemen olmak isteyen İngilizler, 20.000 kişilik bir kuvvetle günlerce kazdıkları siperlere yerleşmişler; hücum anını bekliyorlardı. Gecenin karanlığı tamamen kalkmış tanyeri ağarmak üzereydi. 8. Tümen komutanı ve diğer subaylarını çağırdım:

“mutlaka düşmanı yeneceğinize inanıyorum ancak siz acele etmeyin, evvela ben ileri gideyim, size ben kırbacımla işaret verdiğim zaman hep birlikte atılırsınız. Bu durumdan askerlerini de haberdar etmelerini istedim. Hücum baskın şeklinde olacaktı. Sakin adımlarla ve süzülerek düşmana 20-30 metre kadar yaklaştım. Binlerce askerin bulunduğu Conkbayırı’ndan ses çıkmıyordu. Dudaklar sessizce bu sıcak gecede dua ediyordu. Kontrol ettim. Kırbacımı başımın üstünde kaldırıp çevirdim ve birden aşağı indirdim. Saat 04.30’da kıyametler kopmuştu. İngilizler neye uğradıklarını şaşırmıştı. “Allah Allah” sesleri bütün cephelerde, karanlıkta gökleri yıkıyordu.

Her taraf duman içindeydi ve heyecan her yere hâkim olmuştu. Düşmanın topçu ateşi büyük çukurlar açıyor, her tarafa şarapnel ve kurşun yağıyordu. Büyük bir şarapnel parçası

tam kalbimin üzerine çarptı, sarsıldım, elimi göğsüme götürdüm kan akıyordu. Olayı Yarbay Servet Bey'den başka kimse görmemişti. Ona parmağımla susmasını emrettim. Çünkü vurulduğumu duyulması bütün cephelerde panik yaratabilirdi. Kalbimin üzerinde bulunan saat paramparça olmuştu. O gün akşama kadar birliklerin başında daha hızlı olarak çarpışmıştım. Yalnız bu şarapnel vücudumla kalbimin üzerinde aylarca gitmeyen derin bir kan lekesi bırakmıştı.

Aynı günün gecesi yani 10 Ağustos günü, beni mutlak ölümden kurtaran ve parçalanan saatimi ordu komutanı Liman Von Sanders Paşa'ya hatıra olarak verdim. Çok şaşırmış, heyecanlanmıştı. Kendisi de cep saatini bana hediye etti. Bu hücumlarda İngilizler binlerce ölü bırakarak tamamen geri çekildi ve Çanakkale'nin geçilemeyeceğini iyice anlamış oldular.”

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER ANI SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- İngilizler Çanakkale'yi geçseydi olaylar nasıl devam ederdi?
- Yarbay Mustafa Kemal'in vurulduğunu gören Yarbay Servet Bey değil de Liman Von Sanders olsaydı savaş nasıl ilerlerdi?

2.Birleştirme

- Mustafa Kemal'in yerinde Liman Von Sanders olsaydı içinde bulunduğu durumda nasıl davranırdı?
- Yarbay Mustafa Kemal'in vurulduğunu roman metindeki Küçük Prens görseydi nasıl tepki verirdi?

3.Uyarlama

- Savaşta nükleer bomba kullanılsaydı ne olurdu?
- Savaş günümüzde olsaydı nasıl bir savaş olurdu?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

- Eğer saat şarapnelden küçük olsaydı neler yaşanırdı?
- Türklerin ordusu İngilizlerin ordusundan büyük olsaydı savaşta neler yaşanırdı?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- İngilizler 20.000 kişiyle savaş yerine ticaret için gelmiş olsalardı Çanakkale'de neler yaşanırdı?
- Bu savaş Çanakkale'de değil de İngiltere'de olsaydı olaylar neler yaşanırdı ve nasıl sonuçlanırdı?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- Mustafa Kemal Vurulmasaydı savaşta başta neler yaşanabilirdi?
- Mustafa Kemal'i çıkarıp ordunun başına başka bir yönetici koysak olaylar nasıl gelişirdi?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- Şarapnel Yarbay Servet Bey'e gelseydi Mustafa Kemal nasıl tepki verirdi?
- Türkler İngilizlere saldırsaydı neler yaşanırdı?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci anı metninin tür özelliklerine uygun bir anı metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 9. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR GÜNLÜK METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek günlük metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci günlük metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler günlük metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek günlük metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek günlük metni:</u> 17 Kasım 1974 Bugün erken kalktım. Çünkü günlüğüme eklemem gereken o kadar çok şey vardı ki, günlüğümü de yanıma almayı ihmal etmedim. Ne mi yaptık bugün? Sabah erkenden kalktık ve babam her zamanki gibi sinirliydi. Ona sinirlenmemesi gerektiğini söylememe rağmen siniri bir türlü yatışmıyordu. Anneme sinirlenmiş meğerse. Çünkü anneme sabah erken kalkacağımızı ve yol için erzak hazırlamasını söylemiş ama o hazırlamayı unutmuş. Neyse ki, ucuz kurtulduk ve yola çıktık. Yolun ortasında babam her zamanki gibi tekrar tekrar ısıtıp ısıtıp annemin önüne bu olayı tekrar getiriyor ve her defasında sinirlenip onu terslemeye devam ediyordu. Annem, neyse ki sessiz ve babamı çok seven biri olduğu için kabulleniyordu her şeyi. Ve gideceğimiz yere vardık. Bitlis'e gittik. Orada 5 minareli camiye çok merak ettiği için babamla birlikte önce bu camiye gittik. Hemen yakınındaki bir yerde dürüm aldık ve parkta yedik. Dürüm bir anda beni çok eskiye	

götürmüştü. Adana'da 1969'da henüz ben 7 yaşındayken yediğim ilk dürüm aklıma geldi. Ve bu dürümün tadı da ona çok benziyordu.

Anneme bir tane daha istediğimi söyledim ama bugün bu günlüğe yazmaya çekindiğim şekilde beni azarlayarak obez olacaksın kızım diyerek kabul etmedi. Ben hiç şişman değilim ki sevgili günlüğüm. Sadece 80 kiloyum. 100 kilo olan amcam benden daha mı iyi söylesene günlüğüm!

Öğrencilere Yöneltilecek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER GÜNLÜK METNİ SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

a. Baba yol için yemek yapmayı unutan anneye sinirlenmek yerine bu durumu farklı nasıl telafi edebilirdi?

b. Bu metinde bir olayı geri alabilsek bu ne olurdu ve neden?

2. Birleştirme

a. Ağa ve yoksul adamın bulunduğu daha önce işlediğimiz masal metni ile bu günlük metnimizi birleştirmemiz gerekirse ortaya nasıl bir yeni metin çıkardı?

b. Yazarımız bir sonraki günü günlüğünü nasıl yazmış olabilir?

3.Uyarlama

a. Bugünün yazarı hikâye metnimizdeki Zehra olsaydı bu Metin'de neler değiştirdi?

b. Bir şehri gezmek için yola çıktığınızı düşünüp kafanızda gezeceğiniz yeri yeniden uyarlayıp yeni bir şehir tasarlayarak yeni bir gezi yazısı yazar mısınız?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

a. Siz bugünün yazarı olsaydınız metnin neresini değiştirdiniz, neden?

b. bu Metin'de babanın sinirlenmesi olayını olduğu gibi bırakıp Metin'de başka hangi bölümü çıkartıp yerine başka hangi yeni bir olay yazabilirdiniz?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

a. Bu olay Göktürk Destanı'nın anlatıldığı bir zamanda yaşansaydı diğer olay yazıları unsurları yer ve kişiler neler olurdu?

b. Bu günlüğün yazarı bu metindeki baba olsaydı günlüğüne neler yazardı?

6. Yok Etme veya Çıkarma

a. Anne yol için hazırlık yapmayı unutmamış olsaydı ve babanın yine de sinirlenmesi gerekseydi bunun için olabilirdi?

b. Baba yiyecek hazırlığı olmadığı için geziden vazgeçse yazarımız günlüğüne nasıl değişiklikler olurdu? Metni yeniden tasarlayın.

7. Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

a. Yazarımızın bir masal yazması gerekse masal metni kurallarına uygun olarak nasıl bir masal yazardı?

b. Bu metindeki olayların sırasını değiştirip yeni bir sıralama yapmamız gerekirse olayların yeni sırası nasıl olabilirdi?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci günlük metninin tür özelliklerine uygun bir günlük metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 10. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR GEZİ YAZISI METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek gezi yazısı metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci gezi yazısı metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler gezi yazısı metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek gezi yazısı metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Gezi Yazısı Metni:</u> Güneydoğu Anadolu Bölgesinin incisi, medeniyetler beşiği Diyarbakır'da 2 gün konakladım ve bu doğrultuda sizlere Diyarbakır'ı 2 günde en pratik ve hızlı şekilde nasıl gezebilirsiniz, gezilecek görülecek yerleri nerelerdir özetlemeye çalışacağım. Öncelikle Diyarbakır'a gitmenin en pratik ve rahat yolu otobüs diyebilirim. Biz de hızlıca otobüs bileti alıp, Diyarbakır otobüs biletini cebimize koyduktan sonra soluğu bu güzel şehirde aldık. Genel olarak baktığımızda şehir bulunduğu konum itibarıyla çevre illerden oldukça fazla göç almış. Adeta İstanbul gibi oldukça farklı kültürlerden insanlar mevcut. Yapılara baktığımızda ise, çoğu evin avlusu olduğunu görüyoruz, evlere ait oldukça güzel balkonlar ve bahçeler yer almakta. Şehre tarihsel olarak bakmak gerekirse, şehirde ilk yaşayanlar MÖ 3000'li yıllarda Hitit'ler olmuştur. Daha sonra birçok Arap ve Türk uygarlıklarına ev sahipliği yapmıştır. Diyarbakır Gezilecek yerlere özetlemek gerekirse, ilk durağımız Diyarbakır'ın sembolü olan Diyarbakır Surları.	

Diyarbakır Surları M.Ö. 3000’li yıllarda Huriler tarafından ilk olarak İçkale tarafında yapılmış olup genişlik ve yükseklik olarak dünyada birinci, uzunluk açısından ise Çin Seddi’nden sonra dünyada ikinci’dir.

Surları gezdikten sonra ilk gün, en uzaktaki rotamızı ziyaret edip aradan çıkartmak istedik ve Diyarbakır’a 65 km uzaklıkta bulunan Elazığ yolu üzerinde konumlanmış olan Çayönü buluntularını ziyaret ettik. M.Ö 4200 ‘lü yıllara kadar burada yaşam olduğu bulgulara dayalı olarak belirlenmiştir. Hatta ve hatta ilk yerleşik hayata burada geçirildiğine dair kanıtlar mevcuttur. Aslına bakarsanız, buraya çok aşırı merak etmiyorsanız gitmenize gerek yok diyebilirim çünkü asıl önemli olan buluntular buradan çıkartıldıktan sonra Diyarbakır Arkeoloji Müzesi’ne götürülüp orada sergilenmeye başlanmıştır. Bu sebeple Çayönü’nün resimlerine bakıp eğer çıkan tarihi eserleri merak ediyorsanız müzeye gitmeniz daha mantıklı olacaktır.

Diyarbakır'ın görülmeye değer bir diğer simgesi ise şarkılara da konu olmuş olan Malabadi Köprüsü'dür. Silvan ilçesinde yer alan bu köprü Artuklular tarafından 1147 yılında yaptırılmış olup, günümüze kadar kendini oldukça iyi şekilde korumuştur. Özellikle fotoğraf çekmeye meraklıysanız mutlaka görmenizi tavsiye ediyorum. Ayrıca bir diğer önemli özelliği ise dünyadaki en geniş kemere sahip köprü ünvanını taşıyor olmasıdır.

Biraz da şehir merkezine dönelim dersek, Diyarbakır'ın en önemli sembollerinden biri olan Diyarbakır Ulucami'yi ziyaret ediyoruz. Ulucami Haremi Şerif olarak bilinmektedir. Tıpkı İstanbul'daki Ayasofya Cami gibi, Mar Toma kilisesinden 639 Yılı'nda camiye çevrilmiştir. Son tamirini 1240 Yılı'nda halk yardımlarıyla görmüştür. Önemli özelliklerinden birisi siyah taşlarla inşa edilmiş olmasıdır. Bu güzel cami aynı zamanda Anadolu'nun da en eski camisidir.

Şehir Merkezi'nin en önemli yapısını da gördükten sonra, diğer önemli camilere doğru yola koyuluyoruz. Şehrin merkezinde gerçekten görülmeye değer camiler yer almakta, sonraki ilk durağımız ilginç minaresiyle Behrampaşa Camisi oluyor.

13.yy'da Osmanlı İmparatorluğu döneminde yaptırılan bu caminin özellikle minberi bir sanat harikası olup mutlaka görülmeye değerdir. Tipik Osmanlı mimarisini yansıtan cami, sizin için çok güzel fotoğraf kareleri oluşturacaktır.

Bir diğer cami ziyaretimizi ise Şeyh Mutahhar Cami'sine yapıyoruz. Yine Akkoyunlular tarafından 1400 Yılı'nda inşa edilen bu caminin en ilgi çekici yanı, dairesel değil dörtgen olarak yükselen minaresidir. Hatta günümüze kadar gelen, sütunlarının arasında 7 tur atan kişinin dileği kabul olur inancıyla günümüzde oldukça fazla turist çekmektedir.

Minarenin ayak kısmına bakacak olursak, asıl enteresanlık buradan geliyor;

Bukadar Cami gezmekten yoruldum biraz farklı yapılar görmeliyim diyorsanız, yine

merkezde bulunan Meryem Ana Süryani Kadim Kilisesi tam size göre. 6yy'da yapılan bu kilisenin mihrabı oldukça eski ve kapıları ise Roma tarzında yapılmıştır. İçinde çeşitli azizlerin mezarları ve duvarlarda tasvirler bulunmaktadır.

Hemen Şeyh Mutahhar Cami'nin yakınında yer alan Mar Petyun Katolik kilisesi ise gerçekten Diyarbakır'ın görülmeye değer diğer yapıları arasında yer almaktadır. Kilisenin ilginç yanı, Diyarbakır'da çok fazla katolik olmadığı için kilisenin papazı bulunmamaktadır. Ayda bir Süryani Kilisesi'nden geçici olarak buraya gelmektedir. Son onarımı 1834 yılında gerçekleşmiş olup o günden sonra herhangi bir onarım yapılmamıştır.

Diyarbakır'ın önemli sembollerinden biri ise Cahit Sıtkı Tarancı'nın evidir. Tipik Diyarbakır mimarisinin en önemli eserlerinden biridir, avlulu ve bahçeli enfes bir yapısı vardır. 1733 yılında yapılmış olup sonradan müze olarak hizmet vermektedir.

Eğer gezmekten yorulduysanız ve tarihi Anadolu kültürüne has bir handa çay veya kahvenizi yudumlamak istiyorsanız tam size göre iki tane han mevcut. Bunlardan bir tanesi Sülüklü Han, diğeri ise Hasan Paşa Hanı. Hasanpaşa Hanı tam olarak Ulu Cami'nin karşısında yer almaktadır. Çayınızı yudumlarken çok farklı kültürlerden çok farklı insan profillerini bir arada görme şansını

yakalayabileceğiniz bir han.

Diğer bir önemli Han olan Sülüklü Han'ın ismi, içinde bulunan kuyudan zamanının alternatif tıpla uğraşan âlimlerinin sülük toplayıp bu sülükleri insanlara şifa dağıtmak için kullanmasından bu güne kadar gelmiştir.

Şehirden geçen Dicle Nehri'nin üzerine kurulmuş olan efsanevi On Gözlü Köprü gerçekten özellikle fotoğraf severler için bulunmaz bir fırsat sunuyor. 6yy'da yapılmış olan bu köprü gerçekten doğa ile tarihin bir araya geldiğinde ne kadar seyrine doyum olmayan bir görüntü ortaya çıkardığının en büyük kanıtıdır.

Diyarbakır gerçekten Güneydoğu'nun incilerinden ve ülkemizde bulunan en büyük tarihi zenginliklerden biri. Fakat maalesef ki Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerimize turizm için yeteri kadar reklam yapılmıyor. Emin olun yerli turistten çok yabancı turistler daha çok ilgi gösteriyorlar, bizim tarihimize bizden daha çok kıymet veriyorlar. Diyarbakır belki de başka bir ülkede olsa şimdiye kadar birçok kez gidip görmüştük fakat ülkemizin güzelliklerini gerçekten ihmal ettiğimizi düşünüyorum.

Diyarbakır geziniz için şimdiden size iyi eğlenceler diliyorum...

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER GEZİ YAZISI SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Siz bu metnin yazarı olsaydınız metinde verilen bilgiler ışığında yeni bir gezi sıralaması yapmanız gerekirse şehri hangi sırayla gezerdiniz?
- Bu metinde anlatılanlardan en sonda anlatılan ile en başta anlatılanları yer değiştirerek yeni bir metin yazar mısınız?

2. Birleştirme

- Bu metni günlük metni ile birleştirip metni yazarının bu metni Diyarbakır üzerinden yazması gerekirse nasıl bir metin yazardı?
- Diyarbakır ve Adıyaman'ı birleştirip yeni bir şehir hâline getirerek farklı yeni bir gezi yazısı yazmanız gerekirse bu yeni metin nasıl bir metin olurdu?

3. Uyarlama

- Yazarımız gezi yazısını bir Fabla anlatmak istese bu nasıl bir fabl metni olurdu?

b. Diyarbakır daha önce işlediğimiz roman metindeki Küçük Prensi'n bahsettiği gezegeni olsaydı bu metinde neler değişirdi?

4. Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

a. Bu metinden çıkarıldığında metni etkilemeyeceğini düşündüğünüz bir bölümünü çıkarmanız gerekirse bu hangi bölüm olurdu, neden?

b. Bu metni sizin daha önceden gezip görüp beğendiğiniz yerlerden neredeki neyi Diyarbakır'a getirmek isterdiniz, neden?

5. Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

a. Diyarbakır için yazarın verdiği bilgileri kullanarak bir efsane metni yazmanız gerekirse bu nasıl bir metin olurdu?

b. Gezi yazıları anlatıldığı yer hakkında okuyuculara bir çok bilgi vermek amacıyla kullanılabildiğine göre Diyarbakır Karadeniz kıyısında olsaydı bu Metin'de hangi bilgileri ek olarak edinebilirdik?

6. Yok Etme veya Çıkarma

a. Bu metindeki otobüsle yolculuğu çıkarıp daha eski zamanlarda kullanılan bir ulaşım aracı ile Diyarbakır'a gidilmesi gerekse metnin başlangıcı nasıl yazılırdı?

b. Diyarbakır'dan Adıyaman'a gelinecek olsa ve bu durumdan bir gezi yazısı yazılması gerekse nasıl bir gezi yazısı yazılabilirdi giriş gelişme sonuç şeklinde anlatır mısınız?

7. Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

a. Yazar Diyarbakır'ı hiç beğenmeseydi ortaya nasıl bir gezi yazısı çıkardı?

b. Yazarın bu metinde beğendiği ve beğenmediği; gezmeyi gerekli gördüğü ve görmediği yerleri tam tersine çevirip yeniden uyarlayarak yazar mısınız?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci gezi yazısı metninin tür özelliklerine uygun gezip gördükleri bir yeri bir gezi yazısı metni olarak öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister. Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 11. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR BİYOGRAFİ METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3. Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek biyografi metinleri fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN

Süreç: Araştırmacı eğitimci biyografi metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler biyografi metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek biyografi metinleri fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur.

Örnek Biyografi Metinleri:

Yaşar Kemal Biyografisi

Doğum Yeri Adana / Türkiye

Doğum Tarihi 3.10.1923 / 28.02.2015

Yaşar Kemal Kimdir?

6 Ekim 1923 Hemite, Osmaniye doğumludur. Tam adı Kemal Sadık Gökçeli'dir.

Kürt kökenli Türk romancı, senaryo ve öykü yazarı. İlk öykü kitabı Sarı Sıcak'ta da yer alan Bebek öyküsü ile ilk romanı İnce Memed, Cumhuriyet'te yayımlandı edildi. İnce Memed, yaklaşık kırk dile çevrilerek yayımlandı. Kitaplarının yurt dışındaki baskısı yüz kırktan fazladır. Yaşar Kemal pek çok yapıtında Anadolu'nun efsane ve masallarından yararlanmışır. PEN Yazarlar Derneği üyesiydi. Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterilen ilk Türk yazardır.1952–2001 yılları arasında Thilda Serrero ile evli kalmış, 2002 yılında Ayşe Semiha Baban ile 2. evliliğini yapmıştır. 28 Şubat 2015 tarihinde organ yetmezliği sebebiyle yoğun bakımda olduğu hastanede vefat etmiştir. Cenazesi 2 Mart 2015 tarihinde düzenlenen törenin ardından Zincirlikuyu Mezarlığına defnedilmiştir.

Yaşar Kemal, Nigâr Hanım ile çiftçi Sadık Efendi'nin oğlu olarak aslen Van-Erciş yolu üzerinde ve Van Gölü'ne yakın Muradiye ilçesine bağlı Ernis (bugün Ünseli) köyünden olan bir ailenin çocuğu olarak Adana'nın Osmaniye ilçesinin Hemite (o zamanki adı: Gökçeli ya da Göğçeli; bugünkü adı: Gökçedam) köyünde doğdu. Yazarın doğum tarihi hakkında çeşitli kaynaklarda farklı bilgiler mevcuttur. Behçet Necatigil tarafından yazılan Edebiyatımızda İsimler Sözlüğünde 1922;Tuba Tarcar Çandar tarafından hazırlanan Yaşar Kemal Otobiyografisinde Ocak 1923 olarak belirtilmiştir. Doğum tarihinin nüfus cüzdanında 1926 yazdığını söyleyen Yaşar Kemal, nüfus cüzdanını ilkokulu bitirdikten sonra aldığını, kendi hesaplarına göre doğum tarihinin 1923 olduğunu ifade etmiştir.

Bu tarihin de hatalı olabileceğini belirten yazar, köylülerin yayladan döndüklerinde doğduğunu, bunun da ekim ayına denk geldiğini söylemiştir. Kendi anlatımına göre bir Türkmen köyünde tek Kürt ailenin çocuğu olarak doğup büyüyen Yaşar Kemal, evde Kürtçe, köyde ise Türkçe konuşurdu.

Luvan aşiretinden olan babası, Birinci Dünya Savaşı çıkınca ailesiyle birlikte ikâmet ettikleri köyden ayrılp göç etmeye başlamışlardır. Van'dan Diyarbakır'a, buradan da Çukurova'ya bir buçuk yıl süren göç sonucu gelmişlerdir. O zamanlar Kadirli'ye bağlı olan altmış hanelik Türkmenlerin yaşadığı Hemite köyüne yerleşmişlerdir.

"Babam, anam Doğu Anadolu'dan, 1915'te Rus ordusu Van'ı işgal edince, oradan bir buçuk yılda Çukurova'ya gelerek bu köye yerleşmişler. Köyde bizimkilerden başka Kürtçe konuşan hiç kimse yoktu. Ben kendimi bildiğimde Kürtçe sadece bizim evin içinde konuşuluyordu. Ben doğduğumda babam çok yaşlı, belki elli yaşın üstündeydi, anam da çok gençti. On yedi yaşında. Evde babamın bir kardeşi, onun karısı, bir de akrabaları bir genç kız vardı. Amcamın karısının bir elini Van'da bir top gülle parçası almış götürmüştü. Aile bir bey ailesiydi. Ailenin mensup olduğu Luvan aşiretinin son beyi Gulihan Bey babamın amcasıydı."

Üç buçuk yaşlarında iken bir kurban kesimi sırasında halasının kocasının elindeki bıçağın kayarak gözüne saplanması sonucu sağ gözü kör oldu. Dört buçuk yaşındayken, babası camide namaz kıldığı sırada Van'dan göç ederken ölümden kurtarıp besleyip büyüttüğü Yusuf adındaki oğulluğu tarafından öldürüldü. Bu olaydan sonra on iki yaşına kadar kekemeliğe tutuldu.

"Ben babamın camide, o, namaz kılarken yanıdaydım, hançerlendiği akşamdan sonra, sabaha kadar yüreğim yanıyor, diye ağladım. Ardından da kekeme oldum ve on iki yaşına kadar zor konuştum. Yalnız türkü söylerken kekemeliğim geçiyordu. Hiç kekelemiyordum. Kitap okurken de, okuryazar olduktan sonra, hiç kekelemedim. On iki yaşımdan sonra kekemeliğim geçti."

Babasının öldürülmesinden sonra annesi Nigâr Hanım, yazarın amcası Tahir Efendi ile evlendi. Babası varlıklı biriyken ölümü sonrası ailesinin maddi durumu değişmiş ve köyün en fakir ailelerinden olmuşlardır

Sekiz yaşındayken köye gelen çerçinin köy kadınlarının borcunu bir deftere yazdığını gördü ve yazılanın yazı olduğunu öğrendi. Dokuz yaşındayken Adana'nın Burhanlı köyündeki ilkokula giderek üç ayda okuma ve yazmayı öğrendi. Ortaokul ikinci sınıftayken sınavla Türk Maarif Cemiyeti'nde yatılı olarak okumaya başladı fakat üç ayı bulan devamsızlığından ötürü yatılı okuma hakkını kaybetti. Son sınıftayken okuldan tasdikname ile ayrılarak çeşitli işlerde çalıştı

Kuzucuoğlu Pamuk Üretme Çiftliği'nde ırgat kâtipliği (1941), Adana Halkevi Ramazanoğlu kitaplığında memurluk (1942), Zirai Mücadele'de ırgatbaşı, daha sonra Kadirli'nin Bahçe köyünde öğretmen vekilliği (1941-42), pamuk tarlalarında, batozlarda ırgatlık, traktör sürücülüğü, çeltik tarlalarında kontrolörlük yaptı

Yaşar Kemal, Türkiye'den aldığı birçok ödülün yanı sıra Uluslararası Cino del Duca ödülü, Légion d'Honneur nişanı, Commandeur payesi, Fransız Kültür Bakanlığı Commandeur des Arts et des Lettres nişanı, Premi Internacional Catalunya, Fransa Cumhuriyeti tarafından Légion d'Honneur Grand Officier rütbesi, Alman Kitapçılar Birliği Frankfurt Kitap Fuarı Barış Ödülü'nün de bulunduğu yirmiye aşkın ödül, ikisi yurt dışında beşi Türkiye'de olmak üzere, yedi fahri doktorluk payesi almıştır. 1973'te Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterildi. Nobel'e aday gösterilen ilk Türk olan Kemal, verdiği bir röportajda "Ölene kadar da aday olacağım." dedi.

EDEBİ KİŞİLİĞİ

Eğitimi düzenli bir biçimde tamamlama imkânı bulamayan Yaşar Kemal, hayat okulunda kendi kendini yetiştirmiş biridir. Daha çok küçük yaşta doğaya, insanlara ve topluma karşı ruhunda uyanan ilgi, eserlerinin temelini oluşturur. İçinde yetiştiği Çukurova'da saf, el değmemiş doğayı, karıncadan kartala kadar tüm canlıları gözlemlemiş ve incelemiştir.

Yazar doğayla, bitkiler ve hayvanlarla iç içe yetişmiştir. Eserlerindeki bitki adlarının tercüme edilen dilde bulunamıyor olması, eserlerini yabancı dillere çevirenlerin en çok yakındıkları konuların başında gelmektedir. Halk kültürü açısından çok zengin bir bölge olan Çukurova'da büyüyen sanatçı için, folklor vazgeçilmezdir. Folkloru kendisinin köken kültürü saymaktadır. Sadece Çukurova'yı değil, Anadolu'nun birçok bölgesini de sonradan değişik vesilelerle dolaşan Yaşar Kemal'in en büyük merakı yine buraların folkloru olmuştur.

Halkın içinde yer alıyor, onları çok iyi tanıyor olması, sanatını en iyi şekillendiren unsurların başında gelir.

1942-1944 yılları arasında Ramazanoğlu Kütüphanesinde çalışırken okuduğu yüzlerce klasik eser sanatını oluşturan diğer bir unsurdur. Seçilmiş eserleri okumasında Arif, Abidin ve Güzin Dino'ların yardımları olur. Hatta Güzin Dino, yazara okuması gereken kitapları gösteren ve Fransız klasiklerinden oluşan bir liste verir. Üzerinde derin etkiler bırakmış biri de, gözleri görmeyen ve hayatı halk arasında efsaneleşmiş bir dengbeç olan Abdal Zeynikî'dir. Adana'da 1940'lı yıllardaki mevcut kültür çevreleri ve aydınları da sanatının oluşmasında önemli unsurlardandır.

Röportajları:

Yanan Ormanlarda Elli Gün

Çukurova Yana Yana

Peri Bacaları

Bunların hepsini Bu Diyar Baştan Başa

Allahın Askerleri

Röportaj Yazarlığında
Çocuklar İnsandır

Hikâveleri:

Pis Hikâye
Bebek, Dükkancı
Memet ile Memet
Sarı Sıcak

Romanları:

İnce Memed
Teneke
Höyükteki Nar Ağacı
Ortadirek/Dağın Öte Yüzü 1
Yer Demir Gök Bakır/Dağın Öte Yüzü 2
Ölmez Otu/Dağın öte Yüzü 3
Demirciler Çarşısı Cinayeti
Yusufçuk Yusuf
Yılanı Öldürseler
Al Gözüm Seyreyle Salih
Kuşlar da Gitti
Deniz Küstü
Yağmurcuk Kuşu
Kale Kapısı
Kanın Sesi
Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana
Karıncanın Su İçtiği (2002)
Çıplak Deniz Çıplak Ada / Bir Ada Hikâyesi
Tek Kanatlı Bir Kuş

Deneme:

Ağıtlar
Taş Çatlarsa
Baldaki Tuz
Gökyüzü Mavi Kaldı
Ağacın Çürüğü
Sarı Defterdekiler
Ustadır Arı
Zulmün Artsın

Ceviri:

Ayıışığı Kuyumcuları

Orhan Pamuk Biyografisi

Yazar: Orhan Pamuk

Doğum: 07 Haziran, 1952

İstanbul.

Yazar, 7 Haziran 1952 tarihinde İstanbul'da doğdu. Nişantaşı semtinde büyüdü ve ortaöğrenimini İstanbul Robert Koleji (1970)'de bitirdi. Bir süre İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde okuduktan sonra İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü (1977)'den mezun oldu. Bitirdiği enstitüde yüksek lisans öğrenimi gördü. Yirmi üç yaşında diğer uğraşlarını bırakarak yalnızca yazarlığı uğraş edindi. Edebiyata 1970'li yılların başlarında "Yeditepe" dergisinde yayımladığı şiirlerle girmişti. Sonra ağırlıklı olarak öykü, roman ve deneme yazarlığına yöneldi.

Antalya Film Festivali kapsamında düzenlenen bir yarışmada "Hançer" adlı hikâyesiyle üçüncülük kazanmıştı. "Karanlık ve Işık" adlı roman dosyasıyla 1979 Milliyet Roman Yarışmasında birincilik ödülünü Mehmet Eroğlu ile paylaşarak adını duyurdu. "Cevdet Bey ve Oğulları" (1982) adı ile yayımladığı aynı romanla 1983 Orhan Kemal, 1984 Madaralı roman ödüllerini kazandı. "Sessiz Ev"i'n Fransızca çevirisiyle 1991 Prix de la Découverte Européenne'i kazandı. 1985'te yayımlanıp 1990'da pek çok dile çevrilen "Beyaz Kale" romanı ile uluslararası bir üne kavuştu. 1985-88 yılları arasında New York'ta Columbia Üniversitesinde "visiting scholar" olarak bulundu. "Kara Kitap"ın (1990) Fransızca çevirisiyle Prix France Culture (ödülünü) aldı. 1991'de yazdığı tek senaryo filme çekildi. "Benim Adım Kırmızı" (1998) romanı ile Fransa'da Prix Du Meilleur Livre Etranger, İtalya'da Grinzane Cavour (2002) ve International Impac-Dublin ödüllerini (2003) kazandı. Pamuk'a Dublin şehri adına bir belge ile birlikte yüz bin Euro'luk para ödülü verildi.

Orhan Pamuk'un romancılığı "postmodern roman" kategorisinde değerlendirilmektedir. Eleştirmen Yıldız Ecevit "Orhan Pamuk'u Okumak" adlı kitabında onun avangard (öncü) romancılığını değerlendirmektedir. Özellikle "Beyaz Kale", "Kara Kitap", "Yeni Hayat", "Benim Adım Kırmızı" romanlarından yola çıkarak, bize kendisini ve olayların gelişimini anlatır. Aynı şekilde edebiyat tarihçisi Jale Parla da "Don Kişot'tan Günümüze Roman" adlı kapsamlı çalışmasında, "Benim Adım Kırmızı"dan hareketle Orhan Pamuk'un eserlerini karşılaştırmalı edebiyat bağlamında irdeledi. Parla'ya göre Pamuk, Türk romanının aldığı önemli dönemeçlerin sahibi olan bir yazardır. Doğu-Batı sorunsalıyla estetik düzeyde hesaplaşmaya yönelen Ahmet Hamdi Tanpınar ve Oğuz Atay gibi önemli yazarlardan

birisidir. Bu sorunsal kültürel ve felsefi içerimleriyle edebiyatına taşımış, özellikle “*Kara Kitap*”ta bu tema bağlamında önemli, çok katmanlı bir edebi metin örneği sergilemiştir. Orhan Pamuk’un eserleri toplam otuz iki dile çevrildi. 2005 yılında Ermeni ve Kürt sorunu konularında verdiği demeçler tartışma ve eleştiri konusu oldu. “*Das Magazin*” adlı haftalık İsviçre dergisiyle yaptığı bir söyleşide; “Bu topraklarda 30 bin Kürt ve 1 milyon Ermeni öldürüldü. Benden başka kimse bundan bahsetmeye cesaret edemedi” açıklamasında bulununca, 2005 yılında hakkında ‘Türklüğe hakaret’ davası açıldı. Davanın ilk duruşmasında ertelenme kararı çıkması üzerine Avrupa birliği (AB) yetkililerinden tepkiler geldi. Dava günü Şişli Adliyesi önünde Pamuk ve yabancı yetkililere yönelik olarak yapılan protesto gösterileri, Türkiye ve dünya basınında önemli yer tuttu. Sonraki duruşmada davanın düşmesine karar verdi.

Yine 2005 yılında “*Kar*” adlı romanıyla Fransa’da her yıl en iyi yabancı romana verilen “Le Prix Medicis Etranger” ödülünü aldı. Orhan Pamuk 12 Ekim 2006 tarihinde Nobel Edebiyat Ödülü’nü alarak Nobel Ödülü kazanan ilk Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak tarihe geçti. İsveç Akademisi yayımladığı ödül gerekçesinde şöyle demektedir: “2006 Nobel Edebiyat Ödülü ‘Kentinin melankolik ruhunun izlerini sürerken kültürlerin birbiriyle çatışması ve örülmesi için yeni simgeler bulan’ Orhan Pamuk’a verilmiştir.” Pamuk, 7 Aralık 2006’da, İsveç Akademisi’nde “Babamın Bavulu” başlığı altında hazırladığı Nobel konuşmasını Türkçe yaptı, Türkçe bilmeyen izleyiciler ellerindeki çeviri metinden konuşmayı takip etti, birçok televizyon kanalı konuşmasını canlı yayınladı. Orhan Pamuk ödülünü 10 Aralık 2006 günü Stockholm Konser Salonu’nda düzenlenen ödül töreninde İsveç kralı XVI. Carl Gustaf’ın elinden aldı. Orhan Pamuk, edebiyat alanında yirmi kadar uluslararası ödülün sahibidir ve dünya üniversiteleri tarafından kendisine on iki fahri doktora payesi verilmiştir.

“Dostoyevski ‘Ecinniler’de ateist sosyalizmin yükselişe geçtiği bir dönemi anlatmakta ve bu siyasal ve metafiziksel sistemin insanları nasıl bir boşluğun, kaosun ve şiddetin içine yuvarladığını anlatmaktadır. ‘Kar’da ise ateist sosyalizm büyük bir yenilgiye uğradıktan sonra siyasal ortamda meydana gelen boşlukta iki tarafa ayrılan eski sosyalistleri ve bunların içine düştükleri kaosu anlatmaktadır. Bir kısım sosyalistler (Muhtar ve Lacivert örneğinde olduğu gibi) siyasal İslâm’da iyilik ve adalet istemlerini bulmaya çalışırken diğer bir kısım sosyalistler (Kar örneğinde olduğu gibi) ateist, laik, Batıcı, liberal karışımı bir fikir senteziyle aydınlığa kavuşacak bir Türkiye hayalini gerçekleştirmeye çalışmışlardır. (...) Pamuk burada içgüdülerle yaratılan sahte dünyaların en küçük bir olumsuzlukla yıkıldığını ustaca dile getirmiştir.” (M. Mukadder Yakupoğlu)

“Pamuk, oyunu kurallarına göre oynadı; ‘Benim Adım Kırmızı’, billboardlara çıkan ilk roman unvanı kazandığında bakılan, görülen, seyredilen yazarın çehresi oldu. Bir nesneyi iyi tanıyanlarla tanıtanların, tanımaya dayanan bilgi ile tanıtmanın bilgisinin birbirinden tamamen koptuğu reklam dili seçilmiş, iç metinle dış metin uyumu çatlamıştı. İçeriğini toplumsal ilginin belirlediği ‘Kar’ı, bu çatlağı yeni bir uyum düzleminde kapatmak yolunda atılmış bir adım olarak değerlendirmek gerekir. ‘İstanbul, Hatıralar ve Şehir’ ’de ise iç ve dış metinler starlık müessesesinin kuralları içerisinde -korkarım ki bir daha hiç ayrılmamacasına- tamamıyla örtüşüyorlar.” (Ömer Türkeş)

ESERLERİ:

ROMAN: Cevdet Bey ve Oğulları (1982), Sessiz Ev (1983), Beyaz Kale (1985), Kara Kitap (1990), Yeni Hayat (1994), Benim Adım Kırmızı (1998), Kar (2002), Masumiyet Müzesi (İstanbul 2008).

SENARYO: Gizli Yüz (1992).

ANI / DENEME: Öteki Renkler-Seçme Yazılar ve Bir Hikâye (1999), İstanbul (2003), İstanbul: Hatıralar ve Şehir (anı, İstanbul 2003), Babamın Bavulu (anı, İstanbul 2007), Manzaradan Parçalar (yazılarından ve söyleşilerinden seçmeler, 2010), Saf ve Düşünceli Romancı (Harvard Üniversitesi'nde verdiği Norton Dersleri, 2011).

HAKKINDA: Yıldız Ecevit / Orhan Pamuk'u Okumak (1996), Enis Batur / Roman Okumaktansa Yazarının Canına Okumak (Cumhuriyet Kitap, 18.2.1999), Oral Çalışlar / "Kar" ile Yine Eleştirilerin Odağında: Orhan Pamuk (Cumhuriyet Kitap, 1.3.2002), M. Tatyana Moran / Orhan Pamuk versus A.H. Tanpınar (Cumhuriyet Kitap, 25.4.2002), "Kar" Sinemaya Uyarlanıyor (Hürriyet gazetesi, 27.5.2002), Necmiye Alpay / "Bakışları Arasında" Töre (Radikal Kitap, 6.10.2002), Fatih Altaylı / Kara Yazar (Hürriyet, 11.2.2005), Hürriyet (8.11.2005), İhsan Işık / TEKAA (2006).

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER BİYOGRAFİ YAZISI SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Nobel edebiyat ödülüne aday gösterilen Yaşar Kemal ile Orhan Pamuk'un dünya görüşleri ve kişilikleri aynı kalacak şekilde hayatları yer değiştirseydi bu kişiler nasıl eserler üretmiş olurlardı?
- Siz bu yazarlardan birinin yerinde olmak isteseydiniz hangisinin yerinde olmak isterdiniz, nedenleriyle açıklayın.

2.Birleştirme

- Batılı tarzda yetişmiş Orhan Pamuk ile dolu tarzda yetişmiş yaşar Kemal'in eserlerinden doğu batı sentezi bir Türk edebiyatı romanı yazacak olsak olaylar nasıl olurdu?
- Orhan Pamuk'un çocukluğu ile Anadolu'da Yaşar Kemal'in gençliği ve yetişkinliği İstanbul'da gelseydi hayatlarının yarısını başka standartlarda yaşasalar da edebi kişiliklerinde neler değişirdi?

3.Uyarlama

- Orhan Pamuk bir şair olsaydı konusuna göre ne tür şiirler yazardı?
- Yaşar Kemal bir fabl yazarı olsaydı yazmış olacağı bir fabl örneği anlatır mısınız?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

- Yaşar Kemal'in babası gözünün önünde öldürülmeseydi bu durum yazarlığından nasıl değişikliklere sebep olurdu?
- Orhan Pamuk eserleri ödüllendirilmeseydi edebi kişiliği bundan nasıl etkilenirdi?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- Yaşar Kemal daha önce işlediğimiz masal metninin asası olsaydı yoksula adama nasıl öğütler verirdi?
- Orhan Pamuk Uygur Han'ı Böğü Han'ın yerine Uygurların hanı olsaydı neler yapardı?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- Yaşar Kemal'in ailesi yurtdışına göç etseydi aynı şeyleri orada da yaşasaydı Yaşar Kemal nasıl etkilenirdi?
- Orhan Pamuk'un hayatından mahkeme ve dava olayını çıkarsak edebi kişiliği bundan nasıl etkilenirdi?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- Yaşar Kemal ve Orhan Pamuk günümüzde yaramızda sınıfımızdan insanlar olsaydı ileride yazacakları eserlerin konuları neler olurdu?
- Yaşar Kemal ve Orhan Pamuk'un hayatlarını ve eserlerini tam tersi şekilde

değiştirecek olsanız neleri değiştirdiniz, neden?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci biyografi metninin tür özelliklerine uygun biyografisi yazılmaya uygun istedikleri bir kişiyi araştırarak biyografisinin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 12. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR OTOBİYOGRAFİ METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek otobiyografi metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı öğretmen otobiyografi metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler otobiyografi metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek otobiyografi metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Otobiyografi Metni:</u> OTOBİYOGRAFİ ÖRNEĞİ Merhaba, Ben Eray ÖZKAN. 25 Nisan 2003 tarihinde dünyaya gözlerimi açtım. Eğitimci bir baba ve annenin ikinci çocuğu olarak hayata başladım. Adı Ahmet olan babam ve adı Derya olan annem, hâlen sınıf öğretmeni olarak görev yapıyorlar. İlk ve ortaöğrenimimi Malatya Abdulkadir Eriş İlköğretim Okulu'nda tamamladım. Sonrasında katıldığım lise sınavlarını başarıyla geçerek Malatya Fen Lisesi'ne kabul edildim. Şu an 9. sınıf öğrencisiyim ve derslerim gayet iyi gidiyor. En sevdiğim ders Matematik ve sayısal derslerin yanı sıra edebiyata da büyük ilgi duyuyor, hatta kendi şiirlerimi yazmaktan keyif alıyorum. En büyük hedefim, Malatya Fen Lisesi'nden birincilikle mezun olarak üniversite sınavlarında yüksek bir puan elde etmek ve Hukuk Fakültesi'ni kazanmak. Benim için ideal meslek hâkimlik ve bu doğrultuda yoğun bir şekilde çalışarak bu hedefe ulaşacağıma olan inancım tam. Öğrencilere Yöneltilecek Örnek Metin SCAMPER Soruları: SCAMPER OTOBİYOGRAFİ METNİ SORULARI 1.Yer Değiştirme Yerine Koyma a. Eray Öğretmen olan babasının yerine geçse nasıl bir öğretmen olurdu? b. Eray'ın annesi avukat olsa Eray hayallerinde neler değişirdi? 2.Birleştirme a. Eray'ın hayalini ve hayatını fabl metnindeki kurun hayatı ile birleştiresek Eray'ın	

yetişkinliği nasıl olurdu?

- b.** Eray'ın hayallerinde ilerleyen yaşlarında değişiklik olsa bunlar nasıl değişiklikler olurdu?

3.Uyarlama

- a.** Eray'ın yerinde hikâye metnindeki Zeynep olsa nasıl hayalleri olurdu?
- b.** Eray biyografî medyadaki Orhan Pamuk'un yerinde olsa o yaşında nasıl hayaller olurdu?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

- a.** Eray sizin yerinize geçse sizin nasıl hayalleriniz olurdu?
- b.**

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a.** Eray bir öğretmen olsa ne öğretmeni ve nasıl bir öğretmen olurdu?
- b.** Eray bir avukat olsa sizin için ne yapmasını isterdiniz?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- a.** Eray'ın yerinde siz olsaydınız ve hayatınızın bir bölümüne çıkarmanız gerekse metinde verilenlere göre neyi çıkarırdınız, neden?
- b.** Eray'ın avukat olma hayalini çıkarıp yerine nasıl bir hayal koymak isterdiniz?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a.** Eray'ın hayatının geri kalanını siz devam ettir ettirecek olsaydınız neler olurdu?
- b.** Eray büyümüş ve bir hâkim değil de bir yazar olmuş olsaydı hangi konularda ve ne tür eserler verirdi?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci otobiyografî metninin tür özelliklerine uygun kendi otobiyografilerini metinlerinin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 13. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR DENEME METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek deneme metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci deneme metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler deneme metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek deneme metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Deneme Metni:</u> Yalnızlık / Montaigne Yalnız yaşamının bir tek amacı vardır sanıyorum; o da daha başıboş, daha rahat yaşamak. Fakat her zaman, buna hangi yoldan varacağımızı pek bilmiyoruz. Çok kez insan dünya işlerini bıraktığını sanır; oysaki bu işlerin yolunu değiştirmekten başka bir şey yapmamıştır. Bir aileyi yönetmek bir devleti yönetmekten hiç de kolay değildir. Ruh nerde bunalırsa bunalsın, hep aynı ruhtur; ev işlerinin az önemli olmaları, daha az yorucu olmalarını gerektirmez. Bundan başka, saraydan ve pazardan el çekmekle hayatımızın baş kaygılarından kurtulmuş olmuyoruz. Dertlerimizi avutan akıl ve hikmettir, O engin denizlerin ötesindeki yerler değil. Ülke değiştirmekle kıskançlık, cimrilik, kararsızlık, korku, tutku bizi bırakmaz. Ve keder, atımızın terkisine binip gelir. Onlar manastırlarda, medreselerde bile peşimizi bırakmazlar. Bizi onlardan ne çöller kurtarabilir, ne mağaralar, ne de bedenimize ettiğimiz işkenceler... Öldürücü yara bağrımızda kalır. Sokrates'e birisi için, seyahat onu hiç değiştirmede, demişler. O da: Çok doğal, çünkü kendisini de beraber götürmüştür, demiş. Niçin başka güneş başka toprak ararsın? Yurdundan kaçmakla kendinden kaçır mısın? İnsan önce içindeki sıkıntıyı dağıtmazsa yer değiştirmek daha fazla bunaltır onu: Nasıl ki yerine oturmuş yükler daha az engel olur geminin gidişine. Bir hastaya iyilikten çok kötülük edersiniz yerini değiştirmekle. Hastalığı azdırırsınız kımıldatmakla, nasıl ki kazıklar daha derine gidip sağlamlaşır sarsıp sallamakla. Onun için kalabalıktan kaçmak	

yetmez, bir yerden başka bir yere gitmekle iş bitmez: İçimizdeki kalabalık hallerimizden kurtulmamız, kendimizi kendimizden koparmamız gerek.

Kırdım diyorsun zincirlerini;

Evet, köpek de çeker koparır zincirini,

Kaçar o da, ama halkaları boynunda taşıyarak

Zincirlerimizi götürürüz kendimizle birlikte; tam bir özgürlük değildir kavuştuğumuz; döner döner bakarız bırakıp gittiğimize; onunla dolu kalır düşlerimiz.

İçi arınmamışsa, neler bekler insanı, Kendi kendisiyle ne savaşlar eder boşuna! Tutkuları içinde ne kemirici kaygılar. Ne korkular içinde kıvrılır insan! Ne çöküntüler yapar bizde gurur, şehvet, Öfke, gevşeklik ve tembellik! Kötülüğümüz içimizde bizim; içimizse kurtulamıyor kendi kendisinden. Ruhun derdi içinde ve kaçamaz kendi kendinden.

İnsanın, olanak varsa karısı, çocuğu, parası ve hele sağlığı olmalı, ama mutluluğunu yalnız bunlara bağlamamalı. Kendimize dükkânın arkasında, yalnız bizim için bağımsız bir köşe ayırıp orada gerçek özgürlüğümüzü, kendi sultanlığımızı kurmalıyız. Orada, yabancı hiçbir konuğa yer vermeksizin kendi kendimizle her gün baş başa verip dertleşmeliyiz; karımız, çocuğumuz, servetimiz, adamlarımız yokmuş gibi konuşup gülmeliyiz. Öyle ki, hepsini yitirmek felaketine uğrayınca onlarsız yaşamak bizim için yeni bir şey olmasın. Kendi içine çevrilebilen bir ruhumuz var; kendi kendine yoldaş olabilir; kendi kendisiyle, çekiş dövüş, alışveriş edebilir. Yalnız kalınca sıkılır, ne yapacağımızı bilmez oluruz diye korkmamalıyız.

İssiz yerlerde kendin için bir evren ol. Erdem, der Antishenes, kendi kendisiyle yetinir; ne kurallara başvurur, ne laflara, ne gösterişlere.

Yapmaya alıştırdığımız işlerden binde biri bile kendimizle doğrudan doğruya ilgili değil. Bakarsınız bir adam canını dişine takmış, kurşun yağmuru altında, yıkık bir kale duvarına tırmanıyor bütün hıncıyla; bir başkası, karşı tarafta, kan revan içinde, aç susuz savunuyor o kaleyi ölesiye: Kendileri için mi gösteriyorlar bu yararlığı? Uğrunda ölecekleri ve hiç görmedikleri insan belki o sırada kılım kıpırdatmadan keyif sürmektedir. Bakarsınız bir başkası, bitkin, perişan, saçı sakalı birbirine karışmış kitaplıktan çıkıyor gece yansından sonra: Bunca kitabı daha iyi, daha akıllı bir insan olmak için mi karıştırdı sanırsınız? Yok, canım sen de! Ya ölecek o kitaplıkta ya öğretecek yarınki kuşaklara Platus'un dizelerini hangi düzenle kurduğunu ve falan Latince sözcüğün nasıl yazılması gerektiğini. Kim seve seve feda etmiyor sağlığını, canını şan şeref için? Oysa kalp bir paradan başka nedir ki şan şeref? Kendi ölümümüzden korkmakla yetinemeyiz; karılarımızın, çocuklarımızın, adamlarımızın ölümünden de korkmak zorundayız. Kendi işlerimizden çektiğimiz sıkıntı yetmiyormuş gibi komşularımızın, dostlarımızın işleriyle de dertlere sokar, bunaltırız kendimizi.

Vah, vah! Nasıl olur da insan bir şeyi Kendinden daha çok sevmeye kalkar?

Öğrencilere Yöneltilecek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER DENEME YAZISI SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Bu metnin yazarı Kız Kulesi'ndeki kralın kızı olsaydı metinde nasıl değişiklikler olurdu?
- Bu düşünceleri savunan biri bir gezi yazısı yazacak olsa neler yazabilirdi?

2.Birleştirme

- “İssiz yerlerde kendin için bir evren ol.” cümlesi bu metnin giriş cümlesi olsaydı devamı nasıl olabilirdi?

- b.** Bu yazının yazarı Orhan Pamuk olsaydı bu metnin nasıl bir deneme yazısına dönüşürdü?

3.Uyarlama

- a.** İnsanlar sadece yalnız yaşayabilen canlı türleri olsaydı yazarın bu konuyla ilgili düşüncelerinde neler değişebilirdi?
- b.** Bu yazı bir eleştiri yazısı olsaydı metinde nasıl değişiklikler yapmak gerekecekti?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

- a.** Metinde anlatılanlardan hareketle insan dertlerinden kaçmak yerine onunla yüzleşseydi yazarın yalnızlık hakkındaki düşüncelerine nasıl değişiklikler olurdu?
- b.** Metni yalnız yaşamanın yanlış olduğunu savunacak şekilde değiştirmemiz gerekseydi metinde nasıl değişiklikler yapmamız gerekecekti?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a.** Bu konuyla ilgili bir makale yazılması gerekirse yazar okurlara düşüncelerini nasıl kanıtlayabilirdi?
- b.** Bu metinden bir fabl yazılacak olsa hangi hayvanlar ve nasıl olaylar üzerinden anlatılabılırdı?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- a.** Dünyada rollerimiz olmasaydı ve yorulmasaydık yazarın düşüncelerini nasıl değişiklikler olurdu?
- b.** Yazarın yalnızlığa bakış açısını değiştirerek yeni bir deneme yazısı yazılacak olsa bu nasıl bir yazı olurdu?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a.** Metinde anlatılanlardan yola çıkarak insan dertlerinden kaçarak yalnız kalabilerek kurtulsaydı dünya nasıl bir yer olurdu?
- b.** “İnsan kendinden çok sevmemeli” düşüncesinin tam tersini savunan bir deneme yazısını nasıl yazılabılırdı anlatın?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci deneme metninin tür özelliklerine uygun bir deneme metninin örnek metinde gösterildiği gibi öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister. Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 14. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR MAKALE METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek makale metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci makale metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler makale metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek makale metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Makale Metni:</u> Sınav stresi Sınav stresi ile boğuşan birçok insandan biri misiniz? o gizemli sorularla dolu masanın önünde oturma düşüncesi kalbinizi çok kötü çarpıtıyor ve vücudunuzu terlemeye mi başlıyor? Gevşeyin! O korkuları ve sınav stresini basit stres azaltma stratejileri kullanarak alt edebilirsiniz. Nefes almanın basit sanatını hatırlayın. Birkaç ağır nefes alın ve zihninizin verdiğiniz nefesle birlikte gevşemesine izin verin. Basit bir meseledir fakat sınav panikliği ortaya çıktığında kolaylıkla unutulabilir. Olumlu şeyler düşünün. Sınavdan iyi sonuç almanıza engelleyecek en iyi şey, olumsuz konuşarak kendinizi panik etmenizdir. Olumlu şeylere odaklanın bunu yapabileceğinize kendinizi ikna edin. Ayrıca sınavdan 100 üzerinden 100 alamazsanız bunun dünyanın sonu olmayacağını kendinizi hatırlatın. Egzersiz için zaman ayırın. Beyin fonksiyonlarını geliştirmenin çok iyi bir yolu, vücudunuzun o kısmındaki kan akışını geliştirmenizdir. Egzersiz bunun için harika bir yoldur. Egzersiz ayrıca vücudunuzdaki endorfin seviyesini artırarak duygusal stresi azaltmanıza da yardımcı olur. Aşırı çalışmayın. Sınav stresi yaşarken bir de bulduğunuz her boş dakikada derse gömülmeyin. Bütün temelleri aldığınıza ve konacağından öğrendiğimize emin olmak istiyorsunuzdur. Bununla ilgili sorun şu ki eğer beyninize bir mola verdimerseniz o zaman bilgiyi kısa zamanlı hafızadan uzun zamanlı hafızaya taşıma süreci etkilenenecektir. Eğer beyniniz yorulursa, fonksiyonları zayıflayacaktır. Çalışma süresini daha kısa seanslara	

programlayarak kendinize beyin gücü bahsedebilirsiniz. Zamanınız varken plan yapın ki çalışmanız için gerekli süreniz olsun.

Sınav stresi ile baş edebilmeniz akademik kariyerinizde daha başarılı olmanıza yardımcı olur. Zihin sağlığını olumlu bir yerde tutmak için kendinize ihtiyacınız olan molaları vermeyi ihmal etmeyin. Patlarcasına çalışmak size sınavda istediğiniz başarıyı sunmayacaktır

Öğrencilere Yöneltilecek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER MAKALE YAZISI SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Metnin hangi bölümlerin yerini değiştirdiğimiz de metnin bütünlüğü bozulmaz?
- Metin’de bahsedilen sınav stresi farklı, başka nasıl örneklerle desteklenebilir?

2.Birleştirme

- Bu metinde bahsedilen sınav stresini hikâye metnimizdeki Zeynep yaşasaydı ve öğrencilere bu konuda öğüt verecek olsaydı neler söylerdi?
- Bu metnin başını ve sonunu birleştirerek yeni bir metin yazmanız gerekirse yeni metnimiz nasıl olurdu?

3.Uyarlama

- Sizce bu tür stresleri azaltmak için eski zamanlarda nasıl uygulamalar yapıyordu?
- Sizce sınav stresini azaltmak amacıyla sınavlarda basit ve eğlenceli nasıl değişiklikler yapılmalı?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

- Metnin hangi bölüm ya da bölümlerin çıkardığımızda metnin türü tamamen değişir, nedenleriyle anlatınız?
- Yazardan sınav stresini öğrencilerin faydasını alacak şekilde yeniden anlatmasını ve yeni bir makale olarak yazmasını isteseydik bu yeni metin nasıl olurdu ve yazarın bununla ilgili örnekleri neler olurdu?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- Sınav stresi bir masal olarak anlatılrsa sonunun her masalda olması gerektiği gibi iyi bitmesi için neler yazılması gerekirdi?
- Metinde bahsedilen konuyla ilgili ilgili bir deneme yazısı yazılacak olsa metinde nasıl değişikliklerin olması gerekirdi nedenleriyle açıklayın.

6.Yok Etme veya Çıkarma

- Sizce dünyada sınav stresi olmasaydı öğrencilerin en büyük sorunu ne olurdu?
- Bu metinde yazarı sınav stresi ile ilgili sunduğu kanıtları çıkarmış olsaydık metnin tür özelliklerinde ne gibi değişiklikler olurdu nedenleriyle açıklayın.

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- Sınav öğrencileri de stres değildir rahatlatma sağlıyor olsaydı metnin makale yazı türü olarak kalması için yazarın nasıl kanıtlar gösteriyor olması gerekirdi örneklerle açıkla mısınız?
- Bu metnin konusu aynı kalacak fakat ana fikri tam tersi olacak şekilde yeniden düzenleyecek olsak yeni metnimizin ana fikri ne olurdu ve bunu nasıl yapabilirdik?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitmen makale metninin tür özelliklerine uygun bir makale konusunun ve ana fikrinin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 15. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR ELEŞTİRİ METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek eleştiri metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci eleştiri metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler eleştiri masal metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek eleştiri masal metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Eleştiri Metni:</u> Sosyal Medya Çılgınlığı Sanırım sosyal medyayı en çok kullanan ülkelerin başında geliyoruz. Kitap okuma konusunda en gerilerde takip eden ülkemizin, sosyal medyayı bunca etkin kullanması çok manidar. Herkeste bir sosyal medya çılgınlığı türemiş ve insanlar sosyal medya olmadan yaşayamaz hâle gelmiş. Bazı kavramların, sosyal medya yüzünden içi tamamen boşalmış. Benim en çok dikkatimi çeken sosyal medya kavramlarından bir tanesi "Paylaş" kavramıdır. Bu kavramın içi ne kadar da boşaltılmış değil mi? Paylaşmak, sahip olduğunu başkalarına da vermektir. Cömertliktir, yoksulun hâinden anlamaktır. Oysa sosyal medyada kullanılan paylaş ifadesi bu tanımlardan tamamen uzak. İnsanlar, yemeklerini yoksullarla paylaşmak yerine sosyal medyada paylaşıyor. Yoksulu iyice yoksul ve düşkün hâle getiriyor. Bana soracak olursanız, tüm bunların sebebi, insanımızın düşünme gibi eylemlerden uzak oluşudur. Zira düşünen bir insanın, her yediği haltı başkalarına göstereceğini düşünmüyorum. Öğrencilere Yöneltilecek Örnek Metin SCAMPER Soruları: SCAMPER ELEŞTİRİ YAZISI SORULARI 1.Yer Değiştirme Yerine Koyma a. Yazar sosyal medya bağımlısı olsaydı metinde hangi bölümler nasıl değişirdi? b. Bu metnin yazarı siz olsaydınız sosyal medya çılgınlığı üzerine farklı nasıl eleştiriler de bulunurdunuz? 2.Birleştirme	

a. Bu yazı sosyal medyayı doğru bulanları ve eleştirenleri birlikte ele alan bir eleştiri metni olsaydı bu yeni metinde nasıl değişiklikler olurdu?

b. Metnin başını ve sonunu birleştirecek olsak yeni metin nasıl olurdu?

3.Uyarlama

a. Bu eleştiri yazısının yazarı önce işlediğimiz hikâye metindeki Zehra olsaydı metinde nasıl değişiklikler olurdu?

b. Yazar sosyal medyayı yardım amaçlı faydalı olarak gösterecek olsa bu nasıl bir eleştiri yazısı yazması gerekirdi?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

a. Metnin ana fikrini tam tam tersi olacak şekilde değiştirmemiz gerekseydi metne nasıl ekleme ya da çıkarmalar yapmamız gerekirdi?

b. Bu yazı 2080 yılında yazılacak olsa şu ankinden farklı olarak nasıl bir metin olurdu?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

a. Sosyal medya roman metnimizdeki küçük prensi bahsettiği ülkesi olsaydı orada farklı neler olurdu?

b. Bu konudan bir makale yazısı yazılacak olsa eleştiri yazısından farklı olarak metinde nasıl değişiklikler yapılması gerekirdi?

6.Yok Etme veya Çıkarma

a. Bu metnin hangi cümleler çıkardığımızda metnin ana fikri tamamen değişirdi?

b. Sosyal medya çılgınlığı metinden hangi cümleler çıkartılarak daha normal bir davranış şekli olarak aktarılabilir okurlara nedenleriyle anlatın?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

a. Türkiye dünyadaki en çok kitap okuyan ülkelerden biri olsaydı yazarın sosyal medya çılgınlığı üzerine yazacağı eleştiri yazısında nasıl değişiklikler olurdu nedenleriyle anlatın?

b. Yazarın sosyal medyanın faydaları üzerine yazacağı başka bir eleştiri yazısı sizce nasıl olurdu?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitmen eleştiri roman metninin tür özelliklerine uygun örnek metinde gösterildiği gibi bir eleştiri metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 16. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR FIKRA(KÖŞE YAZISI) METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek fıkra(köşe yazısı) metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitmen fıkra(köşe yazısı) metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler fıkra(köşe yazısı) metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek fıkra(köşe yazısı) metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Fıkra(Köşe Yazısı) Metni:</u> LGS Falan Filan... LGS... Eski adıyla TEOG, daha da eski adıyla SBS hatta en eski adıyla Anadolu Lisesi sınavı. Sonuçta; neresinden bakarsanız bakın “Liseye geçiş sınavı”. Hani isminin sonuna falan filan ekleyince yanlış anlaşılmasın. Herhangi bir alt mesaj ya da değersizleştirme çabam yok. Hatta belli bir perspektiften bakınca sosyal adalet adına her sosyodemografik gruptan gençlerin daha iyi eğitim koşullarını elde etmek adına sınıandıkları bir sistem. Bütün adayların -sınav sürecince- eşit koşullarda aynı soruları çözdüğü varsayılan bir adil eğitim düzeneği. Sınav hazırlık sürecinde bunun böyle olmadığını zaten herkes biliyor. En başta; bugünün anne babaları ve de eğitimcileri kendi hayatlarındaki hazırlık süreçlerinden biliyor. TEOG; başarmak adına başaramama kaygısı ile hazırlanılan sınav! Neden kaygı ile hazırlanıyoruz? Galiba her birimizin kendi adına çünkülerimiz var bu sınavla ilgili. Çünkü iyi bir lise, iyi bir üniversite demek. O da iyi bir iş. Yüksek pozisyon. İmrenilesi bir kariyer ve bol para. Buradan bakınca doyumsuzluk, mükemmeliyetçilik, elitist ve güç odağı insan yetiştirme arzusu gibi görüp kızgınlıkla karışık duygular da yaşayabiliriz. Hâlbuki yaşanan gerçek var hepimizin gözü önünde! Güçlü olmak zorunluluğu, kazanmak gereği... Hep en iyiyi yapmak zorunluluğu var. Bir kere hepsi kendi hayatlarımızda var.	

Hâliyle de kaçınılmaz sonuç; “Gelecek Kaygısı”.

Zurnanın zırt dediği yer de tam burası. Kazanmak uğruna zaman, para, akıl gibi en kıymetli kaynaklarımızı sınırlarını aşarak yatırdığımız bir süreçte hareket noktamız gelecek kaygısı olursa bu hazırlık sürecini yönetecek psikolojik kondisyon ve donanımın verimli olması imkansızlaşıyor.

Bizim ülkemizin bir gerçeği var. Biz bir muz cumhuriyeti değiliz belki ama Dünya coğrafyasında en önde gelen sınav ülkesiyiz. Daha anaokulu veya ilkokula başlarken testten geçiriliyoruz. Bazı eğitim kurumları zekâ testi sonuçlarını istiyor kayıt aşamasında. Zekâ testinde belli bir kategoriye giremeyen arzu ettiği o kuruma da giremiyor. Komik gelecek belki ama zekâ testine çocukları hazırlayanlar bile var.

Bu da yetmiyor spor, sanat gibi yaşamın atar damarlarında bile yarış söz konusu. Kazanmaya dayalı insafsız rekabet anlayışı grup davranışını ve estetiği öğreneceğimiz alanlarda bile küçücük çocukların aklını ve yüreğini “kazanmak” belası ile çarpışmaya mecbur kılıyor.

Dahası; ergenliğe giriyor çocuklarımız. Kendilerini, diğerlerini, ilişkileri ve hayatı tanıma ve tanımlamaya çalıştıkları bir süreç. Biraz bulanık, biraz gergin çokça da hızlı ve değişken yıllar.

Değişmeyen ne var dersenez? Tek bir şey! Kazanmak zorunda oldukları sınavlar.

Sonra Lise çağları geliyor: Durum değişiyor mu? Tabi ki hayır. Üniversiteye giriş sınavı. Vizeler finaller... Yetti mi? Yetmez. Uzmanlık sınavları. Ya sonrası iş mülakatları...

Kamu ya da özel sektör fark etmiyor. Hem de koşulları sürekli değişen ve eliminasyon karakteri daha da belirginleşen milyonlarca gencin sınıandığı testler. KPSS, ALES, YDS, TUS ve diğer özel yeterlilik sınavları. Ne trajikomiktir ki; bu ülkede işten çıkarmada bile sınav yöntemine başvurulduğu örneği vardır.

Uzun lafın kısıası, bu ülke insanının yediden yetmişe güncel gerçeği sınavlar ve önemli gerilim noktalarından biri de sınanmaktır.

Şimdi bize düşen sızlanmak ve daha iyi politikalar üretebilene hatta daha iyi politikaları üretecek nesilleri yetiştirmek adına sızlana sızlana elimizde kaynak adına ne varsa topyekûn hücum anlayışı ile sınavlara hazırlanmak değildir. Bize düşen; farkındalıkla ve iyi bir strateji ile bu süreçleri en verimli şekilde yönetmektir. Hem akademik, hem sosyal hem de duygusal olarak.

Süreci yönetmek nasıl olacak? Belli ve genellenebilir bir yöntemi var mı?

Herkes için geçerli bir tarif yapabilmek mümkün değil. Bir kere yönetilmesi gereken içerik ve koşullar değişken. Bu yüzden daha geniş ölçekte yaklaşımları kendi kaynaklarıyla değerlendirerek bir rota çizme gereksinimi doğuyor.

Gerçeklerden hareket en çıkar yol durumundadır.

Sınavlara hazırlanan gençlerin akademik, sosyal ve duygusal iklimlerini etkileyen dört temel faktörden bahsedebiliriz. Bu dört temel faktör kaygı düzeyinin zihinsel becerileri engelleyici ve performansı düşürücü olması ile de yönetilmesi gereken ana tabloyu oluşturur.

Birincisi; sınavların karakteridir.

LGS gibi büyük ölçekte uygulanan sınavlar yapıları gereği eleme karakterli sınavlardır. Bu sınavlar salt bilgi ölçen sınavlar değildir. Algı kapasitesi, yorumlama ve akıl yürütme becerileri, bilgiyi farklılaştırma yetisi, dikkat, konsantrasyon, algı ve reaksiyon hızı, stratejik düşünme, planlama, görev ve zaman yönetimi becerileri, motivasyon becerileri gibi bir çok beceriyi hem ölçer, hem ilişkilendirilmesini ister hem de bunlar da performans bekler. Örneğin sınav anında süreyi herhangi bir nedenle yönetememişseniz duygusal

süreçleriniz bundan olumsuz etkilenir. Sınav esnasında panik duygusu ile çok daha hızlı hareket eder ve dikkat hataları yaparsınız. Belki de ilginiz kopar ve odaklanmanız bozulduğu için okuduğunuzu anlamaz hâle gelirsiniz. Bazıları sorularda kullanmak gereken aritmetik bilgini daha sınavdayken kaç net çıkarabileceği hesabına döker. Ancak çoğunlukla bellek alanlarından gerekli bilgi geri çağrılıp ya hiç işlenemez ya eksik işlenir ya da hatalı. Sonuç; dikkat hatası, işlem hatası, ah ben o sembolü görmemişim vah basit soruyu kaçırdım olur.

Tabi bu duruma, ölçme ve puanlama sisteminde sık ve radikal değişiklikler yapılması eklenince belirsizliğin yarattığı kaygı da ekleniyor. Hedef yapılandırmada bir önceki dönemi referans alamadığınız için geniş çaplı hedefler koymak zorunda kalıyorsunuz ki motivasyonu sürdürmeyi zorlaştırıyor.

İkinci faktör ise; çevre.

Fiziksel koşullar ve akademik destek kaynakları doğal olarak bütün adaylar için aynı değil. Bu doğal karşılanabilir. Doğal olmayan büyük yarış içinde fiziksel kaynakları az olanların “Eksiklik” ile ilgili kaygıları, fiziksel kaynakları fazla olanların ise “Yapılan yatırımın karşılığı” karşısında hissettiği beklenti baskısı.

Sosyal çevre de ise; aile, öğretmenler ve arkadaşlar var.

Ailemiz sponsor ve taraftar desteği olarak bu süreçte önemli bir yol arkadaşı. Ama unutulmaması gereken kaynak sağlayıcı bu figürlerin piste inerek öğrenciler ile birlikte koşturması önemli bir baskı ve güvensizlik mesajı da oluyor.

Öğretmenlerimiz, teknik ve taktik varyasyonları sağlayan kaynaklarımız. Sınavlara hazırlıkta bilgi kaynaklarımız. Burada sorun yok. Bu sürecin içindeki herkesin kabulü. Sorun bazen rekabet pompalamasının yarattığı baskı ve beklenti eşiğinin zorlu tutulduğunda ortaya çıkıyor. Beklenti eşiği yükseltildikçe hayal kırıklığı riski de ne yazık ki büyüyor. Bu riski gören öğrenci de baskı altında ezilebiliyor.

Arkadaşlarımız; düne kadar oyun oynadığımız eğlenceli insanlar. Sınava hazırlık sürecinden fanatik rakiplerimiz. Hatta en yakın olanlar ise üstüne bir kıyas figürü olanlar. Şu bir gerçek ki; artık oyun yok, sohbetler sınav üzerine, programlar derslerden vakit bulabilirsen.

Üçüncü faktör; ihtiyaçlar.

İhtiyaçlar, hem hedeflerimizi hem motivasyon kurgumuzu hem rekabet anlayışımızı hem de stratejimizi belirliyor.

Bu sınavlarda başarıya neden ve ne kadar ihtiyacı olduğunu ortak akılla belirleyemeyenler için hedef yapılandırmasın da uzlaşmış olamıyor. Bu durumda sürekli üzerinde konuşulan ve sıklıkla değişen planlardan bahsedebiliyoruz.

Dördüncü faktör, sınava hazırlanan öznesinin kendisi; öğrenciler.

Rekabete bakışları, rekabet becerileri, motivasyon kurguları, hayalleri ve çalışma alışkanlıkları ile öğrenciler.

Peki, bu faktörleri nasıl yöneteceğiz?

Öncelik algıda. İki başat faktör girilecek sınavlar ve sınava girecek öğrenciler. Burada strateji sınavın gerekleri ile öğrencinin kaynaklarını örtüştürebilmek gerek. Diğer iki faktör burada devreye giriyor. Destek kanalları olarak. Öğrenciyi sınavın akademik karakterine hazırlayacak olan öğretmenler ve sosyal destek kanalları aileler, arkadaşlar ve diğerleri.

Algısal örgütlenmede rol paylaşımları kaygı yönetimini kolaylaştıracaktır. Öğrenci planlamada rahat ve gerçekçi, uygulamada güdülenmiş ve motivasyonda sürdürebilir bir karakterde yoluna devam edebilecektir. Ondan sonrası rotaya göre sürüş teknikleri. Geçtiğin yolun yapısı, manzarası, virajı gibi... Ne zaman hızlanacak, ne zaman

yavaşlayacak. Nasıl ve nerede mola verecek yol yardımını kimden ve nasıl alacak daha kolay yapacaktır.

Sadece uzak vadedeki beklenti eşiğine ulaşma karambolünden kurtulup tatmin eşiklerini yapılandırabilecek bu sayede yaptığı işi değerli hissedecektir.

Çare çok çalışmak, daha da çok çalışmak ya da çocukların deyimiyle “Çare Drogba” değil. Çare; önce “akıl, güç ve çaba ”da. Sonra “Aklını duvarın arkasına taşıyabilmek” becerisinde. Önce aklınla planlayabilmek, bu plan dâhilinde kaynaklarını kullanmak ve bunda sebatkâr biçimde çaba göstermek. Kazandıkça, biriktirdikçe ve geliştikçe öğrendiklerini geleceğe yani duvarın arkasına taşıyabilmekte.

Çalışmak; çalışkan olmak. Belki de bu süreçte çocuklarımızın ve bizlerin öğrenmesi gereken en önemli şey. Asıl o zaman koca bir geleceği kazanacağız.

Çünkü bu ülkenin; büyük mühendislere, mimarlara, doktorlara ihtiyacı var, ancak bu ülkenin bir o kadar büyük hemşirelere, öğretmenlere, vinç operatörlerine, edebiyatçılara, sanatçılara ve sporculara da ihtiyacı var.

Unutmayın! Unutturmayın!

Hayat sınav değildir. Sınanmak hayatın içindedir.

Bu hayatta hepimizin, “Hayattan alacağı bir tat hayata katacağı renkler vardır”.

En çok da çocukların ve gençlerin.

Son söz;

LGS! Falan filan... Hepsi hikâye!

Yetişkin beklentilerin çocukluk çağı hikâyesi...

Öğrencilere Yöneltilecek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER KÖŞE YAZISI SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Bu yazı LGS yerine üniversite sınavı hakkında yazılmış olsaydı yazıda ne gibi değişiklikler olurdu?
- Siz bu metnin yazarı olsaydınız metinde ne gibi değişiklikler yapardınız?

2.Birleştirme

- Sokakta gördüğümüz on kişinin bu konuyla ilgili fikirlerini alıp birleştirerek bu konuyla ilgili yeni bir köşe yazısı yazacak olsak sizce bu nasıl bir metin olurdu?
- Metnin giriş ve sonuç bölümlerini birleştirmemiz gerekseydi yeni metnimiz nasıl olurdu?

3.Uyarlama

- Bu metin bir röportaj metni olsaydı bu açıklamalar için hangi soruların sorulması gerekirdi?
- Yazarın bahsettiği bu sınavlar konuşabilseydi biz insanlara neler söylerdi, nedenleriyle anlatınız.

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

- Yazar bu sınavlardan övgüyle bahsetseydi metinde ne gibi değişiklikler olurdu?
- Bu metne nasıl bir bölüm eklense metnin ana fikri değişirdi?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- Bu sınavların öğrenci seçme amacı yerine getirebilecek farklı yeni nasıl bir sistem kullanılabilir detaylarıyla anlatır mısınız?
- Yazar bu düşüncelerini ülkemizdeki başka hangi yanlış olduğunu düşündüğü sistem için yazabilirdi?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- a. Yazarın bahsettiği bu sınavların hiçbiri olmasaydı yaşamımızda ne gibi değişiklikler olurdu ve yazarın yazısı nasıl yeniden şekillenirdi?
- b. Bu metinden hangi bölüm ya da bölümleri çıkarsak metnin konusunda ve ana fikrinde herhangi bir değişiklik olmaz?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a. Bu sınavlar öğrencilere sınav stresi yaşatmasaydı yazarın sınavlarla ilgili düşüncelerinde ne gibi değişiklikler olurdu?
- b. Bu sınav sistemlerinin öğrenciler üzerinde olumlu etkileri olsaydı yazarın yazabileceği bu olumlu etkiler ve bunların sonuçları neler olurdu?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci fıkra(köşe yazısı) metninin tür özelliklerine uygun bir fıkra(köşe yazısı) metninin örnek metinde gösterildiği gibi öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır

7. SINIF 17. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR SOHBET(SÖYLEŞİ) METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek sohbet(söyleşi) metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı öğretmen sohbet(söyleşi) metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler sohbet(söyleşi) metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek sohbet(söyleşi) metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Sohbet(Söyleşi) Metni:</u> <u>İklim Değişikliği Üzerine Söyleşi</u> YAZIMIZ KIŞ, KIŞIMIZ YAZ OLUYOR! Son yıllarda en sık duyduğumuz kavramlardan bir tanesi "iklim değişikliği" değil mi? Herkes iklim değişikliğinden bahsediyor, eski yazların veya kışların böyle olmadığını anlatıp duruyor. Peki, insanlar haklı mı, gerçekten de mevsimleri olması gerektiği gibi yaşayamıyor muyuz? 1980'li yılların başında doğan biri olarak ben bile farkındayım bir şeylerin değiştiğinin. Eskiden öyle miydi? Yazın ortasında bile irili ufaklı dere ve derecikler akmaya başlar, her elli metrede bir bir çeşme ile karşılaşırdık. Şimdilerde ne o çeşmelerden bir eser var ne de şırl şırl akan derelerden. Ne ilkbahar ilkbaharlığını biliyor ne de sonbahar son baharlığını... Bunda bizim de suçumuz yok mu peki? Olmaz mı? Hem de suçlunun dik alası bizzat biz insanlarız. Daha güzel kokmak için kullandığımız parfümler, rahatımızı bozmayalım, iki adım yürümeyelim diye sürekli kullandığımız arabalar, simsiyah ejderha misali tüttürdüğümüz fabrika bacaları bizi doğadan da ediyor mevsimlerden de. Eminim, gün gelecek, teknoloji namına hiçbir şey olmayaydı da temiz bir hava, güzel bir çiçek olaydı diyeceğiz. Sizce de haklı değil miyim? Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları: SCAMPER SOHBET YAZISI SORULARI 1.Yer Değiştirme Yerine Koyma a. Bu metni çevreye çıkarları nedeniyle kirletenlerden birinin yazması gerekseydi	

iklim değışikliği ile ilgili nasıl düşünceler olurdu?

- b.** Bu metin metnin anlatanların sıralamasını değıştirmemiz gerekseydi yeni akış anlamı bozmayacak şekilde nasıl olabilirdi?

2.Birleştirme

- a.** Bu yazı bir makale yazısı olsaydı yazarın inandırıcılığını arttırmak için neler yazması gerekirdi?
- b.** Bu metin daha önce işlediğimiz dört öğüt isimli masal metnimizde olsaydı yazarın insanlara vereceği öğütler neler olabilirdi?

3.Uyarlama

- a.** İklim değışikliği konusu hayvanlar üzerinden anlatılsaydı nasıl örnekler verilebilirdi ve neden?
- b.** Bu metnin yazarı siz olsaydınız metinde ne gibi değışiklikler yapardınız nedenleriyle anlatın?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

- a.** Yazar iklim değışikliğini çok küçük basit bir sorun olarak görseydik metinde nasıl değışiklikler yapması gerekirdi?
- b.** Metni olduğundan çok daha fazla abartarak anlatmamız gerekseydi metne ne gibi örnekler eklememiz gerekirdi, nedenleriyle anlatın.

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a.** Bu metin bir röportaj metni olsaydı yazarın bu düşünceleri için hangi soruların sorulması gerekirdi?
- b.** Yazarın bahsettiği dereler insanların tek su kaynağı olsaydı insanlar bunu korumak için yazarın yakındığı gelişmelere şuanda yaptıklarında farklı olarak nasıl tepkiler verirlerdi?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- a.** Bu metnin yazarı siz olsaydınız ve metni daha basit hâle getirerseniz gerekseydi metinde nasıl değışiklikler yapardınız nedenleriyle anlatın?
- b.** Yazarın iklim değışikliği neden olduğunu düşündüğü olaylar hiç olmasa ama iklim yine de değışmek zorunda olsa sizce bu neden olabilirdi detayların ile anlatın?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a.** Şimdiki mevsimler insanlık için Daha fazla faydalı olsaydı yazar gelişen teknoloji ile ilgili nasıl cümleler eklemeliydi?
- b.** Bugünkü mevsim koşulları 1980 li yıllarda olsaydı ve hiç değışmeden bugüne kadar devam etseydi yazarın yakındığı durum ne olurdu nedenleriyle anlatın?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitmen sohbet(söyleşi) metninin tür özelliklerine uygun örnek metinde gösterildiği gibi bir sohbet(söyleşi) metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 18. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR RÖPORTAJ METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek röportaj metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci röportaj metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler röportaj metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek röportaj metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Röportaj Metni:</u> Röportaj İçeriği: Ünlü bir şarkıcının yeni çıkardığı şarkı üzerine Röportör: Geçen hafta yeni bir hit şarkı ile piyasaya yine hızlı bir giriş yaptınız şarkının sözleri oldukça çekiciydi birçok insanın dikkatini çekmeyi başardınız. Bunun için ekstra bir performans gösterdiniz mi? Yazar: Baktığımızda şarkı aslında tesadüf değildi, daha önceleri birçok şarkı sözü yazmıştım illa ki başarının bir yerden geleceğini biliyordum o patlamayı da bu şarkının sözlerini yazarak ve güzel bir şekilde seslendirerek geldiğine inanıyorum. Röportör: Şarkının sözlerini yazarken zorlandığınız oldu mu? Yazar: Bunu şöyle cevaplamak gerekirse aslında pek de zorlanmadım daha önce dediğim gibi birçok şarkı sözü yazmıştım bu şarkının sözleri için de zorlandığım söylenemez. Röportör: Şarkının bu kadar hit alacağını bekliyor muydunuz? Yazar: Aslında bu kadar beklemiyordum, özellikle Youtube’da 305 milyona ulaştık. Allah’a çok şükür olsun gerçekten çok iyi bir yere geldiğimiz söylenebilir. Röportör: Baktığımızda hemen hemen herkesin şarkı yazdığını ve söylediğini biliyoruz sizi diğerlerinden farklı kılan nedir? Yazar: Aslında benim özelliğim biraz daha değişik; bunları aklıma getiren evin çatısına çıktığımda, yıldızları seyrettiğimde, ayın denize vurup mehtap çıkardığında, mükemmel bir atmosferde ilham gelmemesi gerçekten çok zor, bu yüzden bu atmosferde olduğumdan dolayı diğerlerinden farklı olduğumu daha doğrusu şanslı olduğumu hissediyorum, bu da beni farklı kılıyor çünkü direk doğanın içinden almak ilhamı ayrı bir şeydir.	

Röportör: Sabırla sorularıma yanıt verdiğiniz için teşekkür ederiz.

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER RÖPORTAJ YAZISI SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- a. Metnin hangi bölümlerini tamamen değiştirirsek metnin konusu ve ana fikri yine de aynı kalırdı?
- b. Bu metin röportörün bu şarkı üzerine yazmış olduğu bir deneme yazısı olsaydı yeni metin nasıl olurdu?

2.Birleştirme

- a. Bu metindeki yazar otobiyografisi metnimizdeki Yaşar Kemal olsaydı ve bu röportaj onun bir romanı üzerine yapılsaydı Yaşar Kemal bu sorulara nasıl cevaplar verirdi?
- b. Bu metindeki yazar otobiyografimizdeki Orhan Pamuk olsaydı ve bu röportaj onun bir roman üzerine yapılsaydı Orhan Pamuk bu sorulara Nasıl cevaplar verirdi ve bu cevapların Yaşar Kemal'in cevaplarından farkı neler olurdu, niçin?

3.Uyarılma

- a. Bu şarkı sözleri çok eski yıllarda yazılmış olsaydı yine de hit olması gerekseydi bunun için bu sözlerin neler olması gerekirdi?
- b. Röportörün sorularını daha fazla nasıl özgün hâle getirebilirsek yazarın cevapları tamamıyla değiştirdi?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

- a. Röportörün yerinde siz olsaydınız farklı olarak nasıl sorular sorardınız ve bu sorulara böyle bir yazar nasıl cevaplar vermiş olurdu?
- b. Bu röportajın bir filmin yapılacağı olsa daha fazla nelerin eklenmesi ve çıkarılması gerekirdi ayrıca bu durum yeni metni nasıl değiştirdi?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a. Bu şarkının reklamı yapılacak olsa nasıl yapılmalıydı?
- b. Yazar bu şarkıyı başka amaçlar için kullanmak istese bu amaçlar neler olurdu ve bunun için neler yapılması gerekirdi?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- a. Röportajda hangi soruyu çıkardığımızda röportajın önem değeri düşerdi?
- b. Metinde bahsedilen şarkı hiç beğenilmeyen bir şarkı olsaydı ve yazarla yine de röportaj yapılması gerekseydi röportörün soruları ve yazarın bu sorulara cevapları neler olurdu?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a. Bu metnin başını ve sonunu değiştirip yeniden düzenlememiz gerekseydi yeni metin nasıl olurdu?
- b. Bu röportajda bahsedilen şarkı olduğundan çok daha fazla abartmamız gerekseydi yazara neler sorulması gerekirdi ve bu durumda yazar bu sorulara nasıl cevaplar vermiş olurdu?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitmen röportaj roman metninin tür özelliklerine uygun örnek metinde gösterildiği gibi bir röportaj t metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 19. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR NUTUK METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek nutuk metni özeti fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN

Süreç: araştırmacı eğitimci nutuk metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler nutuk metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek nutuk metni özeti fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur.

Örnek Nutuk Metni Özeti:

Nutuk (Mustafa Kemal Atatürk)

Gazi Mustafa Kemal, *Nutuk*'u sunduğu konuşma sırasında (1927)

Yazar Mustafa Kemal Atatürk

Ülke Türkiye

Dil Türkçe

Konu Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarının 1919'dan 1927'ye kadar yaptıkları icraatlarının özeti

Yayın 1927 (ilk baskı)

Sayfa 543

Nutuk, Mustafa Kemal Atatürk'ün 3 aylık bir süre içinde tamamladığı ve 15-20 Ekim 1927 tarihlerinde Cumhuriyet Halk Fırkası'nın İkinci Büyük Kurultayında kürsüden okuduğu

eserdir. Eser, Türkiye tarihinin 1919-1927 yılları arasındaki 9 yıllık bir sürecinde, özellikle Millî Mücadele'de yaşanan olayları anlatan önemli tarihî bir kaynaktır ve Türkiye'nin bu dönemle ilgili en temel resmî tarih kaynağı olma niteliğindedir.

Nutuk'un kitap olarak ilk basımı 1928 yılında Türk Tayyare Cemiyeti tarafından yapılmıştır. 1963 yılında Türk Dil Kurumu tarafından günümüz Türkçesine çevrilerek yayımlanmıştır ve bu yayında eserin ismi de Türkçeleştirilerek Söylev ismiyle basılmıştır. Daha sonra pek çok kitabeve de eseri aynı isimle basmıştır.

Yazılması için Atatürk tarafından büyük gayret sarf edilen ve bu hususta günde 35 saate varan çalışmalar yapılan Nutuk'un metni 3 aylık bir kısa bir sürede tamamlanmıştır. Bir kısmı bizzat Atatürk tarafından yazılan, bir kısmı ise Atatürk tarafından dikte ettirilerek kâtiplere yazdırılan eserin yazımı sırasında olayların doğru aktarabilinmesi için olayla bağlantılı kişilerle de görüşülmüştür. Eserin müsveddeleri ise Genelkurmay Harp Tarihi Dairesi'ne verilmiştir.

Atatürk, Nutuk'u tarihi bir metin olması gayesiyle kaleme almıştır ve bunun yanı sıra siyasi bir hesaplaşma yapmak, Türk milletine yapılan icraatlar hakkında bir hesap ve öğüt vermek ve geleceğe dair ışık tutmak gibi amaçlarla da yazıya dökmüştür.

Nutuk'un mecliste okunması yerel ve dış basında büyük gündem oluşturmuş, Atatürk'e çeşitli tebrik ve bağlılık mektupları yollanmıştır. Bunun yanı sıra Nutuk, objektifliği hususunda başta Halide Edip ve Kâzım Karabekir tarafından olmak üzere çeşitli kişinin eleştirisine de hedef olmuştur.

Yazılma aşaması

Nutuk, Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1927 yılı başlarında Ankara'da hazırlanmaya başlandı. Eserin büyük kısmı Çankaya Köşkü'nde tamamladıktan sonra İstanbul'da son düzenlemeler yapıp eser tamamlandı. Eser yazılması sırasında Atatürk tarafından çok büyük çaba sarf edilmiş ve bazen 35 saate varan çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Atatürk'ün uşağı Cemal Granda, Atatürk'ün hiç gözünü kırpmadan kırk sekiz saat boyunca Nutuk'u dikte ettirdiğini belirtir. Eserin bir kısmı bizzat Atatürk tarafından yazılırken bir kısmı ise Atatürk tarafından dikte edilip kâtipler tarafından yazıya geçirildi. Ayrıca ekleme ve düzenlemeler de Atatürk tarafından gerçekleştirildi. Eser üç ay içinde gözden geçirilerek hazır hâle getirildi. Metnin yazımı sırasında Atatürk arkadaşlarının da fikirlerini alıyordu. Falih Rıfkı'nın anlatımına göre:

“Çalışma odasında yarı ayaküstü, yarı oturarak ve yüzlercesi arasından vesikalar ayırarak, nutkunu dikte ederdi. Yorulan değişirdi. Bir defasında pek genç bir arkadaşı baygınlık geçirmişti. Akşama doğru bir banyo aldıktan sonra, hiç dinlenmeden sofraya iner, o gün yazdıklarını bize okur veya okutur, hadiseler üzerinde terütaze bir muhakeme ile tartışmalar yapardı.”

Nuri Ulusu, Nutuk'un yazılışına dair şunları söylemiştir:

“Atatürk'ün bizzat hazırlamış olduğu ve TBMM'de bir hafta müddetle okudukları Nutuk'u, köşkün hususi dairesinin büyük salonunun bir köşesinde tertip ettirdikleri bürosunda her gün muntazam olarak, günlerce bu çalışmalara devam etmişlerdir. Bu çalışmaların hepsinde beni yanında bulundurmıştu. Yazdığı yazılar tabedilerek hazırlanırdı. Yazılan yazıları yüksek sesle kendi kendine okuyarak icap yerleri de bana tashih ettirerek düzeltir ve de tekrar son hâliyle okurdu. ... Büyük Nutuk'u hazırlarken hiç mübalağa etmeden rahatlıkla söyleyebilirim ki otuz, otuz beş saat çalıştığımız olurdu.” Atatürk, eserin okunmasından önce Dolmabahçe Sarayı'nda Nutuk'tan parçalar okumakta ve metin üzerinde münakaşalı konuşmalar yaparak diğer kişilerin de görüşlerini almaktaydı. Ayrıca olayla bağlantılı kişileri de köşke çağırıp olayları doğrulatmıştır.

Atatürk, Nutuk'u yazarken ilgili tarihî olayların belgelerini özenle toplamıştır. Nutuk'un ilk baskısı iki ciltten oluşmakta, ilk ciltte Atatürk'ün konuşması ikinci ciltte ise belgeler yer almaktadır. Eserin müsveddeleri Atatürk'ün ölümünün ardından Ziraat Bankası'nda saklandıktan sonra Genelkurmay Harp Tarihi Dairesi'ne verildi.

Yazılma amacı

Nutuk'un temel amacı Türk milletine Millî Mücadele'nin nasıl gerçekleştiğini tarihsel bir metin olarak, birinci ağızdan anlatılmasını sağlamaktır. Bu nedenle Nutuk en başta tarihsel bir metin olması amacıyla yazılmıştır. Yaşar Akbıyık'a göre Nutuk, "Cumhuriyet Tarihi konusunda en sağlıklı bilginin alınacağı kaynaktır." Hasan Ali Yücel'e göre ise Nutuk, "Atatürk'ün bize bıraktığı çağdaş Türkiye'nin kuruluş tarihidir." Atatürk, eserin "Türk gençliğine bıraktığım emanet" bölümünde Nutuk'u yazma sebebini şu şekilde açıklamıştır: "Efendiler, bu beyânâtımla, millî hayatı hitam bulmuş farz edilen büyük bir milletin, istiklâlini nasıl kazandığını ve ilim ve fennin en son esaslarına müstenid, millî ve asri bir devleti nasıl kurduğunu ifadeye çalıştım."

Bunun yanında Nutuk'un aynı zamanda siyasi hesaplaşma niteliğinde olan siyasi bir metin olduğu da belirtilmektedir. Bu görüşlere göre Nutuk'un yazılma sebeplerinden birisi de Atatürk'ün muhalifleriyle yaptığı hesaplaşmadır. Nutuk, salt siyasi bir hesaplaşma amacıyla yazılmasa bile siyasi çekişmelerin içeriğinin oluşmasına yön veren hususlardan birisi olduğu kabul edilir. Metnin, Parti Kurultayında okunması da eserin siyasi yönünü gösteren emarelerden birisidir. Bazılarına göre ise Nutuk, aynı zamanda yeni bir ulus yaratmanın öğretisini de içermektedir.

Nutuk'un yazılma amaçlarından birisi de geleceğe ışık tutmak ve gelecek kuşaklara bir öğreti, bir kurtuluş yolu bırakmaktır. Atatürk, metnin sonuna Gençliğe Hitabe'yi ekleyerek Cumhuriyet'in geleceğini gençlere emanet etmekte ve Nutuk'un gelecek nesiller için yol gösterici bir metin olmasını istemektedir. Atatürk, Nutuk ile geçmişi anlatıp aynı zamanda gelecekte olabilecek tehlikelerin önceden sezilebilmesi için alınacak derslerden bahsederek halkı uyarmayı amaçlamıştır. Yaşanan olayların ilk ağızdan aktarılarak doğru bir şekilde öğrenilmesi de hedeflenmiştir. Bazı sayfalarda Atatürk açıkça "sonraki yıllarda durumun kolay ve açıkça değerlendirilmesi için bu kadar ayrıntıya yer verilmiştir." şeklinde beyanlarda bulunmuştur.

Nutuk'un yazılma sebeplerinden birisi de Atatürk'ün milletine hesap vermek amacı gütmesidir. Atatürk, Kurultayda Nutuk'u okumaya başlamadan önce "Senelerden beri devam eden efal ve icraatımızın milletimize hesabını vermek vazifem olduğu kanaatindeyim" diyerek bu amacını belirtmiştir. Bazı kısımlarda ise aldığı kararların ardından tarihin kendisini haklı çıkardığını belirtmiştir. Afet İnan, Nutuk'un Türk milletine ve dünya kamuoyuna hesap verme ahlakı niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Nitekim Atatürk'ün, Nutuk'a "1919 yılı Mayıs ayının 19'uncu günü Samsun'a çıktım. Ülkenin genel durumu ve görünüşü şöyledir" diye başlaması, milletine bir rapor verdiğini göstermektedir.

Atatürk'ün Orhun Yazıtları'nı okuduğu ve metin üzerinde işaretlemeler yaptığı bilinmektedir. 1924 yılında Türkçe olarak basılan Orhun Abideleri kitabı Atatürk'e hediye edilmiştir. Muhittin Nalbantoğlu, "Bilge Kağan'ın 'Ey, Türk budunu' diye başlayıp bütün Türk milletine hitap ettiği son sayfanın kenarına, Atatürk kendi el yazısıyla 'Büyük nutuk böyle bir ifadeyle hitam bulunacaktır.' diye not düştüğünü belirtmektedir. Bu bilgiler ışığında Atatürk'ün, Orhun Yazıtları'ndan etkilendiği ve ona benzer şekilde halka hitap eden, yaşanan olayları anlatan, halka öğüt ve hesap veren bir düşünceyle Nutuk'u kaleme aldığı söylenebilir. Bu iki metin üslup açısından da büyük benzerlikle göstermektedir.

İçerik

Nutuk, Atatürk'ün 19 Mayıs'ta Samsun'a çıkışıyla başlar ve Millî Mücadele ile Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamalarını anlatır. Yaklaşık 9 yıllık bir süreci anlatan eser; Kuvâ-yi Milliye Dönemi (1918-1920), Büyük Millet Meclisi Dönemi (1920-1923) ve Cumhuriyet Dönemi (1923-1927) olmak üzere üç aşamaya ayrılabilir.

Atatürk ilk olarak Samsun'a çıktığı sıradaki genel durum ve görünüşün ne şekilde olduğunu anlatır. Ülkenin yaşadığı sıkıntıları dile getirdikten sonra Anadolu'daki örgütlenmeler ve düşünülen kurtuluş çarelerinden bahseder. Daha sonra millî varlığa düşman olan kuruluş ve cemiyetlerden bahseder. Anadolu'nun durumunu anlattıktan sonra ordunun da durumundan ve hangi bölgelerde hangi birliklerin bulunduğundan bahsederek müfettiş olarak yetkilerinden ve emri altındaki birliklerden bahseder. Daha sonra ise kurtuluş için kendi düşüncesini anlatır ve “ya istiklal ya ölüm” kararını açıklar. Hedefin gerçekleşebilmesi için uygulamanın safhalara ayrılarak kısım kısım ilerlemek gerektiğini de belirtir. Samsun'a çıktıktan sonra hızlı bir şekilde çeşitli subaylarla iletişime geçişini anlatır. Daha sonra sıra sıra Amasya Genelgesi'nden, İstanbul'a geri çağırılışından Sivas ve Erzurum kongrelerinden uzunca bahseder. Erzurum Kongresi sırasında Amerikan mandası ve diğer fikirler hakkında da bilgi verir. Daha sonra Sivas'tan Ankara'ya geçişini ve Ankara'da meclisin açılmasını anlatır.

Atatürk eserin ikinci aşamasında meclis kurulduktan sonra meclis başkanı seçilmesini ve hükûmetin kurulması aşamalarından bahseder. Bu sırada gerçekleşen iç isyanlar ve Hıyanet-i Vataniye ile İstiklal Mahkemeleri'nin kuruluşunu anlatır. Kurtuluş Savaşı sırasındaki cephelerden ve askerî durumdan bahseder. Batı, Güney ve Doğu cephelerinin durumunu anlatırken Trakya'daki durumdan da bahseder. Yapılan ilk genel Yunan saldırısını ve bunun ardından meclisteki tartışmaları anlatır. Daha sonra Çerkez Ethem'in ihanetini anlatır. Eserin devamında Kurtuluş Savaşı sırasında yaşanan muharebe ve savaşları anlatır. Bu arada ilk anayasadan da bahseder. Sakarya Savaşı'ndan sonra Başkomutanlığa seçilmesini ve meşhur “hatt-ı müdafaa yoktur, sath-ı müdafaa vardır” doktrinini açıklar. Büyük Taarruz'u ve orduların Akdeniz'e ulaşmasını anlatır. Ateşkesin ardından gerçekleşen Lozan görüşmelerini uzunca açıklar.

Eserin üçüncü aşamasında Atatürk Ankara'nın başkent oluşunu, Cumhuriyet'in ilanını, halifeliğin ilgasını ve yapılan çeşitli devrimleri anlattıktan sonra eserini Gençliğe Hitabe ile bitirmektedir.

Nutuk'un okunması

Nutuk, 15-20 Ekim 1927 tarihlerinde Ulus'taki Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul Salonunda gerçekleşen ve yerli ve yabancı basın mensuplarının da katıldığı Cumhuriyet Halk Fırkası'nın İkinci Büyük Kurultayı'nda, altı gün boyunca ve toplamda 36 saat 33 dakikada okunmuştur. Metin, öğleden önce ve öğleden sonra olmak üzere her gün iki toplantıda okunmuştur. Nutuk'un sunumu 20 Ekim 1927 günü saat 21.00'de son bulmuştur. Atatürk, birinci gün (15 Ekim 1927-Cumartesi), 19 Mayıs 1919'da Samsun'a ayak basmasından Sivas Kongresi'ne kadar olan bölümü; ikinci gün (16 Ekim 1927-Pazar), Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin seçimlerine kadar geçen olayları; üçüncü gün (17 Ekim 1927-Pazartesi), Büyük Millet Meclisi'nin açılışına kadar yaşanan gelişmeleri; dördüncü gün (18 Ekim 1927-Salı), İkinci İnönü Muharebesi'ne kadar gerçekleşen askerî ve siyasi gelişmeleri; beşinci gün (19 Ekim 1927-Çarşamba) Lozan Barış Antlaşması'na uzanan süreci; altıncı ve son gün ise (20 Ekim-1927 Perşembe) Lozan'dan sonraki gelişmeleri okumuş ve Gençliğe Hitabe ile de konuşmasını bitirmiştir. Nutuk'un okunduğu sırada salonda hükûmet üyeleri, milletvekilleri, 126 CHF delegesi, parti ileri gelenleri, yüksek

rütbeli komutanlar, üst düzey yöneticiler, tüm büyükelçiler ve özel davetliler yer almakta idi.

Atatürk, Nutuk'u okumaya başlamadan önce şu konuşmayı yaparak kongreyi açmış ve Nutuk'u okuyacağını beyan etmiştir:

“Bugün küşadı ile müftehir olduğum büyük kongremiz Sivas Kongresi'nden sonra teşkilatımızın ikinci büyük kongresi oluyor... İstikbale ait tedabir hakkında müdavele-i efkâra başlamadan evvel maziye ait vekayi ve hâdisat hakkında maruzatta bulunmak ve senelerden beri devam eden ef'al ve icraatımızın milletimize hesabını vermek vazifem olduğu kanaatindeyim. Hâdisat ile dolu olan dokuz senelik bir devrenin tarihine temas edecek maruzat ve beyanatım uzun sürecektir. Fakat mesele ifası zaruri bir vazife olduğuna göre, beni mazur göreceğinizi ümit ederim.”

Atatürk, Nutuk'u kurultayda okuduktan sonra sunumu tamamlarken şu cümleleri kurmuştur:

“Sayın baylar, sizi, günlerce işlerinizden alıkoyan uzun ve ayrıntılı sözlerim, en sonu tarihe mal olmuş bir çağın öyküsüdür. Bunda, ulusum için ve yarınki çocuklarımız için dikkat ve uyanıklık sağlayabilecek kimi noktaları belirtebilmiş isem kendimi mutlu sayacağım. Baylar, bu söylevimle, ulusal varlığı sona ermiş sayılan büyük bir ulusun, bağımsızlığını nasıl kazandığını; bilim ve tekniğin en son ilkelerine dayanan ulusal ve çağdaş bir devleti nasıl kurduğunu anlatmaya çalıştım. Bugün ulaştığımız sonuç, yüzyıllardan beri çekilen ulusal yıkımların yarattığı uyanıklığın ve bu sevgili yurdun her köşesini sulayan kanların karşılığıdır. Bu sonucu, Türk gençliğine kutsal bir armağan olarak bırakıyorum.”

Atatürk, sunumunu bitirdikten sonra dakikalarca alkışlanmış ve bu sırada gözyaşlarını tutamamıştır. Sunumun ardından Necip Asım Bey'in “Nutuk'unun kongre tarafından teşekkür ve minnetle tasvip edilmesi” hakkındaki önergesi oybirliği ile kabul edildi.

Sonrası

Nutuk'un okunmasını basın büyük bir ilgiyle karşılamıştır. Ülke içindeki pek çok gazete Nutuk'un okunması hakkında haberler yapmıştır. Türk Ocakları şubeleri, Eskişehir Sporcular Takımı, Halk Fırkası, Himaye-i Etfal ve Hilali Ahmer Cemiyeti başta olmak üzere, yurdun her yerinden, çeşitli sivil toplum örgütleri, kurumlar ve vatandaşlar Mustafa Kemal Paşa'ya bağlılıklarını dile getiren telgraf ve mektuplar yollamıştır.

Nutuk'un okunmasının ertesi günü Ankara Hukuk Fakültesi öğrencileri şu bildiriyi yayınlamışlardır:

“Ey Türklüğün büyük teşahhusu, ey bizim aziz babamız, ruhlarına heyecan, dimağlarına nur saldıgım gençlik sana diyor ki: Senin sevgini gönlünde, irşatlarını şuurlu adırriarımın istikametinde bulan gençlik şüphesiz ki senin dehân ve senin azminle Türklüğe hediye edilen Cumhuriyeti hayatından daha aziz ve mukaddes tanımıştır. Onun müdafaası için hiç bir fedakârlıktan çekinmeyecek, onu gözlerken çok kıskanç davranacaktır. Bu günü, bu günde seni görmekle bahtiyar olan gençlik, tarihte masum ve asil kalmış milletimize köşe köşe dâhil ve harici tuzaklar hazırlayan bu tarihi nasıl değiştirdiğinden ve bunların acı neticelerinden habersiz ve hissiz kalamaz ve kalamayacaktır. Dedelerinin gafletiyle yuvarlandıkları çukurlara bir daha düşmemek için bu günün dersini pek kara ve karanlık olan dünden ve hala's ve intibahımın hassasiyetini ise senin mevcudiyetinden ve iradenin ateşinden alacaktır. Milletinin hissiyatı ve sevgisini ondan aldığı saf ve mert kanla damarlarında dolaştıran gençlik —Türk istikbalinin evlatları— milletin varlığına ve onun kalbi olan aziz Cumhuriyetine; en ufak yan bakışların bile tahayyül ve tasavvuruna uyuşuk ve hareketsiz kalamaz. Adı Türk, kanı Türk, bütün mevcudiyeti Türk olan millet ve onun gençleri kendisini yokluktan varlığa, ölümden hayata, karanlıktan ışığa isal edenlerin

açtıkları kurtuluş çağırında her vakit istiklâl ve istikbalinin koruyucusu, kan ve candan çizilmiş hudutlarının bekçisi olacak ve ebediyete kadar da öyle kalacaktır.”

22 Ekim 1927 günü İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencileri toplanmış ve Prof. Muslihiddin Adil Bey şöyle bir konuşma yapmıştır:

“Çok mesut bir nesilsiniz. Gazi'nin nutku bir tarihtir. Baştanbaşa Türk siyasetini vecizeler şeklinde gösteren bir mecmuadır. Gazi'nin Nutku yaşayan ve yaşayacak nesiller için takip edilecek esasları gösteriyor. Gazi'nin Nutku yarın hayata gideceğiniz yolu gösteriyor. Milletimiz için, Cumhuriyet hem gaye, hem vasıta.”

Nutuk'un 1927'deki İlk Baskısı

Atatürk *Nutuk*'un telif haklarını Türk Tayyare Cemiyeti'ne bağışlamıştır. Cemiyet, eserin ilk basımını 1928 (eserde basım yılı olarak 19127 yazar) yılında 2 cilt hâlinde ve 100 bin adet olacak şekilde yapmıştır. Eski harflerle basılan bu eserin ilk cildinde *Nutuk*'un metni, ikinci cildinde ise muhtelif belgeler yer almakta idi. Cemiyet aynı yıl 2 bin adet de lüks nüsha çıkardı.

Yeni Türk Harflerinin kabulünden sonra ise 1934 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Devlet Matbaası'nda 3 cilt olarak yayımlanmıştır. 1938 yılında ise Kültür Bakanlığı tarafından tek cilt ve 658 sayfa olarak basılmıştır. 1950-1952 yılları arasında ise 3 cilt hâlinde Türk Devrim Tarihi Enstitüsü tarafından basılmıştır ve 1969 yılına kadar dokuz kez tıpkıbasımı yapılmıştır.

Türk Dil Kurumu tarafından 1963-64 tarihlerinde eser ilk kez günümüz Türkçesine çevrilerek 2 cilt hâlinde basılmıştır. Bu eserin 1978 yılına kadar 7 kes basımı yapılmıştır. 1981 yılında ise yine Türk Dil Kurumu tarafından hem orijinal metni hem de sadeleştirilmiş metni ihtiva eden baskısı yapılmıştır. 1991 ve 1997 tarihlerinde Atatürk Araştırma Merkezi tarafından hem orijinal hem de sadeleştirilmiş metni içeren basımlar yapılmıştır.

Nutuk'un yabancı dillerdeki ilk baskısı 1927 yılında İtalyanca olarak yayımlanmıştır. 1928'de Almanca, 1929'da Fransızca ve İngilizce, 1929-34 arasında Rusça ve 1981 yılında Bulgarca baskılar yayımlanmıştır.

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER NUTUK SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Nutuk'u Mustafa Kemal yerine başka kim yazabilirdi, nedeniyle birlikte açıklayınız.
- Nutuk Atatürk'ün Samsun'a çıkması ile başlamasaydı neler değişirdi?

2.Birleştirme

- a. Bu kitabın yazarı destan metnindeki Bögü Han olsaydı ve kitap Göç Destanı'nı anlatsaydı okuyucuda aynı etkiyi uyandırması için kitapta nasıl değişiklikler olması gerekirdi?
- b. Kitapta bazı olayları birleştirerek anlatmamız gerekseydi bunlar hangi bölümler olurdu ve kitabın anlatımı bundan nasıl etkilenirdi?

3.Uyarlama

- a. Mustafa Kemal Atatürk, milli mücadeleyi nutuk değil de bir masal metni olarak anlatmış olsaydı bu nasıl bir metin olurdu?
- b. Bu kitabın yazarı biyografi metnimizdeki Yaşar Kemal olsaydı kitabın Türk edebiyatındaki etkisi nasıl olurdu?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

- a. Nutuk iki değil de daha fazla ciltten oluşmuş olsaydı kitapta başka neler anlatılabilirdi?
- b. Kitapta başkalarının görüşlerinin de olduğu bölümlerde olumsuz yorumlar yapılmış olsaydı kitabın etkisinde nasıl değişiklikler olurdu?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a. Mustafa Kemal Atatürk, “ya istiklal ya ölüm” dediği yerde vefat etmiş olsaydı nutukta bahsedilen olaylarda nasıl değişiklikler olurdu?
- b. Bu kitap sadece Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatını aynı şekilde onun kendi ağzından anlatmış olsaydı kitabın ana fikrinde nasıl bir değişiklik olurdu?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- a. Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk'u yazmamış olsaydı kitapta bahsettiği şekliyle Milli Mücadele hakkındaki bilgileri başka nereden ve nasıl öğrenebilirdik?
- b. Kitabın sonunda Gençliğe Hitabe olmasaydı aynı etkiyi yaratacak farklı ne yazılabilirdi?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a. Mustafa Kemal Atatürk, Nutuk'ta bahsedilenleri yapmamış olsaydı yaşananların sonuçları nasıl değişirdi, nedenleriyle açıklayınız.
- b. Mustafa Kemal Atatürk, günümüzde yaşasaydı ve bir nutuk kitabı daha yazacak olsaydı bu kitapta nelerden bahsederdi, nedenleriyle açıklayınız.

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci nutuk metninin tür özelliklerine uygun örnek metinde gösterildiği gibi bir nutuk konusu, ana fikri ve özet metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

6. SINIF 20. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR HABER YAZISI METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek haber yazısı metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı öğretmen haber yazısı metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler haber yazısı metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek haber yazısı metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Haber Yazısı Metni:</u> TÜM MAAŞINI ÖĞRENCİLERE BURS OLARAK VERİYOR İzmir Karşıyaka Alabey Mahallesi muhtarı Selma Özyılmaz maaşının kız öğrencilere burs olarak veriyor. Öğretmenlikten emekli olduktan sonra muhtarlığa başlayan Özyılmaz aynı zamanda ihtiyaç sahibi öğrenciler için kitap konusunda da çalışma yapıyor. Özyılmaz hayırseverlerin desteğiyle geçen yıl 20 olan burslu öğrenci sayısını bu yıl 40'a çıkarınca mahallenin de sevgisini kazandı. Karşıyaka ilçesindeki Alaybey Mahallesi'nin muhtarı Selma Özyılmaz (55), eğitime yönelik gayretleri ile dikkat çekiyor. Yaklaşık 30 yıl ilköğretim öğretmeni ve müdürlük yapan Özyılmaz, emekli olduktan bir süre sonra muhtarlığa aday oldu ve muhtarlığı kazandı. İki buçuk yıldır muhtarlık yapan Özyılmaz mahallede ihtiyaç sahibi öğrencilere yönelik eğitim desteğiyle beğeni topluyor. "üniversitelerde okuyan kız öğrencilere kitap desteğini arttıracamız." Maaşını vermekle yetinmeyen muhtar Selma Özyılmaz, özellikle üniversitede okuyan öğrencilerin çok fazla kitap masrafları olduğunu hayırseverlerin de yardımıyla bu masrafların hepsini gidermeye çalıştıklarını söyledi. Geçen yıl kendi maaşından verdiği burslar hariç 20 olan öğrenci sayısını bu yıl 40'a çıkardığını dile getiren Özyılmaz: "Ben 30 yıl boyunca öğrencilerimle ve çok içli dışlı olan biriydim. Onların sevgisi ve kimseyle paylaşamadıkları sorunları beni bu yardımları başlatmaya sevk etti. Muhtar seçilince mahallemdeki kız öğrencilerin durumunu tespit etmek kolay oldu. Özellikle kitap desteğine ne denli fazla ihtiyaç olduğunu gördük." Dedi.	

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları:
SCAMPER HABER YAZISI SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Siz Selma Özyılmaz'ın yerinde olsaydınız onun yaptığından farklı davranmanız gerekseydi hangi konularda farklı davranırdınız, nedenleriyle açıklayın.
- Siz bu metnin okuyucularından biri olsaydınız ve haber metni ile ilgili bir değerlendirme yazısı yazmanız gerekseydi metni olumlu ve olumsuz birlikte olacak şekilde nasıl bir değerlendirme yazısı yazardınız?

2.Birleştirme

- Bu metni mektup metni ile birleştirip yeni bir metin yazmamız gerekseydi yeni metnimiz nasıl olurdu?
- Selma Özyılmaz, masal metnimiz olan üç öğüt metninin ağası olsaydı dördüncü bir öğüt daha vermesi gerekseydi bu ne olurdu, nedenleriyle açıklayın.

3.Uyarlama

- Bu metni bir reklam metnine dönüştürmemiz gerekseydi metinde ne gibi değişiklikler olurdu?
- Bu metin 1923 yılında cumhuriyetin ilan edildiği tarihlere ait bir haber metni olsaydı metinde ne gibi değişiklikler olurdu?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyültme

- Siz bu haberin yazarı olsaydınız ve metinde bazı değişiklikler yapmanız gerekseydi ne gibi değişiklikler yapardınız, nedenleriyle açıklayın.
- Bu metni olduğundan çok daha fazla abartmamız gerekseydi bunu farklı hangi şekillerde yapabilirdik?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- Selma Özyılmaz bulunduğu ilin muhtarı değil de belediye başkanı olsaydı davranışlarında ne gibi değişiklikler olurdu?
- Siz Selma Özyılmaz'ın burs verme ve kitap bağışı konusunda diğer muhtarları da ikna etmesi gerekseydi bunu nasıl yapabilirdi ve bu durum haber metninde nasıl değişikliklere neden olurdu?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- Selma Özyılmaz bağış yapmasaydı ama yine de kendisi okuyucu da aynı etkiyi uyandıracak bir haber metninin konusu olsaydı bu nasıl bir konu olurdu ve neden?
- Bu metninden metnin haber olma etkisini değiştirmeyecek bazı ifadelerin çıkarılması gerekseydi bunlar hangi ifadeler olurdu, neden?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- Selma Özyılmaz kızlara değil de sadece erkek öğrencilere burs verseydi haberin içeriği ve haber değeri, haberin okuyucudaki etkisi nasıl değişirdi?
- Selma Özyılmaz'ın hakkında tam tersi bir konu ve ana fikre sahip olan bir haber metninin yapılması gerekseydi bu nasıl yapabilirdi ve metni yeni konusu, ana fikri ne olabilirdi?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci haber yazısı metninin tür özelliklerine uygun bir haber yazısı metninin örnek metinde gösterildiği gibi özet metninin öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 21. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR MEKTUP METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3.Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek mektup metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı öğretmen mektup metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler mektup metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek mektup metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Mektup Metni:</u> 12.03.1987 Değerli Dostum Deniz, Uzun yıllar oldu görüşmeyeli. Mahallemizden taşındığınız o günden beri; seninle olan dostluğumuzu, kardeşliğimizi, beraber geçirdiğimiz güzel anları asla unutmadım. İçimde hep senin gibi bir dostun boşluğunu hissettim. Hiç kimseyle dost olamadım seninle olduğum kadar. Hatırlarsın; babanlar taşınma kararını son anda almışlardı ve o telaşla oturup düzgün bir şekilde konuşma fırsatımız olmamıştı. Taşınacağınız şehri söylemiştin; fakat gerisini sen de bilmiyordun. Siz gittikten sonra da bana senin tam adresini verebilecek biri çıkmadı. O zaman ikimiz de on bir yaşındaydık. Aradan dokuz yıl geçmiş, dile kolay. Dokuz yılda neler unutulmaz ki! Lakin ben, senin dostluğunu, sıcaklığını asla unutmadım. Geçen gün bizim mahallenin bakkalı Hamit Amca ile babam arasında geçen bir konuşmaya kulak misafiri oldum. Hamit Amca, birkaç gün öncesinde bir taziye için Malatya'ya gelmiş ve orada tesadüfen, senin babanla karşılaşmışlar. Sonra size misafir olmuş, biliyorsun. Babandan da ev adresinizi almış. Hamit Amca tüm bunları babama anlatırken, içimde tarif edemediğim bir heyecan belirdi. Emin olmak için sordum: “Mahallemizden uzun zaman önce taşınan Deniz’in babası mı?” “Evet” yanıtını alınca da adresini almakta gecikmedim ve nihayet sana mektup yazmaya karar verdim. Belli olmaz, belki bir gün yolum sizin oralara düşer. Büyüdük; fakat inan çocukluğumuzu seninle tekrar yâd etmek isterim. Mahalledeki birçok arkadaşın sana mektup yazacağımdan haberi var. Hepsinin tek tek selamı var. Kimse seni unutmuş değil. İnanıyorum ki sen de bizi	

unutmuş değildir. Yazacaklarım şimdilik bu kadar. Mektubunu dört gözle bekleyeceğim. Umarım en kısa zamanda yüz yüze görüşme fırsatımız da olur. Allah'a emanet ol.

Eren DEMİRTAŞ

Öğrencilere Yöneltilecek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER MEKTUP SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Deniz yerine Eren taşınmış olsaydı Eren'in Deniz'e yazacağı mektup nasıl olurdu?
- Denizin bu mektuba cevap vermiş olduğunu varsayarsak bu cevap mektubunda neler yazıyor olurdu?

2.Birleştirme

- Haber yazısının ilk paragrafı ile bu metni birleştirseydik yeni mektubu nasıl düzenlememiz gerekecekti?
- Denizin bu mektuba cevap vermiş olduğunu varsayarak her iki mektubu da birleştirip tek bir metin yapmamız gerekseydi bu nasıl bir metin olurdu olayların oluş sırasını dikkate alarak anlatınız.

3.Uyarılama

- Bu mektubu hikâye metnimizdeki zehre aynı metindeki Atakan'a yazmış olsaydı mektupta iki arkadaş ilişkisi nasıl farklı anlatılabilirdi?
- Bu mektubun öncesinde deniz erene mektup yazmış olsaydı bu mektubu erenin cevap mektubuna dönüştürmek için mektupta nasıl değişiklikler yapılması gerekecekti?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

- Mektubun yazılış amacını değiştirmemiz gerekseydi bu mektup başka hangi amaçla yazılabilirdi ve bu durumda metinde anlatılanlar nasıl değişirdi?
- Eren Deniz'in adresi yerine telefon numarasını almış olsaydı telefondaki diyalogları neler olabilirdi?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- Bu metinde anlatılanlardan kurgusal bir metin türü yazılması gerekseydi masal ya da fabl gibi hangi metin türünde yazılabilirdi ve bu yeni metin nasıl olurdu?
- Deniz ve erenin arkadaşlıkları başka hangi şekillerde devam edebilirdi?

6.Yok Etme veya Çıkarma

- Eren Hamit Amca'dan adresi almasaydı ancak yine de bağlantı kurması gerekseydi Eren Deniz'e farklı olarak nasıl ulaşabilirdi?
- Metinden bir bölümü çıkarmamız gerekseydi bu hangi bölüm olurdu ve metinde anlatılanlarda nasıl değişiklikler olurdu?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- Deniz başka şehre taşınmasaydı ve yaşadığı bu yerde nasıl arkadaşlıkları olurdu ve nasıl devam ederdi?
- Bu metinde Deniz Eren'i eleştirseydi neler yazabilirdi?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitimci mektup metninin tür özelliklerine uygun bir mektup metninin örnek metinde gösterildiği gibi öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

7. SINIF 22. ETKİNLİK

Etkinlik Adı:	ÖRNEK BİR REKLAM METNİ İLE UYGULAMALI SCAMPER TEKNİĞİ
Sınıf:	7. sınıf
Süre:	35+35 dakika (2 ders saati)
Öğrenci Kazanımları:	T.6.2.2. Hazırlıksız konuşma yapar. T.6.2.3. Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, yaratıcı, hafızada tutma tekniği ve kelime kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır. T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. T.6.3.28. Metindeki gerçek ve kurgusal unsurları ayırt eder. T.6.3.31. Metinde önemli noktaların vurgulanış biçimlerini kavrar.
Öğrenci sayısı:	35
Ortam:	Sınıf
Araç-Gereç:	Not defteri, kalem, akıllı tahta, örnek reklam metni fotokopi çıktıları.
Hazırlayan:	Aşkın ÇALIŞKAN
Süreç: araştırmacı eğitimci reklam metin türünün ne demek olduğunu, tür özelliklerini öğrencilere akıllı tahtadan önceden hazırlamış olduğu notlar üzerinden anlatır. Öğrencilerin metin türünü defterlerine yazmalarını ister. Öğrenciler reklam metin türü hakkında yeterli bilgiye sahip olduktan sonra onlara örnek reklam metni fotokopi çıktılarını dağıtır ve okumalarını ister. Ardından örnek metin ile ilgili önceden hazırladığı SCAMPER soruları ile uygulamalı olarak metin üzerinde bütün öğrenciler soru-cevap tekniği aracılığıyla konuşur. <u>Örnek Reklam Metni:</u> TV Reklamı Örnek-2 Türk Hava Yolları Hayal Edince (Çocuklar gökyüzündeki uçakları izlemektedir. Arkadan duyguya göre fon müziği girer.) — İstanbul’a mı gider sence? — Başka nereye gidecek? — Buraya gelecek hâli yoktu ya! — Çok istesek gelir bence. (Ardından bir havalanı sınırı çizerek, ışıklandırma yaparlar.) — Aha geliyo! — Valla mı? — Çabuk çabuk tak hadi! (Yaptıkları havaalanının lambaları yanar.) — Burdayız, burayaa! — Gelmiyor... (Uçaklar bir türlü gelmez, en sonunda bir sabah uçak ufukta gözükür.) — Geliyor!.. — Geliyor!.. (Uçak İğdir havaalanına iner, çocuklar da oradadır. Kaptan pilot inince çocuklardan biri “Geldi!” diyerek diğerleriyle gülüşür.) — Geldi. (Üçüncü bir şahıs ağzından aşağıdaki ifadeler söylenir ve logo gösterilir.)	

— Türkiye’de uçmadığımız tek bir yer kalsa, dünyada en çok noktaya uçmuşuz ne fark eder?

Öğrencilere Yöneltilcek Örnek Metin SCAMPER Soruları:

SCAMPER REKLAM METNİ SORULARI

1.Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Çocuklar uçağın yolcularından birileri olsalardı ve iniş yapmayan ilk uçakta olsalardı pilota neler söylemek isterlerdi, nedenleriyle açıklayın.
- Siz o çocukların yerinde olsaydınız ve onların yaptıklarından farklı şekilde davranmanız gerekseydi nasıl davranırdınız, nedenleriyle açıklayın.

2.Birleştirme

- Uçağın pilotlarından biri Atatürk olsaydı ve bu yaşananları nutuk metnine ekleyecek olsaydı bunu hangi cümlelerle yapabilirdi, Nutuk metnine neler yazardı?
- Bu metni roman metnimiz olan küçük prens metni ile birleştirerek yeni bir metin yazmamız gerekseydi yeni metinde nasıl değişiklikler olurdu?

3.Uyarlama

- Bu metin sadece bir reklam metni değil de gerçek hayatta yaşanmış olsaydı bu olayın haber yazısı nasıl bir metin olurdu?
- Bu metni bir mektup metnine dönüştürmemiz gerekseydi bunu nasıl yapabilirdik?

4.Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

- Siz pilotlardan biri olsaydın çocuklara neler söylemek isterdiniz, nedenleriyle açıklayın.
- Uçağın hiç iniş yapmadığı ama aynı mesajı ve sloganı verebileceğimiz bir reklam metninde nasıl değişiklikler yapılabilir?

5.Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- Uçağı Iğdır’da çocuklar üretecek olsaydı bu durum için nasıl bir reklam metni yazılabilirdi?
- Aynı ana fikre sahip başka hangi türlerde metinler yazılabilir, örnekleyerek ve nedenleriyle açıklayın.

6.Yok Etme veya Çıkarma

- Uçağın hiç geçmediği ve aynı mesajı verebilecek yeni bir reklam metni nasıl olabilirdi?
- Bu bir uçak firmasının değil de bir gemi firmasının reklamı olsaydı reklam metninde ne gibi değişikliklerin yapılması gerekecekti?

7.Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- Çoklukların ikincide değil de ilk denemelerinde uçak iniş yapsaydı ve bu nedenle reklamın sloganını değiştirmemiz gerekseydi yeni slogan ne olabilirdi?
- Daha öce de uçağın gidebildiği bir yer üzerinden aynı ana fikre sahip yeni bir reklam metni için metinde nasıl değişikliklerin yapılması gerekir?

Değerlendirme:

Araştırmacı eğitmen reklam metninin tür özelliklerine uygun bir reklam metninin örnek metinde gösterildiği gibi öğrenciler tarafından bir sonraki derse kadar yazılmasını ister.

Öğrencilerin etkinlik ile ilgili görüşlerini bir sonraki uygulama dersi için dikkate alır.

EK 13 Uygulama Öncesi Veri Toplama Metni ve Uygulama Öncesi SCAMPER Soruları

1. Metin:

KIZ KULESİ

İstanbul'da Boğaz'da geceleri gemilere yanıp sönen yol gösteren bir deniz feneri var. Ona Kız Kulesi denir. Kız Kulesi, deniz feneri olarak yapıldığı günden beri birçok kaptana rehberlik etmiş ve pek çok kişiyi boğulmaktan kurtarmıştır. İyi de, deniz feneri çalışıp dururken sonradan niçin "Kız Kulesi" adını almıştır? Elbet bunun da bir söylencesi olması gerekmez mi? Bakınız, şöyle:

Bizanslılar döneminde hükümdarın bir kızı varmış. Kral, kızını çok seviyor, gözünü onun üzerinden ayırmıyormuş. Kızı kazara başını şöyle bir tutacak olsa, kral hemen yerinden fırlar: "Ne oldu kızım, başın mı ağrıyor?" dermiş. Kızı, yanaklarına elini sürüyor olsa, "Dişin mi ağrıyor?" dermiş. Kız, günün birinde serpilmiş, gelişmiş. O büyüdükçe kralın kuşkuları artmış. Kızının başka biriyle evlenerek çekip gideceğini düşünüyor, korkuyormuş. Kaygılarından arınabilmek için sarayında bulundurduğu falcılarını çağırmış. "Kızımın geleceğine bakın. Sonu nereye varacak? Bakın da yorumlayın, " demiş.

Falcılar sırayla kızının falına bakmışlar. Bakmışlar ama söylemeye yürek gerek... Ağızlarını bıçak açmıyormuş. Niye mi? Kızın sonu çok kötüymüş de ondan. Kral, falcıların savsaklamalarından kuşkularında ne denli haklı olduğunu bir kez daha anlamış. Yine de gürlemekten geri kalmamış: "Hadi söyleyin. Durmayın. Ne gördünüz?" demiş.

Falcılar, sanki birbirleriyle sözleşmiş gibi hep birbirlerine aynı sözleri yinelemişler: "Büyük kralımız, inanmayın, üzülmeyin; bu bir faldır. Görünüşe göre kızınız ilerde bir yılan tarafından sokularak öldürülecek." Falcılar böyle demişler. Kralın karşısından geri geri çekilerek birer ikişer uzaklaşıp gitmişler.

Kral ne yapsın şimdi? Hemen önlem almayı düşünmüş. Sormuş, soruşturmuş, sonunda kurtuluşu o Kız Kulesi'ni denizin ortasında yaptırmakta bulmuş. Oraya yılan çıyan gelemes diye düşünüyormuş. Kule kısa sürede yapılmış. Kral, kızını heyecanla oraya götürmüş. Kulenin altına, üstüne, sağına ve soluna nöbetçiler dikmiş. "Her istediğini verin, " demiş.

Aradan günler, haftalar, aylar geçmeye başlamış. Bir sonbahar günü, kulenin önünde küfe yüklü bir tekne geçiyormuş. Küfelerin ağzında asma yaprağı varmış. Tam o sırada kuleden bakmakta olan kralın kızı, küfelerin içinde taze üzüm olduğunu anlamış. Nöbetçilere seslenmiş: "Üzüm istiyorum, " demiş. Nöbetçiler hemen motoru durdurmuşlar. Bir küfe üzüm alıp getirmiş, kıza vermişler. Olacağa bakın ki, bağda üzümlerin toplandığı sırada küfeye giren salkımlar arasında saklanan zehirli bir yılan varmış. Kız bir salkım üzüm alayım derken, yılan birden eline vurmuş ve onu anında öldürmüş. Nöbetçiler olup bitenden habersizmiş; çevrede kol geziyorlar, kuş uçurtmuyorlarmış.

Kral, kızını zaman zaman görmeye geliyormuş. O gün yine yoklamış kızını; yerde cansız yattığını görünce çok şaşırılmış, ağlamış, inlemiş. Sonunda da "Yazgı, " demiş. "Olacakla öleceğe çare bulunmaz, " demiş, çünkü elinden başka bir şey gelmiyormuş.

Bu kule, Bizans İmparatoru Manuel Komnenos tarafından gözetleme amacıyla yapılmış. Ama halk ona "Kız Kulesi" adını vererek bu söylenceyi uydurmuş.

Yazar: Mevlüt Kaplan

2. Metin:

AKILLI EVLAT

Evvel zaman içinde zenginlerden zengin bir adam varmış. Zengin adam bir gün üç oğlunu da yanına çağırarak demiş ki: "sevgili yavrularım, bakın, artık saçım sakalım iyice aklaştı; yüzüm ellerim adamakıllı buruştu; gözlerim her şeyi seçemez, ellerim her şeyi tutamaz, bacaklarım da beni uzaklara götüremez, oldu. Daha ne kadar yaşayacağım belli değil. Ama herhalde günlerim sayılı, ölmeden önce mallarımı aranızda bölmek istiyorum. Ne olur ne olmaz, belki ben öldükten sonra aranızda anlaşamaz kavga edersiniz. Hâlbuki ben sizin kardeş kardeş birbirinizi severek yaşamanızı istiyorum. Zaten kardeşlere yakışan da budur." ihtiyar adam sözlerinin burasında biraz duraklamış.

Öhö öhö öhö arka arkaya birkaç defa öksürdükten sonra sözlerine şöyle devam etmiş: "şimdi her birinize bir kese altın vereceğim. İsteddiğiniz yere gidin. Üç yıl dolmadan buraya dönmeyin. Üç yıldan sonra döndüğünüz zaman her biriniz bana bu üç yıl içinde neler yaptığınızı, altınları nerelere harcadığınızı anlatacaksınız. Hanginizin yaptığı işleri daha çok beğenirsem, mallarımı paralarını ona vereceğim. Üçünüz de beni memnun ederseniz, mallarımı aranızda eşit olarak paylaştırırım.

“Şimdi yolunuz açık olsun evlatlarım.” çocuklar hemen hazırlığa başlamışlar. İşlerini bitirdikleri zaman gelip babalarının elini öpmüşler. Atlarına binip yola çıkmışlar. Üçü birlikte bir zaman gittikten sonra önlerine üç yola çıkmış. Büyük kardeş sağdaki, ortanca kardeş ortadaki, küçük kardeş de soldaki yola yürümüş. Uzaklaşmışlar. Günler günlerle birleşip aylar olmuş aylar aylarla birleşip yıl olmuş da kimse farkına varamamış, derken baharlar yazları, yazlar da kışları kovalamış. Yel esmiş, sel gelmiş. Üç yıl gelip çatmış. İhtiyar babanın da artık sabrı tükenmişmiş.

Çocukları burnunda tütüyormuş. Onları o kadar göreceği gelmiş ki... Zengin ihtiyara etrafındaki adamları artık demiş: “Çocuklarım da neredeyse gelirler, hasretlik çöktü içime.” daha sözünü bitirmemiş ki adamlardan biri gün dolusunu göstererek gelenler var, demiş. Herhalde sizin çocuklardır. Hep birden o tarafa bakmaya başlamışlar. Tozu dumana katarak bir şeydir geliyor. Gele gele büyük oğlan çıkagelmiş. Arkasında da birbirinden babayiğit kırk atlı varmış. Hemencecik koşup babasının elini öpmüş. Derken arkadan ortanca oğlan görünmüş. Onun yanında da 100 tane deve varmış. O da gelip babasının elini öpmüş. En son küçük oğlan gelmiş. O da 40 atın üzerinde 40 erkek çocuk getirmiş. Çocukları yere indirdikten sonra gelip babasının elini öpmüş. Katırlardan inen çocuklar da gelip ihtiyar adamın elini öperek bir kenara çekilmişler. İhtiyar zengin yanındaki adamlara: “izin verirsiniz, demiş oğullarım bugüne kadar neler yaptıklarını anlatsınlar.

Adamlar: “ hay hay, demişler. Biz de merak ediyorduk zaten.” Önce büyük oğlan söze başlamış: Az gittim uz gittim dere tepe düz gittim altı ay bir güz gittim öyle bir yere vardım ki her taraf ormanlık; pınarlarından buz gibi sular akıyor; kayalıklarında keklikler sekiyor; yaylalarında geyikler, ceylanlar dolaşıyor; insanların yüzlerinden de kan damlıyor. Şu 40 babayiğidi oradan aldım. Onlara ata binmeyi, kılıç kuşanmayı öğrettim. Bana vereceğin malları, paraları bu adamlar koruyacaklar. İhtiyar baba büyük oğluna hiçbir şey söylememiş. Dönüp ortanca oğluna bakmış. Ortanca oğlan sıranın kendisine geldiğini anlayarak konuşmaya başlamış: Az gittim muz gittim Dere tepe düz gittim altı ay bir düz gittim. Öyle bir yere geldim ki insan ayağını uzatıp otursa da hiç iş görmese aç kalmaz. Giderken bana verdiğin altınlarla şu 100 deveyi aldım ama görüyorsunuz öyle develer ki her biri bir kese altın eder. Burada onları satarak zengin olacağım fazla mal göz çıkarmaz ya Ortanca çocuğun sözleri bitirince ihtiyar baba orada bir şey söylememiş. Sıra küçük kardeşe gelmiş.

O demiş ki: Az gittim uz gittim dere tepe düz gittim altı ay bir gün gittim bir ulusu başına vardım. Öyle bir su ki kızıl akar, boz akar, durmaz yatağını yıkar. Sordum araştırdım öğrendim ki bu su nice yiğitleri almış, nice gelin duvakları yutmuş da nice çocukları yetim bırakmış. Kırk tarafa haberci gönderip ustalar getirttim. Kayaları kırdırıp üzerine köprü kurdurdum. O suyun yetim bıraktığı çocukları da toplayıp buraya getirdim. Mallarını kime verirsen bu çocuklar onun evlatları olacak. O, bu çocukları büyütüp yetiştirecek. Hem iyilik yapmış hem de memlekete faydalı insanlar kazandırmış olacak.

Küçük oğlan sözlerini bitirdiği zaman ihtiyar babanın yüzü gülüyormuş. Öteki kardeşler babalarının bu hâinden hiçbir şey anlamamışlar fakat o bastonuna dayanarak ayağa kalkmış, eliyle işaret ederek küçük oğlunu yanına çağırmış, eğilip onu alnından öptükten sonra “Aferin, sana demiş. Üçünüzün içinde ben yalnız senin yaptığın işi beğendim. Paralarım, mallarımın hepsi de senindir. Bu yetimlere sen babalık edeceksin. Büyük abin adamlarıyla seni koruyacak. Küçük abin de develer ile senin vereceğin işleri görecektir. Sen de hepsine baş olacaksın. Bunu hak ettin.” onlar ermiş muradına darısı dostlar başına...

Yazar: Naki Tezel

Yukarıdaki iki metin dinletildikten sonra öğrencilere metinlerle ilgili araştırmacı tarafından önceden hazırlanan SCAMPER tekniğinin her yedi basamağı için ikişer soru sorulmuştur. Öğrenci cevapları daha sonra konuşma becerisi değerlendirme ölçeği (EK 14) ile değerlendirmek üzere video kayıt altına alınmıştır.

SCAMPER Uygulama Öncesi Öğrenci Ölçme Soruları

1) Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Bu iki metindeki baba karakterlerinin yerlerini değiştirseydik olaylar nasıl devam ederdi
- Bu iki metindeki mekânların yerlerini değiştirseydik olaylar nasıl devam ederdi?

2) Birleştirme

- Bu iki metni birbiriyle istediğiniz yerlerden birleştirip yeni bir metin olarak anlatabilir misiniz?
- Bu iki metnin başını ve sonunu yer değiştirirsek olaylar nasıl gelişirdi?

3) Uyarlama

- a. Siz de bu metindeki karakterlerden biri olsaydınız kim olmak isterdiniz, neden?
- b. Bu metinlerde gerçekleşen olaylar günümüzde gerçekleşseydi neler olurdu?

4) Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

- a. Bu metinlerdeki baba karakterlerini altı şapka tekniğini her şapka bakış açısına göre değiştirip yeniden anlatın.
- b. Kız kulesi metninden metnin ana fikrini ve konusunu değiştirmeyecek bir bölümü çıkarmanız gerekseydi bu hangi bölüm olurdu, neden?

5) Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a. Bu metinlerdeki evlatlar, günümüze kadar gelselerdi nasıl olur olurlardı kişilik olarak?
- b. Metindeki kızı kurtarsaydık olaylar nasıl değişirdi?

6) Yok Etme veya Çıkarma

- a. Bu iki metindeki olayların akışının tersine çevirsek hangi bölümleri çıkarmak isterdiniz?
- b. Akıllı evlat metninde hangi bölümü yeniden tasarlamak isterdiniz, neden?

7) Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a. Bu metindeki karakterler rollerinin tam tersini yapsaydı neler olurdu?
- b. Bu metinlerde olumsuz olaylar ile olumlu olaylar yer değiştirseydi ne olurdu?

EK 14. Uygulama Sonrası Veri Toplama Metni ve Uygulama Öncesi SCAMPER Soruları

1. Metin:

AKILLI KIZ

Bir zamanlar Sarıbay adlı bir han yaşıyordu. Yaşlıydı ve ölümü yaklaşmıştı. Hiç çocuğu yoktu ve bu onun için büyük bir acıydı. Ölmeden önce Sarıbay, halkını topladı ve şöyle ilan etti: "Ben çok yaşadım, çok şey gördüm, çok yedim, içtim. Şimdi geriye yalnızca ölmek kaldı. İçinizden birine bir borcum varsa, geç olmadan istesin. Son isteğim ise kendinize adaletli ve akıllı bir han seçmeniz." Halk gürültüyle şöyle dedi: "Aramızdaki en yaşlı kişi sensin. Hanı sen seç."

Sarıbay düşündü ve şöyle cevap verdi: "Bir doğanım var. Ben öldükten sonra üç gün kanatlarını açmayacak, kaldırmayacak ve hiçbir şey yemeyecek. Dördüncü gün onu doyurun ve serbest bırakın. Kime konarsa o han olsun." Birkaç gün sonra Sarıbay öldü. Akdoğan kanatlarını açmadı; üç gün boyunca kanadını kaldırmadı, yemedi, içmedi. Dördüncü gün doğanı yedirdiler, içirdiler ve serbest bıraktılar. Göğe yükseldi, dolandı ve sonunda bir çobanın omzuna kondu. Hanın yakınlarından birçoğu şöyle bağırdı: "Daha çok genç ve fakir. Nasıl bizim hanımız olabilir? Onu istemiyoruz!" O zaman üç aksakal ileri çıktı ve hep bir ağızdan şöyle dedi: "Sarıbay yaşarken Akdoğan kime konarsa onu han kabul edeceğimize söz verdik. Doğan çobanın omzuna kondu. O zaman hanımız o olacak demektir." Halk onları destekledi ve çoban han oldu.

Halkı uzun süre yönetti fakat yalnızdı; karısı da yoktu. Aksakallar yanına geldi ve şöyle dediler: "Yüce hanımız, evlenmelisin ve mirasçın olmalı. Yoksa senin kaderin de Sarıbay'inki gibi olacak." Yeni han önce bunu reddetti. Sonra aksakalların haklı olduklarını kabul etti. "Bütün kızları toplayın, " dedi. "Onların akıllarını tartacağım. En akıllı kim ise onunla evleneceğim." Ertesi gün hanlığın bütün kızları toplandı ve han onlara üç bilmece sordu: "Doğu ile batı arasındaki mesafe ne kadar? Yeryüzü ile gökyüzü arasındaki mesafe ne kadar? Yalan ile doğru arasındaki mesafe ne kadar?"

Han bu bilmeceyi sordu ve kızlara düşünmeleri için üç gün süre verdi. Aradan iki gün geçti, kızlar hâlâ bilmececinin cevaplarını bulamamışlardı. Üçüncü gün, hanın sarayına giden yolda fakir bir kızla karşılaştılar. Fakir kız onlara "Kardeşlerim!" diye seslendi. "Üç gündür telaş içindesiniz, ne oldu, bana da söyleyin. Belki yardım edebilirim." Kızlar:

"Öğrenip de ne yapacaksın?" diyerek kibirle cevap verdiler. "Senin işin odun toplamak..." İçlerinden biri, "Neden üzüyorsunuz onu?" dedi ve olan biteni anlattı.

Fakir kız, "Kardeşlerim, beni de alın yanınıza, " dedi. Önce herkes güldü, sonra düşündüler ve yanlarına almaya karar verdiler. Saraya girdiler ve han şöyle sordu: "Sorduğum üç bilmeceye hanginiz cevap verebildiniz?" Hiç kimse cevap veremedi. Hepsi başları önde öylece duruyorlardı. O zaman fakir kız öne çıktı ve şöyle dedi: "Hanım, bilmecelerinize ben cevap buldum. Doğu ile batı arasındaki mesafe bir gündür. Çünkü Güneş doğudan sabahleyin doğuyor, akşamleyin batıyor. Yeryüzü ile gökyüzü arasındaki mesafe gözle görülüyor. Gözlerini kaldırırsan gökyüzünü, indirirsen yeryüzünü görürsün. Üçüncü bilmedenin cevabı çok kolay. Yalan ile doğru arasındaki mesafe dört parmak kadar. Göz ile kulak arası. Kulaklarımız yalanları duyar, gözlerimiz doğruyu görür." Hanın yakınları şaşırdılar; fakir kızın zengin kızlardan daha zeki olmasını beklemiyorlardı.

Han kızları denemek için süreyi uzattı. "Yine üç bilmece soracağım. Cevaplarını bulun, o zaman kiminle evleneceğimi söyleyeceğim, " dedi. "Acı nedir? Üzüntü nedir? Ayıp nedir?" Han yine üç gün süre verdi. Zengin kızların hiçbiri bilmecelerin cevaplarını bulamadılar. Üçüncü gün, fakir kız öbürleri ile birlikte saraya geldi ve şöyle dedi: "Hanım, bu bilmeceleri de çözdüm. Acı, hastalık demektir. Üzüntü, ihtiyaç, ayıp da hırsızlıktır." Han bu cevaplara memnun oldu ve fakir kızla evlendi.

Kızın elleri nasırlı ve giyecekleri eskiydi. Han, onu yıkamalarını, ona güzel giyecekler giydirmelerini emretti. Böylece fakir kız hanşa oldu. Kocasına güzel tavsiyelerde bulunuyor ve Han da onun dediklerini dinliyordu. Fakat Han bir gün onu şöyle uyardı: "Benden başka hiç kimseye öğüt verme." Kız ona söz verdi. Bir gün cömertliği yüzünden nasıl kurtulacağı hakkında bir yiğide öğütte bulundu. Han, ona karısının yardım ettiğini hemen anladı ama yine de doğru olduğunu öğrenmek istedi ve yiğidin ağzını aradı. "Bu güzel tavsiyeyi sana kim verdi? Eğer söylemezsen seni asarım." Yiğit korktu ve öğüdü hanşanın verdiğini söyledi. Han kızgınlıkla karısına şöyle dedi: "Hiç kimseye öğüt vermeyeceğine yemin etmiştin. Fakat sözünü tutmadın ve suçlu birine yardım ettin. Güvenilir bir kadın olamayacaksan git. En sevdiğin şeyi yanına almana izin veriyorum." Karısı: "Tamam, " dedi. "İyiliğin için çok teşekkür ediyorum. Fakat ayrılmadan önce son isteğimi yerine getir. Son kez birlikte yemek yiyelim."

Han buna razı oldu. Karısı çok güzel bir akşam yemeği hazırladı. Han yemeğini yedi ve uykuya daldı. O zaman Han'ın karısı en iyi atı eyerlemelerini emretti. Ata bindi, önüne

uyuyan kocasını aldı ve saraydan çıktı. Sabahleyin kocasıyla başka bir şehre geldiler. Han orada kendine geldi. Yabancı bir şehirde olduğunu görünce korkuyla karısına şöyle sordu: "Bana ne yaptın?" Karısı "Kocacığım, " diye cevap verdi. "Beni kovdun ama en sevdiğim şeyi yanıma almama izin verdin. İşte ben de öyle yaptım. Sarayını terk ettim ama seni yanıma aldım. Çünkü seni her şeyden çok seviyorum."

Karısının bu sevgisi ve akıllılığı Han'ı çok etkiledi ve saraya döndüler. O zamandan sonra Han, akıllı karısına daha da iyi davrandı ve onun tavsiyelerini almadan hiçbir karar vermedi.

Yukarıdaki iki metin dinletildikten sonra öğrencilere metinlerle ilgili araştırmacı tarafından önceden hazırlanan SCAMPER tekniğinin her yedi basamağı için ikişer soru sorulmuştur. Öğrenci cevapları daha sonra konuşma becerisi değerlendirme ölçeği (EK 14) ile değerlendirmek üzere video kayıt altına alınmıştır.

2. Metin:

KUŞUN ÜÇ NASİHATİ

Bir zavallı kuş tuzağa düşmüş, hileyle yakalanmıştı. Kuş, kendisini yakalayan avcıya şöyle dedi:

"Ey efendi, sen hayatında birçok defa koyun ve sığır yemişsin, pek çok kere de deve kurban etmişindir. Sen onların etleriyle bile doymamışken benimle hiç doymazsın. Beni serbest bırakırsan sana üç öğüt veririm. Bu üç öğütten birincisini senin elindeyken, ikincisini şu çatının üzerinde, üçüncüsünü de şu ağacın üzerine konduğumda söyleyeceğim. Sen bu üç öğüdü işitmekten, inan bana, çok mutlu olacaksın."

Avcı, merakından kuşun teklifini kabul etti. Kuşu kafesten çıkardı ve henüz elindeyken kuş ilk öğüdünü söyledi:

"Olmayacak sözü kim söylerse söylesin, inanma."

Öğüt hoşuna gidince devamını işitmek için avcı kuşu bıraktı. O da uçup evin çatısına kondu ve ikinci öğüdünü söyledi:

"Elinden kaçmış bir fırsat için üzülme."

Kuş, ikinci öğüdünü verdikten sonra uçup ağacın dalına kondu ve üçüncü öğüdünü söylemeden önce şöyle dedi:

"Karnımda on dirhem ağırlığında çok kıymetli bir inci vardı. O inci seni de çoluk çocuğunu da zengin ederdi. Ne yazık ki kısmetin değilmiş."

Avcı, kuşun bu söylediklerini duyunca feryat edip bağırmaya başladı. Kuş:

"Ben sana, 'Sakin elinden kaçan bir şeye üzülme, ' demedim mi? Mademki elinden inci gitti, ne diye dövünüp duruyorsun? Sana verdiğim öğütleri anlamadın mı? Ben sana, 'Olmayacak bir şeyi kim söylerse söylesin, inanma, ' demiştim. Benim bütün ağırlığım üç dirhem gelmez. Karnımda nasıl on dirhemlik inci olabilir?"

Bu sözler üzerine adam biraz kendine gelir gibi oldu.

"Peki, şimdi üçüncü öğüdünü söyle bakalım, " dedi.

Kuş, "Sana verdiğim iki öğüdü sanki tuttun da benden üçüncü öğüdü istiyorsun. Uykuya dalmış bir kişiye öğüt vermek, çorak yere tohum ekmekten farksızdır. Aptallık ve cahillik yırtığı yama tutmaz, " diyerek uçup gitti.

Yukarıdaki iki metin dinletildikten sonra öğrencilere metinlerle ilgili araştırmacı tarafından önceden hazırlanan SCAMPER tekniğinin her yedi basamağı için ikişer soru sorulmuştur. Öğrenci cevapları daha sonra konuşma becerisi değerlendirme ölçeği (EK 15) ile değerlendirmek üzere video kayıt altına alınmıştır.

SCAMPER Uygulama Sonrası Öğrenci Ölçme Soruları

1) Yer Değiştirme Yerine Koyma

- Sarıbay kendisi öldükten sonra yerine yeni Han'ın seçilmesi için farklı hangi yolları önerebilirdi?
- Sarıbay'ın yerinde ikinci metnimizdeki avcı kuştan nasihat almadan önceki hâliyle han olmuş olsaydı kendisinin yerine geçecek kişinin nasıl seçilmesini önerirdi?

2) Birleştirme

- Sarıbay öldükten sonra yerine geçecek kişiye ikinci metnimizdeki kuş karar verecek olsa sizce nasıl birinin omuzuna konardı?
- Akıllı kız ve kuşun nasihati metinlerini dilediğiniz yerden birleştirip yeni bir metin olarak anlatır mısınız?

3) Uyarılama

- Akıllı kız metninde yaşananlar günümüzde ve içinde bulunduğumuz çevrede yaşansaydı olaylar nasıl değişirdi?
- Avcı kuşa onu doğru cevaplar verirse özgür bırakacağı koşuluyla sorular sorsa bu sorular ve kuşun cevapları neler olabilirdi?

4) Yer Değiştirme, Küçültme, Büyütme

- a. Çobanın karısı fakir kız değil de çok da zeki olmayan zengin kızlardan biri olsaydı cömert yiğide nasıl bir öğüt de bulunurdu?
- b. Akıllı kız ve kuşun nasihati metinlerine yeni birer karakter eklememiz gerekirse bu karakterler kimler olabilirdi ve olaylara nasıl dâhil olurlardı?

5) Diğer Kullanımların Yerine Koyma/ Amacını Değiştirme

- a. Çobanın ikinci sorularına altı şapka yöntemini kullanarak cevap veriniz.
- b. Avcı kuşun nasihatlerinden sonra hayatının değiştiğini düşünürsek öncelikle karakterinde ne gibi değişiklikler olmuş olabilirdi?

6) Yok Etme veya Çıkarma

- a. Fakir kız cömert yedi hiç öğüt vermemiş olsaydı çoban ile ilişkileri nasıl devam ederdi?
- b. Kuşun nasihati metninden bir bölümü çıkarmanız gerekse bu hangi bölüm olurdu ve olaylar bu durumdan nasıl etkilenirdi?

Tersine Çevirme/ Yeniden Düzenleme

- a. Sarıbay'ın yerinde çoban olsaydı kendisinden sonraki hanın seçilmesi için aksakallılara hangi önerilerde bulunabilirdi?
- b. Avcı kuşun verdiği ilk iki öğüdü de tutmuş olsaydı kuşun üçüncü öğüdü ne olabilirdi?

EK 15. Uygulamadan Fotoğraflar

